

Upravištvor: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11842; Praha čisto
78 180; Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,
za iznozemstvo 40.— Din.
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifi.

Volitve v nemški parlament

Izredno živahna volilna agitacija — Kinematografi in
zvočniki v službi propagande — Policijske varnostne od-
redbe

Berlin, 13. septembra. d. Berlin je po-
polnoma v znamenju volilne agitacije. S
prav ameriško propagando skušajo posa-
mezne stranke pridobiti volilce zase. Da-
nes so se vrnila letala, ki jih je najela so-
cijalno-demokratska stranka za propagan-
dni polet po vsej Nemčiji, dočim predvajajo
v kinematografih propagandne filme nem-
škonsocialnega voditelja Huggerberga. Po
cestah nosijo pristaši desničarskih in
levičarskih radikalnih strank razne napi-
se in zastave. Posebno obširno propagan-
do so razvili narodni socialisti, ki so tme-
li vsak dan po vsej Nemčiji po 300 shodov.
Na vseh vogalih razdeljuje agitatorji pro-
pagandne letake, ki jih jim neprestano na-
novo dovajajo posebni avtomobili. Po ce-
stah se vozijo tudi kolone avtomobilov,
opremljenih z velikimi zvočniki, ki ponav-
ljajo s pomočjo gramofonskih plošč volil-
ne govore voditeljev strank.

Berlin, 13. septembra. d. Splošno prič-
kujejo, da bo udeležba pri današnjih dr-
žavnoborskih volitvah večja kakor pa pri
zadnjih. V prejšnji državni zbor je izvolilo
31.672.45 volilcev 493 poslancev, letos
spomladi nanovo ugotovljeno število vo-
lilnih upravičencev pa se je zvišalo za pol-
drug milijon od 40.250.000 na 42.750.000.

Ako bi se udeležilo volitev 90 odst. volil-
cev, kakor računajo, bi jih volilo 37.800.000.
kar bi predstavljalo 630 mandatov, ker pri-
de na vsake 60.000 po en mandat. To šte-
vilo se seveda more nekoliko zmanjšati,
ker znašajo razcepjeni in neveljavni gla-
sovi običajno 3 do 4 odst. Ako bi se ures-
ničil ta račun, po katerem bi dobil Berlin
4 poslance več, bi za urad državnega zbor-
a nastal težak problem, ker je v dvorani
državnega zbora prostora za največ 510
poslancev.

Berlin, 13. septembra s. Policija je za ju-
trišnje volitve odredila obširne varnostne
ukrepe. 15.000 policistov je v strogi pri-
pravljenosti. V volilni borbi doslej še ni
bilo človeških žrtv, vendar pa je bilo več
oseb težko ranjenih. Za jutri je odredjena
omejena prepoved alkoholnih pijač. 30 vo-
lilnih lokalov v Berlinu je postavljenih pod
posebno policijsko varstvo. Prav tako bo
zavaran prevoz volilnih skrinjic. V res-
nih političnih krogih računajo, da bo iz
volitev izšla kot najmočnejša stranka cen-
trum, izgube socialnih demokratov pa ne
bodo prevelike. V splošnem upajo, da bo
od stranke sredine dovolj močne za sesta-
vo delazmožne vlade.

Gospodarska debata v Društvu narodov

Švicarski zastopnik o Panevropi — Pogajanja o zniž-
anju carin — Praktična organizacija mednarodne skup-
nosti

Zeneva, 13. septembra s. Zborovanje
Društva narodov je na svoji današnji seji
sklepalo najprej o že sprejetih predlogih.
Med drugimi je bil izročen političnemu od-
boru nemški predlog za proučitev določb
o manjšinski zaščiti. Na ta način se bo pri-
stojni odbor Društva narodov prvič bavil
z vprašanjem manjšin in bo v smislu že
ponovno izraženih želj zastopnikov mani-
šin dana prilika za razpravo o celotnem
vprašanju.

V nadaljevanju splošne debate je govoril
švicarski zvezni svetnik Motta. Izjavil
je, da se od Društva narodov ne sme prič-
akovati magičnega učinka. Oblika evrop-
skega sodelovanja ni posttransna stvar.
Gre bolj za idejo nove politike nego za
ustanovitve novega organizma. Motta je
svaril pred dualizmom v odnosih do
Društva narodov. Obžaloval je treba, da
se govori o evropski federaciji. Vse drža-
ve so se izrekle proti ustanovitvi avto-
nomnega tajništva in proti svetu evropskih
držav.

Na koncu je povzel besedo predsednik
angleškega trgovskega urada Graham,
da izpolni izvajanja Hendersona v gos-
podarskem oziru. Glavni predmet njegovih
izvajanj je bilo vprašanje carinskega pre-
mija, za katero je dalo pobudo zadnje
zborovanje Društva narodov in ki je dove-
dlo do gospodarske konference meseca
marca t. l. Uspehi te konference so zaostali
za pričakovanjem. Neobhodno je potrebno,
da se bodo nameravana pogajanja o zniž-
anju carinskih tarif čimprej pričela. Vse-
kakor se morajo pričeti pred terminom, ki
je dogovorjen za carinsko premijo, torej
pred aprilom prihodnjega leta. Graham je

končno izjavil, da je od otvoritve teh po-
gajanj odvisna ratifikacija trgovinskih po-
govin po Angliji.

Pariz, 13. septembra. AA. »Temps«
piše glede na razprave v Ženevi, da bi pome-
lu izpostaviti nevarnosti vso politiko miru,
če bi pripisovali večjo važnost razorožitvi
kakor varnosti. Treba je predvsem pove-
čati varnostne ukrepe ter zagotoviti učin-
kovite sankcije proti vsem napadalcem.
Najuspešnejše sredstvo proti vojni je vsa-
kogar praktična organizacija mednarodne
skupnosti, kar mora v veliki meri pripo-
moči k omejitvi oboroževanja. Evropska
unija bi dala za to široke možnosti. Na
koncu »Temps«
ostro zavrača vesti, po katerih bi pomenila evropska unija samo
igro za francosko nadlavo.

Carinska unija Male antante
Zeneva, 13. septembra s. Češkoslovaški
zunanji minister dr. Beneš vodi zelo živah-
ne in obširne razgovore z zastopniki Ju-
goslavije in Rumunije, ki imajo za cilj
ustanovitev carinske unije med Češkoslo-
vaško, Jugoslavijo in Rumunijo.

V poučenih krogih se doznava, da dela
Henderson zelo energično za zboljšanje
italijansko-francoskih odnosov in da je
bilo potovanje Grandija v Rim s tem v
zvezi.

O nemško-francoskih odnosih se bo
podrobno govorilo šele po jutrišnjih držav-
noborskih volitvah v Nemčiji. Nemški zu-
nanji minister dr. Curtius bo govoril na
skupščini DN šele v tork. Pričakuje se,
da atmosfera po nemških volitvah ne bo
več tako napeta in da bo mogoče doseči
razjasnitev marsikaterega nesporazume-
nja.

Briand bo najbrž prihodnji teden še en-
krat govoril o vprašanju Panevrope.

Avstrija in panevropski načrt

Dr. Schober o stališču Avstrije do Briandovega načrta
— Avstrija pričakuje od evropskega gospodarskega so-
delovanja znatno zboljšanje svojega položaja

Zeneva, 13. septembra d. Državni kan-
celar dr. Schober je davi odpotoval v
Bern, kjer je bil danes gost švicarske
zvezne vlade, nocoj pa je odpotoval iz Cu-
riha na Dunaj, kamor se vrne jutri popol-
dne.

Pred svojim odhodom je izjavil, da je
prišel v Zenevo z namenom opozoriti, da
je Avstrija pri posvetovanjih o panevro-
pskem načrtu francoskega zunanjega mini-
stra Brianda posebno zainteresirana. Ako tr-
pe druge države, velike in male, od gos-
podarske krize, čeprav so bila njihova ozem-
lja in morda tudi gospodarske razmere
manj prizadete od mirovnih pogodb, ima
Avstrija, ki je bila izločena iz samega se-
be preživljajočega ozemlja, tem več vzro-
ka gojiti pričakovanja o izpremembi gos-
podarske konstrukcije Evrope. Drugi
vzrok, da Avstrija s posebnim zanimanjem
zasleduje razvoj panevropskega načrta, je
njen položaj v srednji Evropi, tretji pa so
gospodarski odnosi do sosednih držav, s
katerimi je bila stoletja združena, ker se
morajo po obravnavi panevropskega načr-
ta temeljito preurediti. Končno je započela
združitev dveh agrarnih držav, Jugoslavije
in Rumunije, v skupen blok ustvarila nov
položaj, ki silí Avstrijo k novemu stališču.
Zato smatra panevropski načrt kot mero-
dajen za smernice bližnje bodočnosti in
pričakuje najmanj, da se bo moglo doseči

izenačenje interesov, ki bi popravilo mar-
sikal, kar je bilo pred desetletji leti zagre-
šeneza proti naravnemu stanju stvari.

Zeneva, 13. septembra d. Dr. Schober je
imel v četrtek popoldne in včeraj razgo-
vore z zunanjim ministrom dr. Benešem o
evropskem gospodarskem sodelovanju, v
kolikor se tiče Avstrije in sosednih držav.
Obstajalo je tri kombinacije in sicer so-
delovanje Nemčije in Francije, sinajška
kombinacija in o zvezi držav s svobodno
trgovino. Iz tega je razvidno, da je težišče
panevropske debate v gospodarskem vpra-
šanju.

Poljski železničarji na Jadranu

Sušak, 13. septembra č. Jutri ob pol 6.
zjutraj prispe na Sušak s posebnim vlakom
600 poljskih železničarjev na ekskurzijo po
Jugoslaviji. S posebno ladjo se bodo od-
peljali na Rab. Odkoder se vrnejo na ve-
čer na Sušak. Izletu se lahko pridruži tudi
meščanstvo.

Carinska vojna med Rumunijo in Grčijo

Bukarešta, 13. septembra g. Rumunska
vlada je včeraj prepovedala pristaneke gr-
ških parnikov v rumunskih lukah. Ta sklep
vlade je v zvezi s carinsko vojno, ki je
včeraj izbruhnila med obema državama.

GOSPODARSKI KONGRES V BEOGRADU

Programatičen govor ministra za trgovino in industrijo — Indu-
strijska in agrarna kriza — Nujna potreba gospodarske solidarnosti

Beograd, 13. septembra. AA. V slavnostni
dvorani novega vseučilišča je bil danes do-
polndne otvorjen osmi redni kongres zastop-
nikov gospodarskih zbornic in gospodarskih
organizacij kraljevine Jugoslavije.

V imenu predsedništva ministrskega sve-
ta je kongresu prisostvoval vrhovni inšpek-
tor M. Nikolić, kraljevsko vladno je zastopal
minister za trgovino in industrijo Juraj De-
metrović, v imenu sveta državne obrambe
je bil na kongresu inšpektor celokupne vojs-
ke armijski general Kalafatović, v imenu
Narodne banke njen guverner Ignjat Baillo-
ni, bivši guverner Gogje Vajfert in vršilec
dolžnosti generalnega direktorja dr. M. Pro-
tić.

V imenu finančnega ministristva sta se
konferenci udeležila pomočnik ministra dr.
Fran Gospodetić in svetnik Milorad Tošić;
v imenu poljedelskega ministristva načelnik
Stojković; v imenu prometnega ministristva
referent Josip Cugmus. Dalje so bili navzoči
beograjski župan Nešić, direktor rečnega
prometa M. Trebinjac; zastopniki iz Češko-
slovaške, Avstrije in Bolgarije in drugi.

Pozdravna brzojavka kralju

Točno ob 10. dopoldne je predsednik beo-
grajske Trgovske zbornice Milutin Stanoje
vič otvoril kongres in pozdravil vse navzo-
če. Nato je predlagal, da se Nj. Vel. kralju
pošlje pozdravna brzojavka te vsebine:

»Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Beograd
— Pred prehodom na dnevni red kongresa za
pospeševanje narodnega gospodarstva in
učvrstitev temeljev naše domovine pošiljajo
zastopniki vseh gospodarskih zbornic in
važnejših gospodarskih organizacij naše kra-
ljevine svoje misli in želje k Vam, ki ste
na dolgo življenje in srečo Vašega Veli-
čanstva in vsega svetlega kraljevstva do
na v korist naroda in države.«

Govor ministra Demetrovića

Predsednik je nato podelil besedo mini-
stru za trgovino in industrijo Juriju De-
metroviću, ki je izjavil med drugim:

Smoter gospodarskih kongresov je v tem,
da pregledajo dosedanje delo in podajo
smernice za bodoče delo. Ta smoter lahko
dosežemo samo s sodelovanjem oblastev in
gospodarskih korporacij. Vlada hoče skup
z vami pregledati, kaj je bilo dosedaj
storjenega in kaj je treba v bodoče storiti.
Brez dvoma mi vsi potrdite, da je bilo lan-
sko leto karakterizirano s tem, da je storila
kraljevska vlada maksimalne napore za
prosper našega gospodarstva.

V prvem redu smo morali s pospešenim
delom nadoknaditi ono, kar je bilo izgub-
ljeno v prejšnjem času v strankarskih bor-
bah, ki so trgale narodne sile in slabile dr-
žavo. Zafelo se je reformatorsko organiza-
torsko delo, zafelo se zakonodajstvo, ker
smo bili v tem pogledu mnogo zaostali.

V drugem redu smo storili vse, da polše-
mo nova polna in nove metode, ki bi poma-
gale ublažiti hudo gospodarsko krizo. Lahko
govorimo o svetovni gospodarski krizi, ki
se javlja v industrijskih državah v nezapo-
slenosti desetih milijonov ljudi, v poljedel-
skih državah pa v nerentabilnosti poljedel-
stva; kmet ne dobiva potrebne odškodnine
za svoje delo in zato ne more zadovoljiti niti
minimalnih potreb za svojo ekzistenco. Po-
vodimo imamo hiperprodukcijo dobrin, ker ni
zadosti konzumne sile med ljudmi. Tudi pri
nas ugotavljamo

depresijo v industriji,

čeprav nimamo tako razvite industrije, ka-
kor bi jo morali imeti. Moramo se samo
spomniti tega, da uvozimo blaga za 8 mil-
jard Din, od tega za pet milijard izdelkov.
Tudi tu je možnost, da bi dali naši indu-
striji podviga in razvoja. Vemo, da moramo
računati na težkoče, ki bodo izvirale zlasti
iz posledice ameriških carinskih tarif. Vsi
moramo misliti na to, da se industrija, ki
že obstoji, ohrani in obdrži, hkrati pa mora
mo naglasiti, da morajo oni činitelji, ki te
želje iznašajo, upoštevati tudi to, da ni tre-
ba v vsakem slučaju misliti na polno izko-
riščenje carinskih zaščit. Carinske zaščite
ne pomenijo izkoriščevanja že itak slabih
sil našega naroda, ker to pomeni žagati va-
jo, na kateri sedi. Naša absolutna potreba
pa je, da imamo industrijo, saj vvažamo za
pet milijard fabrikatov, čeprav imamo toli-
ko bogastvo sirovin doma. Moramo se imeti
tudi zato, da zaposlimo čim več delovnih
moči. V bivši Avstro - Ogrski so se morali
naši ljudje izseljevati, ker so se takrat fa-
vorizirali drugi kraji a ne jugoslovenski. Zato
je tudi naša emigracija tako velika, da sme-
mo računati na en milijon ljudi, ki se na-
haja v inozemstvu, zlasti v prekomorskih
krajih. Danes je izključena možnost emigra-
cije v večjem obsegu in ne preostaje nam
drugo, kakor da se čim bolj potrudimo, da
ta presežek delovne sile zaposlimo doma.

Se nekaj besed o delu, ki je bilo storjeno
za hitro sanacijo

težke agrarne krize,

ki se pojavlja tako pri nas kakor v ostalem
svetu. Na konferenci večakor v Bukarešti
so se sestali zastopniki Jugoslavije, Rumu-
nije in Madžarske, da prouče vprašanja Dru-
štva narodov o ozdravljenju razmer v po-
ljedelskih državah. Tu je bil storjen sklep,
da je treba zastopati v Društvu narodov te-
zo o preferenčnem sistemu za poljedelske
države in da je treba isto tezo braniti za
poljedelske proizvode vse Evrope. Zatem je
bila konferenca v Sinaji, kjer smo ugotovili,
da bi bila carinska unija med Jugoslavijo in
Rumunijo potrebna, koristna kakor tudi
oportuna zaradi ugodnejšega plasiranja
agrarnih pridelkov ob povolnejših cenah,
kakor pa so bile doslej. Naposled je bila
konferenca v Varšavi. Tam so predlagali
vzajemno sodelovanje agrarnih držav od
Baltskega do Črnega in Jadranskega morja.
To sodelovanje je potrebno, da se popravi
sedanje stanje in doseže pravičnejši spora-

zum med agrarnimi in industrijskimi drža-
vami.

Preferenčni sistem je potreben. Ta ideja
bo vsekakor prinesla uspehe, ko uvidijo in-
dustrijske države, da je v njihovem lastnem
interesu, da se dvigne konsumna sila držav,
ki so bile zastopane v Varšavi.

Velike skupine industrijskih držav so
uvele agrarni protekcionizem. Istočasno
izigravajo trgovinske pogodbe in klavzule
o največji ugodnosti. V tem pogledu hočem
opozoriti na paradoks, ki nam je lahko ka-
žipot. Začetkom tega leta je bila v Ženevi
konferenca o carinskem premirju, ki naj
stabilizira carinske razmere. Lahko rečemo,
da je bil uspeh te konference ta, da mora-
mo prej govoriti o splošni carinski vojni,
kakor pa o carinskem premirju. Pristaviti
hočem še moment, ki je posebno pomemben
za našo državo.

Naj se dotaknem tudi vprašanja
posredništva v trgovini.

Zakaj je šlo naše blago v inozemstvo s
posredovanjem Dunaja, Budimpešte, Trsta
itd.? Pač zato, ker so imeli že oglašene sti-
ke in zveze in ker ni bilo zadostnega zaupa-
nja v našo trgovino. Upoštevati je treba, da
je solidna trgovina najboljša trgovina in da
nesolidna trgovina absolutno škoduje ino-
teresu prave trgovine. Škoduje področjem
in povzroča škodo celoti. Z zadovoljstvom
ugotavljam, da nismo zadnji med državami,
ki so izdale potrebne ukrepe za izboljšanje
poljedelskih pridelkov in za ureditev izvoz
ne trgovine. Storitvi smo veliko, kar imamo
pripisati po izjavi Nj. Vel. kralja osno-
vani Agrarni banki. S tem je bil storjen ve-
lik korak naprej. Naši poljedelci dobe la-
hko cene agrarne kredite. Veliko smo storili
tudi za kontrolo izvoza, ker hočemo izvažati
samo kvaliteto in standardizirano blago.
Sprejeti je bil zakon o javnih skladiščih, ki
mora postati osnova za nadaljnje delo na
tem polju. Ustanovljena je bila nadalje Pri-
vilegirana izvozna družba. Mnogi so skepti-
čno gledali nanjo, a že dosedanje njeno
delo je pokazalo, da niso imeli prav. Zame
je pomembno, da inozemska tržišča danes
že vedo za jugoslovensko pšenico, ki jo di-
rektno pošiljamo na svetovna tržišča.

Ob zaključku hočem naglasiti nauk, da
je našemu gospodarstvu absolutno

potrebno edinstvo naše države.

Naše gospodarstvo potrebuje politiko na-
rodnega in državnega edinstva. Ta politika
je naša gospodarska in življenska po-
treba. Ideja narodnega in državnega edin-
stva je osnovna misel sedanjega režima, ki
je bil uveden z zgodovinskim manifestom
Nj. Vel. kralja.

S tem v zvezi moram poudariti še drugo
idejo, ki jo je treba imeti neprestano pred
očmi. To je delo za čim tesnejšo harmoni-
zacijo gospodarskih interesov pri izgradnji
naše države kot gospodarskega celotnega
v katerem hočemo storiti vse za pospeše-
vanje poljedelstva, po drugi strani pa rav-

no tako skrbeti za industrijo in trgovino,
kajti le, če bomo harmonično delali, bomo
služili najvišjim državnim interesom in
bomo pospešili razvoj in blagostanje naše-
ga celokupnega naroda in države.

Referati

Za izvajanja ministra trgovine Demetro-
vića se je zahvalil predsednik Stanojević,
ki je referiral o izvozu v pretekli sezoni, to
je od 1. septembra 1929 do 1. septembra
1930. Na lanskim konferenci je bil ocenjen
izvoz na 8.1 milijard, v resnici pa je iznašal
samo 7.8 milijard. Zaostajal je izvoz koro-
ze, ki je tudi v ceni zelo padla. Dobro se je
prodajala edina pšenica, čeprav je bila kon-
kurenca Amerike, zlasti Kanade zelo ob-
čutna. Med vzroki nezadostnega izvoza je
navajal govornik tudi neracionalno obdelo-
vo zemlje. Pri nas se pridelava povprečno
1.530 kg žita na ha, na Holandskem pa 2.470
kilogramov.

O delovanju oglednih in selekcijskih po-
staj je poročal direktor Čošić, ki je po-
udarjal potrebo tesnejšega sodelovanja s te-
mi postajami, kar bi našemu poljedelstvu
mnogo koristilo. O izsuševanju močvirij in
o namakanju krajev, kjer primanjkuje vo-
de in padavin, je poročal inž. Milan Jovano-
vić, nato pa je načelnik ministristva za po-
ljedelstvo Velja Stojković odgovarjal na
pritožbe posameznih govornikov. Priznaval
je upravičenost iznesenih kritik in nagla-
šal, da si ministristvo prizadeva izboljšati
razmere, pri čemur računa tudi na podpo-
ro gospodarskih krogov. S tem je bila do-
poldanska konferenca zaključena.

Popoldne so se najprvo sestale sekcije, ki
so podrobno razpravljale o posameznih pro-
blemih, ob pol 5. pa se je nadaljevala ple-
narna seja kongresa. Generalni tajnik iz-
voznike družbe je podal poročilo o izvoz-
ni trgovini in o položaju na svetovnem žit-
nem trgu. Obširno se je bavil z vzroki pad-
ca cen poljedelskih proizvodov. O njegovem
referatu se je razvila obširna debata, v ka-
tero so posegli mnogi govorniki.

Zaslужeno odobravanje je žel zanimivi
referat tajnika ljubljanske Zbornice za
TOI g. Ivana Mohorića o gibanju naše zu-
nanje trgovine. Govornik je opozoril na
nove smeri naše trgovinske politike. Nje-
govu poročilo je bilo zelo obsežno, prava
knjiga, obsegajoča vse posebnosti današ-
njega gospodarskega položaja v svetu in
udeležbo inozemskih držav v naši zunanji
trgovini, analizo trgovinskih bilanc v po-
edinih državah, vprašanja cen poljedelskih
proizvodov, investicijsko aktivnost v ju-
goslovenskem gospodarstvu, prometna vpra-
šanja in končno sklepe, ki se nam vsiljuje-
jo na našo bodočo trgovinsko politiko.
(Obširnejši izvleček iz poročila objavljamo
v današnji gospodarski rubriki. Op. ur.)
Kongres se jutri ob 9. nadaljuje.

Kongres jugoslovenskih veterinarjev

Lepa manifestacija dela za gospodarski napredek države. — Potreba
podrobne organizacije veterinarske službe

Zagreb, 13. septembra. č. Danes ob
9. je bil svečano otvorjen kongres v
prisotnosti zastopnikov oblastev, zna-
nosti ter številnega članstva veterinar-
skega združenja. V odsotnosti obolele-
ga predsednika dr. Kondića je otvoril
zborovanje podpredsednik Milutin Gec.
Odpisane so bile pozdravne brzojavke
Nj. Vel. kralju in resornim ministrom.
Po pozdravu vseh odličnih gostov se je
predsednik še spomnil v preteklih letih
umrlih tovarišev, nakar je govoril o ve-
liki važnosti veterinarskega kongresa.
Predvsem je poudaril potrebo manife-
stiranja pripravljenosti celokupnega
stanu, da zastavi vse sile za gospodar-
ski napredek države ter da ima pri
vseh svojih akcijah pred očmi blagor
naroda in domovine. Veterinarski fa-
kulteti je treba posvetiti pozornost, ki
jo zasluži glede na živinorejski značaj
naše države. Kakor v vsaki stroki, se
pojavlja tudi v veterinarski stroki vpra-
šanje specializacije in strokovnega iz-

popolnjenja tudi še po dovršenih
studijah. Važna je organizacija civilne
veterinarske službe zaradi velike ne-
varnosti živalskih kužnih bolezni, za-
radi katerih naše gospodarstvo mnogo
trpi. Zelo važna oblika veterinarskega
delovanja je nadalje kontrola živine
glede na njeno poreklo.

Na to je prečital veterinarski inšpek-
tor Vladoje Vuković sporočilo ministra
za kmetijstvo dr. Stanka Šibenika in
pa pismo, ki ga je poslal minister voj-
ske in mornarice general Stevan Had-
žić, ki obžaluje, da ne more prisostvo-
vati kongresu, ki pa mu želi mnogo
uspeha. Zato je poslal kakor tudi mi-
nister kmetijstva na kongres svojega za-
stopnika.

Med drugim je bila na dnevnem redu
izvolitev odbora za izdelavo predloga
o izpremembi pravil. Zanimiv referat
o strokovnem izpolnjevanju je imel
profesor veterinarske fakultete dr. F.
Zavrtnik.

Letalske tekme v Bukarešti

Novi Sad, 13. septembra. p. Danes do-
poldne je krenila v Bukarešto naša leta-
ska ekipa, sestojajoča iz šestih izvidniških
in dveh lovskih letal, da se udeležijo me-
narodnih letalskih tekem v Bukarešti. Pri
tekmah sodelujejo razen držav Male an-
tante in Poljske tudi Francija, ki je posla-
la 17 tekmovalcev, in Italija, ki je posla-
vila 18 letal. Rumuni se udeležijo tekem s
35 letali. Za tekme vlada v vojaških kro-
gih veliko zanimanje, ker bodo pokazale
napredek vojnega letalstva v zadnjih le-
tih.

Mala železniška nesreča

Beograd, 13. septembra. AA. Na vhodni
kretnici topčiderske postaje sta zadela
drug v drugega 2 tovarna vlaka, ki sta
istočasno in vzporedno prihajala na posta-
jo, prvi iz Beograda, drugi iz Zemuna. Za-
dela sta se drug za druge zaradi nepra-
vilno postavljenih kretnic. Zrtov ni, gmo-
ne škode pa je 5000 Din. Nekaj vagonov
je skočilo s tira in se nekoliko poškodova-
lo. Proga je nekoliko pokvarjena, vendar
se je potniški promet vršil brez zastoja.
Odgovorne osebe je bilo suspendirano in
postavljeno pred sodišče. (Iz kabineta mi-
nistra za promet.)

Križarka »Dalmacija« na Krfu

Beograd, 13. septembra. AA. Kr. ladja
»Dalmacija« je včeraj 12. t. m. prispela
na Krk. Na ladji je vse zdravo.

Jugoslovenska akcija

Ljubljana, 13. septembra.

Dnevi, ko je naša vojska dobila nova znamenja časti in slave svoje, jugoslovensko trobojnice, pomenjajo važen korak naprej v razvoju preobraženega celokupnega našega notranjega nacionalnega življenja. Oči vsega naroda so bile uprte v našo prestolnico, srca vseh jugoslovenskih ljudi so jače utripala ob grandiozni manifestaciji naše nacionalne solidarnosti in naše narodne moči in samozvesti. S podesetorjeno pozornostjo je bila sprejeta vsaka pomembna beseda, izgovorjena v teh slavnostnih dneh. Kraljev nagovor armadi, prožet mirnega ponosa in skalanato trdnega zaupanja v veliko bodočnost naroda, je kakor monumentalni spomenik velikega dne. Okrog tega govora se grupirajo velepomembne izjave kraljevih neposrednih pomočnikov: kraljevske vlade in njenega predsednika.

Kot nekaj uvod k svečanostnim dnem je ministrski svet v svoji seji 4. septembra slovesno proglasil, da imajo vsi člani kr. vlade samo en program, izražen v januarskem manifestu in julijški deklaraciji, da se odrekajo vsem svojim bivšim strankarskim obvezam, da se smatrajo kot člane homogenega kabineta in da smatrajo povratek in obnovu nekdanjih strank kot škodljivo za narod in državo in zato za izključeno. Pozitivno so se vsi člani vlade obvezali, da bodo v bodočem političnem delu solidarno in lojalno sodelovali za popolno zmago ideje narodnega in državnega edinstva.

Drugi dan je predsednik vlade porabil zlasti priliko ob sprejemu članov banskega sveta Dravske banovine. Pozval je prisotne banovinske svetnike, med katerimi so se nahajali pripadniki vseh bivših strank v naši ožji domovini, naj pozabijo na vse spore iz strankarske preteklosti ter se združijo pri velikem delu za dobrobit Jugoslavije. V svojem velikem govoru na svečanem banketu je istega dne g. Živković lapidarno konkretiziral veliko nalogo najbližjih dni, ki čaka vse iskrene sinove našega naroda: gre za akcijo med narodom, da se ustvari mogočna narodna vojska, ki naj za vedno zabrani povratek nekdanje strankarske razbrzdanoosti in povede jugoslovensko idejo, katere osnovna misel je v popolni enakosti in ravnopravnosti, do zmage v vsem našem narodnem in državnem življenju. S posebnim poudarkom, a tudi s posebno tehtnimi argumenti je predsednik vlade dokazal škodljivost in nedopustnost politične opredelitve naroda, ki bi slonela na verskih ali plemenskih osnovah, ter je pozval vse poštene in patriotske elemente brez ozira na prejšnje ločitve k pozitivnemu delu in sodelovanju za uresničenje jugoslovenskega programa.

Mirno smemo reči, da so pomembne besede predsednika vlade glasno odjeknile v srcih vseh iskrenih narodnih ljudi. One pomenjajo potrdilo pomembnih konferenc, ki so se v avgustu vršile na Bledu in ki so v naši ožji domovini obrodile že dosedaj pozitivni sad. Našim čitateljem je znano, da so najuglednejši možje, ki so preje pripadali raznim naprednim strankam, odkrito in iskreno ponudili svojo roko vsem, ki hočejo, da se preide k ustvarjanju delu za jugoslovensko stvar. Napočil je trenutek, ko nimamo časa iskati in poudarjati, kar bi nas moglo ločiti, temveč ko je treba združiti vse sile za doseg vsem skupnega velikega narodnega cilja. V kulturnem, v socialnem, v gospodarskem oziru imamo morda razne poglede, toda v znamenju nacionalne solidarnosti jih bomo morali uveljavljati tako, da se strnejo v melodično nacionalno harmonijo in ne razdivjajo v disonanco oglušujočega boja. Medsebojno spoštovanje, prestanek ozkosrčne strankarske mržnje, zavest, da imamo vsi služiti najvišji, narodni ideji in da so moralne in intelektualne sile vsakogar dragoceno sredstvo napredka, nam mora vsem omogočiti in olajšati prehod v novo stanje, ako smo iskreno za zmago jugoslovenskega programa. Pri tem se ne bomo, ne eden ne drugi, trkali na prsa ter se hvalili, da je ena ali druga od idej, izraženih v skupnem programu, bila že popreje naša: v novem pokretu ne sme biti ne zmagovalcev, ne premagancev. Zmagovalec mora biti edino narod, premagana mora biti edino nesrečna prošlost.

Izjava članov kraljevske vlade od 4. t. m. poudarja homogenost novega pokreta. V novo nacionalno organizacijo ne stopamo kot grupe in ne gre za koalicijo raznih bivših strank ali za njih koncentracijo, temveč gre dejansko za enotno organizacijo, ki se na novo ustvarja in v katero je treba vstopiti brez računov za prošlost. Tako je tudi razumeti izjave naprednih javnih delavcev, ki radi prinašajo tehten moralni in intelektualni kapital v zajednico vseh iskrenih Jugoslovenov, brez špekulacije, brez računov, brez kakršnihkoli skritih misli, otvorjenosti in iskrenosti. Ako bo tudi na drugi strani (besedo rabimo samo zaradi razumevanja) enaka iskrenost in enaka dobre volje, ne bo nobena težkoča in nobena diferenca izza preteklih dni mogla preprečiti, da se vse, kar med Slovenci narodno čuti, združi s Srbi in Hrvatji v veliko jugoslovensko narodno vojsko, ki bo zmagala s svojo enotno voljo in svojo enotno disciplino. Prav kmalu bi radi čuli odmev na poziv predsednika vlade iz vseh nekdanjih naših taborov. Jugoslovenska akcija naj bi baš v naši ožji domovini dala drugim primer globokega razumevanja velike ideje.

„Krvava sodba v Trstu“

Tirolski nemški list o življenju Jugoslovenov v Italiji in o vzrokih tržaškega procesa

V Inomosta izhajajoči list »Der Südtiroler« se v svoji zadnji številki obširno bavi s tržaškim procesom ter objavlja na čelu lista pod naslovom »Krvava sodba v Trstu« članek, iz katerega posnemamo:

»Štirje mladi Slovenci so padli kot žrtve svojih idealov. Zaradi veleizdaje jih je fašistični tribunal v Trstu obsodil na smrt. Ostalim obtožencem iz tega procesa je bilo priporočeno 147 in pol leta iče.

Kaj pravi obtožnica fašističnega tožila? 87 obtožencev je baje osnovalo tajno organizacijo s sedežem v Trstu in Gorici. Pripadniki te organizacije so bili baje sami slovenski inteligenti. Naloga organizacije je bila odpor proti fašističnemu režimu ne samo z legalnimi sredstvi, nego tudi z nasiljem. Obtožnica nato obširno našteva razna dejanja, napade in poizkuse, ki da so jih baje izvršili obtoženci. Prava resnica, o kateri pa obtožnica molči pa je ta-le:

Res so bile zažgane fašistične šole; res je bilo prebivalstvo pozvano k odporu proti fašističnemu režimu; bombe so bile nastavljenе in zažgane, namenjene pa seveda objektom, ne ljudem. Daleč od tega, da bi zagovarjali nasilje, moramo podčrtati psiho zatiranega naroda.

»Popolo di Trieste« od leta 1920. naprej ni delal nič drugega, kakor pridigati uničenje Slovencev, ki da niso samosvoja rasa. Slovenski jezik da sploh ni jezik, nego pasje lajanje. Slovansko kulturo je list pri vsaki priliki deval v nič, z eno besedo: list je bil naravnost obseden od fanatične mržnje do vsega, kar je slovanskega.

Razumljivo je, da Slovenci na vse to niso gledali križem rok. Osnovali so tajne liste kakor »Svoboda« in »Borba«, v katerih so ostro nastopali proti divjaškemu hujšanju »Popola di Trieste«.

Obtoženci, ki so v Trstu sedeli na zatožni klopi, so vseskozi mladi ljudje, idealisti, ki so za svojo narodnost tvegali tudi svoje življenje. Bili so baš v oni dobi, ko je mladina najbolj sprejemljiva, priča nestetih »erorističnih« akcij in dejanj, ki so jih docela nezakonitno izvršili fašisti v isti državi, koje državljani so bili tudi obtoženci. Na »Edinost«, glavno glasilo primorskih Slovencev, je bilo samo v letu 1922. izvršenih nič manj ko pet napadov in požigov. Leta 1925. je bilo na tiskarno izvršenih zonet pet napadov, pri čemur je bilo podjetje docela razdejano. Tako se je godilo tudi drugim slovenskim tiskarnam, kar je imelo za posledico, da od začetka l. 1929. ni mogel izhajati noben slovenski list več, čeprav so jih imeli poprej kar 13. Z uvedbo novega tiskovnega zakona pa so fašisti sploh zatrli vse slovenske liste.

Vsi ti mladi ljudje so videli, kako fašisti »iz nacionalnih razlogov« razbijajo in požigajo redakcije in tiskarne nim nekih listov, kako napadajo slovenske društvene domove, kako ubijajo in pretepavajo svoje politične nasprotnike in kako fašistični tisk vse to slavi kot junaštvo. Videli so, da dobivajo oni fašisti, ki so pri takih akcijah in napadih trpeli kakoršnokoli škodo, od države iz javnih sredstev odškodnine in pokojnine. Doživeli so, da je v Italiji pod fašističnim režimom leta 1927. izšel zakon, ki je določal, da so vsi umori, požigi, uboji in drugi zločini, izvršeni iz »nacionalnih motivov«, nezakrivni. Vse to so doživeli v mladeniški dobi, ki je najbolj dovzetna za ideale. Morali so gledati, kako je državni podtajnik Giunta leta 1920. vodil fašistično dirhal pred Narodni dom, ga napadel in lastnoročno zažgal, pri čemur je bilo ubitih več Slovencev, neka ženska pa je z drugega nadstropja goreče palače skočila na cesto in se ubila. Giunta za to ne ni bil kaznovan, marveč si je s tem pridobil še posebno naklonjenost Mussolinija, ki ga je povzdignil do najvišjega mesta — imenoval ga je za prvega državnega podtajnika v ministrskem predsedništvu.

Tako so fašisti sistematično zastrupljali atmosfero. Meje med pravico in krivico, med zaslugi in zločinom so že pred leti popolnoma »izbrisali«. Ali se je po vsem tem sploh še čuditi, če je pravilo o legitimnosti zločina iz »nacionalnih motivov« po tako nazornem nauku našlo pristašev tudi med slovensko omladino? To je bil pravi primer, ki so ga dali fašisti sami in ki so ga mladi slovenski idealisti samo posnemali.

Fašistično službeno glasilo »Foglio d'Ordine« pripominja k tržaškemu procesu, da so obtoženci izvršili človeštva, morilci, banditi itd. ter da jih je zadel meč fašistične pravice. Končno pravi, da jih je še mnogo, ki zaslužijo enako usodo in ki ji ne bodo ušli.

Prav, gospodje fašisti. Samo ne tako hitro. Slovenski idealisti so delali po fašističnem vzorcu! Potem takem so tudi Battisti, Oberdank, Filzi, Chiesa in Giunta izvršili človeške družbe, banditi, roparji, morilci! Med nacionalnim idealizmom in človeškim izvrškom je ogromna razlika, ki bi jo morali tudi vi, fašisti kot poborniki nacionalizma, najbolje poznati.

Če prebivalstvo, ki ga vladotrdci sami označujejo kot miroljubno, in ki se v prejšnjih letih in razmerah ni nikdar zatekalo k terorističnim dejanjem, sedaj poseže po takih sredstvih, je to samo posledica osemletnega fašističnega nasilja. Lojalno prebivalstvo se je končno uprlo nepresta-

nemu nasilju. Vzglede poveljevanja Ceza-Battista, Oberdanka in fašističnih »junakov« a la Giunta je pognal korenine v teh mladih srcih, ki so si na enak način hotela pridobiti slavo pri svojem narodu. Glavni obtoženec Bidovec, 22-letni mladenič, iz ugledne rodbine, je pri zaslišanju tudi odkrito priznal, da je čutil potrebo ne samo govoriti, nego tudi delati.

In končno vprašamo: Ali se morejo in smejo fašisti pritožiti, da je njihovo nasilje rodilo nasilje? Ali imajo pravico, obsolati, če si je zatirani narod po dolgem zatajevanju dal duška in v svojem ogorčenju ni pomislil, kaj je prav in kaj ne? Gorje onim, ki namestu ljubezni sejejo mržnjo! Sedaj vidijo, da njihovo početje rodi sodeve. In če oni štirje mladeniči danes niso več med živimi, ker je fašistični državni tožilec nasilno uničil njihovo življenje, lo krvava sodba padla nazaj na fašizem in staro načelo »Zob za zob!« bo sedaj šele prišlo do prave veljave. Noben narod ne sme nezakonitno teptati naravnih pravic drugega naroda.

Priprave za rimski proces

Praga, 13. septembra. h. »Narodni Listy« poročajo iz Rima, da se vrše z vse pospešeno zadnje priprave za razpravo proti onim jugoslovenskim obtožencem, ki so bili v

Pilsudski o aretacijah poljskih poslancev

Aretrana je bila samo prva »tranža«, drugi še pridejo na vrsto — Parlamentarna nepoštenost

Varšava, 13. septembra. g. Maršal Pilsudski je dal zastopniku »Gazete Polske« naslednje izjave o aretacijah poslancev in o svojih načrtih za bodočnost:

Aretracije so se izvršile zaradi tega, ker je bil pri državnih pravniških že pred razpustom Sejma proti mnogim poslancem zbrani obtožni material. Ti poslanci so se skrivali za imuniteto, kar je povzročilo, da je nastal nov družabni sloj, čigar etični nivo je bil pod onim ostalega prebivalstva. Zaradi tega sem po razpustu Sejma zopet poiskal ta zbrani material, vendar pa sem moral nekoliko zadržati roko pravice, da ne bi bila policija preobremenjena, ker ima sedaj velikansko delo. Moglo bi se izvršiti še več aretacij in bi se mogel aretirati vsak peti ali deseti poslanec. Vendar pa sem se zadovoljil s prvo tranšo, ki predstavlja komaj eno četrtino. Disciplin v jetnišnicah je stroga. Mogoče se bodo gospodje, ko bodo imeli za seboj zidovje jetnišnic, obnašali bolj disciplinirano nego dosedaj. Samo člani vladnega bloka so stavili na razpolago svo-

znajdem hipu izločeni iz tržaškega procesa. Med obtoženci je tudi 25 takih, ki so pred aretacijo pobegnili v inozemstvo in bodo zato sojeni v svoji odsotnosti. Še enkrat bosta v obtoženski kletki tudi Ciril Kosmač in Leopold Sirca, ki sta bila v tržaškem procesu oproščena, a sta morala ostati še dalje v zaporu. Ravno tako se bo proces vršil še tudi proti Lojzetu Špangerju, ki je bil v Trstu predlagan za smrtno obsodbo, a je bil obsojen na 80letno ječo.

Manifestacija na mednarodnem kongresu tipografov

Berlin, 13. septembra. s. »Vorwärts« objavlja obširno poročilo o mednarodnem kongresu tiskarstev, ki se je vršil te dni v Amsterdamu. Med drugim omenja, da je ravno med plenarno sejo kongresa prislo poročilo o obsodbi in ustrelitvi jugoslovenskih omladincev v Trstu. Čim je predsednik kongresa o tem izvedel, je odredil, naj vsi navzoči stoje z dveminutnim molkom počaste spomin najnovejših žrtve fašizma. To se je zgodilo. Poročilo o tržaški sodbi je vplivalo tudi na razpravo v komisiji za mednarodno vzajemnost tipografov. Komisija je sklenila priporočiti vsem državnim organizacijam največjo previdnost pri sprejemanju in podpisu jrkostavcev iz Italije, pri čemer je treba dati absolutno prednost onim, ki so se izselili iz političnih razlogov.

Šahovski turnir v Frankfurtu

Frankfurt, 13. septembra. h. V današnjem 7. kolu je bila partija Niemcovič-Njerc prekinjena v končnici stolpov. Niemcovič bo zmagal le tedaj, ako je v kuverti zapustil najboljšo potezo. Thomas je premagal Miesesa, Kaschdan Colleja in Ahues prof. Mannheimerja. V nejasnih pozicijah sta bili prekinjeni partiji Sämsich-Orbach in List-Przeplorka. Colle je dobil svojo prekinjeno partijo s prof. Mannheimerjem. Partija Pirc-List je bila zopet prekinjena, vendar ni mnogo upanja, da bi Pirc zmagal. Stanje po 7. kolu je naslednje: Ahues 5, Kaschdan 4 in pol (2), Niemcovič 4 in pol (1), Colle 3 (2), Mieses 3 (1), Thomas 3, Pirc 2 in pol (3), Przeplorka, Sämsich 2 in pol (1), List 2 (3), prof. Mannheimer 1, Orbach pol (2). Jutri igra Pirc s Przeplorko.

Varšava, 13. septembra. s. Po izjavah preiskovalnega sodnika, ki se je vrnil iz Brest-Litovska, bo bivši min. predsednik Witos obtožen, da je na volilnih shodih s svojimi hujskajoci govori vršil državni sovražno propagando. Socialistični voditelj Ciolkosz bo obtožen, da je na zborovanju priznal možnost izpremembe poljske zapadne meje. Dr. Liebermannu očitajo, da je hotel otežkoti poljsko inozemsko posojilo. Proti bivšemu vojvodi Dembskemu obstoji sum, da je pri dijaških zborovanjih v Gdingenu povzročil nemira.

Šahovski turnir v Frankfurtu

Frankfurt, 13. septembra. h. V današnjem 7. kolu je bila partija Niemcovič-Njerc prekinjena v končnici stolpov. Niemcovič bo zmagal le tedaj, ako je v kuverti zapustil najboljšo potezo. Thomas je premagal Miesesa, Kaschdan Colleja in Ahues prof. Mannheimerja. V nejasnih pozicijah sta bili prekinjeni partiji Sämsich-Orbach in List-Przeplorka. Colle je dobil svojo prekinjeno partijo s prof. Mannheimerjem. Partija Pirc-List je bila zopet prekinjena, vendar ni mnogo upanja, da bi Pirc zmagal. Stanje po 7. kolu je naslednje: Ahues 5, Kaschdan 4 in pol (2), Niemcovič 4 in pol (1), Colle 3 (2), Mieses 3 (1), Thomas 3, Pirc 2 in pol (3), Przeplorka, Sämsich 2 in pol (1), List 2 (3), prof. Mannheimer 1, Orbach pol (2). Jutri igra Pirc s Przeplorko.

Tajno oboroževanje Nemčije

Zeneva, 13. septembra. g. Znani pisatelj Karel Mertens, znani nemški pacifist, ki se udeležuje zborovanja Društva narodov kot zastopnik nekega nemškega lista, je poslal vsem 54 delegacijam Društva narodov ter vsem zastopnikom mednarodnega časopisa obširno spomenico v francoskem in nemškem jeziku. V tej spomenici opozarja svet na nevarnost nemškega oboroževanja. Mertens navaja v svoji spomenici natančno statistično gradivo o stanju tajnega nemškega oboroževanja in o nemškem vojnem materialu ter trdi, da šteje nemška vojska 374.000 mož, dočim šteje poljska vojska le 329.000 mož. O nemški zunanji politiki izjavlja Mertens, da bi od Nemčije zahtevano izenačenje v oboroževanju dalo radikalnim nasilnim politikom Nemčije v roke sredstva, ki bi mogla povzročiti največje zlo nad Evropo. Opozarja pri tem tudi na primer Italije. Nemško voljo do miru in celokupno dosedanje vodstvo nemške zunanje politike označuje Mertens kot zahrbtno varanje javnosti.

Zita na Madžarskem

Praga, 13. septembra. d. »Pravo lidus trdi, da sta se bivša cesarica Zita in njen sin Oton res mudila 18. avgusta pol dneva pod napačnim imenom na Madžarskem. List zatrjuje, da je bil Oton preobleden v duhovnika, Zita pa v redovnico. Do avstrijske meje ju je v avtomobilu, ki je vozil do Szombatelva, spremljal grof Mikas.

Budimpešta, 13. septembra. AA. Madžarska telegrafska agencija demantira najkategoričnejše izmišljeno vest dunajskega lista »Wiener Arbeiter Zeitung«, da bi se bila bivša cesarica Zita s svojim sinom Otonom mudila 18. avgusta t. l. na Madžarskem, čeprav je tudi dunajski »Abend« objubil, da more objaviti nove podrobnosti o tem bivanju cesarice in nadvojvode na Madžarskem.

Odstop guvernerja Francoske banke

Pariz, 13. septembra. s. Predsednik francoske narodne banke Moreaux namerava odstopiti. Kot njegov naslednik se imenuje bivši profesor na pravni fakulteti in sedanj minister za proračun Germain Martin.

Bruhanje Strombolija popustilo

Rim, 13. septembra. AA. Rimski listi poročajo, da je bruhanje vulkana Strombolija popustilo in da zato ne bodo evakuirali okoli ležečih naselbin. Od petih smrtnih žrtve so našli samo tri, dve pa se nahajata še vedno pod lavo.

Sokol Ljubljana IV ustanovljen

Ljubljana, 13. septembra.

V okusno okinčano vojskano strelišču se je nocoj vršila osnovna skupščina novega sokolskega društva v Ljubljani. Udeležba članstva je bila izredno velika, nad 500 oseb je prisostvovalo zboru, ki ga je otvoril točno ob 20. ure br. Zebal in pozdravil zastopnika župe br. dr. Pipenbacherja, zastopnika mestne občine brata Likozarja, ter odposlanca društva Sokola I, II in III, Šiška, Ježica, Moste in Štepanja vas. Takoj nato je prečital starosta župe br. dr. Pipenbacher novonastalo društveno pravilo in imel na vse zborovalce kratek, bodrilen sokolski nagovor. Godba Sokola I je zagrala sokolsko koračnico. Starosta br. Zebal se je v imenu društva zahvalil na imenovanju ter predlagal, da se preko Saveza odposlje na starešino Sokolstva, Nj. Vis. prestolonasledniku Petru sokolski pozdrav. Koncem svojega govora je zaklical sokolski »Zdravo« Nj. Vel. kralju, ki so se mu odzvali vsi zborovalci, godba pa je intonirala državno himno. Sledilo so prav lepi nagovori br. Likozarja in zastopnikov vseh ostalih sokolskih društev in se stre Gromove kot odposlanke Kola jugoslovenskih sester. Zelo posrečena je bila alegorična slika po govoru staroste br. Zebala, ki je prikazala sokolsko mladino, kako se poklanja svojemu prvemu Sokolu in zaščitniku, Nj. Vel. kralju.

Novo društvo šteje že sedaj preko 475 članov. Starosta je br. Zebal, podstarosta br. Indof, načelnik br. Antosievč, načelnica s. Zupančičeva, prosvetar br. Lulik. V upravi je med drugimi tudi polkovnik 40. pp. br. Cvejič, ki je tudi ves čas prisostvoval zborovanju. Sokolu Ljubljana IV želimo ves procvit in razmah na jugoiztočni strani Ljubljane. Zdravo!

Aretracija dveh umora osumljenih

Novo mesto, 13. septembra.

Strašen dvojni umor na Sodnem vrhu pri Metliki, ki je bil izvršen pred dobrim mesecem nad 78letno stanko Heleno Ivčovo in njeno sorodnico 10letno učenko Anico Černigojevo iz Mirne peči, je silno razburil tamosnje okolice. Neznani je deklariral umorom zlorabil. Z zadevo so imeli mnogo opravka metliški orožniki, ki so slednjič aretirali kot nujno osumljena Jožeta Vautarja in Katarino Ogulinovo. Oba stara preko 40 let, doma iz tamosnje okolice. Danes so ju privedli uklenjene v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu. S seboj sta osumljenca nosila tudi corpora delicti — sekuro in koso.

NEDELJA

13027

naj velja

OBISKU

jesenskega Ljubljanskega

VELESEJMA

Hmelj

Zalec, 13. septembra. Pri prav trdnem položaju so cene za srednje blago nepremerjeno trdne 6—9 Din. Zelo živahno povpraševanje je po zelenem blagu, ki se plačuje v večjih partijah še nad dnevno ceno. Danes je bilo prodanih nad 400 metrskih stotov. Zato ni nikakega vzroka za zdvajanje in bi se splošna cena za srednje blago tudi še dvignila, ker primanjkuje splošno le tega blaga na svetovnem trgu, če bi hmeljarji ne silili s prodajo.

Zatec, 13. septembra h. (Tedensko poročilo.) V preteklem tednu je bilo povpraševanje na hmeljskem trgu živahnije. Od pričetka nove letine je bilo prodanih že 8—9000 met. stotov. Največje zanimanje je bilo za prvovrstni gladki in zeleni hmelj in za dobre srednje kakovosti. V nekaterih renomiranih občinah, ki imajo le tako blago, je skoro že vse razprodano. Cene so 350—550 Kč za 50 kg brez prometnega davka. Za najboljši izbrani hmelj plačujejo 500—560 Kč, za dobro srednje blago 460 do 490 Kč, za srednje blago 410—450, za hmelj slabše kakovosti 350—400 Kč. Nekateri pivovarne so pri direktnih nakupih pri hmeljarjih plačale do 650 Kč. Cene za hmelj srednje kakovosti so bile čvrste, za prima in primissima blago celo zelo čvrste. Javni markacijski urad v Zatecu je doslej registriral 2000 met. stotov hmelja iz leta 1930.

+ Nürnberški trg. Zadnje dni so cene tettnanskemu hmelju nekoliko okrepile in tudi po srednjem hallertauskem hmelju je bilo nekaj več povpraševanja. V splošnem je bila tendenca zelo živahna. Cene so bile naslednje: hallertauski prvovrstni 80—85, izbrani 95, srednji 50—75, tettnanski prvovrstni 95—100, srednji 50—80, hersbrški 60 mark, badenski 85 mark za 50 kg (v dinarih se gibljejo torej cene med 13,50 do 27 Din za kg).

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno, še vedno nestalno, zmerno toplo. — Situacija večernjega dne: V severni Evropi visok pritisk, v južni polovici kontinenta nekoliko nižji. Lokalne nevihte z večjim deževjem. Pritisk je v poslednjih 24 urah v splošnem narastel za 0,5 do 4 mm, zlasti v vzhodnih predelih, v Gorskem Kotaru in južnem primorju. Gibal se je od 759 do 764 mm. Jutranje temperature so na vzhodu in jugu v splošnem narastle za 1 do 6 stopinj, sicer pa so na severozapadu večina padle za 1 do 4 stopinj. Gibale so se od 14 in 23 stopinj, v zaledju, v primorju pa od 20 do 26 stopinj. Nebo je bilo večeraj jutraj večina oblačno, v zapadni Hrvatski, Sloveniji in Gorskem Kotaru tudi deževje. Edino na vzhodu je bilo poglobljeno in jasno. V južnem primorju je bil večeraj zelo močan široki, okoli Beograda pa umerjena košava, dočim so v ostalih pokrajinah prevladovali vetrovi z južnega in vzhodnega kvadranta. Morje je bilo na severu valovito, na jugu pa precej nemirno. Temperatura morja je bila večeraj jutraj v Splitu 23 stopinj.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: V splošnem bo nestanovitno vreme trajalo dalje. Izločanje, ki bi nastopilo na nekaterih krajih, se ne bo vzdržalo preko dneva.

Naši kraji in ljudje

Makso Cotič kot novinar

Ze včeraj smo poročali o nenadni smrti najstarejšega in tudi enega najbolj zaslužnih in poštovanih slovenskih novinarjev, dolgoletnega glavnega urednika tržaške »Edinosti«.

Ze kot mladenič se je pokojni Makso Cotič živo zanimal za politično vrvenje na vročih primorskih tleh. Komaj je čakal časopisov in čital jih je s strastjo. V tem se je razvijal pri njem novinarski poklic.

Prve svoje poskuse, člančice in dopise, je pošiljal »Slovenskemu Narodu«, ko mu je bil urednik Josip Jurčič. Cotič je dobil od Jurčiča pismo, da je poslano gradivo še nezrelo za objavo, ali dostavil mu je: »Nadaljujte, ker imate talent.«

Pozneje, iz Pule, je dopisoval Cotič zagrebškemu nemškemu listu »Tagblattu« in praški nemški »Politiki«. Članke o razne-rah v Primorju in slednjem listu, zlasti odstavki, ki so žigosali avstrijsko brezglavo politiko v Istrski deželi, so vzbujali splošno pozornost in italijanske novine so čisto reagirale na nje v ostrem tonu.

V »Edinosti« je začel Cotič dopisovati, ko ji je bil urednik Lovro Zvab. Med Slo-venstvom so bili članki s podpisom C-t-č z navdušenjem sprejeti in vse je ugibalo,

kdo tiči za temi tremi črkami. Poštni urednik Cvetnić, zaveden slovenski mož, je imel še v uradu neprilike zaradi podpisa C-t-č, ker so ga nekateri neslovenski tovaršiji ovajali, da je on avtor teh član-kov v »Edinosti«, ki marsikateremu c. kr. gospodu niso bili po volji.

Posledica obče pozornosti je bila, da je Matko Mandić povabil Makso Cotiča v redakcijo »Edinosti«. Bilo je to proti koncu leta 1889. Ko je Lovro Zvab leta 1890. umrl, je Cotič sam prevzel vodstvo »Edinosti«.

Cotič je raztegnil svoje delovanje iz redakcije med ljudstvo. Treba je bilo tudi z živo besedo probujati ljudi politično in na društvenem polju je bilo ogromnega dela. Nekaj let je bil Cotič tudi starosta Sokola in predsednik pevskega društva »Kolo«, ves čas tudi tajnik Delavskega podpornega društva itd.

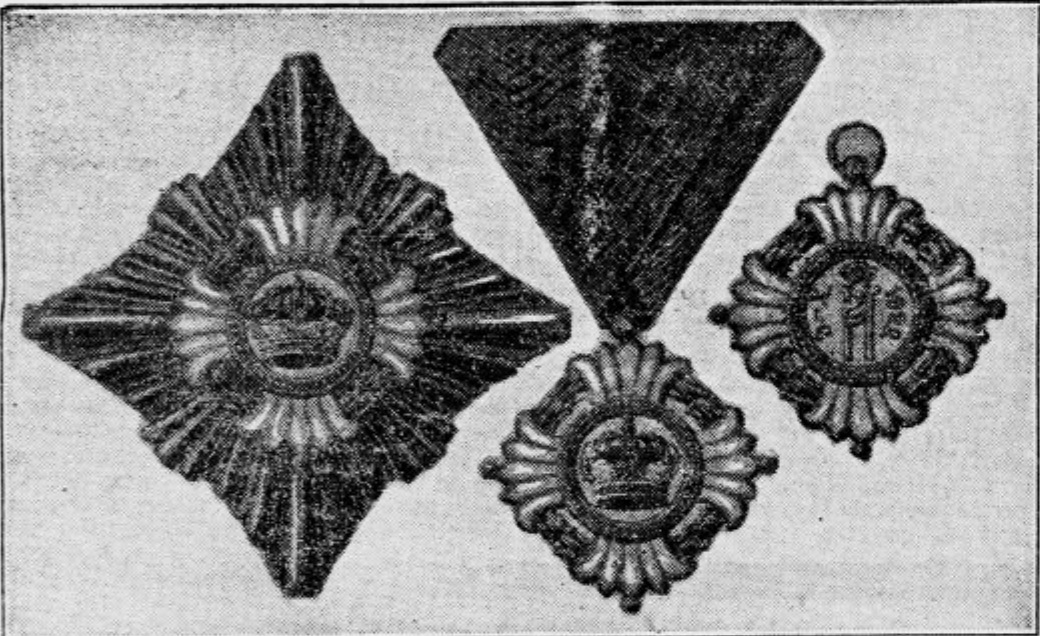
Njegov ponos pa je bila v vojnem času ustanovljena podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda za šentiviški okraj, kjer je bilo mnogo slovenskih železničarjev. Cotič je bil predsednik, tajnikoval je Virgilij Šček, takratni kaplan pri Sv. Antonu starem. Odbor je nabral za novo šolo 30 tisoč kron. Vse je bilo pripravljeno za otvoritev, ali prišli so nečuvni dogodki, ki so naredili konec vsemu...

Pri vseh prireditvah v mestu ali v okolici je bil navzoč Makso Cotič kot novinar, kot govornik, kot rodoljub. Pri vsakih volitvah je bil marljiv agitator. Posebno rad je hodil na razpaljena tla v Trstu, kjer se je razgrel v nedosežnega agitatorja in navduševalca volilcev za pošteno jugosloven-sko stvar.

Kdor premotriva naše narodno življenje ob Adriji od l. 1890. dalje, mu približi ob vsaki priliki pred oči osebnost novinarja Makso Cotiča, ki spada med glavne tvorce silnega stremeljenja in snovanja, trudov in naporov in neomajne vere v uspeh boja za svete narodne pravice, na katerih temeljih se je ponosno dvigalo jadransko Jugoslo-venstvo.

Cotičovo udejstvovanje ni bilo samo vrštev prevzetih dolžnosti, ni bilo karijera, marveč je bilo tekom dolgih 40 let — misija, ki jo je vršil goreče in vdano kot no-vinar in narodni delavec... Zato pa »Kot solnce gre čez božji svod, naj Tvoj spomin gre z roda v rod!«

Odlikovanja z redom Jugoslovenske krone

Kakor je našim čitateljem že znano, so bila povodom zgodovinskih sobotnih svečanosti v Beogradu podeljena prva odlikovanja z novim redom Jugoslovenske krone. Red je bil ustanovljen z zakonom, ki je izšel v početku aprila t. l. Kakor vsi naši in večina evropskih redov, ima tudi Jugoslovenska krona 5 stopenj ali razredov. Ker leži »rang« novega reda v sredi med redovoma Belega orla in sv. Save, odgovorja vsaka stopnja Jugoslovenske krone nekako prvi višji stopnji reda sv. Sa-ve.

Na naši sliki vidimo na levi red za prve tri stopnje, na desni pa obe strani reda IV. in V. stopnje, ki sta dru-

gače enaka, le da je prvi pozlačen. dru-gi pa posrebren. Nosita se na prsih na temnomodrem trikotnem traku.

Z novim redom je bilo odlikovanih tudi večje število javnih delavcev iz dravske banovine. Ob tej priliki je do-bilo tudi »Jutro« z najvišjega mesta prav posebno priznanje za svoje iskreno in vneto delovanje za jugoslovensko stvar, saj je bilo odlikovanih sedem urednikov »Jutra« in drugih »Jutro-vih« listov. To izredno priznanje pa ne velja samo našemu listu, temveč tudi vsem onim tisočem naših zvestih na-ročnikov in prijateljev, ki čvrsto sto-pajo z nami za veliko jugoslovensko stvar.

Akcija za nov most čez Muro

Maribor, začetkom septembra.

Nedavno je bila izročena vladi v Beogra-du in banskni upravi v Ljubljani spomenica, podpisana od nad 60 občin, okrajnih cestnih odborov in gospodarskih korporacij, ki ute-meljuje nujno potrebo zgradbe novega mo-stu čez Muro pri Radencih, odnosno Petanj-cih. Preko tega mostu bi vodila banovinska cesta in vezala Maribor, Slovenske gorice, Apaško kotlino, Gornjo Radgono in celi gor-nji del Murskega polja s Prekmurjem. Zgradba tega mostu je že dolgo časa pereča vprašanje prizadetih krajev, oziroma pokra-jin. Z vedno naraščajočim cestnim prome-tom postal vedno bolj akutno.

Potrebo mostu pri Radencih - Petanjcih je uvidela že deželna vlada za Slovenijo l. 1920. in je dala po inž. Kukovcu napravi-ti zanj načrte. Takrat so bili izdelani trije na-črti za mostove pri Radencih - Petanjcih, pri Veržeru in Spodnji Moti. Najcenejši bi bil most pri Radencih. Toda deželna vlada se je takrat odločila za most pri Veržeru. Njen takratni zastopnik, današnji podban inž. Serneč pa je ob priliki komisionalnega ogleda izjavil, da se bo tudi z zgradbo mo-stu Radenci - Petanjci pričelo najkasneje v dveh letih. A stvar je zaspala.

Promet je na tej prehodni točki že od nekdaj izredno živahen. Saj veže ta točka neke najbolj obljubene kraje gornjega Mur-skega polja in Prekmurja, ampak je tudi najkrajša in najugodnejša zveza med Ma-riborom in Mursko Sobotno, odnosno vmes ležočimi naselbinami. Promet na tej bano-vinski cesti pa neprestano raste in potreba mostu je vedno nujnejša. Promet čez Muro se vrši danes z brodom, ki je zasebna last 13 kmetov iz Petanjcev. Ta promet je seve-da zvezan s težkočami in je vedno tudi od-visen od vodnega stanja: ob nizkem vodo-staju je promet mnogokrat zelo živahen, to-da prevoz z naloženimi vozovi in včasih tudi

samo z vozili sploh je nemogoč. Ob visokem stanju vode pa mnogokrat obstoja ne-varnost, da se bo brod odtrga, kar se je že po-novno zgodilo. Pozimi pa Mura ali zamrzne ali pa nosi toliko ledu, da morajo brod sploh razdreti in ga spraviti na varno, in včasih po cele tedne, tudi nad mesec dni, ni pre-voza. Kaj to pomeni za prizadete kraje v gospodarskem pogledu, je na dani. Ljudje morajo ob takih prilikah, če je nujna po-treba, napraviti 50 km daljšo pot preko Ver-žeru, ali pa si morajo dobiti milostno do-volenje avstrijskih oblasti za vožnjo čez nem-ško Radgono. Nele da avstrijske oblasti to ob vsaki priliki izrabljajo na škodo ugleda naše države, je tudi pridobitev prehodnega dovoljenja vedno na obeh straneh zvezana z znatnimi težkočami, ker mora vsakdo, ki gre preko Radgona, dati jamstvo z dvema porokoma, da se bo vrnil z istim vozilom. Jasno je, da se s tem omogoča tudi tihotap-vo na škodo naše države. Saj mesteca Radkersburg živi danes samo od našega prebivalstva, ki veliko preveč hodi tja na-kupovat razno blago, celo tako, ki ga pri nas dobi ugodneje. Če bo pa zgrajen most čez Muro pri Radencih, se bo ves vozovni in avtomobilski promet koncentriral na tej črti.

Za zgradbo mostu pa govori še drug, va-žen, nacionalno - političen razlog. Danes je Mura še vedno nekakšna meja med »Slav-cin« in »Prekmurci«, med prebivalstvom to-in onstran Mure. Z zgraditvijo mostu bodo stiki postali tesnejši in vedno bolj se bo utrjevala državljanska zvestost tudi med Prekmurci. Prekmurci bodo vedno bolj pri-hajali z nami v stik, pošiljali bodo iz sosed-nih vasi lahko otroke v novo šolo v Raden-cih, hodili bodo na najbližjo železniško po-stajo v Radencih, tudi tovarno blago bodo spravljali ali naročevali na to postajo, kar morajo sedaj bodisv nemško Radgono, bo-disi v oddaljeno Mursko Sobotno.

Važno je, da je tam dvoje slatinskih pod-

jetij: radensko in petanjsko, katerih vozov-ni promet v Prekmurje in obratno znaša letno okroglo 6000 eno, in dvovprežnih voz-nih ter avtomobilskih voženj. Pri teh dveh podjetjih je zaposlenih stalno okrog 50 do 60 delavcev iz Prekmurja. Za te delavce plačata oba podjetja samo na prevoznini čez brod letno okrog 12.000 Din, dasi imata 50% popusta. Važno je dalje, da zalaga celo gor-nje Prekmurje z židno in strešno opeko gornjeradgonska opekarna. Tudi za vinske gorice od naše Radgona doli do Ljutomera je glavni in skoro edini odjemalec Prekmur-je in skoro vse vino — na stotine polovnja-kov na leto — se prevaja čez brod pri Ra-dencih - Petanjcih. Istotako ogromne mno-zine sadnih drevesc. Nasprotno pa se izva-žajo iz Prekmurja na našo stran Murske ži-vina, perutnina, jajca, sadje in razni poljski pridelki. Sedaj gre ogromno tega blaga čez avstrijski Radkersburg, ker je promet čez brod silno zamuden: če je količjak večji promet, že morajo vozovi čakati po celo uro, da včasih celo še delj.

Omeniti je treba, da vozi po tej črti iz Maribora in drugih daljnjih krajev dnevno povprečno po deset poslovnih in drugih avtomobilov.

To so gotovo zelo tehtni razlogi, ki govo-rijo za nujno potrebo novega mostu pri Ra-dencih - Petanjcih: most ni le v eminentnem narodno - gospodarskem, ampak tudi narodno - političnem interesu prizadetih po-krajin in cele države. Zato je akcija, ki jo vodi v imenu občine Slatina Radenci in vseh interesiranih občin in korporacij znani narodnjak in gospodarski delavec župan Ja-kob Zemljik, le najtopleje pozdraviti in sa-mo želimo, da bi ji merodajni krogi, ki so dobili spomenico o akciji, posvetili vso svo-jo pažnjo ter pripomogli do njene realizaci-je, in to čim prej.

Pri pospešenju arterij v možganih in srcu dosegamo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Josefov« vode iz-trebljenje črevesa brez hudega pritiska. Cenjeni učenci na klinikah za notranjo medicino so dosegli celo pri polstransko ohromelih s »Franz Josefov« grenčico najboljše uspehe pri iztrebljenju čreva-sa. »Franz Josefov« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Geodetski oddelek na univerzi

Geodezija se imenuje veda o premerava-nju zemeljske površine. Zdravo in lepo, dasi precej težavno delo izmere izvrševal je in izvršuje v naših krajih zemljemer-c ali geometer, katerega uradniški zakon ne uvršča v prvo kategorijo navzlic njegovi, čeprav skrajšani fakultetni (univerzitetni) naobrazbi. Danes poseča »doči« zemljeme-rec na 4 leta razširjeni geodetski oddelek in si pridobi po položnih diplomah naslov inženjerja in vse pravice do uvrstitve v prvo kategorijo. Študira lahko na domači univerzi v Ljubljani. Poleg tega novega ti-pa akademskega zemljemerca se producira-jo v velikem številu sretnješolsko na-obrazeni geometri, kajti bivša Srbija in Makedonija nimata zemlj. katastra (zemlj. map in zraven spadajočih overatov) in za to ogromno delo je potreba manipulativ-no usposobljen material.

Toda geodezija je praktična matematič-na in geometrijska znanost, ki zahteva so-delovanje in kontrolo znanstvenega zemlj-merca in tega izobrazila le univerza. K ogromnemu številu (do 500), ki so ga spre-jeli geodetski oddelki srednjih tehnič-nih šol, je potrebno toliko število geode-tskih inženjerjev, da ne zmore tega števila niti ljubljanska niti zagrebška univerza, potrebna bi bila ustanovitev takega oddel-ka tudi v Beogradu. Univerzitetni rektorji izdelujejo v Beogradu univerzitetno ure-dbo in ta bo gotovo zadovoljivo uredila pe-reče vprašanje akademskega naraščaja ge-odetske stroke. Kvaliteta katastralne nove premere zavisi od kvantitete soudeležnega akademskega materiala, katerega pri se-danji novi izmeri skoro popolnoma pri-manjkuje. Kvaliteto zahtevajo moderne tehnične potrebe (melioracij, cest, želez-nic, regulacij). Temu ni zadoščeno in za gospodarsko moč kmeta je silno važno, da se uredijo le količjak zemlj. davčne raz-mere.

Nova izmera bo morala trajati še deset-letja, ako se bo hotelo vstvarjati kvaliteto in ne samo kvantiteto. In ker je sedanja izmera pospešana, jo bo treba obnoviti po znanstvenih in modernih načelih. Poleg tega bo evidencna map te prve aproksima-tivne izmere dala ogromno težavnega dela. Zato bo še v daljni bodočnosti katastrski problem akuten in nerešen in zato je treba akademikov, ki ga bodo rešavali. Dosedaj obstoječi oddelki na tehniških fakultetah se morajo spopolniti, tako zlasti Ljubljan-ski geod. oddelek, kar bi bil prvi korak k ureditvi tega gospodarskega, tehničnega in agrarnega problema. — V. V.

Vse za lepoto žene

Kakor je hrepenenje razvlečene mo-de-žene za doseglo najbolj dovršene le-pote, tako se tudi veliki kozmetičarji ne boje visokih vsot, katere žrtvujejo za nove proizvode, samo da ugodijo ženski želji. Med take proizvode spa-dajo brezpogojno »Opera« preparati, osobito »krema Opera«, čudež kosme-tike, idol moderne ekscentrične žene. Temeljita masaža s kremo »Opera« či-ni lice izredno sveže, mladeniško, koža postane v kratkem gladka in fino bela, kot najdražja bela kost. Krema »Opera« vse barve, parfimirane z ot-menim parfumom, velike elegantne škatle. Cena 30 Din.

Kolonjska voda »Opera«, močno di-tinguiranega vonja, 100 gr 40 Din. Parfum »Opera« epohalni izum današ-nje moderne kozmetike, kateri opaja vsakega tudi največjega neprijatelja di-šav. Elegantly adjustirana steklenica 25 gr 50 Din. Ponosni na preparate, svesti njihove izredne osobitosti, pri-poročamo damam, da naj uporabljajo samo »Opera« preparate za doseglo svoje lepote. »Opera« preparati se do-bijo v parfumeriji Uran, Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Kje naj bo sedež laškega sreza

Trbovlje, 13. septembra.

Po časnikarski polemiki, ki je nastala v zadnjem času v vseh naših listih in ki je ni-smo izžvali Trboveljčani, bi bilo popolno-sreke ekspoziture v Trbovljah, kajti vsa-ka stranka zastopa interese svojega kraja, ne glede na stvarno potrebo in naravno je, da naši nasprotniki te potrebe za Trbovlje nikdar priznali ne bodo. Prihajajo z razni-mi argumenti in tudi predlogi, ki so včasih privlačeni prav za lase in iz katerih sije sa-mo najčistejši egoizem, dostikrat tudi samo osebni. Odločevala bo državna potreba, o-tem smo si lahko na jasnem vsi. Potrebo o-ustanovitvi sreske ekspoziture v Trbovljah so merodajni činitelji že uvideli, med dru-gimi tudi bivši oblastni odbor, ki je stavil svoj čas tudi tozadevne predloge.

Clankar, ki je 11. t. m. utemeljeval nera-z-deljivost sedanjega sreza Laško, ima na vi-diku gospodarske interese svojega kraja, kar pa ne izključuje, da oni, ki razpolagajo z izdatno davčno močjo, zagovarjajo tudi svoje stališče in da je njihova prva skrh podpirati kulturne in gospodarske interese svojih občanov - davkoplačevalcev, in nika-kor ne more obveljati naziranje, da mora-jo finančno močnejše občine podpirati manjše in finančno šibkeje, ker imajo večje občine tudi mnogo večje gospodars-ke in kulturne potrebe, katerim se ne morejo odreči na ljubo malim občinam, katerih po-trebe so v vsakem pogledu mnogo manjše.

Popraviti moramo nekatere netočnosti, ki jih je zagrešil pisec dotičnega članka ho-teli ali nehoti. Glede uradnih dni, ki se drže v Trbovljah in v Hrastniku, moramo ugo-toviti, da plačuje občina Trbovlje tajnika za uradne dneve v Trbovljah, za one v Hrastni-ku pa upravnega uradnika in tajnika. Trdi-tev, da mesečno ne pride 10 ljudi iz Trbo-velj na urad sreskega načelnstva v Laškem, je prav za prav smešna, kajti za ostale ob-čine vendar ne bi bilo treba tolikoga urad-niškega aparata, in ravno to govori ne samo za ekspozituro, temveč za srez v Trbovljah. Resnici tudi ne odgovarja trditve, da je na leto povprečno v Trbovljah samo 24 komi-sij. Leta 1929. jih je bilo menda 62 in letos jih je bilo že do sedaj nad 40, ne glede na redne uradne dneve, ki jih je na leto 36 in na nebroj uradnih intervencij pri zborova-njih in shodih.

Kakor smo že zadnjič povedali, se Trbo-veljčani nismo nikdar ogrevali za sedež sre-za v Laškem, tem manj pa se bomo ogreva-li v bodoče, ker se nam mesto ekspoziture

V nedeljo, 14. t. m. ob 16.30,

nogometna tekma

na igrišču SK Ilirije (poleg velesejma)

H. A. Š. K. (Zagreb)
(prvak Zagreb. podsaveza)

ILIRIJA

13022 (prvak Ljublj. podsaveza)
Tekma se odigra ob vsakem vremenu
Predigra: Ilirija rez. Hermes rez.
ob 15. uri

Podaljšanje tramvajske proge na Vič

Pri delu na tramvajski progi v šiški.

Ljubljana, 13. septembra

Te dni so pričeli tudi s deli za gradnjo tramvajske proge na Vič, ki bo tekla po Selenburgovi ulici, Kongresnem trgu, Gra-dišču, Rimski in Tržaški cesti. Delavci so že pričeli voziti tračnice in skoro se bo nudila Ljubljancem tam ista slika, kakor prevladuje sedaj na Gosposvetški in Celovski cesti.

Na Celovski in Gosposvetški cesti je te-kom tekočega meseca zaplenjenih do 60 de-lavcev, ki so od jutra do večera na delu za novo tramvajsko progo. Pri prekopeni cesti rabijo za podlago izredno trden ma-terial. Da preprečijo v bodoče vsake used-

Umevne so odličnosti

ZEPHIR PEČI

10 greje eno sobo 24

kg. drva ur

Večje vrste peči grejejo tudi 3-4 sobe enake.

Na zahtevo brezplačen popis.

ZEPHIR TVORNIC PEČI D. D.
Subotica

LJUBLJANSKI VELESEJEM
koja 309-312

Samoprodaja za Ljubljano:

BREZNIK & FRITSCH

Samoprodaja za Celje:

D. RAKUSCH

Samoprodaja za Maribor:

PINTER & LENARD.

privožiti policijski komisariat. To željo bi si bil clankar prav lahko prihranil, saj mora sam prav dobro vedeti, da so danes razme-re v Trbovljah popolnoma drugačne, kot so bile pred desetimi leti, kar se moremo za-hvaliti našim agilnim prosvetnim delavcem in prosvetnim institucijam.

Clankarja vprašamo, koliko je žrtvovala občina Laško iz svojih sredstev za udobne uradne lokale in udobna stanovanja držav-nih uradnikov? Brez finančne podpore trboveljske občine bi bilo izključeno vzdr-žati lokale za sresko poglavarstvo. Kako pa skrbi občina Trbovlje za svoje državne uradnike? Lokali, ki so pripravljeni za uradništvo itd. bodoče ekspoziture, gotovo odgovarjajo vsem higijeničnim in tehničnim zahtevam. V srečo si bodo lahko šteli vsi oni uradniki, ki bodo živeli v naši goso-mljubni občini.

Cudimo se, da Laščani kar naenkrat tako sovražno nastopajo proti Trbovljam, ko so vendar svoj čas Trboveljčanom že koncedi-rali srez. Ali so na to že pozabili?

Kotično se dotaknemo še razmerja med Trbovljami in Hrastnikom, ker je to vprašanje našel tudi pisec, ki mu mora biti to razmerje prav gotovo znano. — Hrastničani so že pred petimi leti započeli akcijo za od-klopitev Hrastnika od trboveljske občine. Dolška občina jih takrat ni hotela sprejeti. Morda se združita v vročem prijateljskem objemu sedaj! — Resnica je, kar pravi čla-nkar, da sedanja zveza ni naravna in za to bo prva naloga naših občinskih zastopnikov, da v prvi plenarni seji sklenejo odcepitev Hrastnika od Trbovelj, da bo potem ustrez-eno obojim.

Turkov žtonski avto za prevažanje materiala.

Samo še danes: ob 3., 5., 7., en četrt na 10

Slavni umetnik

EMIL JANNINGS

kot profesor Rath v prvem svojem govorečem filmu:

SINJI ANGEL

Izven sporeda:
Micky miška v strelskih
jarkih!„Elitni
kino Matica“Osemdesetletnica državne
realke v Mariboru

Maribor, 13. septembra. Letos obhaja naša državna realka dva redka jubileja, ki sta za zgodovino tega zavoda najvažnejša pomena. Dne 5. t. m. je poteklo 60 let, odkar je izšla odredba za ustanovitev višje realke. Prvega prihodnjega meseca pa bo praznoval zavod svojo 80. letnico. Ob tej priliki se marsikdo zanima za naslednja vprašanja: kako je zavod nastal, kako se je razvijal in kakšno je bilo razmerje med Slovenci in Nemci.

Začetek zavoda sega v dobo preosnove nekdanje štirirazredne glavne šole, ki je bila ustanovljena že l. 1782, da bi nudila meščanskim otrokom večjo izobrazbo v realnih predmetih. Z razpisom od 1. oktobra 1849 pa je ministrstvo za javni pokop odredilo preureditev 4. razreda glavnih šol v dva letnika nižje realke. Tako se je po odločitvi državnega predsedstva Stajerske 17. januarja 1850 ustanovil tudi v Mariboru prvi letnik nižje realke, ki je bil odprt 1. oktobra in je imel 72 učencev. Ministrstvo je 25. avgusta 1854 dovolilo še drugi razred realke. Ta realka je bila še pod skupnim vodstvom glavne šole, ki jo je vodil ravnatelj Kaspar Widerhofer do leta 1864, od tedaj pa 5 let Franc Janežič, ki je bil prej ravnatelj celjske nižje realke.

Leta 1868. pa so se že začela pogajanja med državo, mestno občino in stajerskim deželnim odborom, da se realka osamosvoji in izpopolni v višjo realko. Pogajanja so kmalu uspela: država se je zavezala plačevati učitelje, stroške za poslopje, učila in šolske knjige pa je morala prevzeti mestna občina Maribor, ki je za to prejela polovico šolnine. Nato je bila s cesarskim ukazom od 5. septembra 1870 dovoljena ustanovitve višje realke. Dne 4. novembra 1870 je prišel redni pouk v prvih treh razredih, za katere se je bilo prijavilo 124 učencev. Realke je bila tedaj nastanjena v nekdanji kresiji na oglu Koroške ceste 26 in Strossmayerjeve ulice; ker pa ti prostori niso bili primerni za novi zavod, je mestni svet sklenil 17. septembra 1870, da se zidava nova poslopje, ki naj bi služilo kot dom realni in novi deški ljudski šoli. Ta sklep glede skupnega doma očitno ni bil dovolj premišljen, kakor se je ugotovilo že v zgodovinskih črtici, ki je bila napisana v zavodnem letnem poročilu 1896/97, od prevrata sem pa se občuti ta nedostatek vedno neprijetneje, ker se je do letos število oddelkov na zavodu ravno podvojilo in še za 4 razrede primanjkuje prostora. Trenutno je še negotovo, kdaj se bo vprašanje prostorne ločitve med realko in deško meščansko šolo za prizade enako povoljno rešilo, dasi se občinski svet dobro zaveda svojih kulturnih dolžnosti.

Poslopje so začeli graditi spomladi 1871, in so bili stroški proračunani na 108.087,35 goldinarjev. V jeseni 1873, je bila končana ponosna zgradba ter 2. oktobra izročena svojemu namenu. Ko se je zavod izpopolnil v višjo realko, je takoj naraslo število dijakov. V šolskem letu 1874/75. je prvih 10 sedmošolcev položilo zrelostni izpit. Potem je začelo število učencev padati in se je leta 1880/81. skrhlo na 96 v vseh sedmih razredih. Potem je število dijakov zopet naraslo in doseglo začetkom šolskega leta 1918/19. s 412 višek v predprejavnih dobi.

V Jugoslaviji pa je zavodu usojen še lepši razmah, kajti 1929/30. se je vpisalo 505 učencev in 117 učenk, skupaj torej 622. V ustroju se je izvršila važna sprememba. Med 1925. in 1927. je bil namreč učni načrt v nižjih razredih izenačen z učnim načrtom realnih gimnazij in z ministrskim odlokom z dne 24. septembra 1928 se je sedemrazredna realka postopoma spremenila v osemrazredni zavod z realnogimnazijskimi (a) in realnimi (b) višjimi oddelki. Odslej se bo torej v vseh razredih zavoda poučevalo po učnem načrtu za realne gimnazije, višji b - oddelki pa ostanjejo realni, kakor je tudi naziv zavoda ostal: državna realka.

Po narodnosti je bila do prevrata velika večina učencev vpisana za Nemce. Vendar pa razmerje med številom Slovencev in Nemcev splošno ni bilo za Slovence ravno neugodno. V prvem letu višje realke leta 1870/71. je n. pr. bilo 29% Slovencev, v prvem letu popolne realke (1874/75.) pa 26%; potem šele je začel odstotek poljati, in sicer dosledno. Letno poročilo 1886/87. izkazuje komaj 10% Slovencev, 1898/99. pa 1,8% ali 3 Slovence in 166 Nemcev. Vzroki za ta žalosten pojav so bili različni. Ker so v prvih letih zabajali v realko skoraj izključno je meščanski sinovi, je moralo med 1870.—1886 biti razmeroma več zavednih Slovencev v Mariboru kakor pozneje. Od leta 1887. dalje pa je začel pihati z Dunaja in Gradca politični veter, ki je bil za tukajšnje Slovence vedno bolj neprijeten in oster. V tem smislu so tekmovali javni in zasebni činitelji: vlada na Dunaju in v Gradcu, mestni zastop v Mariboru, Schulverein in Südmark. Še v prvem letu svetovne vojne (1914./15.) je bilo samo 7 Slovencev proti 287 Nemcem in to razmerje se je v naslednjih treh letih le malo zboljšalo: leta 1917./18. najdemo na zavodu 18 Slovencev in 363 Nemcev. S prevratom pa se je pojavil popoln preobrat glede narodne pripadnosti: že o božiču 1918, niti 3 tedne po otvoritvi prvega slovenskega razreda, imamo na realki 43 Slovencev in 315 Nemcev. Ko pa je poverjenost za uk in bogocinstvo z razpisom dne 8. junija 1919 odločilo, da se državna realka v Mariboru postopoma razvije v slovenski zavod in se nemški razredi na enak način ukinejo, počenši s 1. razredom v šolskem letu 1919/20., je bila usoda nemške realke zapetena. Leta 1924./25. ko je prvi slovenski in zadnji nemški razred maturiral, je šel zavod 400 Slovencev (89%) in 44 Nemcev (11%); to razmerje se je do danes le neznatno spreminjalo. Na žalost pa so se v zadnjih letih že dogodili primeri, da je oče prijavil sina v 1. razred kot Slovence, v naslednjem letu pa ga je hotel na razrednika vpisati kot Nemca. Vpliv trajne in žal uspešne nemške propagande se čuti vsepovsod.

Pouk slovenščine je bil na realki od začetka do prevrata zelo omejen. Od 1870./71. do 1911./12. se je poučevala slovenščina po dve uri na teden v vseh štirih nižjih razredih kot pogojno obvezen predmet. Kdor je obiskoval slovenščino v nižjih razredih je bil v višjih razredih (5.—7.) prvotno oproščan francoščine, ki je bila do šolskega leta 1877/78. tudi pogojno obvezen predmet; angleščino pa so morali takrat vsi učenci obiskovati v višjih razredih; šele 1878./79. je stopila angleščina kot pogojno obvezen predmet na mesto francoščine, ki je od tedaj ostala obvezen predmet v vseh razredih. Od leta 1911./12. dalje so opusti-

li pouk slovenščine v 1. razredu, zato so pa zvišali število ur v 2. in 3. razredu od 2 na 3, tako da je skupno število 8 ur na teden ostalo nespremenjeno. V višje razrede slovenščina do prevrata ni imela nikoli pristopa. Po prevratu se je nekaj časa poučevala angleščina kot neobvezen predmet, potem pa črtala, ker ni več kredita za neobvezne predmete. Francoščina se začasno poučuje od II. nemščina pa od V. razreda naprej; novi učni načrt, ki bo v najkrajšem času objavljen, predvideva pouk francoščine v 1. razredu; nemščina pa se bo začela poučevati v III. razredu.

Prvi ravnatelj zavoda je bil Josip Essl, ki se je z vso vmeno posvetil izpopolnitvi zavoda. Veliki napori pa so ga zrušili in umrl je leta 1874., star komaj 44 let. Njegov naslednik Josip Frank je vodil zavod 21 let, potem je bil 12 let ravnatelj Gustav Knobloch, zadnji nemški ravnatelj pa je bil Robert Bittner, ki je služboval do 31. marca 1919. Potem je prevzel začasno vodstvo profesor Ivan Begović, 5. oktobra 1919 pa je bil imenovan za prvega slovenskega ravnatelja gosp. Jakob Zupančič, ki si je s svojo očetovsko ljubeznijo do mladine, prijateljsko dobrohotnostjo do učiteljskega zbora in nesebičnim društvenim delovanjem pridobil splošno spoštovanje. V šolskih letopisih vseh 80 let najdemo 226 profesorjev in učiteljev, z zrelostnimi izpiti pa je zapustilo zavod v tej dobi 1018 dijakov. M.

Tirolska avtomobilska
kolona v Mariboru

Na vožnji v Gradec je prispela večeraj, v soboto ob 13.30 iz Liensa na Tirolskem v Maribor avtomobilsko-motociklistična kolona, obstoječa iz 18 avtomobilov in 27 motociklov, skupno 87 izletnikov, ki jih je vodil predsednik lijske krajevne skupne tirolske avtokluba, trgovec g. Klemen Wammer. Takoj po prihodu so imeli gostje skupaj obed z zastopniki mariborske sekcije avtomobilskega kluba v Grajski kleti, kjer jim je izreklo iskreno dobrodošlico predsednik veletrgovec g. Ferdo Pinter. Zahvalil se mu je za tovariško pozornost g. Wammer, ki je pri tej priliki poklonil mariborski sekciji avtomobilskega kluba krasen srebrni pokal. Med viharin odobravnjem je bila nato na predlog tirolskih gostov odposlana kraljici Mariji kot protektorici jugoslovenskega avtokluba pozdravna vrožjaka. Ob 15.15 so gosti nadaljevali vožnjo za Gradec in jih je do meje spremljal predsednik sekcije g. Pinter.

Podrobnosti o blejskih
tatvinah

Ljubljana, 13. septembra. Vest, da je bil prejšnjo nedeljo, 31. avgusta, aretiran na Bledu Ljubljancin Fran M. zaradi suma, da je vlamjal v kabine v Grajski kopeli in kradel denar ter razne dragocenosti, je vzbudila precej pozornosti in ugibanj. Podrobnosti, ki so o aferi doslej znane, so naslednje:

Letošnjo pa tudi že lansko sezono so se v blejskih hotelih, zlasti v kopališčih in v prvi vrsti v Grajski kopeli ponavljale tatvine, ki so bile izvedene zelo rafinirano. Orožniki so bili vselej po tatvini opozorjeni in so se zelo trudili, da pridejo na sled pravemu storilcu. Po daljšem opazovanju so naposled vzele na piko znanega pevca Frana M., ki so ga pričeli sumiti že lansko leto. Kadar je M. prišel na Blede (in to je bilo navadno ob nedeljah), ga je opazoval mlad orožnik, ki pa je bil običen v civilno obleko. Fran, ki se je nahajal usodno nedeljo na Bledu v družbi svojih prijateljev, oddelčnih Ljubljancin, je odšel iz svoje kabine k jezeru, kjer se je nekaj časa solnčil, nato pa se oddaljil od znanecv in krenil nazaj proti kabini. Nekaj minut nato je izginil v eno izmed kabin, hip nato pa je že priskočil k vratom neki dečko in istočasno je bil tam tudi preoblečeni orožnik... Oba sta jela trkati na vrata, nakar je stopil Fran M. takoj iz kabine. Orožnik ga je jel izpraševati, zakaj je vdrl v tujo kabino, nakar je M. v zadregu najprvo odgovarjal, da se je zmotil, nato pa je svoj izgovor popravil, češ, da je zasledoval neko damo in da gre le za poskušne galantne doživljaje. Orožnik pa tega ni verjel in je Francetu M. napovedal aretacijo, kajti med tem je že preiskal kabino in našel v enem izmed obeh čevljev pravega najemnika kabine —

vtrih. France M. je protestiral proti aretaciji, razburjenje je raslo tudi med ostalimi kopališkimi gosti, slednjci pa je moral M. vendar z orožnikom na orožniško postajo, odkoder so ga pozneje z eskorto odpravili v sodni zapor v Radovljici.

Orožniki so med tem zbirali proti njemu obtežilni material, ki pa se je omejil v pozitivnem smislu le na okolnosti aretacije. V sodnih zaporih v Radovljici je bil France M. zadnje dni ponovno zaslišan, vendar je dosledno zatrjeval svojo nedolžnost. V ostalem je preživljal vse dneve v hudi duševni depresiji.

Ker je bila preiskava glede tatvin na Bledu proti njemu te dni zaključena, je bil osumljenec predsočnojim odpravljen s stražo v ljubljanske sodne zapore. To pa zaradi tega, ker je na podlagi obnovljenih preiskave v zadevi tatvin, ki so se v teku časa pripetile v ljubljanskem gledališču, na sumu, da jih je izvršil on. Seveda pa je k tej stvari težko spregovoriti resno besedo in bo tudi v tem pogledu šele odločila nadaljnja preiskava.

Glede Blede obtožena precej razbremenuje dejstvo, da so orožniki v zadnjih dnevih aretirali še dva osumljenca, in sicer nekoga Nemca, po poklicu mednarodnega tatu, ki je priznal že več vlovom in tatvin, ter nekoga hlapca, pri katerem so našli za kakih 7000 Din avstrijske valute, o kateri ne more povedati, kje jo je dobil. Govorice, da je imel aretirani M. naloženih v hranilnici okrog 50.000 Din gotovine, ne odgovarjajo resnici, pač pa je res, da so našli pri njem vložno knjižico na 17.000 Din, ki pa se je glasila na ime njegove matere.

Oblastna strelska tekma

Ljubljana, 13. septembra. Strelski pokret, ki se je v predvojni dobi tako krasno razvijal v stari Srbiji, se je v zadnjih letih tam spet udomačil, obenem pa se je jel polagoma razvijati tudi v Sloveniji. Ljubljanska strelska družina je bila ustanovljena l. 1926. Njena naloga je bila, da zainteresira za ta lepi sport, ki mu stoji na čelu sam kralj Aleksander, vse slove naroda, ne ozira se na politično pripadnost. Toda kakor vsaka, bodisi še tako idealno zamišljena institucija, je zdelala tudi naša strelska družina na silno težave in je le s težavo orala ledino. Podpora so bile le redke, malenkostna članarina pa ne zadostuje niti za kritje prepotrebni upravnih stroškov. Preostajajo še druge naloge, ki si jih je dala uprava. Navzlic vsem oviram pa je sklenjena stvar, da bo treba zanesti smisel za strelski sport med široke mase naroda. Ustanovljene so bile razen ljubljanske še nekatere druge družine in poverjenstva kakor: v Domžalah, Kamniku, Kranju, Radovljici, na Vrhniki, v Mirni, Novem mestu, Kostanjevici, Sodražici itd. V zadnjem času sicer ne delujejo vse, to pa iz tehničnih ovir, ker imajo deloma še neurejena strelišča, med tem pa, ko nekatere družine delujejo pravzornost. Ljubljanska družina dela že skozi 5 let. Člani pridno streljajo na vojaškem strelišču in sicer vsaki 14 dni. Vendar pa stopi letos prvič v javnost z oblastno strelsko tekmo. Ta bo jutri v nedeljo na vojaškem strelišču in se prične ob 9. dopoldne. Svečanosti bodo prisostvovali vojaški in civilni dostojanstveniki.

Električni tok ubil moža

Šoštanj, 13. septembra. V četrtke zvečer okrog 19. se je dogodila v Šoštanju smrtna nesreča zaradi dotika s električnim tokom. Pri mesarskem mojstru Kozlevčarju kot pomočnik uslužbeni Ivan Stucen je bil zaposlen v mojstrov avtogarži pri popravilanju tovrnega avtomobila. Bil je pod vozilom ter si je svetil z električno

žarnico, za katero je bila napeljana žica s stropa. Kako je prišel v dotik s tokom, ni znano. Našel ga je vajenec, ko je držal za žico in bil že onemesten. Na vajevece poziv so takoj prihiteli ljudje in ponesrečenca odtrgali od žice. Takoj pozvani zdravnik gosp. dr. Korun je odredil, da so poizkusili stucen spraviti z umetnim dihanjem do življenja. Dasiravno so si prizadevali vse, kar je moglo, z umetnim dihanjem so nadaljevali skoraj 2 uri, ga niso mogli spraviti k življenju. Smrt je pretrgala nit življenja konaj 30letnemu možu sredi njegove najlepše življenjske dobe. Tragično ponesrečenje stucen je bil primorski rojak, doma iz Cerkna pri Tolminu. Nesrečen primer naj bo glasno svarilo vsakomur, ki ima posla z elektriko, kako je potrebna previdnost in to še posebno pri instalacijah starejšega tipa.

Sokol Moste

priredi danes 14. t. m. ob 4. vrtno VESSELICO z godbo in plesom itd. na vrtu pri Košaku v Mostah. Na svidenje! Zdravo! 12989

Razširjenje
ljubljanskega tramvaja

Prejeli smo: Občinski svet ljubljanski je v seji dne 18. septembra 1928 sklenil, da prodaja Splošni maloželezniški družbi d. d. v Ljubljani 6 odst. občinske obveznice v znesku Din 18.005.000 po tečaju 90. Ta sklep je bil na javni deski nabit šele meseca junija 1930 in je proti njemu vložilo več ljubljanskih davkoplačevalcev pritožbo na bansko upravo.

Vsebinske pritožbe je na kratko naslednja: Pritožniki poudarjajo, da sklep še ni postal pravomočen, da pa so se obveznice takoj po sklepu prodale maloželezniški družbi, ki jih je naprej prodala samo po kurzu 75 odst. Ker ima mestna občina polovico delnic maloželezniške družbe, je pri tem izgubila 1.350.000 Din. Nadalje se v pritožbi poudarja, da pogodba z maloželezniško družbo še ni bila po občinskem svetu odobrena, a navzlic temu se je cela transakcija izvršila. Tudi občinski svet še ni sklenil, kje naj se nova cestna železnica izpelje, a se mora pri tem občina ozirati na proteste in želje mestnega prebivalstva, v kolikor so upravičeni. Občina nima za zgraditev cestne železnice na razpolago še zadosti denarnih sredstev, ker ji manjka še najmanj 10.000.000 Din. Obrestovanje vsega posojila (okrog 30.000.000 Din) pa bo za mestne davkoplačevalce tako breme, da je treba resno preudariti, če v današnjem času občne še kaže napraviti cestno železnico, ki jo vsa druga moderna mesta opuščajajo in nadomeščajo z avtomobili.

Taka je torej vsebina pritožbe, ki do dneva, ko to pišem, od mestnega magistrata še ni bila predložena banski upravi v odločitev. Na drugi strani pa je magistrat dovolil, da je maloželezniška družba naročila že tračnice in vagoni in da se je z delom za razširjenje tramvaja že pričelo. Ker smatrajo pritožniki postopanje mestnega magistrata za nepravilno in nezakonito, se je oglasila pri g. podbanu dr. Pirke majerju njihova deputacija in ga naprosila, da zahteva takojšno predložitve vloženih pritožb, da se zadeva vsestransko preišče in da mestnemu magistratu naloga, da o razširjenju ljubljanskega tramvaja sklepa v smislu obstoječih zakonitih določil občinski svet; z nadaljevanjem dela na cestni železnici naj se do končne rešitve ne zadržuje počaka.

Toliko se mi je zdelo potrebno povedati, da se ne bosta vložena pritožba in izvršena intervencija pri g. podbanu napačno tolmačili. Ivan Frelih.

V ponedeljek dne 15. septembra premijera govorečega filma:

„Ura slabosti“

Briljantna komedija, v glavni vlogi Paul Morgan, Szöke Szakall (znana iz filma »Dvoje src v % taktu«) in Lucie Englisch. — Godba: Hans May.

Telefon 2124

„Elitni kino Matica“

Od jekla do kose

Slika stare domače obrti.

Slovenjgradec, septembra. Meseca rožnika, ko se razcvetijo naši travniki v pestro preprogo, postavljajo naši železninarji ob nedeljah pred svoje trgovske dolge mize, nalagajo na nje kupe ostrih kosov in srpov, pristavljajo še tudi manjša nakovalna in potem prihajajo kmečki očanci in mladeniči ter zvonijo s kosami vse božje jutro. Pravijo, da je umetnost, kupiti dobro koso — najbrž bo že res, saj bi drugače ne poslušali tako verno, kako zveni ta ali ona in jih ne prebirali tako vestno. Marsikateri si izbere dobro znano »junačka koso« — ne vsak, kajti najočveč je že tak, da čen dostikrat tuj robo višje kot domačo že samo zaradi tega, ker je tuja.

»Junačka kosa« je izdelek žuljavih rok naših slovenskih kosarjev. Če se zapelješ s počasnim vlakom iz Dravograda v dolino bistrice Mislinje in dalje v Slovenjgriško dolino, ki je geološko zelo zanimiva, zagledaš se pred Slovenjgradcem med potokom in višje ležečo grogo skupino poslopj, iz katerih doni enakomerni ropot velikih težkih kladiv. Tabla na strehi enega poslopja ti pravi, da izdelujejo tu znamenite kose omenjene znamke, ki grede daleč po svetu. Fužina leži na ozemlju občine Legen v kraju Troblice, čigar ime je v zvezi z srednjeveškim občačjem trobenja. Ob vznožju zelenega Pohorja vidiš tudi trobeljske cerkev, podružnico starotrske. Lastnik kosarne je danes g. Karol Köllner, češki Nemec, ki si je v kosarnah Stajerske in Koroške pridobil svoje obširno strokovno znanje. Nekdaj je stala tu žebljarna, ki je spadala k legenski graščini grofa Thurna. L. 1773. jo je kupil neki priseljenec kosar ter jo izpremenil v preprosto kosarno. Poznejši lastniki so jo razširjali in povečavali, dokler je ni l. 1912. kupil sedanjí lastnik. Če vprašaš tega prijaznega gospoda, zakaj se je baš tu razvila kosarna, ti bo navedel troje vzrokov: precej stalno vodno

silo Mislinje, obilica oglja iz bližnjih obširnih gozdov in jeklo iz bližnje Koroške. V ostalem spada tvornica v skupno stare železarske obrti, ki se je v srednjem veku razvila na Gornjem Stajerskem in prodirala polagoma proti jugu na Slovensko Stajersko, na Koroško in Gorenjsko. Stare fužine so v novejšem času skoro vse izginile; ohranila se je samo žebljarska obrt v Kropi in Kamni gorci, kosarska pa v Trzinu (Ahačič in Globočnik), pri Sv. Lovrencu na Pohorju (Kiffer) in pri Slovenjgradu.

Ob beli cesti stoji lepa enonadstropna hiša tvorničarja z gospodarskimi poslopji. Vsem tem stavbam se pozna, da so jih pred 100 leti gradili petični ljudje za stola. Preko mostu, pod katerim brzi čista Mislinja, prideš do fužine. Takoj v prvem velikem poslopju so nameščena težka kladiva, ki neprestano udrihajo po jeklu. Hrup je takšen, da se sporazumevaš s spremljevalcem samo kriče; pravijo, da se čuje ropot celo na več ur oddaljeno Malo kopo. Poseben stroj reže dolge jeklene palice, ki jih dobivajo iz jeklarne na Ravnem pri Guštanju, v manjše kose s približno težo 60 kdg. Te polagajo v veliki ogenj, kjer kurijo z ogljem ter velenjskim lignitom in kamor tira mehove žumeči zrak. Zareče kose prenašajo s kleščami do prvega velikega kladiva, ki ga kakor vsa druga goní voda. Medtem ko kosar jeklo spretno obrača in suka, teni in razteguje kladivo eno polovico kosa, da dobi nekako obliko rinskoga mečka kajpada brez prečke. Tla in vse poslopje se trese od silnih udarcev. Jeklo vtaknejo zopet v ogenj, nakar raztegne isto kladivo še drugo polovico ter izdela na koncu v pravem kotu že tudi bodoči držaj kose. Na malem nakovalu skuje potem delavec z ročnim kladivom tako zva no dušo, t. j. bradavico na držaju, ki se vtika v primerno jamico na koncu ratišča, da se kosa ne premika. Nato dobi stanjšana palica določeno dolžino, ki se ravna po vrsti kose. Zopet ožarjeno, jo kosar z lahimi udarci kosasto vsloči, nakar pri-

de pod drugo in tretje kladivo, kjer se vrši najvažnejše delo, namreč kovanje rezila. Kosar teni palico najprej po vsej dolžini tako, da je podobna handžaru, na katerem pa se pozna že bodoči kosni rob. Še trikrat mora kosa v ogenj in pod kladivo, ki jo teni najprej na sredi, potem pri ozi in končno na peti. Ves ta proces imenujejo kosarji »četrveržar«. Na posebnem stroju dobi kosni rob pravilno obliko, potem pa sledi oblikovanje osti z ročnim kladivom. To delo je zelo važno; ost mora namreč biti nazvorg zakrivljena, da se kosa ne zapikuje v zemljo. Ohlajena kosa pride zdaj pod manjše kladivo na vodo, si udarja zelo naglo in izravna razne vzhokline in jamice na rezilu. Temu opravilu pravijo kovanje na sivo. Poseben stroj o-reže potem koso, da dobi pravilno širino, ki je pri raznih vrstah različna. Nazadnje še udarita dva delavca tovrniške znamke na držaj in ga kreneta tako, da štrli nekoliko nad rezilo. Kosa je v glavnem izgotovljena.

V drugem poslopju je že manj hrupa. Tu namažejo koso najprej z jedko raztopino z rumeno krvoločno soljo, ki jo očisti in površno skali. Nato jo vtaknejo zopet v ogenj in žarečo v tekoč loj, ki ga hladi vedno tekoča voda. Delo je pri tej peči zelo naporno, ker je to huda vročina. Ocejeno in površno zbrisano koso zbržešjo s žagovino, potem pa jo počasi segrevajo nad žerjavico. Tako se kosa kali. Segrevajo jo toliko časa, da dobi primerno barvo — modro, svetlo modro ali rdečkasto. Vsaka barva odgovarja posebni stopnji trdote in se ravna po kemijski sestavi kosa. Za kose je najpripravnije jeklo, ki vsebuje 0,7 odst. ogljika in 0,34 odst. mangana. Manjše kladivo izravna povsem še morebitne vzhokline in jamice, nakar koso s strojem sklepajo. V posebnem oddelku so pilniki in gladilci. Kosa dobi namreč po vsem rezilu pike, ki povzročijo, da je primerno napeta. Poliranje bi bilo prav za prav nepotrebno, ker pridobi kosa samo na blesku, izgubi pa na napetosti. Toda okus našega kmetja zahte-

va, da je kosa tudi lepo svetla in gladka, in ed tem ko kupujejo n. pr. Italijani rajši sivo nepolirano in zaradi tega boljše koso. V vročem pesku oznažijo koso, še enkrat, potem pa jo dobi v roko ravnalec, najbolj plačani delavec, ki izkuje na manjših nako valcih in z raznimi kladvi zadnje gube in vzhokline ter ji da pravilno obliko. Zato leži pred njim vzorec dotične vrste kosa, s katerim primerja vsako posamezno koso, kar je zelo važno delo.

Kar je še zdaj opravila s kosami, to je samo opremljanje za prodajo. Treba jih je očistiti rje, barvati po okusu kupca — modro, vijoličasto, rdečo, rumeno, celo v treh barvah — kar se vrši v vročem zraku, kjer se kose premikajo, da se ne izpremeni trdota jekla. Potem jim polakirajo pete, jih opremijo — če treba — s firmo železninarja, s tovrniškimi etiketami in jih neko vrsto celo magnetizirajo, ker žele kmetje v nekih mokrajnih samo magnetične kose. Nazadnje jih zavijejo v papir in zložijo v primerne zaboje.

Tako je iz kosa sivega jekla nastala svetla, zvenčasta kosa. Preden pa se je to zgodilo, je bila v rokah 32 delavcev ter 11—12 krat v ognju. — Tvornica »Junačka kosa« izdeluje zdaj na dan 300 kos, na leto do 80.000, njena kapaciteta pa je precej večja. Poprej smo že omenili, da je več vrst kosa — približno 20. Razlikujejo se po dolžini in širini, po izdelavi, obliki, vnaniji opreml in okrasu in po znamkah, ki jih ima Köllnerjeva tvornica šest: »Junačka kosa«, »Največja mi je radost«, volovska glava, roka, polmesec s sabljo ter tri črčene. Vsaka pokrajina zahteva svojo vrsto kose in svojo znamko in po tem se mora kosa ravnati. Slovenjgriške kose se prodajajo največ v naši državi, v Rumuniji, Poljski in Turčiji. Poprej so jih izvažali tudi v Rusijo, ki pa po vojni ne prihaja več v poštev. Razen kos izdeluje tvornica tudi srpe, vendar le za krajevno potrebo.

V kosarni je zaposlenih 34 delavcev. Do prevrata in še po njem so bili vsi boljše plačani delavci — mojstri — Nemci, ve-

činoma iz Koroške — v cellem jih je bilo 10 — zdaj so se tudi domačini izvežali za boljše delo in Nemcev je samo troje. Skoro vsi delavci stanujejo v okolici ter imajo tudi manjša posestva. Njih starost je različna. Dasi delo kosarjev ni lahko, vendar so med njimi tudi priletli možje. Pred leti je zapustil delavnico delavec, ki je bil v njej nepretrgoma 64 let zaposlen. Delavci morajo izdelati na dan določeno število kos; število se ravna v glavnem po dolžini posameznih vrst. Glede tega se vodi primerna kontrola.

Kar se tiče razvojne možnosti te stare obrti, moramo predvsem ugotoviti, da je naša država pretežno agrarna in da naše štiri domače kosarne ne krijejo njene potrebe. Največja med njimi je slovenjgriška, ostale tri producirajo skupaj toliko kakor prva sama, vendar zmorejajo še le eno tretjino potrebe. Uvažati morajo letno 300.000—400.000 kos, največ iz Avstrije. L. 1928. je znašal največ kos in srpov 155.490 kg v vrednosti 7.119.354 Din. Naša kosarska obrt ne čuti krize razen v zmanjšani: kupni sili kmetijskega sloja, pač pa avstrijska, ki dela z reduciranim številom delavstva in samo nekaj mesecev na leto. Nekatere avstrijske kosarne so sploh ustavile obrat, ker je odpadla Rusija kot največji odjemalec.

Da bi kosarsko obrt zadela ista usoda, kakršna je zadela druge fužine, da bi namreč novi veliki obrati požrli male, tega še za dolgo dobi ni pričakovati. Za uspešno vodstvo kosarne ni dovolj, da poznaš v splošnem ves potek dela in trgovsko stran obrata, ampak potrebno je brez-pogojno, da je vodja, ozir. lastnik sam specialist, da pozna vsako podrobnost in da zna tudi sam izdelovati brezhibno koso. Vse to pa je lažje v manjših obratih ko v velikih in zaradi tega se bo naše kosarstvo ne samo ohranilo, ampak še tudi ojačilo, kar je v interesu našega narodnega gospodarstva. Želeti bi bilo, da bi naši kmetje kupovali predvsem naše domače kose, ki so cenejši in najmanj tako dobre kakor inozemske, ter tako izkazali zasluženost našim slovenskim kovačem — kosarjem. B-t.

Zlatoporočenca Josip in Ana Lenarčič

Slovenci nimamo kake prave in bave aristokracije, imamo pa može dela, ki so si s lastno pridnostjo in sposobnostjo ustvarili močno gospodarsko pozicijo in zagotovili sebi in svoji družini velik ugled v domovini in za njenimi mejami. Eden

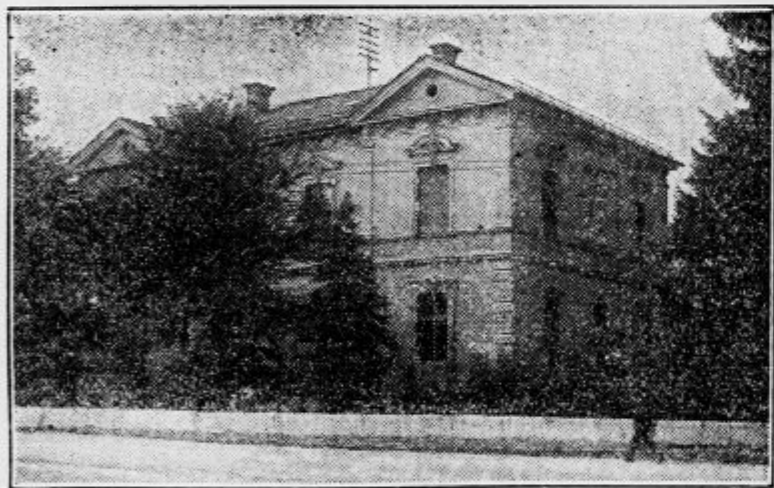

naših najodličnejših gospodarjev, industrijcev in veleposelnikov g. Josip Lenarčič z Verda pri Vrhniki, je večeraj praznoval s svojo gospo Ano, rojeno Kotnikovo, zlato

O življenjskih izkušnjah g. jubilarja je prinesel večerajšnji »Slovenski Narod« izpod njegovega lastnega peresa daljši članek. Zanimivi, skromno in prostodušno podani spomini. O današnjem stanju svoje velike ekonomije, o bogatih plodovitih smotrane truda nam g. jubilarčič ne razodeva. In prav ima. Vsa jugoslovenska javnost ve ceniti njegovo gospodarstvo. Velja pa posebej poudariti, da igra g. Lenarčič že dolga leta vlogo v vsem našem javnem življenju. Bil je kot uvažen član bivše Narodno-napredne stranke dolga leta član deželne zbornice in podpredsednik Zbornice za TOI, ki ji je še

Novi sanatorij Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani

Negle napredujoče Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani je te dni kupilo prostorno in prikladno vilo vseuč. prof. g. dr. Slajmerja na Zaloški cesti, kjer bo uredilo za svoje člane lastni moderni sanatorij. Društveni odbor je za preureditev vile v zdravilišče že izvolil poseben osek s predsednikom rav. Klinarjem, ki bo takoj začel s vsemi pripravami, da se najdejo sredstva za kritje kupnine in da se prostori čimprej adaptirajo. V novem sanatoriju bo v začetku predvidoma 30 postelj, kasneje pa bodo dograjeni paviljoni, da bo sanatorij premožen 60 do 100 postelj. Ureditev in oprema prostorov bo seveda ustrezala vsem zahtevam higijene in

moderna zdravstva (interne bolezni in kirurgija). Seveda bo sanatorij imel tudi lastno, lepo operacijsko dvorano.

Potreba lastnega sanatorija se je pokazala posebno zadnje čase, ko je II. razred v bolnici stalno prenapolnjen, lečeje v Leonišču ali drugih sanatorijih pa je za društvo vsekakor vezano s prevelikimi stroški. Upoštevati je treba, da obsega bolniška blagajna društva že preko 5400 učenjenih, višje zavarovanje, ki ga izvađa društvo, pa šteje že 3000 članov. Tako postane novi sanatorij veljavna zdravstvena ustanova Trgovskega bolniškega in podpornega društva, obenem pa tudi znamenita pridobitev za vso Ljubljano.

Prvi slovenski šramel-kvartet

Da igranje v šramel-kvartetih ne zaostaja dosti za drugimi instrumentalnimi sestavami, priča odlikovan kvartet, v katerem so naši znani koncertni igralci. Na sliki so od leve na desno: Vladimir Prinčič (harmonika), dr. Ivan Karlin (prva violina), dr. Mirko Karlin (druga violina) in Viktor Dežela (kita).

Želeti je, da se te vrste lahka, a vendar resna godba pri nas še bolj udomači.

Jubilej dijaške krušne matere

Kranj, 13. sept.

Dijaška kuhinja v Kranju slavi letos v svojem 36. letu obstoja redko slavo. Ga. Marija Jakofčič je kuharica tega humanitarnega zavoda vzdrževala od leta 1900. Celih 30 let je neumorna gospa pripravljala skrbno od ranega jutra do pozne noči našim revnim dijakom zajtrk, kosilo in večerjo. Če nam številke kaj povedo, gotovo ni malenkost, pripraviti nad 600 tisoč kosil in večerj v tej dobi. Ako danes vidimo nelep razvado, brzo menjavanje poslov, se pač moramo diviti trdnosti in neomajni vztrajnosti g. Jakofčičeve, ki je zvesto služila celih 30 let brez vsakega prekida ter vestno izpolnjevala do korca prevzete dolžnosti. Lep vzgled potrpljenja in vztrajnosti! Rojena v Mošnjah na Gorenjskem 1. 1865., poročena s telegrafskim mojstrom, je živela 7 let v tužni Istri, nato se preselila v Kranj, kjer se danes gospodari v svoji obsežni hiši, kjer ji pomagata dve vrli hčeri, tretja pa je poročena v Trzinu. Odbor »Dijaške kuhinje« je ta priznanja vredni dogodki redke vztrajnosti s lepimi čestitkami proslavil, a gospe Jakofčičeve je podarila ginjena od solz, velikodušno 500 Din za Dijaško kuhinjo. Še na mnoga leta, vrta in čvrsta!

Litijsko pismo

Litija, 12. septembra.

Litijo je zapustil večeraj g. Ferič Ludvik, odvetniški koncipient pri advokatu dr. Wurzbachu. V dveh letih, odkar je samostojno vodil odvetniško pisarno, si je pridobil kar najboljšo ime tako v krogih pravnikov, kakor tudi kot zastopnik strank. Ferič se je pridno udeleževal v društvenem življenju, bil je močan stebler litijske družbe, kjer bo po njegovem odhodu zazijala nenadomestljiva vrzel. Ludviku želimo na njegovem novem službenem mestu v Ljubljani vso srečo, prav dobrodošel gost pa bo še vedno v naši sredi. Zdravilo!

Te dni je nesreča zadela tri Litijane. Graškega gostilničarja g. Cerarja je udarilo bruno, ki se je pri razkladanju skotalilo z voza. Zaradi poškodb je moral posrečene iskati zdravniško pomoč, zdaj pa se nahaja v domači oskrbi. Ostali dve žrtvi sta pa iz planinskih krogov. Enega je doletela nezgoda na strmi steni Komarč, kjer se je spodtaknil. K sreči se je pravočasno ujel, vendar si je močno zvil nogo. Do Zlatorogove kočje je prišel z največjo muko, od tam so ga prepeljali prijatelji domov.

V gorenjskih hribih se je močneje potolkel g. Lojze Bizjak, sodni nadodficial. Zaradi poškodb na nogah — kjer so se pojavile kompikacije — je privezan ponesrečeni planinec na bolniško postelj.

Prometne zadeve v okolišju Rimskih toplic

Rimske toplice, 13. septembra.

Dodatno k poročilu z dne 5. t. m. pod naslovom »Varna nova prometna zveza« iz Rimskih toplic sem prejel s strani odbora za gradnjo mostu naslednjo daljšo izjavo, ki naj javnosti določi pojasni razmere za gradnjo te važne prometne zveze.

Glede na več poročil o zadevi prometnih zvez skozi Rimske toplice in pa lesenega mostu čez Savinjo v Šmarjeti, ki jih je »Jutro« zadnje čase priobčilo, navajamo še naslednje, ki naj služijo zgolj temu, da bo javnost točno poučena o stanju obnove šmarjetskega mostu, ki bo najbrže prišel v poštev tudi s strani banke uprave ob priliki gradnje pomembne ceste na progi Trbovlje — Hrastnik — Dol — Marno — Rimske toplice. Odbor za obnovo mostu, ki bi kaj rad z uspehom in v korist javnosti končal svojo nalogo, je storil potrebne ukrepe na pristojnih mestih. Podala se je tudi že deputacija lokalnih faktorjev k banki upravi in prosila, da bi se pri gradnji te ceste upoštevala varijanta iz Šmarjete čez obstoječi most in ob levem bregu Savinje proti postaji Rimske toplice in to tudi utemeljila. Če bi se gradila cesta v tej smeri, bi šele most prevzela banska uprava. Priznati moramo, da smo našli razumevanje in je uspeh danes v tem, da so se izvršila pred dnevi potrebna merjenja po gradbenem inženjerju banske uprave. Pripominjamo, da se mora zaradi višine stroškov izvršiti merjenje še drugih varijant in sicer čez Ogeče in ob desnem bregu Savinje proti betonskemu mostu. Izvršitev pa je odvisna od višine stroškov.

Obstaja upanje, da se bo gradila cesta čez most pri Šmarjeti, ker je betonski most pri postaji širok samo 2,50 m in ima skrajno neugodno lego. Cesta ima na desnem bregu 13 odst. vzpona. Da je to za promet opasno, ni treba še posebej utemeljevati. Most sam pa se razširi tudi ne da in je bil svojočasno zgrajen v glavnem le za zvezo med postajo in Toplica, mi ter je prav za prav privatna last kopačev. Le zato torej, ker toplički most ne odgovarja potrebam naraščajočega cestnega prometa in do izgradnje cest preko Ogeč, odnosno pod Ogečami ob desnem bregu Savinje najbrže ne bo prišlo, je upati, da dobi nesrečni šmarjetski most končno noveljavno svojega gospodarja.

Glede sedanjega zasilnega mostu pa gradbeni odbor ne more kaj uspešnega ukrepati. Pred dnevi mu je bila nakazana podpora 7000 Din s strani cestnega odbora Laško in občine Sv. Krištof. S to vsoto bo skušal odbor zopet krpiti, da bo za sfilo še nadalje vzdržan pešhod. Odbor pa apelira na javnost, naj bo tudi ona obzirna in naj se nikdo ne vozi po mostu s koleškom in celo motornim vozilom. Tudi se je opazilo, da domačini pogosto gonijo živino čez most in vozijo z vozi. Za temeljito popravilo mostu bi odbor še potreboval 80.000 Din. Kje dobiti tako vsoto? Prosajlo se je enkrat: kdo izmed domačinov nam bo danes še kaj dal?

Gradbeni odbor je storil vse potrebno, da se zgradi cesta in most prevzame s

Ce se lasje hitro in lahko češljajo

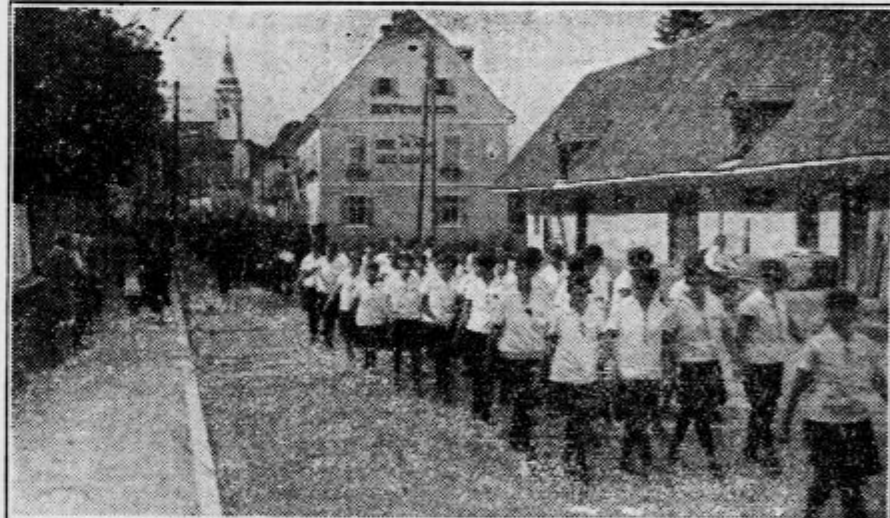

strani banke uprave. O uspehu bomo poročali; upamo, da bo to kmalu mogoče. Če pa odbor ne bo imel uspeha, potem bo seveda potrebno zopet dela in požrtvovalnosti vseh, ki jim je na tem, da most obstoji.

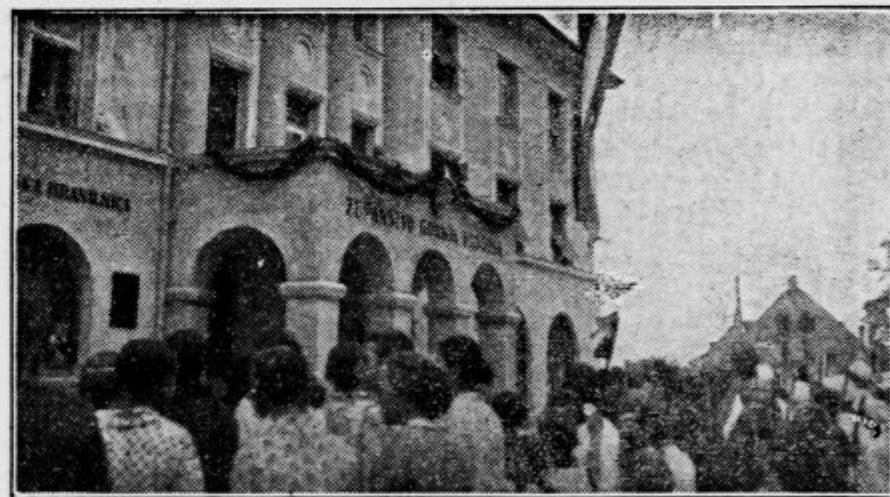
Kar pa se tiče prometnih zvez skozi Rimske toplice sploh, se bo moralo glede na močno po motornih vozilih frekventno cesto Celje — Zidani most kaj kmalu

lu misliti na to, kako se izogniti nevarnim ovinkom pri cerkvi v Šmarjeti, na klancu na Ogečah in pa pri hotelu »Stari Poštic« na Toplicah. Smer od šole v Šmarjeti čez njive nižje od Šmarjete pod Ogečami (gl. notico v »Jutru« z dne 5. t. m. pod Laško!) in dalje proti novemu kopališču bi bila zelo priporočljiva. Za to bi bilo potrebno kakih 1800 m nove ceste in dva mostička. Dopisnik.

Velika sokolska slavnost v obmejnem trgu Gornja Radgona

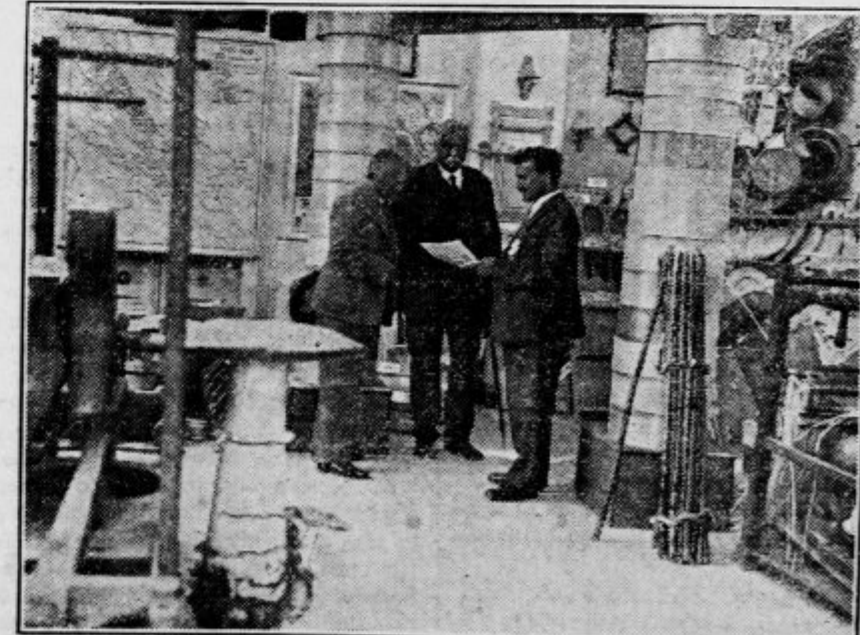

Povorka se vije skozi trg, ki je bil ta dan okrašen z zelenjem ter narodnimi trobojnicami, pred občinsko palačo. Za članicami korakajo gasilci v uniformah, za njimi člani v krojih, naraščajo itd.

Raz balkon občinske palače pozdravlja članstvo in vse ostalo številno občinstvo županov namestnik g. Janez Lančič. (Glej poročilo pod rubriko Sokol.)

Visok prijatelj ribniške suhe robe

Ljubljana, 13. septembra

Prve dni gozdarske in lovške razstave je počastil razstavo ribniške suhe robe sam g. Milivoj Savič, načelnik ministrstva za trgovino in industrijo. Tega visokega moža po telesu in položaju vidimo na pričujoči sliki v družbi z g. dvornim svetnikom dr. R. Marnom, načelnikom trgovinskega oddelka naše banske uprave, in g. Jožetom Ivancem iz Sodražice. G. M. Sa-

vič spada kot strokovnjak in visok uradnik v Beogradu med največje prijatelje vsake domače obrti, za ribniško suho robo pa je pokazal posebno zanimanje s tem, da ji je posvetil pred desetimi leti svoj prvi poset, ki ga je napravil Sloveniji. Upamo, da ji ostane naklonjen še dalje, posebno v vprašanju ustanovitve lesno-obrtne šole.

Vse šolske potrebe in knjige

M. TIČAR, Ljubljana,

Selenburgova ulica šte. 1.
12987 Sv. Petra cesta šte. 26.

Domače vesti

* **Kraljeva zahvala.** Zahvalo Nj. Vel. kralja Aleksandra je prejela uprava kolonije Ferijalnega saveza v Škofji Loki za izrazne vdanosti in zvestobe, izrečene po jugoslovenski omladini, zbrani v ferijalni koloniji na letovanju v Škofji Loki.

* **Odlikovanja v naši vojski.** S kraljevim ukazom so odlikovani: z redom Jugoslovanske krone III. stopnje brigadni general Milan Plesničar; z redom Jugoslov. krone IV. stopnje generalštabni polkovnik Leopold Rupnik, pehotni polkovnik Metod Rakuš, Karel Potočnik, Rudolf Knez in Josip Jaklič; artiljerijski podpolkovnik Fran Pogačar in Gvidon Beniger; kapetan fregate Milan Domanjko; pehotni major Josip Bučar, artiljerijski major Milivoj Celestin in inženjerski major Miro Šarč; z redom Jugoslov. krone V. stopnje: kapetani 1. razreda: Andrej Grum, Mihael Markeš, Karel Bratuž, Hubert Tambornini, Pavel Zobeč, Milan Blaž, Miroslav Nežmah Fran Remic in Joža Župančič; kapetani 2. razreda: Avgust Pretnar, Vladimir Prikril, Stanislav Kaifež, Slavko Hudales, Božo Poček in poročnik bojnega broda 2. razreda Slavoljub Piki; poročniki: Jakob Blažon, Josip Roš, Ivan Šimenc, Ivan Hitrec, Marjan Zmavec, Josip Šolar in poročnik fregate Stanislav Cvirin.

* **Imenovanja v sodni službi.** »Službene Novine« objavljajo, da sta za sodnika apelacijskega sodišča pri vsitem deželnem sodišču v Ljubljani imenovana Peter Keršič in dr. Anton Štuhel, sodnika okrajnega sodišča pri deželnem sodišču v Ljubljani. Sodnik okrajnega sodišča v Metliki Janko Čerček pa je imenovan za starešino okrajnega sodišča v Marenbergu.

* **Sprejem slušateljev v višjo šolo vojne akademije.** Z odlokom upravnika vojne akademije so za slušatelje višje šole vojne akademije sprejeti med drugimi: artiljerijski poročnik Pavel Jezernik, pehotni poročnik Vladimir Sirk in artiljerijski poročnik Dragotin Dogan.

* **»Službeni list kr. banske uprave dravsko banovine«** objavlja v 25. številki: zakon o državnih trošarinah ter pravilnik o delu agronomov za čas prestajanja enoletnega staža na državnih in banovinskih kmetijskih posestvih.

* **Lepi uspehi slovenskega tenorista v Nemčiji.** Ado Darian, ki je za novo sezono angažiran kot operni in operetni tenor na mestnem opernem gledališču v Königsbergu, se je 7. t. m. prvič predstavil publiki kot Tasilo v »Profič Marici«. Njegov uspeh je bil zmagovit, kar najbolj zgovorno pričjujejo laskave kritike vseh treh königsberških dnevnikov. V »Ostpreussische Ztg.« piše dr. Herbert Gerigk: »Kar se spominjam, nismo imeli na našem združenem zboru odličnih moči, kakor jih imamo tako. Imamo pa pred vsem sijajnega tenorista (»Cinen Bombentenor«) Ada Dariana, ki poje z vsemi spretnostmi, res poje, izvrstno podaja, ima len glas in je krasen (»blendend«) fant. Kaj še hočemo? Gledali smo, poslušali in strmeli. Napoved gledališke uprave, da hoče ustvariti nekakšno komorno opereto, se je obnesla. Večer je bil tako lep, da znači traten uspeh.« — Kritiki »Königsberger Tageblatt« poudarjajo: »Glavnega lunka Tasila je mogel prvi tenorist Ado Darian poleg lepih pevskih sredstev uveljaviti tudi s toplim občutjem in pravim kavalirštvom.« — A »Königsberger Allgemeine Ztg.« piše: »Dobili smo z Adom Darianom novega operetnega tenorista, ki ga vendar enkrat lahko gledamo in res poslušamo. Samantem je v igri in še bolj v svojem načinu petja. Tako je mahoma osvojil srca že v prvem ljubkem prizoru z otroki.« — Prihodnji nastop Ada Dariana bo v Leharjevi, za Tauberja napisani opereti »V deželi smehljajna« in nato v »Rigolatti« Königsberg (350.000 prebivalcev) ima

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani
Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblakost 1—10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin.

14. septembra 1930.

Ljubljana: 7. 761.1, 16. 90, N 1, 10, dež, 28.0, Maribor: 7. 761.3, 20. 60, SW 2, 10, dež, 10.0. Mostar: 7. 763.5, 23. 80, S 1, 8, —, —, Zagreb: 7. 761.2, 18. 95, ESE 1, 10, dež, 10.0. Beograd: 7. 763.6, 20. 70, ESE 5, 2, —, —, Sarajevo: 7. 762.6, 21. 50, WNW 1, 9, —, —, Skopje: 7. 766.2, 20. 80, mirmo, 1, —, —, Kumbor: 7. 763.4, 26. 50, E 2, 9, —, —, Split: 7. 761.2, 25. 60, SE 7, 9, dež, 0.7. Rab: 7. 759.2, 21. 80, SE 1, 10, —, —.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 20.2, najnižja 16. v Mariboru 15, v Mostarju 19, v Zagrebu 16, v Sarajevu 15, v Skoplju 19, v Splitu 23.

Solnce vzhaja ob 5.37, zahaja ob 18.13, luna vzhaja ob 21.24, zahaja ob 13.48.

DAMSKI PLAŠČI ZADNJIH NOVOSTI

za jesen so dospeli v prekrasni velemestni izbori. Izredno lepi modeli, rafiniranega okusa. — Cenjenim damam se priporoča in jih vabi na ogled in izbero trdka

FRAN LUKIČ, STRITARJEVA ULICA

13039

tovarne. Z gradbenimi deli bodo pričeli prihodnjo pomlad.

* **Starodaven napis v Splitu.** V Maruličevi ulici v Splitu podirajo hišo Viktorja Altarca. Te dni so pri tej priliki našli zidan napis iz dobe poslednjih hrvatskih kraljev. Kamen se je nahajal nad vrati cerkve sv. Julijane. Napis poteka iz 11. stoletja, v cerkev pa ga je dal vzdajati dijakon Dobro, ki je znan iz raznih drugih listin iz dobe narodnih vladarjev. Napis je izročen splitskemu muzeju.

* **Samomor odpuščenega železničarja.** V večeršnjem članku pod tem naslovom so nekatere netočnosti, ki jih popravljamo. »Čemažar Matevž, progovni paznik državnih železnic na progi Kranj—Trzin, ki se je 12. t. m. ustrelil zaradi obupa nad hudo neozdravljivo boleznijo (hude ozeblje), ki si jo je nakopal pri izvrševanju službe v hudi zimi v letu 1928-29, ni bil iz službe odpuščen in tudi ni zakrivil nikakega nečestnega dejanja, temveč je imel z nekaterimi delavci samo malenkostne spore, oziroma prepirke, ki so imeli svoj izvor še iz dobe pred vojno in med njo, kar se pa službe ni popolnoma nič tikalo. Čemažar je bil pošten in vreden uslužbenec ter skrben družinski oče; nahajal se je v bolnem stanju in so ga zdravili železniški zdravniki. Ker nikakor ne maramo delati pokojnika krivice, priobčujemo to pojasnilo.

* **Stekel pes ogrizel več ljudi in živali.** V Dragancu pri Karlovcu se je te dni pojavil stekel pes, ki se je baje priklatil iz Slovenije. Pes je ogrizel več ljudi in nekoliko živali. Ogrizene osebe so bile odpravljene v Pasteurjev zavod v Zagrebu na zdravljenje, ogrizene živali pa bodo cepilne proti steklini.

* **Vlom v Starem Anpu pri Turlaku.** V noči na 12. t. m. so vdrlí neznaní zlikovci v trgovino Franceta Peterlina v Starem Anpu pri Turlaku. Storiili so odnesli več metrov črnega in modrega ševljota, nekaj ženskih belih naglavnih rut, 4 pletene jope, več parov moških nogavic, več pisanih srajc ter nekaj tobaka, cigaret, žepnih nožev in nekaj jestvin v skupni vrednosti 4000 Din. Svedrovec, ki so opravili tatinski posel brez vsakega šuma in popolnoma nemoteno, zasleduje zdaj orožništvo.

* **Napadi na avtomobile v osiškem okolišču.** Na neki osiškem avto je bil nedavno izvršen napad, pri čemer so trije razbojniki streljali na potnike in je bila obstreljena na nogi gospa Angela Kajanova iz Osijeka. Napadali so bili te dni aretirani. So to trije Dalmatinci, ki se vračajo iz Belgije. V petek pa je bil v osiškem okolišču izvršen zopet podoben napad na avtomobil. Po cesti pri Bizovcu se je z avtomobilom vozil beograjski trgovec Zivojin Pandurovič, ki se je z ženo vračal z Dunaja. Eden izmed napadalcev je skočil pred avto in ga skušal ustaviti, grozeč trgovcu s sekuro. Druga dva pa sta začela streljati na avtomobil. Pandurovič je poglaval avtomobil in je srečno ušel napadalcem. Osiške policija je odredila vsestransko izsledovanje nevarnih zlikovcev.

* **Perzijske preproge je na ljubljanskem velesejmu** v paviljonu E, kabina 68 do 70, razstavila stara domača, najbolj znana trdka Jugosl. t. t. »Damas« iz Zagreba Juršičeva 8 (sodno protokolirano od 1919). Razstavila je veliko in lepo partijo criznanih, prvovrstnih perzijskih preprog, na kar opozarjamo cenilci občinstvo, da v lastnem interesu, preden se odloči za nakup kje drugje, neobvezno ogleda te preproge. Geslo trdke je: Dobro blago za nizke cene! To se da doseči le tako, da trdka sama dobro, poceni nabavlja — kar pa zmoroje med trgovci preproge — kar pa zmoroje med trgovci preproge — kar pa zmoroje med trgovci preproge.

* **Jugoslovanske študentske ženske v Nemčiji.** Na študijsko l. 1930-31 so bile podeljene českoslovanskim študentom tri stipendije naše vlade in sicer: študentu prirodoslovne fakultete Karlove univerze Janu Vliku, študentu filozofske fakultete iste univerze Jaroslavu Zavadu in študentki iste fakultete in iste univerze Veri Vrzalovi.

* **Nemški profesorji v Dalmaciji.** V Split je prispela skupina profesorjev geografije iz raznih krajev Nemčije in svrhu, da se seznanijo z našimi pokrajini. Posetili bodo Dubrovnik, Šibenik, slapove Krke in druge naše kraje.

* **Gradba največjega mosta v Jugoslaviji.** V najkrajšem času bo dograjen veliki most preko Save med Klenkom in Šahcem. Ta most je največji v naši državi. Dolg je 680 metrov širok 6 metrov ter postavljen na štirih rečnih in dveh obalnih stebrih s štirimi odprtinami po 125 metrov; srednja odprtina pa znaša 180 metrov. Sredi mosta je položen železniški tir. Ob najvišjem stanju vode bodo pod mostom lahko največje ladje plovile. Konstrukcija mosta je dobavila Nemčija na račun reparacij. Skupni stroški za gradbo tega mostu znašajo okroglo 130 milijonov dinarjev.

* **Sredstev za iztrebljenje je mnogo.** Sigurno, milo, normalno iztrebljenje omogočajo APOTIN-Tablete. Dobivajo se v vseh lekarnah. Vsebinska obsebnost po 8 Din — zadostuje za 4—6 krat. 290/4

* **Elektrifikacija Hercegovine.** Po vestih iz Beograda se odločil krogi resno zanjajo za elektrifikacijo dela Hercegovine in Dalmacije. Elektrifikacija naj bi se izvedla iz električne centrale rudnika pri Mostarju. Načrt za elektrifikacijo so izdelala Škodova podjetja. Za izvršitev elektrifikacije pa se zanima tudi neka anžeška firma.

* **Uradni dan sreskega gremilja trgovcev v Celju za člane v rogaškem sodnem okraju** bo v ponedeljek 15. t. m. od 9. do 12. v Rogatcu v posebni sobi hotela gosp. Sporna.

* **Posojila naselencem za gradbo hiš.** Ministrstvo za šume in rudnike je skupno s kmetijskim ministrstvom izdelalo načrt zakona o brezobrestnih posojilih naselencem in optantom za dogradbo hiš. Zakon predvideva gradbo 4000 hiš. Gradbeni material se bo dajal iz državnega šumskega podjetja Dobrin - Drvar.

* **Družba sv. Cirila in Metoda** prosi vse podružnice, da čim prej doposljejo članarino za tekoče leto. Nadalje se opozarjajo podružnice in prijatelji, da je družba založila dve vrsti novih razglednic ter prosti naročila.

* **Ford zgradi tovarno v Baru.** Kakor doznava beograjsko »Vreme«, je vprašanje gradbe tovarne avtomobilov v Baru (v zetski banovini) dospelo v končno fazo. Fordovi zastopniki, ki so si natančno ogledali kraj in ugotovili, da se tamkaj lahko zgradi tovarna, so o rezultatu obvestili Forda ter dobili od njega pritrdilen odgovor. V kratkem se bodo napotili v Beograd, kjer bodo z merodajnimi faktorji kočnoveljavno pretresali projekt ter si izposlovali potrebno dovoljenje za gradbo

* **Mnogo gospodinjstev težko** vam bo prihranjenih, ako boste doledno prali le s teroentinovim milom »Gazelac«.

Vsakovrstno manufakturno blago

v veliki izbiri in po izredno nizkih cenah prodaja

Tekstilfabrika Krekov trg

FOTO-KINO-APARATI
za potrebe in zabavo
v drogerijah
KANC, LJUBLJANA
in
KANC (votram, MARIBOR CENIK GRATISI)
Izvršujemo vsa amater. dela v 12. urah.

Iz Ljubljane

* **Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani** ima svojo slavo v ponedeljek, dne 15. t. m. kot spomin na dan, ko je bila prebita solunska fronta leta 1918. Na ta dan se bere ob 7. uri zjutraj v francoskanški cerkvi zadržnica za padlimi tovariši in umrlimi člani. Zveza vabi vse rezervne oficirje, da se zadržnice v polnem številu udeležijo.

* **Poroča.** Poročil se je g. dr. Franc Ciber z gđ. Zoro Mrakovo. Mnogo sreče!
* **Promet na Celovski cesti bo zaprt.** Zaradi izkopavanja ceste za tramvajski tir se bo od ponedeljka dalje do preklica zaprt promet na Celovski cesti od gostilne Keršič do mitnice v Šiški.

* **Sokolsko društvo Ljubljana IV.** poziva vse brate in sestre, da se udeležijo prireditve bratskega sokolskega društva Ljubljana III., ki bo danes v nedeljo 14. t. m. Zbirališče ob 14. uri pred Čestovarjem. — Bratje, ki imajo slavnostne kroje, naj se prireditve udeležijo v krojih, ostali v civilu z znakom.

* **Najmlajše Sokolsko društvo Ljubljana III.** priredi 14. t. m. ob 3. popoldne svojo prvo javno prireditev, združeno s telovadnim nastopom na senčnatem vrtu restavracije g. Karla Kačiča na Dunajski cesti 58. Nastopita deca in naraščaj. Sodelovala bo odlična godba. Sprejem gostov ob pol 3. popoldne na Dunajski cesti 58. Po nastopu velika vrtna veselica, pri kateri nastopi iz prijaznosti tudi naš priznani pevski kvartet Glasbene Maticice itd. Bogačega srečolova ne bo manjkalo. Fleščajni bodom tudi prišli na svoj račun. Pridite! V primeru slabega vremena bo prireditev teden dni pozneje.

Konc. zobehnik
LUJO SCHUBERT
je otvoril svoj
zobni atelje
Pražakova ulica št. 15 (Palača Pokojniškega zavoda) 12970
v Ljubljani,

* **Zahvala.** G. dr. Kmetu, lekarnarju na Dunajski cesti, se za prvo pomoč, ki jo je nudil v planinah ponesrečenemu našemu dragemu Rudolfu, ter za vso požrtvovalnost, ki jo je doprinesel na kraju nesreče, najsrčneje zahvaljujemo. Rodbina Pečar.

* **Smola českoslovanskega potnika.** Trgovski potnik Adolf Oppitz iz Českoslovanske je prijavil včeraj dopoldne na policijski ekspozituri na glavnem kolodvoru, da je pravkar pogrešil denarnico s 3000 Din gotovine. Izpovedal je, da se je z dopoldanskim vlakom pripeljal iz Celja in da ni izključeno, da je pustil denarnico na okenčku kolodvorske blagajne v Celju. Brzojavil je tja, a je dobil odgovor, da se denarnica ni našla. Prav verjetno je torej, da je denarnico na okenku kdo izmaknil ali pa je postal Oppitz žrtev tatu šele v vlaku do Ljubljane.

* **Avto podrl kolesarja.** Ko se je peljal tehniški uradnik Željko M., zaposlen pri magistratu, predvčeršnjim po Poljanski cesti in Krekovem trgu v smeri proti mestu, je privozil za njim šofer Andrej J. Dasi je vozil M. pravilno po desni strani trga, ga je J. žbil s kolesa po tleh. K sreči pa ga ni vrglo pred kolesa, marveč v stran in se je pri padcu le malo opraskal.

* **Arretacije.** Policija je včeraj zjutraj aretirala S. Z. zaradi suma tatvine. dalje je bila spravljena v zapore Amalija K., znana potepnica, ki jo je zalotil stražnik v družbi dveh moških v Tomanovi ulici. Zaradi splošnega suma je moral prenočevati na deskah v policijskem zaporu tudi Rudolf V., kateremu pa so delali družbo še štirje berači iz okolice Ljubljane in sicer Matija K., Jože K., Andrej K. in Josip T.

Kupujte samo
PENKALA BATERIJE
ker goré najdalje! 309

Tajna modre in preudarne dame

kateri se vse divi v družbi, je dnevna intimna toaleta z vonjavo in zanesljivo negujočo ISLA izplakovalno soljo (Isa Spülsalz), proizvođa soline Bad Ischl. Dnevna uporaba tega sredstva vam nudi siguren občutek popolne negovanosti. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Za Jugoslavijo: Paracelsus K. D. Zagreb 3. 287-3

ZNATNO
ZNIZANE CENE
Žene, ki doje,
ne smejo piti vina ali piva, temveč

OVOMALTINE
v mleku, za predžitek in za malico. Zaradi tega bo njihovo mleko boljše, bogatejše na vitaminih ter bo vsebovalo večjo hranilno vrednost.
Velika škatla Din 56, srednja škatla Din 32, mala škatla Din 16.

SUHE GOBE

iz litjskega in škofjeloškega okraja in štajerske proveniencije, sedanje rasti,

divji kostani, želod

kupuje

V. H. ROHRMANN, LJUBLJANA
Sv. Petra nasip 27 12416

* **V vlogi zapeljivke.** V kavarni »Lecona« v Kolodvorski ulici je bilo v noči na soboto zelo živahno. Zlasti veselo je postalo okrog 1. ponoči, ko se je med druge goste priskakala oseba, ki je dejala, da je v moškega preoblečena ženska, kar so gostje tudi verjeli, ker je imela oseba nežen obraz in še nežen glas. Vsedla se je takoj k najbolj razposajeni družbi. Razpoženje je rastlo, dokler se ni eden gostov osmelil in začel ponujati ženski za nadaljnje ljubeznosti 100 Din nagrade. V splošni pijanosti pa se je naposled vendarle izkazalo, da je tako zvana preoblečena ženska samo Rudl iz Rožne doline, po poklicu čevčarski pomoč, ki se je zbranim kavalirjem oprostil, češ, da je napravil le dobro posrečeno šalo. Za njegove šale pa niso imeli vsi dosti umevanja in zaradi tega se bo moral Rudl zagovarjati na pristojnem mestu.

* **Spečo okraedel.** Ga. Amalija R., stanujoča v Ljubljani, se je podala te dni na sprehod na Ljubljansko polje, kjer jo je zunaj v bližini Linhartove ulice sedečo na tleh v travi zalotil spanec. Baš tedaj pa je moral priti mimo neznan postopač, zakaj, ko se je gospa prebudila, ni imela več svoje ročne torbice. V ukradeni torbici je imela okodovanka okrog 100 Din.

* **V kleti skrito kolo.** Hišnica Ana Slavičeva na Rimske cesti 5 je našla v kleti domače hiše pred drvarnicami že pred 3 dnevi moško kolo neznanega lastnika. Slavičeva je izpravevala spočetka, ali je mar kdo iz hiše pustil kolo v kleti, nato pa je poizvedovala tudi v bližnjih hišah, ali je eden ali drugi spravil kolo v imenovan kleti. Slednjič pa se je prepričala, da je moral pustiti kolo v kleti najbrže kak zasledovan tat, zaradi česar je zadevo prijavila stražniku, ki je kolo odpeljal na policijsko direkcijo.

ITO — zobna pasta najboljša!

* **Mesto hišnika oddaja mestna občina Ljubljana** za mestno hišo na Poljanski cesti 15. Samo zdravi moški prosilci, stari do 45 let, ki čez dan niso izven hiše zaposleni in so v Ljubljano pristojni, naj vložijo ponudbo do 25. t. m. Nadaljnje informacije se dobe v mestnem gospodarskem uradu, soba 13.

* **Pouk živih jezikov nemščine, angleščine, francosščine, srbohrvaščine, španščine in italijanščine** v skupinah in za posameznike. Poučujejo po direktni metodi kvalificirane učne moči. Prijave od pol 7. do pol 8. zvečer: Beethovnova ulica 7, pritličje, levo. — Prof. Sid. J. Jeras.

* **»Nova Jugometallia«, d. z. o. z., Ljubljana.** Askerčeva ulica 3, je na velesejmu priredila v paviljonu G krasno aranžirano razstavo svojih slovitih izdelkov. Ta vidi-mo lepo aluminijasto kuhinjsko posodo in opremo za prodajalne ter izložbe, kotu ne-vega sistema za destilacijo, aparate za žganje kave, črpalke za higijenične vod-njake, toplodare ter razne posode iz ko-vine in pločevine. Razstavljeni francoski kotli za žganjekuhinjske največje zaniman-cev. Trdka je s svojimi solidnimi izdelki nenavadno hitro zaslovela po vsej državi in tudi inozemstvo pridno naroča blago pri tej naši domači trdki. Vse priznava zlasti prvovrstnost kotlov za žganjekuhinjske. Trdki čestitamo k slovesu, ki si ga je znela s svojo solidnostjo tako naglo raz-širiti, in ne dvomimo, da za zastavlja vse svoje sile in sposobnost, da si bo ohrani-la in ga še dalje širila. Interesente opo-zarjamo na njeno razstavo in priporoča-mo, da si predmete, za katere se zanima, ogledajo na razstavi.

* **Šolske zvezke kupujte pri trdki M. TIČAR.** Prodaja se v prid Jadranski Straži.

* **Dr. Doreani ne ordinira za ožesne in** usesne bolezni do preklica.

* **Novodošle novosti za moderna dam-ska oblačila** si ogledite pri trdki NOVAK, Ljubljana, Kongresni trg 15. Velika izbira, ugodne cene!

* **Šolske potrebščine kupite v prvo-vrstni kakovosti pri IV. BONACU,** Selen-burgova ulica. Velika izbira, najnižje cene, točna in hitra postrežba.

Še danes

si ogled bogato zalogo razne kuhinjske po-sode iz prvovrstnega materiala in aluminiju in emajlu in po najnižjih cenah, katero nudi trgovina z železnino 11711

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA Sv. Petra cesta.

Stavbna družba d. d. se je preselila

iz svojih dosedanjih prostorov na Vrtači s pisarno na Dunajsko cesti 17, s skladiščem, stavbim in tesar-skim obratovališčem ter z žago pa na Kette-Murnovo (Šmartinsko) c. 44. 1146

Naznanilo.

Autobus-podjetje R. HOJAK naznanja, da prekine z današnjim dnem promet na progi Bled — Kranj — Ljubljana vsled končane sezije. 13030

KLOBUKE

jesenske novosti v zadnjih modnih oblikah in barvah, ter razne športne klobuke in čepice nudi v veliki izbiri raznih kakovosti specialna trgovina klobukov

MIRKO BOGATAJ (prej Pok), Ljubljana, Stari trg 14
Cene zmerne. Sprejemajo se popravila. Solidna postrežba.

Iz Maribora

Deputacija za pohorsko kolonijo pri kraljici. Včeraj je bila na Bledu sprejeta v avdijenco pri Nj. Vel. kraljici Mariji deputacija Društva za zdravstveno zaščito mladine, ki je kraljici izrekla zahvalo, da je prevzela pokroviteljstvo nad počitniško kolonijo pri Sv. Martinu na Pohorju in dovolila, da se kolonija imenuje Počitniški dom kraljice Marije. Tudi je deputacija Nj. Vel. kraljici izročila album z množičnimi posnetki iz kolonije. V deputaciji so bili predsednica društva gospe Maistrova, blaginjakinja gospe Pinterjeva in tiskar g. Dimnik.

Smrt ugledne koroške rodoljubke. V petek je umrla v Zahomcu na Koroškem ga Jerica Zwitter, babica pred kratkim umrlega dr. Zdravka Zwitterja in oproge g. Hochmüllera, znanega koroškega rodoljuba v Mariboru. Pokojnica je vzgojila vso svojo družino v strogo narodnem duhu. Časten spomin vrli slovenski materi!

Damski plašči

za jesen iz nove zaloge že od 13039 Din 300— dalje pri trvdki Franc Lukič v Stritarjevi ulici

Mestna občina mariborska proda najboljšemu ponudniku svojo hišo v Slovenski ulici 12. Hišo je podreti, na isto mesto pa je postaviti novo trnadstropno hišo po navodilih mestnega gradbenega urada ter je z gradbo pričeti pomladi 1931. Natančnejše informacije se dobe pri mestnem gradbenem uradu v uradnih urah. Ponudbe je nasloviti najkasneje do 20. t. m. do 12. opoldne v zaprti kuverti na naslov mestnega župana. Mestna občina bo prodala hišo onemu ponudniku, ki ga smatra za najboljšega, ne glede na ponujeno kupnino.

Veliko oktobersko veselico priredi Koturski savez kraljevine Jugoslavije, podobor Maribor (Zveza kolestarskih klubov »Perum«, »Edelweiss 1900«, »Poštela« in »Zvončke, Ptuj«) v soboto 4. oktobra na verandi in v dvorani pivovarne Uniona. Vstopnina bo izredno nizka, da bo obisk omogočen vsem slojem. Prireditelj bo v letošnji jeseni gotovo ena izmed največjih v Mariboru. Podrobnejši spored se bo objavil.

12999 **Zobozdravnik**
Med. univ.

Dr. Rado Sfiligoi

Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 4/1.
sprejema zopet redno
od 8.—11. in od 2.—5.

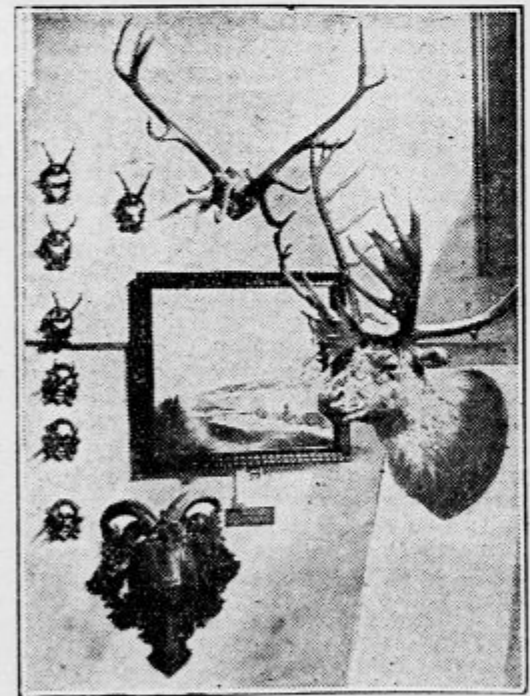
Stanovanje dveh sob kuhinje in pritliklin

primerno tudi za pisarno ali ordinacijo, v visokem pritliklju, v bližini sodišča, oddam s 1. februarjem 1931.

Interesenti naj se javijo na oglas. odd. »Jutra« pod »FEBRUAR«. 13007

Za sokolski zlet v Sentilju je ministrstvo za promet dovolilo četrtinsko vožnjo vsem članom Sokola, ki imajo legitimacijo s sliko, polovično pa za vse ostale udeležence. Potrdila o udeležbi se bodo dobivala na slavnostnem prostoru.

Zblijšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu 6 v A-razredu opoldne in zvečer 8.30 Din, v B-razredu 12.30 Din, v C-razredu 14.30 Din. Priglasite se!

Zbirka lovskih trofej Nj. Vel. kralja, razstavljena na lovski razstavi v Ljubljani

Lovski kino na velesejmu

Lovski kino na veseličnem prostoru predvaja že drugi teden vsak večer krasne filme iz lovskega življenja, ki so našli pri lovcih in nelovcih polno priznanja. Ob pol

Iz Celja

Proračun celjske mestne občine in njenih podjetij za upravo leto 1931. je že izdelan in je občanom na vpogled med navadnimi uradnimi urami do zaključno 24. t. m. pri celjskem mestnem knjigovodstvu, kjer naj se v omenjenem roku vlagajo tudi eventualni pomisleki proti posameznim proračunskim postavkam.

Sokolsko društvo v Celju javlja svojem članstvu, da se prične s 15. t. m. redna telovadba vseh oddelkov, ki so rali šole prenehali telovaditi (predvsem naraščaj in deca). Urnik ostane večinoma nespremenjen in je nabit v telovadnici. Mladina in ostalo članstvo se vlijudno poziva, da se telovadbe redno udeležujeta in pripomoreta, da se bodo sokolske vrste do prihodnjega društvenega nastopa potrojile.

Celjski mestni avtoBUS Celje-Ljubno, ki vozi iz Celja dopoldne ob 11.10 in se vrača popoldne ob 15.35, bo od ponedeljka 15. t. m. dalje vozil le do Nazarija (Turnšek) in ne več do Ljubnega, medtem ko druge proge v Gornjo Savinjsko dolino proti Gornjemu gradu in Logarski dolini še do nadaljnjega ostanejo neizpremenjene.

V nedeljo, 14. t. m. ob 16.30, nogometna tekma na igrišču SK Ilirije (poleg velesejma)

H. A. Š. K. (Zagreb)
(prvak Zagreb. podsaveza)

ILIRIJA
(prvak Ljublj. podsaveza)

13022 Tekma se odigra ob vsakem vremenu
Predigra: Ilirija rez.:Hermes rez.
ob 15. uri

Osrednje društvo nižjih poštinskih uslužbencev, podružnica Celje, priredi danes 14. t. m. ob 4. popoldne v Sokolskem domu v Gaberju veliko ljudsko veselico pod pokroviteljstvom upravnika celjskega poštne urada g. Boca. Na programu godba, ples, šaljiva pošta, igra na stekline, medsebojni telefonski promet na veseličnem prostoru za ljubezenske in prijateljske razgovore, vedeževalka. Ker bo prireditelj v dobrodelne namene, vabimo občinstvo iz Celja in okolice. V primeru slabega vremena bo prireditelj v dvorani.

Ponesrečeni delavec Trnovšek podlegel poškodbam. Pred dnevi smo poročali, da je padel z nove stanovanjske stavbe uradnice gđ. Grobelnikove na Hribu sv. Jožefa iz višine 6 metrov na tla 42-letni zidarSKI pomočnik delavec Mihael Trnovšek iz Galicije pri Veliki Pirešici. Trnovšek, ki ni imel na stavbi ničesar opraviti, ker je bil zaposlen na zemlji z dovažanjem peska, se je pri padcu smrtno ponesrečil, ker si je zlomil hrbtenico. V bolnici, kamor je bil takoj prepeljan, je ležal 12 dni, dokler ga ni v petek popoldne smrt rešila hudoga trpljenja.

Strela zanelila požar. V petek popoldne je razsajala nad Celjem in okolico huda nevihta, med katero je udarila strela v neko gospodarsko poslopje v Novi cerkvi, ki je pogorelo do tla.

Izredna glavna skupščina Jugosl. zimskosportskega Saveza

se vrši danes dne 14. t. m. ob 9. dopoldne v beli dvorani hotela »Union«.

Epilog k porotni obravnavi iz leta 1928. Pred zimsko poroto v l. 1928. so porotniki soglasno potrdili vprašanje senata, ali sta obtožena 39-letna omožena posestnika Ana Rajhova iz Vezovja in 41-letni živinski trgovec, posestnik in gostilničar Matija Vrečko s Trške gorce-Kalobja kriva, da sta 19. januarja 1928 napravila medsebojno dolžno pismo za fignirano terjatev 53.300 Din, na podlagi katerega pisma je

potem Matija Vrečko še isti dan dal predznanovati to svojo fignirano zastavno pravico na posestvu Ane Rajhove v Vezovju, in sicer z namenom, da s tem oškodujeta trgovca Mihaela Salobirja od Sv. Jakobca za njegovo terjatev napram Rajhovi v znesku 63.000 Din, ker Salobir pomotoma te svoje terjatev ni vključil na njeno posestvo. Na podlagi pravoreka porotnikov sta bila obsojena Rajhova in Vrečko vsak na 1 leto težke ječe in na nerazdelno plačilo 10.000 dinarjev zasebne odškodnine trgovcu Salobirju. Proti sodbi je vložil Matija Vrečko po svojem pravnem zastopniku dr. Karlu Lazniku iz Celja ničnostno pritožbo na stol sedmorice v Zagrebu, ki pa je ugodil le vzkliku obtožencev zoper izrek o zasebni odškodnini in je bil trgovec Salobir glede tega zavrnjen na pot civilne pravde. Poneže pa je celjsko okrožno sodišče dovolilo obnovo kazenskega postopanja in je po naknadnem zaslišanju številnih razbremenilnih pri ter po točnejši preiskavi sodbo porotnega sodišča, kolikor se tiče Matije Vrečka, razveljavilo.

S kolezi je »trgoval«. Celjska mestna policija je pred dnevi aretirala nekoga Jakobca Zdoška iz Smarja pri Jelšah, ki je šele nedavno odsedel v mariborski kaznilnici 10 let težke ječe zaradi zločina ropa in tatvine. Zdošek je namreč izročil svoji teti, stanujoči v Gaberju, v shrambo novo moško kolo, vredno 1500 Din, ki ga je pa prodal samo za 750 Din. Že poprej je prodal slično kolo za neznatno ceno, vendar kupca policija še ni mogla izslediti. Istočasno so pa orožniki v celjski okolici zaplenili še 2 kolezi, ki ju je prodal Zdošek. Aretiranec se zagovarja zelo nerodno, ker pravi, da je neko kolo kupil za 900 Din in ga takoj nato prodal za 700 Din, torej v izgubo. Lastniki koles znamke Steyr in Peugeot (moški) ter Ipag (žensko) naj se čimprej zglase pri predstojništvu celjske mestne policije.

Čast mi je naznaniti, da sem svojo 24 let obstoječo obrt v hiši 109 v Gaberju preselila v Zgornjo Hudičino 22 v vilo Jezernik. Cenjena naročila bo iz prijaznosti sprejemala trgovina Marije Farčnikove nasproti vojašnice v Gaberju pri Celju. Vdova po Alojziju Planini.

Iz Kranja

Spominska prireditelj desetletnice koroškega plebsa. Na inicijativno Narodne čitalnice so se sestala vsa naša kulturna društva in sklenila prirediti skromno spominsko prireditev, ki bi jo otvorila na predvečer akademije, ki bo vsebovala orkestralne, pevške točke, deklaracijo. Naprosila pa se bosta za sodelovanje tudi domača umetnika operna pevka Vera Majdičeva in bari-tonist Marjan Ruv, spominsko besedo bi pa imel prof. dr. Simon Dolar. Na spominski dan 10. oktobra se bo vršila v župni cerkvi naša - zadušnica za padle koroške junake. Na naše tovarne se bo apeliralo, da v znak narodne solidarnosti odredijo na spominski dan enominutni odmor, vse trgovine pa zapro svoje lokale ob času daritve v počaščenje spomina padlih koroških borcev. V nedeljo 12. oktobra bo cvetlični dan. Zbrane prispevke si bodo medsebojno razdelila narodnoobrambna društva. Čudno se nam vidi postopanje nekoga tukajšnjega društva, ki se ni udeležilo sestanka za spominsko prireditev.

Pričetek pouka na državni tekstilni šoli. V zadnjem stavku tozadevne notice v včerajšnji številki našega lista se je zgodila glede imena neljuba pomota ter se mora glasiti pravilno, da vodi ta mladi, na novo ustanovljeni zavod, ki ima značaj srednje šole, kot ravnatelj priznani strokovnjak gospod inženjer kemije dr. Franjo Kočevar, ki se je specializiral za to stroko skozi celo leto na odličnih inozemskih strokovnih učiliščih in v največjih industrijah v Češkoslovaški, Belgiji, Franciji, Nemčiji in drugod. Nedvomno je ustanovitev te strokovne šole velikega pomena za domačo jugoslovensko tekstilno industrijo.

Tujski promet v luči statistike. Res je, da metropola naše Svíce ne more stopati vzporedno z ostalimi našimi letovišči, čeprav ima pogoje za razvoj tujskega prometa, vendar pa opažamo zadnje čase v statistiki tujecev lep porast. Zasluge za to ima brez dvoma agilno Društvo za tujski promet in pa dejstvo, da smo dobili v zadnjem času dva prvovrstna hotela »Jelen« in »Stara postoj«. V prvi polovici leta je obiskalo naše mesto 849 Jugoslovenov, 92 Avstrijcev, 41 Čehoslovakov, 35 Nemcev, 13 Italijanov in še lepo število drugih narodnosti. Število obiskovalcev v juliju je znašalo 282, v avgustu pa 297.

V spomin na narodne žrtve so vrle narodne gospe in gospodje Ciril in Meto, dove podružnice nabrali okroglo 6000 Din. Prav prisrčna zahvala!

Lovci je prejel dovoljenje za odstrel pogodbenežnega jelena, ki se sretno umika, dokler ne pade, zadet v hrbtenico. Lovci se zatakuje za klobuk okrvavljeno zeleno večico, ki jo dobi tudi on, ki je še malo prej tako ponosno nosil glavni v veličastnem miru planinskega kraljestva.

Posebnost lovškega filma je življenje ptic močvirnic na Obedski bari, starem, zamočvirjenem robu Save v petrovadski okolišini. Neštete so vrste ptic, ki prihajajo vsako leto v večjem številu tjakaj gnezdit in odgojit mladiče, nakar se preselijo zopet na jug. Po izjavah ornitologov je to fenomen, ki mu ga ni para na svetu. V največji vzajemnosti gnezdit tu štoklje, potapljavci, žličarke, ključaši, bobnarice, kormorani in kdo pozna vsa ta imena. Tako je moralo biti v pravadnini, ko sta živela še človek in žival v mirnem sožitju, ko ni bilo ne loka ne puške, ko je vladalo na zemlji še kraljestvo miru in ljubezni.

Brivnica in česalnica
M. MOHAR
se je preselila na
Sv. Petra c. 38
Za nadaljno naklonjenost se toplo priporoča
M. MOHAR

Perje

kokoške, purje
gosje, naravno
in s strojem
čiščeno donavljaj
v vsaki množini

E. VAJDA

296 Čakovec

Telefon
številka 59,
4, 3, 60.

Javni telovadni nastop v Naklem pri Kranju bo imelo danes novoustanovljeno Sokolsko društvo Naklo. Pozivamo naše meštanstvo, da se udeležijo nastopa v čim večjem številu.

Sportna prireditelj. Opozarjamo na današnje nogometno tekmo, Old boys SK »Ilirija« : Old boys »Kranj«. Pričetek ob pol 5. popoldne na sportnem prostoru Sokola.

Zalostne zgodbe. Tukajšnje orožništvo je aretiralo tri dekleta iz okolice Kranja, ki so se večinoma preživljale s tatvino in tajno prostitucijo, čeprav so stare koma; po 16 let. Kaj jih je privedlo na to pot, katere se niso, kakor je bilo videti, dosti sramovale? Aretiran je bil nadalje neki pekovski pomočnik, ki je pred odhodom pokradel svojim tovarišem različne predmete in nekaj denarja. Aretiranec danjaj taj.

Iz škoške Loke

Ustanovni občni zbor Sokola v Retečah bo danes v nedeljo ob 14. v osnovni šoli v Retečah. Zanimanje za Sokolstvo je med domačini zelo veliko; prijavljenih je doslej že okoli 50 bratov in sester. Ob pri-liki občnega zbora priredi škojeloški Sokol pešizlet v Retečah. V Godečah deluje zelo agilno za Sokola br. Rant France.

Himen. V poslednjem času se je poročila cela vrsta uglednih in obče poznanih Ločanov in Ločank. Tajnik Mestne hranilnice v Škojki Loka g. Debeljak Franc se je poročil z gđ. Jožico Trčkovo, bivšo uradnico pri okrajnem cestnem odboru v Škojki Loka. Hčerka uglednega posestnika in mizarskega podjetja Okornovih gđ. Marica, učiteljica gospodinjstva šole, se je poročila z domačinom inž. Avgustom Sušnikom iz obče spoštovane hiše posestnika in vinskega trgovca na Spodnjem trgu. Uradnik tovarne Sešir g. Cerar Franjo je vzel gđ. Marto Colnarjevo, hčerko trgovca v Karnju. Učiteljica Ela Blaznikova iz ugledne škojeloške rodbine, uslužbena v Celju, se je poročila z inž. pri sreskem načelstvu v Celju g. Tonetom Komeljem. Poroka se je vršila v Škojki Loka. Mizarski mojster in posestnik v Škojki Loka g. Okorn Pavel je vzel gđ. Tončko Hafnerjevo, dolgoletno delavico članico Sokola. Trgovec z železnino na Glavnem trgu g. Avgust Potočnik se je poročil z ugledno domačinko gđ. Hafnerjevo Vero. Posestnik in miz. pomočnik v Spodnjem Karlovcu g. Ciril Grohar je vzel gđ. Francko Bernikovo, uradnico v »Seširus«. Mladim parom iskrene čestitke!

Iz Kamnika

Gasilska prireditelj. Danes bo imela Kamniška gasilska župa svojo župno »mokrko vajco«. V Kamniku se bo zbralo 14 gasilskih društev z 11 motornimi in 3 ročnimi brizgalnicami. Točno ob 1. popoldne bo dano s strelom znamenje, da je v mestu nastal požar, ki bo zavzemal vedno večje dimenzije. Kot prvo bo prihitele domače gasilno društvo. Ostala društva bodo v pripravljenosti pri Rodetu ter se bodo v časovnih presledkih pripeljala na Glavni trg. Vajo bo vodil župni načelnik g. A. Cerar. Za čas vaje bo Glavni trg zaprt za promet. Občinstvo naj se ne razburja in ne misli, da je pravi požar, čeprav bo vse tako kakor pri pravem požaru.

Odhod zdravnice. Zdravnica ga. dr. Elsa Sossova odide t. dni na Dunaj, kjer se bo posvetila zobozdravniški praksi. Gospa zdravnica, ki je bila več let v Kamniku, je bila pri pacientih zelo priljubljena. Želimo ji na Dunaju mnogo sreče in uspehov in po 1 letu vrnitve v Kamnik.

Naše kopalnice in deževje. Z gradbo kopalnice smo prišli v jesensko vreme, ki je za letos zaključilo vsako nadaljnje kovanje. Delo okrog zatvornice bo v nekaj dneh gotovo ter bo voda spuščena v strugo. Kabin še ni in mislimo, da je edino pametno, da se letos sploh ne delajo. Takoj pomladi pa naj se vse delo brez odlaganja izvrši.

Lirac, prvo slovensko ponesko društvo prične v torek z vajami. V ponedeljek ob pol 2. se bodo v čitalnici sprejemali tudi novi pevci.

Ponovni apel na SPD. Mi smo v listu že ob priliki NZPDe neke smučarke na Kravcu pozvali SPD, naj skrbi za to, da bodo nosilnice in vse potrebne reševalne priprave v Stranjah, kjer je izhodišče reševalnih ekspedicij. Nujna potreba pa je, da ima vsaka kočica nosila, vrvi in vse potrebno za prvo pomoč. Ne moremo razumeti, zakaj se to ne nabavi, ko vendar to ni nikak velik izdatek.

Neurje nad Kamnikom. V petek kmalu popoldne je nad mestom in okolico divjalo neurje. Treščilo je večkrat prav v neposredni bližini hiš, vendar k sreči ni nikjer zanetilo požara.

M. U. Dr. ELZA SOSS
zdravnica v Kamniku
DO PREKLICA NE ORDINIRA
13028

Ali si že član Vodnikove družbe?

Z Jesenice

Hud pes. V četrtek dopoldne je pes g. Ivana Werglesa, posestnika in mesarja na Savi, ugriznil v levo meč g. Marijo Katnikovo, soprogo delovodje pri KID, ji odtrgal kožo z mesom vred v velikosti dlani ter najbrže požrl. Zdravniško pomoč je gospe Katnikovi nudil zdravnik g. dr. Viljem Schwab.

Iz Radomlja

Blagoslovitev brizgalne. V nedeljo 7. t. m. se je sredi vasi Homca vršila slovesna blagoslovitev nove motorne brizgalne novo ustanovljenega gasilnega društva Homec. Kumovala sta g. inž. Stare in njegova soproga iz Kolovca. Slavnosti je prisostvovala skoro vsa vas, dalje mnogo gasilcev v kamniški župi včlanjenih društev, župno gasilno starešinstvo in narodne noše. Župni načelnik g. Cerar iz Kamnika je v svojem govoru bodril gasilce novega društva k složnemu in skupnemu delu. Zal je popoldansko veselico motil dež.

Iz Krškega

Ukinjenje pasjega kontumaca. Pasji kontumac se popolnoma ukine v vseh občinah radeškega in mokronoškega sodnega okraja ter v občinah Krško, Raka, Bučka in Studenec (krški okraj). Navadna pasja zapora pa ostane v veljavi še za občino Cerklje, poostrena pa za občine St. Jernej, Kostanjevico, Sv. Križ, Catež in Vel. Dolina. Za vse tu našteje občine veljajo vsi varnostni predpisi v veljavi. Važno je, da morajo klub razveljavljenju pasje zapore biti psi tudi v bodoče opremljeni s pasjnimi znamkami, ker se bodo sicer odvzeli, lastniki pa po zakonu kaznovani.

Iz Novega mesta

V korist Jugoslovanske Matici bo oigral SK »Elanc« danes ob 3. prijateljsko nogometno tekmo s SK »Natakarjem« iz Ljubljane. Naidejamo se, da bo to pot občinstvo posloilo tekmo v večjem številu, saj je dobiček namenjen Jugoslovanski Matici.

Orožnik švešla, ki je ustrelil svoje dekle in sebe, je ležal 25 ur nezavesten v bolnici ter je preminul včeraj opoldne.

Iz Višnje gore

Sokolski dan je preteklo nedeljo vsp. vsestransko, posebno v moralnem pogledu. Ves aranžma pod vodstvom načelnika br. Rusa, sodnika v Višnji gori, je funkcioniral brezhibno. Dopoldanski gostje so napravili izlet na Stari grad in od tu na »razgledišče« pri Krški vasi. Ob 11. smo imeli promenadni koncert na trgu pred šolo. Naj izrazimo vse priznanje šentjurski godbi, ki je pod taktirko dirigenta g. Severja res disciplinirana in bo s časom zmogla gojiti tudi težje kompozicije. Poročilo ob pol 15. je bila impozantna manifestacija sokolske misli, istotako celotni telovadni nastop. Izredna škoda, da zaradi malega nesporazumljenja ni bil mogoč vzorni vrsti in olimpijem tudi nastop na bradli, kar so vsi udeleženci obžalovali. Deževno vreme je sicer nekoliko motilo točnost sporeda, slavnostnega razpoloženja pa ni moglo uničiti. Res je, da bi Sokol gmotno gotovo bolje odrezal, če bi bilo ves čas lepo vreme, vendar je tudi finančna stran dočkala tak plus, kakršnega pri svojih prireditvah do sedaj še ni imela. Narod se je zabaval do poznih ur, šele nali v noči je prekinil vseobče radostno razpoloženje. Vsevpred se čuje priznanje Sokolu, ki je po dolgem času zopet pokazal delavnost.

Odhod živnozdravnika Droica. Te dni je zapustil Višnjo goro veterinar Droica, Joža in odšel na svoje novo službeno mesto v Caribrod ob bolgarski meji. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo obdržali v blagem spominu, saj je bil kakor uradnik tako tudi kot človek na mestu. Zelo ga bodo pogrešali naši kmetje, ki jim je šel vedno na roko. Ljubezni in poln uspešnosti je do-prinesel celoti kakor posamezniku vedno le dobro. Manjkalo bo med nami, dragi brat, tvoje jasne pogleda, bodrilnih tvojih besed! Spomni se kdaj tam doli na jugu naše sokolske družine in imej za-vest, da si ostavil v nas lep spomin na sebe!

PRIMARIJ
DR. RIHARD JUG
ZOPET REDNO ORDINIRA
v Marijanišču od 1/2 11. do 13. ure.
13039

Vsled študijskega potovanja v inozemstvo
specialist za ušesa, nos in grlo
DR. JANKO HAFNER
od 15. septembra do 15. oktobra t. l.
ne ordinira.
13016

Iz Vojnika

vo— Slovesnost 50letnice gasilskega društva iz blagoslovljenjem motorne brigadne smo imeli v nedeljo 7. t. m. Ob 15. se je vršil po trgu gasilski sprevod z godbo na čelu, a zadaj sta peljala dva konjita na lepo okrašenem vozilu novo motorno brigadno. Na lepo okrašenem veselilnem prostoru se je sprevod ustavil. Tu je župnik g. Lasbacher v lepih besedah vzdolževal gasilce k požrtvovalnemu samaritanskemu delovanju. Po govoru je blagoslovilo motorno brigadno. Po blagoslovu je pozdravil zbrane društveni načelnik tov. šinigoj, ki je govoril tudi o delovanju društva v 50 letih in o pomenu motorne brigadne za trg in okolico. Z zahvalo na sosedna tov. društva za udeležbo in z vzklikom na našega ljubljenskega kralja, kraljevski dom in na veliko in močno Jugoslavijo je zaključil svoj nagovor. Po pozdravi župnega zastopnika tov. Piška in po pozdravi domačega župana g. Novaka se je društvo fotografiralo z botri vred. Po oficijelnem programu se je razvila prav prijetna in iskrena zabava. Vsem, ki so pripomogli k tako lepi proslavi, iskrena hvala, a posebno prisrčna zahvala gre vrlim botram in sestram.

vo— K požaru v okolici Vojnika, o katerem je pisalo »Jutro«, nam poročajo, da je bilo prvo na kraju požara vojniško gasilno društvo (ne gabsko). Vojniški gasilci niso bili brez orodja; imeli so kaviže, dočim svoje izredno težke brigadne niso mogli spraviti po kolovozih na breg.

Iz Trbovelj

t— Uradni pregled avtomobilov. V petek je pregledala uradna komisija vse osebnostne avtomobile avtopodjetnikov trboveljske občine. Razen dveh, ki sta potrebna popravila, je našla komisija vse avtomobile v uporabljenem stanju.

t— Trboveljske dobe drogerije. Lastnica kina »Trbovelje« gospa Jospina Počivavškova preziduje lokal, v katerem se je nahajal kino. Napravila bo iz njega trgovske lokale, kjer bo otvorila celjska firma »Santitas« že v kratkem svojo podružnico.

Iz Gor. Radgone

gr— Slovo je vzel te dni 22letni trgovski pomočnik, vnet Sokol g. Anton Kous, doma iz Gradišča v Prekmurju. Odrinitel mora k vojakom na odsluženje kadrovskega roka 24. t. m. Bil je ves čas svojega bivanja v Gornji Radgoni od leta 1924. Zvest in marljiv član tukajšnjega Sokolskega društva ter med članstvom, ki ga bo težko pogrešalo, splošno priljubljen.

gr— Poskus samomora. 9. t. m. je prejel od svoje gosposidine odpoved stanovanja 45-letni vinčar in delavec na Plitvičnem vrhu Karel K., oče petih neprekosljenih otrok. Odpoved s tem časom, ko se bliža zima, ga je spravila v obup. Popival je naveden dan v Gor. Radgoni ter se nato v vinjenem stanju podal na breg reke Mure in skočil v vodo v navzočnosti svoje žene, ki ga od obupnega čina ni mogla odvratiti. Klicala je na pomoč in ključavničarski pomočnik Stanek je skočil za njim v reko ter ga rešil, na kar je samomorilni kandidat ponovno skočil v reko. Tokrat pa mu je rešil življenje avtomobilni šofer Koblenec od Sv. Jurija v Prekmurju.

Iz Prekmurja

mr— Šolske zadeve. Z novo razdelitvijo šolskih okolišev se je ljudstvo še nekam sprijaznilo. Seveda nastajajo še vedno spori in komplikacije zaradi zamotanega položaja, ki ga povzročajo preostanki nekdanjih verskih šol. Nove zgradbe, oziroma dozidave dobe Tišina, Cankova, Mackovci, Hodoš in Prosenjakovci. V vseh teh krajih se je že vršil komisijski pregled. Za Bakovec, Krog in Satahovec se bo na zgradila velika skupna sedemrazredna ali osemrazredna šola.

pm— Slovo od Prekmurja. Te dni se je poslovil od nas brat Joško Birs, šolski upravitelj v Dolnji Lendavi, ki je premeščen v Ljubljano. Joško Birs je služboval v Prekmurju že enajsto leto. Bil je med prvimi slovenskimi učitelji, ki so prišli službovat v osvobodeno Prekmurje. Ki mu je kot Primorcu postalo druga ljubljena domovina. Brat Birs je bil soustanovitelj Sokola v Lendavi; bil je med prvimi kulturnimi in nacionalnimi delavci. Njegova zaloga je, da je osnovna šola v Lendavi danes že čisto slovenska. Toda njegova pota so bila posuta s trnjem. Nešteto napadov, trpkih očitkov in zasramovanja je bilo treba prenesti. V najhujših nacionalnih borbah tu na vročih tleh je stal vedno med prvimi. Njegovo delo ni brez uspehov in v tem je zadoščenje! Sokol v Lendavi je pridelil bratu Birsu skromen, a prisrčen poslovljeni večer. Nacionalnemu borcu Birsu želimo v Ljubljani prijetno bivanje.

Hinko Rebolj:

Jana

(iz spominov na Carigrad.)

Posedala je dan za dnevom ob znožju vitkega minareta in mehanično iztezala desnico proti ljudem, ki so hodili mimo. Tuji smo jo imenovali Jano. Mene je zanimalo to dekle s svojo krasno belo poltjo in črnimi lasmi, ki so ji v gostih kodrih padali na čelo. Oči je imela velike, obrobline od dolgimi, gostimi trepalnicami. Nekega dne sem obstal pred njo. Dvignila je glavo ter iztegnila desnico proti meni. Gotovo je opazila moj smehljaj, ker je pobesila pogled in umaknila roko. Na njenem bledem obrazu sem opazil lahno rdečico.

»Jana, sem jo nagovoril, »zakaj prosjačiš?« Mlada si in škoda te je. Vprašujoče me je pogledala, nato pa ji je splavalo oko na ono stran ulice k umazani kavarni. Morda jo je bilo tisti trenutek sram, ker mi ni ničesar odgovorila. Segel sem v žep in ji pomolil pest drobiža. Toda ona je odkimala in se zazrla v tla.

»Zakaj ne vzameš? Ali nisi zato iztegnila roke proti meni?« Zopet se je ozrla name, a to pot je njen pogled izražal užaljenost. Kratko je odgovorila: »Nočem gospod, ne maram.«

Georg Bernhard:

Pot do Evrope

Danes objavljamo drugi članek iz serije, ki smo jo naznanili preteklo nedeljo in jo otvorili s člankom lorda Cecilja. Kakor ta, razpravlja tudi današnji avtor, znani nemški novinar in politik Georg Bernhard, glavni urednik »Voasische Zeitung«, o problemu evropske vzajemnosti, ki je prav sedaj posebno aktualen zaradi zgodovinskih razprav v Ženevi.

Največja sreča za svetovni mir po morilni vojni je bilo sodelovanje med Gustavom Stresemannom in Aristidom Briandom. Stresemann je že v grobu. Briand nadaljuje započeto delo. Kakor je v glavnem resnica, da je največja nevarnost za svetovni mir v razdrapanosti Evrope, tako je nepobitno dejstvo, da je ključ do trajnega pomirjenja Evrope v odnosih med Francijo in Nemčijo. Utrditev prijateljskega razmerja med Francijo in Nemčijo pomeni mir za Evropo in s tem mir za ves svet. Kdor hoče svetovni mir, mora najprej hoteti evropski mir, in kdor stremi za evropskim mirom, mora združiti Francijo in Nemčijo v trajnem prijateljstvu.

Stresemann in Briand sta izvršila nadčloveško delo za spravo med svojima državama. Nadčloveško vsaj v toliko, ker je bilo za razgovore v Thoiryju in Ženevi potrebno več poguma civilista, kakor jo je imela v tistih dneh večina Nemcev in Francozov. Da je Briand, podpiran od Poincaréjeve pravice, tako točno izrazil Porenje, mu bo moral kot pogumno dejanje priznati vsak, kdor pozna in pravilno ceni mednarodno sodelovanje nacionalistov vseh držav in njihovo sposobnost, očrtni dobre politije pred masami kot slabe. So politične akcije, ki se dajo z močnatostjo izvesti tudi proti šovinistični politiki ovir in težko, nikdar pa se ne da preprečiti, da se ne zmanjša tempo, s katerim se uveljavljajo sadovi takih akcij.

Lord Cecil govori o »dolgočasni in duhamorni periodi mirovnega pokreta«, ki je moral priti. Ne gre pa pri tem samo za odmor po dobi izredne napetosti, marveč za posledice protiakcije, naperjene proti pobornikom miru. Morda so te posledice trenutno zaradi tega tako velike in občutne, ker baš sedaj dorašča generacija, ki se ni borila in ki ni neposredno trpela. Ta perioda reakcije se javlja zlasti v prizadevanju nemško-francoskega sporazumevanja. V tem pogledu je direktno in pozitivno delo zelo otežkočeno; treba bo kreniti po ovinku preko Evrope.

V »evropskem manifestu« Brianda vidim v prvi vrsti spoznanje modrija na o potrebi tega ovinka volio, ustvariti složno Evropo, ki naj odstrani konflikte med Francijo in Nemčijo in po trajnem sodelovanju obeh držav di nerazdružljivo Evropo. Ta akcija ni naperjena proti nikomur izven Evrope, kajti mir na evropskem kontinentu pomenja najmočnejšo garancijo za svetovni mir.

Ce bi že danes obstojala evropska zavest, bi bili odgovori na Briandovo spomenico drugačni. Umevno je, da se zrcali iz vseh spoštovanj do francoskega zunanega ministra in z Noblovo nagrado odlikovanega mirovnega apostola. To bi bilo samo po sebi razumljivo tudi takrat, če bi uljudni ton ne bil vrhovna zapoved stilistike diplomatskih not v mednarodnem obveščanju kabinetov. Tudi ne grajam posameznih kritik konstrukcije Briandovega načrta. Toda kdo more tajiti, da pomenjajo mnogi odgovori, ki jih je prejel Briand, prikrito, četudi spoštljivo odklonitev.

To nam ne sme vzeti poguma. Privesti mora do tega, da bomo skušali vso zadevo spraviti v tak tir, ki ne ustvarja novih nasprotstev in ki bo kolikor mogoče preprečil trenja. Ze samo zaradi tega bi ne smeli razpravljati o tem, ali naj se Briandov načrt uresniči v okviru ali izven okvira Društva narodov. Ni drugega izhoda, kakor da se harmonično vpleten v Društvo narodov. Ravno oni, ki so z menoj vred mnenja, da dobimo pravo evropsko zavest danes samo še pri redkih elit-

nih ljudeh evropskih narodov, morajo skrbeti za to, da se ta zavest čimprej in čimbolj razširi in poglobi. Za to pa ni nihče bolj sposoben in pozvan, kakor Društvo narodov.

Drugič bo prilika, da bom s cenjenim lordom Cecilom in svojim prijateljem Marcelom Rayem, ki bo tretji v tej redni mednarodni diskusiji, razpravljal o slabostih Društva narodov. Vsi trije poznamo te slabosti prav dobro tako glede njegove ustavnosti kakor glede njegove prakse. Toda priznati in pribiti je treba zaslugo in moč Društva narodov, da je polagoma izoblikovalo svetovno mnenje in svetovno zavest, ki se ne da ploviti po nobeni protogandi. Ze samo dejstvo, da se veliki državniki vsega sveta redno sestajajo na ženevskih tleh, se tam spoznavajo in se lahko porazgovorijo, je pripomoglo, da se je polagoma porodil preko vseh nacionalnih mej tih skupne odgovornosti in morda celo odtenek skupnosti vsega, kar je ustvarjeno po človeški podobi. Gre sedaj za to, da se ta čut skupnosti konkretizira; treba je pripraviti do tesnejših razgovorov vse one, ki se imajo posvetovati o rednih skupnih interesih ali nasprotjih. Gre torej za ustanovitev evropske sekcije, ki lahko postane predhodnik drugih kontinentalnih sekcij. Morda bo baš taka formacija po sekcijah ustvarila možnost vstopa ameriških Zedinjenih držav v Društvo narodov. Naj se to zgodi ali pa ostane začasno le iluzija, na vsak način bodo trajna posebna posvetovanja evropskih držav v okviru Društva narodov polagoma ustvarila evropsko zavest, najmanj pa vseevropski čut odgovornosti za vse, kar se v Evropi godi.

Lord Cecil ima gotovo prav, ko opozarja, da je lahko za reševanje evropskih konfliktov zelo koristno, ako sodelujejo pri tem kot razsodniki izven-evropske, neinteresirane države. Toda še važnejše je, da se pogajajo in se poskušajo sporazumeti predvsem interesirane države med seboj. Ta pot se je z uspehom obnesla v Locarnu. Pred Locarnom in za Locarnom so se vršila številna posebna posvetovanja med nemškimi delegacijami in delegacijami prejšnjih aliranih narodov. Brez teh očističevalnih separatnih pogajanj bi pač ne bilo mogoče, da je zavzel tudi vse Društvo narodov stališče, ki je bilo za mir resnično koristno.

Uvedba rednih evropskih razgovorov v okviru Društva narodov bi pomenila že znaten napredek na poti, da katero nas kliče Briand. Toda ta pot je dolga in vprašanje je, ali ima Evropa dovolj časa, da bi sama prispevala po njej do cilja. Prava ovira pri tem niso interesi, izvirajoči iz številnih kulturnih dobrin, na katere so navezani evropski narodi, kajti ravno kulturne samobitnosti posameznih narodov bi bile oproščene svojih sedanjih okovov, ako bi se izboljšalo medsebojno politično razmerje evropskih držav. Mnogo večja ovira so gospodarska nasprotja, ki se izražajo v carinskih mejah. Gospodarska situacija Evrope je naravnost groteskna. Povsod vidimo gospodarstvo, ki ga lahko imenujemo pritlikavo, pritlikavo absolutno in relativno. Tudi gospodarstvo takozvanih velikih gospodarskih držav v Evropi je teritorialno preveč omejeno, da bi lahko nudilo dovoljno odvzem za svojo naraslo produkcijsko kapaciteto. Z zaščito svoje nacionalne produkcije izživajo vse države zaviranje svojega izvoza po sosedih in po drugih evropskih državah. To rodi uboštvo in preobličnost. Kako dolgo bo še mogel tako stanje prenašati evropski proletarijat, ki prihaja v vedno daljše in hujše krize? Moderni človek ne strda več brez pritožb in ne umira več brez odpora. Naivejša nevarnost za boljše viziranje Evrope je njena gospodarska razkosanost, najboljšo orožje proti vzhodu je evropska svobodna trgovina.

Bodočnost sveta je gotovo svobodna trgovina preko vseh kontinentov. Kdor pa hoče svetovno svobodno trgovino,

mora najprej ustvariti evropsko svobodno trgovino. Ni mogoče začeti z gradnjo strehe, temveč z gradnjo temeljev. Nihče ne sme ustvarjati novih carinskih zidov proti izvenevropskim kontinentom. Cilj je ravno nasproten: porušijo naj se v Evropi sami nepotrebni carinski zidovi, ki niso naperjeni le proti evropskim državam, temveč enako tudi proti tujim kontinentom. Delalo naj bi se po receptu, po katerem je bila svoj čas Nemčija očistična raznih notranjih zapornih Nemška carinska zveza je odpravila carinske zidove, ki so rezali Nemčijo križem kražem, in jih potisnila na mejo. Po istem vzoru naj se uredi Evropa. Naš kontinent je gospodarski kompleks, ki bo docela v drugi meri lahko sprejemal blago izvenevropskih kontinentov, kakor to lahko store današnja obubožana evropska narodna gospodarstva.

Eno pa je predvsem potrebno: lord Cecil pravi sam, da ni evropskega mira brez razorožitve. Za razorožitev pa ne zadostuje samo znižanje vojaških

budžetov. Mnogo večje od direktnih stroškov vojaških uprav so vsote, ki jih indirektno požira v evropskih državah strah pred vojno. Glavno oviro za pametno gospodarsko vzajemnost Evrope in glavni argument za nestrpno partikularistično carinsko politiko tvorijo dozdevne nujnosti, da se v vsaki tudi najmanjši državi stvorijo industrije za primer vojne.

Gornje ugotovitve nam kažejo pot, do gospodarske skupnosti in političnega sporazuma Evrope. Gospodarska skupnost ovira politični strah pred vojno, politični sporazum pa ovira medsebojno nezaupanje. Za odpravo tega nezaupanja je potrebna uvedba rednih evropskih konferenc. Gospodarsko zedinjenje Evrope ne more čakati na ustanovitev Zedinjenih evropskih držav. Toda tudi za gospodarsko skupnost sta osnovna pogoja vseevropska zavest in čut splošne evropske odgovornosti. Teh pa ne bo prej, dokler ne bodo evropske delegacije redno razpravljale o svojih zahtevah za zeleno mizo.

Pismo iz Ženeve

Ženeva, 11. septembra.

Letošnje XI. zasedanje plenuma Društva narodov zbujajo posebno pozornost vse svetovne javnosti, saj bodo na njem prvič javno razpravljali o vprašanju osnovanja evropske unije. Politične prilike, ki vladajo sedaj v Evropi, niso baš ugodne za proučevanje tako težkega in zamotanega vprašanja, kakor je izvedba velike zamisli evropske federacije. Evropsko politično ozračje je prežeto napetostmi, ki jo je poostrižila revizionistična gonia nekaterih držav, zlasti Nemčije in Italije. Odmev revizionističnih govorov ministra Treviranusa in člankov predsednika Mussolinija je večji, kakor bi se zdelo na prvi hip. S tolikimi napori vzpostavljeni stik med Nemčijo in Francijo, čegar posledica so bile sklenitve locarnske pogodbe, ureditev reparacijskega vprašanja in izpraznitve Porenja, je v poslednjem času močno popustil. Namesto duha medsebojnega zaupanja, ki sta ga gojila s tolikimi uspehi pokojni dr. Stresemann in Briand, je nastopila sedaj doba dokaj neprikritega nezaupanja in splošne nesigurnosti. Od treh stebrov nove Evrope Stresemanna, Chamberlaina in Brianda je ostal v novi dvorani plenuma Društva narodov samo še Briand, ki se počasi spreha po hodnikih in se očividno počuti zelo osamelega...

V takih razmerah je tem večja zasluga Brianda, da ni klonil in se ustavil na začetni poti, temveč odločno vrvel na okroglo mizo evropske konference svoje karte. Uspeh ni izostal. Nihče ni imel poguma odločno nastopiti proti temu koraku ter prevzeti nase težko odgovornost za to, da bi že v kali zatrla pot za zblizanje evropskih narodov in uveljavljanja evropske solidarnosti. Evropska konferenca 26 držav, ki so odgovorile na Briandovo spomenico, je odobrila njegovo pobudo ter ga naprosila, naj kot generalni poročevalec obrzloži svoj načrt na zasedanju plenuma DN. Podlaga za to poročilo je 142 strani obsegačja spomenica francoske vlade, ki vsebuje odgovore držav na Briandovo vprašalno polo, njihovo skupno analizo ter v zaključku predloge francoske vlade za način nadaljnjega proučevanja ter izvedbe tega načrta. Značilno pa je, da govori v teh predlogih francoska vlada izrecno samo o sodelovanju evropskih držav in ne o kakik evropski uniji ali federaciji, kakor jo omenja Briand v svoji prvi spomenici. To je vsekakor koncesija angleški vladi, ki zasleduje z razumljivo nervoznostjo Briandovo akcijo.

Kako bo sprejel plenum Briandovo poročilo o potrebi osnovanja evropske unije, ni težko presoditi. V načelu bo odobril Briandovo akcijo ter sklenil po zaključku debate, za katero se je prijavilo že sedaj nad 20 govornikov, osnovati posebno komisijo. V tej komisiji bodo zastopane vse prizadete države. Njena naloga bo, temeljito proučiti Briandovo spomenico ter izdelati o njej izčrpano poročilo s potrebnimi predlogi, ki bo predloženo zasedanju DN l. 1931. Spriču razpoloženja med zastopniki posameznih držav, ki bodo zastopane v tej komisiji, je že sedaj gotovo, da bo temeljito zreducirala prvotni Briandov načrt in da ne bo ostalo od njega dosti več kot ime. Najbrž se bo zadovoljila s tem, da bo predlagala ustanovitev kakkega posebnega odbora DN za obravnavanje specialnih evropskih zadev. Saj ni sedaj v Ženevi malo politikov, ki prav nič ne prekrivajo tihe želje, da bi vstal v plenumu DN kak južno-ameriški ali azijski delegat ter zavljal vrsto novih spominjajo nastopa Argentinecovi vrst vstopu Nemčije v DN. Tako bi bili na najlepši način oproščeni nadaljevanja zakulisne borbe z Briandom, ki ni samo spreten, temveč tudi trdoglav politik.

Po mnenju teh krogov so danes gospodarske in politične difference med posameznimi evropskimi državami tako velike, da bi bilo sedaj absolutno nemogoče osnovati Društvo narodov, če bi že ne bilo osnovano. Med njimi mnogi odkrito obžalujejo, da se je anarhiziral politik tako velikega slovesa kakor Briand za tako negotovo zadevo. Pestumisti pa celo napovedujejo, da je letošnji njegov nastop poslednji in da bo govor o evropski uniji Briandov labudji spev.

Briand se vseh teh težav prav dobro zaveda in je bil njim primeren tudi njegov prvi nastop v plenumu. Da bi čimbolj razorožil anglosaške nasprotneke panevropske misli, je očrtal kot glav-

n. nalogo bodoče evropske unije čuvanje svetovnega mira v sporazumu z Društvom narodov. Evropska unija ne bo naperjena proti nikomur. Najmanj pa so utemeljene sumnje, da bi morda celo okrnila ali izločila delovanje DN. Po Briandovem mnenju ne more biti nihče na svetu, ki bi mu koristila razdeljenost Evrope. Gospodarsko krizo, pod katero ječe vsi evropski narodi, bo mogoče rešiti samo v okviru kar najtesnejšega sodelovanja med evropskimi državami.

Poleg vprašanja evropske unije, ki stoji vsekakor na prvem mestu XI. zasedanja plenuma DN, pa se bo bavilo to tudi z drugimi važnimi zadevami. Vprašanje narodnih manjšin, ki ga je hotel načeti v celoti na tem zasedanju pokojni dr. Stresemann, ne bo to pot igralo posebne vloge. Zanimivo pa je, da se bavijo s tem vprašanjem v svojih poročilih predvsem delegati neevropskih držav. Ti državniki javno izjavljajo, da ni mogoče misliti na popolno pomirjenje Evrope, dokler ne bo sprejeto in izvedeno resnično manjšinsko pravo, obvezno za vse države z narodnimi manjšinami.

O vprašanju razorožitve ne bo dosti govora, izvemši v tretji komisiji. Prišasti razorožitve bodo napeli ob tej priliki vse sile, da ne bo prelozeno sklicanje pripravljalne razorožitvene komisije, ki se sestane 3. novembra, na poznejši čas, kar nekateri zelo želijo. Pri tem uživajo podporo Brianda, ki je v svojem govoru naglasil pripravljenost Francije, sodelovati pri vsaki razorožitvi, če se razorožijo tudi ostale države. Svojo miroljubnost je pokazala Francija posebno v Londonu, in pri sledečih pogajanjih z Italijo.

Zanimiva bo tudi razprava o poročilu in predlogih komisije za prilagoditev statuta DN določbam Kelloggove protivojne pogodbe. Po dolgotrajnih razpravah te komisije je pričakovati, da bo sprejet načelni sklep prepovedi vojne kot »sredstva za končno reševanje sporov med državami«. Vprašanje je, kaj bodo sedaj postavili diplomati namesto tega zadnjega sredstva, s katerim računajo vse države še vedno kot z vedno mogočim sredstvom kljub vsem še tako precizno formuliranim protivojnim pogodbam. Najlepši dokaz za to je tarnanje posameznih delegatov o mrzličnem oboroževanju narodov vseh kontinentov. Najbrž bo poteklo še mnogo vode skozi ženevsko jezero, preden bodo našli diplomati način, ki bo zagotovil mirno likvidacijo vseh še tako hudih sporov med posameznimi državami. Saj se ne morejo sedaj zediniti niti o ukrepih Društva narodov proti državam, ki bi vendarle zanetile kako vojno.

Pred jutrišnjim zaključkom velesejma

Z naglimi koraki se bližamo zaključku letošnje jesenske veleseljske prireditve. Pri tej priliki moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da je letošnja prireditev dosegla od vseh dosedanjih jesenskih razstav največji moralni uspeh. Šumarska in lovška razstava je bila pri tej prireditvi brez dvoma v ospredju. Aranžma razstave je tako prvovrsten, harmoničen in pester ter je pripravljen s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo ter z nesebičnim vztrajnim delom, da obiskovalec, ki si je pozornost ogledal vse razstavne prostore, zapuša razstavo z zavestjo, da so prireditelji strokovnjaško izvršili svojo veliko državno in narodno-gospodarsko delo, s polnim razumevanjem njegove eminentne važnosti.

Naša dolžnost je, da se ob tej priliki spomnimo onih gospodov, ki imajo na uspehu razstave največji zaslug, in sicer g. inž. Jos. Rustie, dvornega svetnika in šumarskega direktorja kot predsednika šumarske razstave, dr. Stan. Bevka, prosvetnega šefa v pokojju, kot načelnika oddelka za prireditev lovskih razstav, inž. Ant. Šivica, šefa šumarskega oddelka dravske banovine, inž. Cvetka Božiča, šumarskega direktorja, inž. Emila Obereignerja, šumarskega nadsvetnika, g. Jos. Vodopivca, šumarskega referenta, g. Viktorja Herforta, kralj. dvornega preparatorja in g. Vladimira Kapusa, publicista iz Ljubljane. Uspeh, ki ga imajo ti pravkar omenjeni gospodje je plod nštetihih sej in skoro dvestoletnega dela.

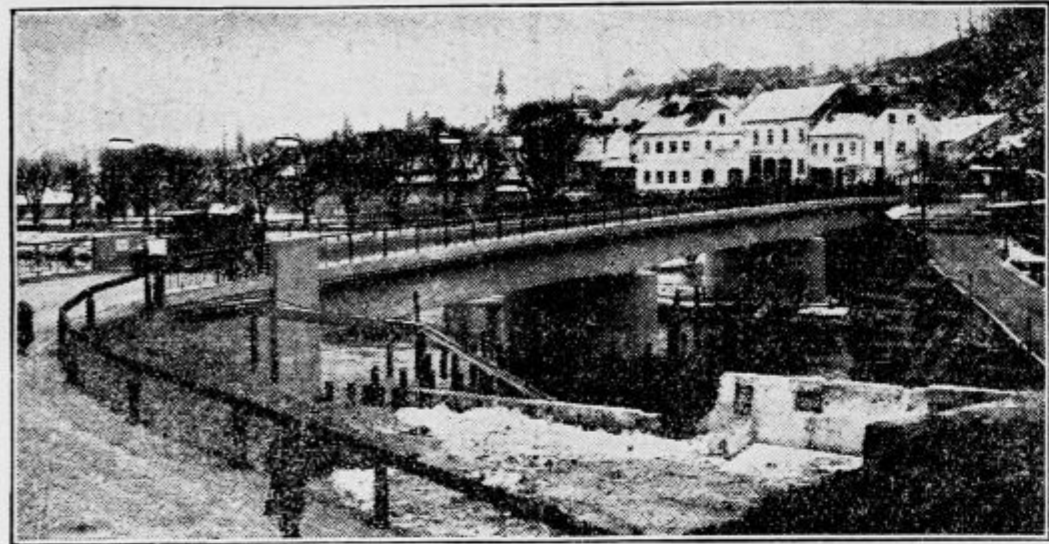
Včeraj je bil na veleselju zopet velik poset sol in vojakov, in sicer 6 srednjih šol, 7 meščanskih, 8 ljudskih in 3 strokovne s skupaj 740 dijakov in učencev. V splošnem je zadnje dni opaziti mnogo trgovskih interesentov iz vse države, zlasti pa iz Slovenije.

V nekdanji Kocljevi kneževini

Okoli naše obmejne Gornje Radgone

Dalekosežne narodno in državno-politične koncepcije razodeva nam gibanje in vrvenje severnih in južnih Slovanov v 9. stoletju. Na severu je tedaj Rastislav ustanovil v boju s fran-

Kápele oddaljena tri ure hoda, a se ti zdi tako blizu, kot da bi jo mogel doseči v pol ure hoda. V valovanju njiv, travnikov in gozdnih nasadov ločimo s prostim očesom božje hrame v Tiši-

Novi most, ki veže Jugoslavijo in Avstrijo pri Gornji Radgoni

kovsko nadoblastjo samostojno slovensko Velikomoravsko državo; na jugu je bil Ljudevit Posavski v svojem epohalnem stremeljenju, otreosti si s tilnika jarem nemškega gospodstva, znal združiti pod svojimi zastavami vsa jugoslovanska plemena od korotanskih planin pa doli do bolgarske meje, boreč se tako za one ideale, kojih sicer nepopolno, a bistveno uresničenje je po 1100 letih doživela naša generacija. Na ozemlju pa, ki je v oni dobi še spajalo, popolnoma in izključno od Slovanov naseljeno, severne in južne Slovence, sta Pribina in pozneje njegov sin in naslednik Kocelj kot slovanska kneza in vladarja vladala svojem slovenskemu ljudstvu. V vsi to velenzani-vo epohi naše preteklosti pa sijejo svetli in osvežujoči žarki onega slovenskega bogoslužja, ki sta ga solunski brata sv. Ciril in Metod v doslednem in neizprosni boju proti nemški cerkveni organizaciji i na Velikomoravskem i v Kocljevi državi vpeljali in tako vkoreninili, da se more, četrudi več kot tisoč let zatrt, v mladi kraljevini Jugoslaviji počasi zopet na novo razvijati, dokler se ne razvije do nekdanje časti in veljave.

Vse to mora vedeti in vsega tega se tudi zavedati, kdor gre prvič v Apašče in Apaško kotlino, kdor obišče prvič Prekmurje in si tako vedno bliže ogleda svet in ljudi okoli Radgone.

Ako hočeš z ene same točke pretežni del te prelestne naše obmejne pokrajine pregledati, stopi s kolodvora Slatina Radenci na bližni, samo pol ure hoda oddaljeni *Kapelski vrh*, h *Kápele*, ki še vedno kaže s svojim starim, prvotnim naglasom v ono znamenito 9. stoletje, ko so tod škof Metod in njegovi duhovniki pod Kocljevo patronanco gradil kapele in cerkvice, širili novo vero v slovenskem jeziku in tako rušili vpliv tujih nemških misijonarjev. Ogled si pa tudi okroglo ograjeni, bližnji gradišči »Mali in Veliki Kocelj«, ki s svojima imenoma še danes hranita spomin na slavne Kocljeve čase! Proti severu in severovzhodu vidimo preko Radinskoga vrha našo Gornjo Radgono s ponosnim gradom na vinorodnem hribočku in sedaj avstrijsko Radgono, v ozadju pa hribovje Klöch (Klek), ki slovi po svojih vinskih gorah. Na jeziku, ki ga kot kuriozum smešne državne meje tvorita Mura in njeni levi pritoki Kučnica, zagledamo na avstrijskih tleh premožne slovenske vasi: Potrna, Zetinci, Dedonci, Zenkovi, Gorica in Stara Nova vas; v zarezi pa, kjer prehaja Klek v severni gorati del Prekmurja, blešči bela cerkva sv. Ane na Igu, tudi že v Avstriji. Pri ugodnem vremenu pa gledaš izpred Kápele celo svetlo gladino Blatnega jezera, kjer je nekdanj ob reki Zali stal Pribinov grad, poznejši Blatograd.

Impozantna panorama se nam odpre, ko se ozremo na »Goričanski«, gorati severni del Prekmurja. Iz ravnine se dviga holm za holmom skoro v polkrogu više in više do državnega tromejnika in do štirih markantnih hribov: Beli breg, Srebrni breg, Breznov breg in Kobili breg; cerkva za cerkvico se dviga s teh hribov in holmov; poleg »pápinskih« cerkvic sv. Helene, sv. Sebastijana in sv. Benedikta nas pozdravljajo »evangelizirani« Bodonci, Puconci in Moravci.

Ravni, večji del Prekmurja se razprostira pred nami, podoben nepreglednemu, valovitemu morju. Njegova metropola Murska Sobota je sicer od

Ples -- gimnastika!

Za poklicne in lajike
(dame, otroci itd.).

Plesalka Meta Vidmarjeva (dipl. v šoli Wiggman) sprejema učence v Narodnem domu (vhod iz Bleiweisove ceste) od 3. do 5. 12974

Večerni kurzi v ženski realni gimnaziji (telovadnica) od 8. do 9. zvečer.

emotno okrožje, iz katerega so protin naravno in zato samo začasno izrezali slovenske vasi na ozemlju med Muro in Kučnico. Premožni posestniki v teh vaseh imajo skoro vsi vinograde v naši državi; po svoji narodnosti spadajo k slovanski državi, a naši nasprotniki so dosegli, da morajo njihovi otroci posecati nemške šole v Radgoni, da se v šoli učijo moliti samo nemško, dasi doma molijo izključno slovensko; še čitljivi slovenski napisi na kapelkah in svetih znamenjih ob glavni cesti in ob stranskih poteh jasno pričajo o narodni pripadnosti onih, ki v teh vaseh bivajo še izza Kocljevih in še starejših časov.

Stoječ ob krasnem mostu, ki veže našo Gornjo Radgono z očitno propadajočim avstrijskim Radkersburgom, gledaš ob deroči skrbno regulirani Muri navzgor, oziraš se v širno ravnino, po Apašah imenovano Apaško kotlino, koje prebivalstvo je bilo v zadnjih sto letih pomembno; misli pa grede dalje ob reki, višje do njenih izvirkov. Tam gori, sedaj sredi trdonemškega ljudstva še danes imena rek, potokov in gora, imena mest, vasi in livad pričajo, da so tam nekdanj polje obdelovali, gozdove krčili, svojo živino pasli in čebelarili naši slovanski predniki, in ime »Krábatene«, da so med njimi bili tudi Hrvatje.

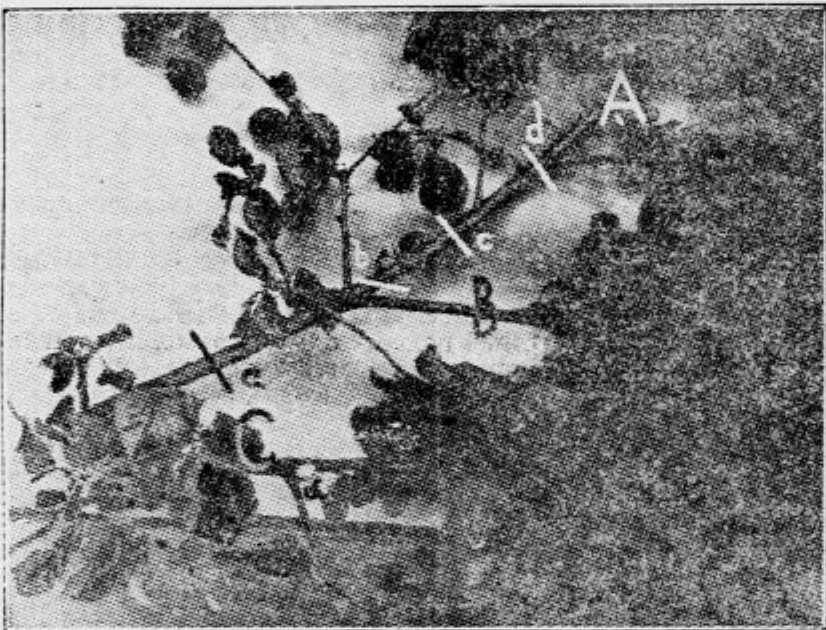
Tam gori so bile nekdanj naše meje. Sedaj gredo tu ob Muri v okolici Radgone. Toliko zemlje in ljudi smo izgubili, ker se velikopotezne koncepcije velikih Slovanov v 9. stoletju, četudi začasno deloma uspešno izpeljane, ob pritisku močnejših nasprotnikov stalno niso morale držati. Kar je zemlje in ljudi po njih nam tod še ostalo, mora tudi po utripu svojega srca, po sili svojega razuma postati skoz in skoz — zopet naš!

Dr. Fr. Mišič.

Obrezovanje drevja

Drevje obrezujemo iz različnih vzrokov, kakor: Zato, da dosežemo ali obdržimo zaželeno obliko (razne oblike špalirjev; lepa krona drevesa piramidne, jajčaste ali okrogle oblike); da ohranimo pod drevesom (na vrtu) druge rastline, obvarujemo okna, vrata

sa izgledajo pri nas čisto tako, da mora človek zardeti in se spomniti med drugim tudi tega, kaj si morajo misliti o nas tujci. Z vejami postopamo tako, kakor dela brivce z lasmi, ki postrizje vse na enako dolžino. Drevesna veja pa ni mrtev las, temveč živo bitje.

itd. pred zasenčanjem in zarastjem; da vzgojimo gosto krono in s tem lepo senco na vzhodni, južni ali zahodni strani, kjer pač senco najbolj rabimo; dopolne, opoldne ali popoldne; da obvarujemo drevo pred zdivjanjem; da dosežemo in ohranimo rodovitnost ali vsaj bujno cvetje drevesa itd.

Najbolj priporočljivo je, da obrežemo drevo zado, ko smo obrali z njega sad. To je priporočljivo letos, ko je sadje zrelo za več tednov prej, kakor druga leta. Sadno drevje se nahaja letos še v tako bujnem stanju, da se bodo rane še lahko zalile in v glavnem zarasle. Če obrežemo sadno drevje zdaj, dosežemo nastopne ugodnosti:

1. rana se do zime zaceli. Zato pridobimo na čas.
2. Zaradi manj bujnega kroženja soka po vejah ter hladnejšega vremena in vlažnejšega zraka izguba soka potom rane ni tako velika, kakor spomladi in poleti.
3. Dotok soka v odrezano vejo se umiri ter se
4. usmeri v druge, ostale veje in vršičke, ki jih obenem okrepi za vigrad.
5. Zdaj, ko ima drevje še listje, lažje presodimo pravilnost krone, odvisnost posameznih vej, kakor spomladi, ko je drevo brez listja.
6. Spomladi napravimo v sadnem drevju lahko večjo škodo s tem, da pokvarimo pri obrezovanju sadne popke, ki jih nastavi posebno hruške na vse zgodaj.

Obrezovanje drevja, posebno sadnega se mora vršiti po gotovih pravilih (pomoloških), ki se jih seveda čez noč ne da priučiti. Glavno pa je, da imamo drevo pred očmi vselej kot živo bitje; kot živ in važen del drevesa pa tudi vsako njegovo vejo in vejico. Baš v tem pogledu se pri nas veliko greši. Sadno drevo poznamo navadno samo tedaj, ko ima sad. Kadar se pa spravi mo nadenj, ga obdelamo tako z žago, ali celo s sekiro, da je strah.

Ne smemo se čuditi, če to stori kmet. Kmetu je drevo — drvo. Kakor se lahko seka in kolje drvo, tako približno se sme delati tudi z drevesom. Saj drevo pri sekanju nič ne vpije, se niti ne zvije, da bi pokazalo bolečine in življenje. Ne smelo bi se pa vršiti slično obrezovanje in obžaganje drevja tam, kjer vršijo v to strokovno naobraženi ljudje ali kjer se vrši to vsaj pod strokovnim vodstvom. »Obrezana« dreve-

Pri obrezovanju drevja se rabijo največ drevesne škarje. Treba je pa upoštevati, da škarje na eni strani na vejo močno pritiskajo. S tem uničijo na dotičnem mestu gambij ter onemogočajo hitro zaceljenje rane. Pritisk je tem večji, čim debelejša je veja, čim trši je les in čim bolj tope so škarje. Glede na to se poslužujemo dandanes škarij samo pri odstranjevanju tanjših vej, do približno 1 cm debelosti; debelejšje veje pa odžagamo.

Če žagane veje ne moremo držati, kar se godi pri visokih drevesih vedno, se naravna žaga med žaganjem navzdol ter se zacepi. Zaradi tega veje prvotno ne žagamo na določenem mestu, temveč približno za ped višje. Takoj po odžaganju veje pa odžagamo nastali štrceli. Pri tem držimo z eno roko štrceli, z drugo pa žagamo ter pazimo, da se proti kraju žaganja veje ne zacepi.

Josip Jekl.

Prof. dr. Franc Ramovš

Danes dovršuje 40 let ugledni slovenski znanstvenik, profesor ljubljanske univerze g. dr. Franc Ramovš. Njegovo ime je sicer v širših krogih manj znano, tem večji ugled pa uživa v znanstvenem svetu in v krogu ljubljanskega vseučilišča, kateremu je dr. Ramovš po svoji znanstveni delavnosti, visoki erudiciji in osebnem vplivu, ki ga ima na slušatelje, eden najtrdnnejših stebrov.

in najgloblji poznavalec slovenskega jezika in vseh njegovih narečij. Slovensčina je stroka, iz katere predava na vseučilišču, in njegovi slušatelji ne morejo pozabiti, koliko temeljitosti, silnega znanja in globokega razumevanja za tvorbo in razvoj naše domače besede je v teh njegovih predavanjih. »Historična gramatika slovenskega jezika«, ki jo je prof. dr. Ramovš zasnoval kot velikopotezno analitično in sintetično studijo o slovensčini, je njegov chef d'oeuvre; delo, ki po pravici vzbuja občudovanje domačih in tujih slavistov. Žal, da je doslej mogla iziti samo 2. knjiga (konsonantizem). Razprava o slovenskem jeziku, ki jo je prispeval za Stanojevičovo Narodno enciklopedijo, je najtemeljitejša sinteza vseh dosedanjih raziskavanj o slovensčini in naših narečjih.

Prof. dr. Ramovš je sodeloval in še sodeluje tudi v raznih strokovnih revijah. Tako najdeš njegove razprave v »Archiv-u für slavische Philologie«, »Casopisi pro moderni filologič«, »Casopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, »Jugoslav. filologu«, »Slaviji«, »Revue des études slaves«, »Zeitschrift für slavische Philologie«, »Razpravah znanstvenega društva« in drugod. Tičejo se raznih vprašanj slovanske filologije in lingvistike. Nedavno je bil imenovan za člana srbske akademije v Beogradu.

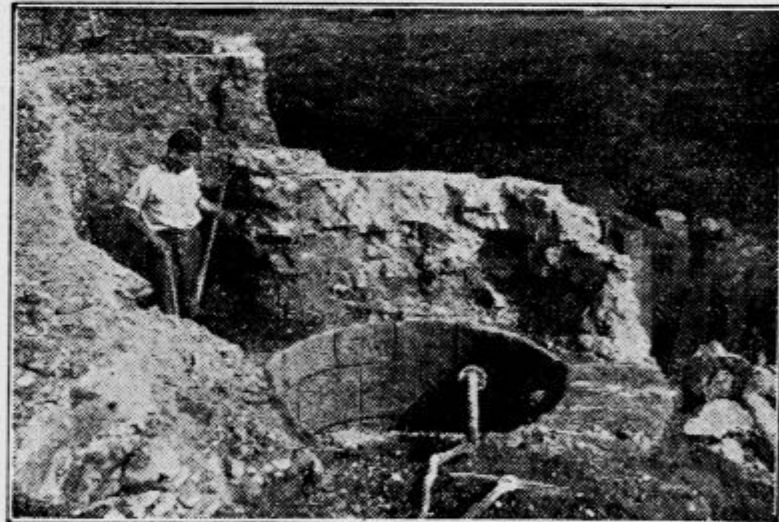
Življenje in delo prof. dr. Ramovša poteka v tišini njegove znanstvene delavnice in pod streho univerze, kjer se v slovenskem seminarju zbirajo okoli njega hvaležni slušatelji, ki jim dr. Ramovš ume viliti tudi vno in ljubezen do raziskavanja domače govornice. Odmaknjen javnemu življenju uživa vendar simpatije vseh, ki znajo ceniti njegovo delo. Ob majhnem jubileju, ki ni samo zaokrožena letnica njegovega življenja, marveč tudi še desetletnica dela na univerzi, želimo profesorju dr. Ramovšu še mnogo zdravih in rodovitnih let!

Odkritje starega samostanskega vodnjaka na stavbišču palače Pokojninskega zavoda v Ljubljani

Za novo visoko palačo Pokojninskega zavoda poleg Kreditne banke v Ljubljani se je skoro dva meseca temeljito preiskavala geološka sestava in nosilnost tal. S presenečenjem se je dognalo, da je bilo stavbišče ob vogalu Dunajske ceste in Gajeve ulice v davni dobi že prekopano do velike globine. Na podlagi tega odkritja

val. Stroški za vodnjak so morali biti ogromni. Najbrže tiči njegov spodnji del kake 4 do 5 metrov globoko v konglomeratni skali. S pomočjo odkopanega vodnjaka se bo dalo sedaj z največjo gotovostjo določiti, kako debel je kameniti sloj, ki naj bi nosil visoko palačo.

Bilo bi dobro, da bi se za vodnjak zani-

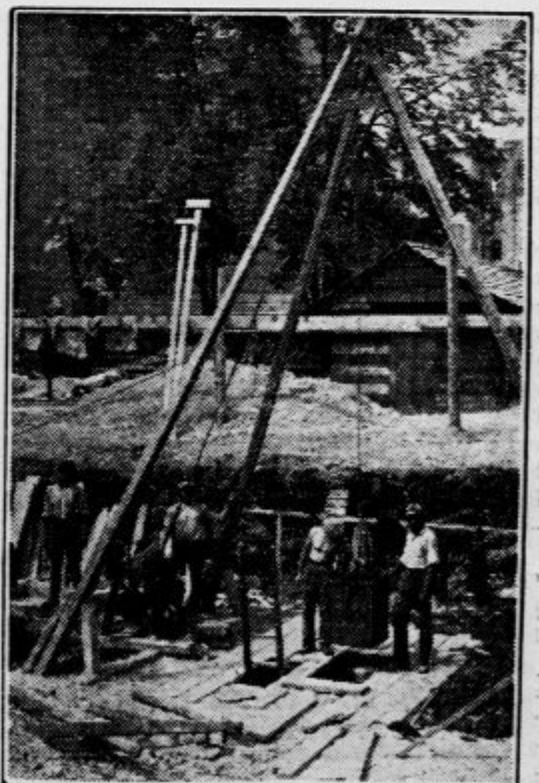
Star vodnjak, ki so ga odkrili ob vogalu Dunajske ceste in Gajeve ulice

so sklepali, da je bila na dotičnem mestu nekoč kaka greznica, vodnjak ali pa gramozna jama. Zaradi zaneslive ugotovitve so izkopali trboveljski rudarski delavci skoro 14 metrov globoko v konglomeratno skalo. Pri kopanju jaska so odkrili v globini štirih metrov mal mliniski kamen ročnega mlina in pri osmih metrih globine kos železnega, že inkrustiranega diela. V okolišču jaska so bili kaka dva metra globoko posamezni večinoma že okrušeni ali pa razbiti kosi kamnoseške obdelanega črne marmora iz Lesnega brda pri Vrhnici. Od teh komadov se je na stavbišču shranil en kos kropilne školjke — gotovo ostank nekdanjega samostana. Končno so pri nadaljevanju kletnega izkopa našli tih ob Gajevi ulici na zgornji del vodnjaka.

Prva dva metra zasutega vodnjaka sta bila površno zidana iz lomljenca in je imel ta zid na venkaj obdelano lice. V zidu so bile kasneje deloma z opeko vzdane tanjše valjane železne cevi — kar je morda napravila avstrijska vojaška uprava pred kakimi 70. leti v svrhu črpanja vode iz vodnjaka. Ker se je bilo bati, da bi bile ostale o priliki zasipanja v vodnjaku votline, so ga popolnoma odkopali. Pri tem se je izkazalo, da je nadaljni del vodnjaka zelo solidno zgrajen iz skrbno kamnoseško obdelanih klesancev iz trdega kraškega apnenca. V globini 15½ metra pod cestnim nivojem je pričela šele talna voda.

Vodnjak je bil grajen na ta način, da se je odkopal najprej veliko lijesto jama in se je potem dozidani del sproti zasipa-

maš našl zgodovinarji, ki naj bi ugotovili, ali je bil vodnjak za časa samostana bogat.

Delavci kopljejo jasko za ugotovitev geološke sestave terena

tih sester Klarislinj — ali morda celo v starejši dobi. Š. N.

Tvrda 12347

Josip Pogačnik v Radovljici

izdeluje obleke po angleški in francoski modi ter ima vedno v zalogi češko in angleško blago za jesen in za zimo.

AKO ŽELITE

poceni in dobro blago, ogledite si zalogo in izbiro raznovrstnih barv, firnezev, lakov, zidarških pleškov, čopičev, oljnatih suhih barv in ostale v to svrhu spadajoče predmete edino pri

11626

DRAGO FRANZ

Ljubljana, Stari trg 24. Točna posrežba.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Med one mlade mojstre, ki pridejo v poštve za največje časti v šahovskem svetu, štejemo tudi Američana Kashdana. Kashdan se je že opetovano odlikoval v manjših ameriških turnirjih. Aljehin, ki ima bister pogled za šahovske talente, je prorokoval, da bo Kashdan svoj čas postal prvak sveta.

Za nas bo zelo zanimivo opazovati nadebnega Američana na turnirju, ki se ga udeležuje tudi naš Pirc. Šahovski klub v Frankfurtu praznuje te dni svoj jubilej. Priredil je ob tej priložnosti mojstrski turnir, ki je pričel 6. septembra. Res je, da ta turnir ni prvovrsten. Zdržal pa je več mladih talentov, razven tega more pokazati tudi velemojstra Njemcovica.

Kashdan je pred kratkim igral v Berlinu na manjšem turnirju štirih mojstrov. Dosegel je prvo mesto. Dvakrat je premagal celo Šamischja, ki je gotovo najmočnejši mlajši nemški mojster. Naše šahiste bo gotovo zanimala igra konkurenta našega Pirca. Zato prinašam danes eno izmed berlinskih dveh partij Kashdana proti Šamischju.

Beli: Šamisch **Črni:** Kashdan
1. d2—d4 Sg8—f8
2. c2—c4 e7—e6
3. Sb1—c3

Ta poteza je baže močnejša od Sg1—f3. Skakač zasede takoj polje e4, ki je v modernih indijskih obrambah silno važno. Odkar pa je spomladi v San-Remu Njemcovič v tej varijanti kot črni briljantno premagal Bogoljubova, je ocena poteza postala nesigurna.

3. d7—d5
Mladi Kashdan igra stare stvari. Po hipermodernih prvih dveh potezih daje tretja igra takoj ortodoksno lica.
4. Lc1—g5 Sb8—d7
5. e2—e3 c7—c6

Črni bi očitno rad igral obrambo velikega svojega rojaka Pillsburyja. Ta obramba ima sloves velike solidnosti. Brez dvoma je ena najboljših v ortodoksnem damskem gambitu.

6. a2—a3

Šamischu ni prav, da črni pripravlja Pillsburyjev izpad Dd8—a5, ki bi sledil na 6. Sg1—f3. Pohlevna njegova poteza preprečuje izdatno nameravani izlet črne dame. Razven tega pa je v damskem gambitu baš a2—a3 poteza, ki dostikrat izdatno ojačuje napad.

6. Lf8—e7
7. Dd1—c2

Naperjeno proti Sf6—e4. Beli namerava igrati trdnjavo na d1 in na ta način otežiti osvojitve poteze c6—c5 in e6—e5, ki so v obrambi damskega gambita vedno važne.

7. 0—0
8. Sg1—f3 a7—e6
9. Ta1—d1 Tf8—e8
10. Lf1—d3 d5×c4

Črni je čakal na potezo Lf1—d3, da prišli belega lovca k izgubi tempa. Za ta tempo, ki ga lovec zgubi s tem, da v dveh potezih pride od f1 na e4, namesto v eni sami, se normalno v modernem damskem gambitu razvija tiha, toda ljuta borba.

11. Ld3×c4 Sf6—d5
12. Lg5×e7 Dd8×e7
13. Sc3—a4

V boju za svetovno prvenstvo proti Capablanci je Aljehin privratar igral to interesantno potezo. Beli ne pusti zamenjati skakača na c3, ker bi črni potem prišel do osvobodilne poteze e6—e5.

13. b7—b5
14. Lc4—a2

Sedaj je jasno, da a2—a3 ni bila izgubljena poteza. Grünfeld je pred leti opozoril na možnost, spraviti lovca preko a2 na b1 za belo damo, ki potem izdatno ogroža kraljevo krilo črnega.

14. Lc8—b7
15. 0—0 Ta8—c8
16. Td1—c1

Šamisch je, kot običajno, otvoritev igral izborno. Tu pa je vseeno izpustil močnejšo potezo Sf3—e5!. Jasno je, da črni skakača na e5 ne bi bil mogel vzeti, ne da bi zašel v obupno pozicijo.

16. Sd5—f6
17. Sf3—d2

Beli vzdržuje pritisk na polje e5 zato pa popušta v sredini, kar črni takoj izkoristi.

17. e6—e5!
18. Se4—g5

Peen:

Ali se sme v ljubezni lagati?

Prebiram v »Narodu« tisto zadevo in je kar zanimiva. To je: vprašanje ne, toda odgovori. Nekateri so tolikanj ganljivi! Posebno tisti mi ugaja, kjer gospodična kliče na kraju nekega Leona k raportu. Ubogi Leo!

Seve, vprašanje tudi ni karsibodi. Jaz za svojo osebo sem ga že rešil; ni tako težko. Saj je napisano na naslovni vijetji! Sme in ne sme! Iz hudih zadevčin sta vedno dva izhoda. Še sveto pismo, ki je dokaj učeno, pozna včas dve stezici! N. pr.: »človeku ni dobro samemu biti in »bolje je, da človek ostane tako«. Ali pa: »bodite nedolžni kakor golobje in seve »zviti kakor kače«!

Lojz Resnik je klepal četrti semester tehnike, ko je prekrizala njegovo pot gospodična Vera. Ne da bi dotlej ne bil poznal ženske! Narobe! Lojz Resnik je bil duhovit mladenci, udeleževal se je akademskih krokarjev, pel je bariton in pri ženskah je bil priljubljen. V glavnem zavoljo kodrastih las, krepke postave in galantnih besed. Tudi je dobro plesal. Dober plesalec pa ima — oprostite! — vedno »vora«.

Kako sta se spoznala? Padla sta si v

pregleda zelo jako, pa vendar ne da pravega uspeha. Bolje je bilo 18. La2—b1.

18. Te8—f8
19. La2—b1 e5×d4!

Črni se ne boji. Na 19. h7—h6 bi bel seveda igral Sg5—e4 s ostrim napadom.

20. Sg5×h7?

Pametneje je bilo 20. e3×d4 čeprav bi črni potem lahko igral c6—c5.

20. d4×e8
21. Sh7×f8 e3×d2

Mladi Američan igra silno hladnokrvno. V komplikacijah, ki so naenkrat nastale, vidi očividno do dna.

22. Sf8×d7 d2×c1
postane dama
23. Sd7×f6 De7×f6
24. Tf1×c1 g7—g6

Črni stoji sedaj bolje, ker grozi c6—c5. Izgleda sicer, da bi bel lahko z b2—b4 blokiral damsko krilo črnega, toda črni bi odgovoril 25. c6—c5! in na 26. b4×c5 Df6—g5

25. Tc1—d1 c6—c5
26. f2—f3 c5—c4
27. Dc2—c3 Df6—b6+
28. Kg1—h1 Te8—e8
29. h2—h4?

Beli je v zadregi. Očividno ima tudi malo časa. Trideseta poteza je pred durni.

29. Te8—e3?
Zakaj ne Dd6—f2? Črni bi vendar takoj dobil kmeta in partijo.

30. Dc3—d2 Te3—e5

Črni je bil nameraval igrati Dd6—e6. V zadnjem momentu je šele zapazil odgovor Lb1—e4. Beli ima naenkrat zopet šanse.

31. Dd2—f4 Dd6—e6
32. Lb1×g6!

Šamisch, ki je bil že napol mrtev, igra zopet junaško.

32. f7×g6
33. Td1—d8+ Kg8—h7
34. Td8—f8?

Nerazumljivo! Zakaj vendar ne Df4—f3? Črni bi se nikakor ne bil mogel ubraniti remija. Še celo dobro bi bil moral igrati, namreč 34. Te5—e1+ 35. Kh1—h2, Dd6—e5 36. f3—f4, Te1—h1+ 37. Kh2×h1, Dd5—e1+ 38. Kh1—h2, De1×h8+ itd. Po zadnji svoji napaki je bel izgubljen.

34. Lb7—d5
Beli se vda.

Kino

K smrti Lona Chaneya

Chaneyovo življenje, karjera, mladost, slava in smrt.

Lon Chaney je mrtev. Umrl je simpatičen igralec, katerega smo vsi vzljubili — veteran filmske umetnosti in splošen velikih filmskih umetnikov. Lon Chaney ni bil ljubavnik, bil je karakterni igralec, niti lep, niti eleganten in vendar je bil ljubimec najširših mas. In baš v tem leži Chaneyeva veličina, da si je s svojo umetnostjo, svojim znanjem in ne dosegljivimi kreacijami stekel slavo in ne z zunanjo običajno reklamo.

Umrl je nenadoma, na vrhuncu svoje slave, baš ob času, ko se je v Ameriki z velikim uspehom predvajal njegov zadnji zvočni film »Ekspres št. 317«. Smejanje tega filma je bil pravzaprav tudi posredni vzrok umetnikove smrti. Vesten kakor vedno ni dopuščal Chaney, da bi ga v prizorih snežnega zameta in poplave zamenjal kak statist; igral je pri snežanju filma »Ekspres št. 317« vse epizode popolnoma sam, stoječ v vodi in blatu. Ob tej priložnosti je močno prehladil, dobil vnetje v vratu in moral v posteljo. Dolgo časa je viselo njegovo življenje takorekč na niti, kajti pri bolniku so nastale razne komplikacije. Vestne mu negovanju in spretnosti zdravnikov je končno uspelo, da so ga rešili. Chaney se je zopet vrnil na delo — seveda mnogo prežgoda. Ko je pri naslednjem filmu moral poleg maske spremeniti tudi svoj glas, se je vrtna bolezen ponovila. Prišlo je do operacije, ki žal ni več uspela, in umetnik je umrl.

Lon Chaney je bil tip ameriškega self-made man. Rojen od gluhoonih staršev v Coloradu Springsu leta 1883 je že devet let star izgubil očeta. Mati je bolehal na revmatizmu in se več let ni mogla gibati. Prav mladi je moral opustiti šolo, streči materi in opravljati doma vse gospodinske posle. Mnogi pravijo, da si je baš v tej dobi pridobil temelj svoje pantomimske umetnosti, ker se je v svojo materjo — gluhoonno ženo — moral sporazumevati zgolj z znaki in raznimi izrazi lica. S trinajstimi leti je pričel samostojno služiti kruh. Bil je najprej vodnik turistov, kasneje tapetnik in nato delavec v gledališču svojega brata. Polagoma je

začel tudi sam nastopati in sicer prvič l. 1901. Ko je bratovo gledališče propadlo, je kot potujoči igralec prehodil skoro vse Zedinjene države. Štiri leta nato se je oženil z bivšo igralno-partnerico. Sin iz tega zakona je danes odvetniški pripravnik v Los Angelesu. S filmom nima nikakih vez. Prvič je Lon Chaney nastopil v filmu pri družbi »Universal«. Njegov začetek ni bil ovcenčan s slavo. Statiral je kot cowboy v filmih Divjega zapada. Ko pri tej družbi ni dobival dovolj vlog, se je selil od ene filmske družbe do druge. Končno se je vrnil zopet k družbi »Universal« in dobil tu glavno vlogo v filmu »Prikazen v operi«. To delo mu je prineslo neveljavno slavo. L. 1925 je podpisal kontrakt z družbo Metro Goldwyn Mayer in pri tej družbi je ostal do svoje smrti. Dajali so mu vedno velike vloge. Slava Lona Chaneya in je rasla od dneva do dneva. V šminkanju in maski je bil na glasu največjega mojstra.

V privatnem življenju je bil Chaney zelo dober, pošten in iskren človek. Za reveže je imel zelo usmiljeno srce. Z Chaneyem je izgubil film velikega umetnika, svet zelo dobrega človeka, filmski igralci pa dobrega prijatelja in tovariša.

Marion Nixon

Al Jolsonova partnerica v filmu »Smej se in plaka«.

Rojena je v mestecu Superior v državi Wisconsin ameriških USA meseca oktobra 1906. Še ko je obiskovala višjo dekleško šolo, se je odločila za gledališče. Zato se je po končanem šolanju prav pridno učila angleščine ter se obenem posvetila dramskemu študiju. S šestnajstimi leti se je pridružila neki mali operetni družbi, s katero je posetila zapadne kraje USA. Na ta način je prišla v Hollywood in skušala priti v stike s filmskimi krogi. Ker ji to ni takoj uspelo, je sprejela mesto strojepeke pri nekem filmskem uradu, toda vsled svoje rahle fizične konstitucije ni bila sposobna za pisarniške posle in končno je morala zapustiti službo. Tedaj ji je nek dober prijatelj, ki je bil zaposlen kot statist pri nekem manjšem filmskem podjetju, preskrbel vlogo plesalke v trupi Mach Seaneta. Pa tudi za velike napore, ki jih je imela prenašati kot reviška plesalka, se je izkazala zaradi svojega rahlega zdravja nesposobno. Tedaj je pričela s sistematičnimi telesnimi vajami in s telovadbo je svoje telo tako utrdila, da je bila kmalu dovolj odprna za atletske napore. S časoma se je povzpela do boljših filmskih vlog. Kmalu jo vidimo igrati s Mary Philbin, pri družbi Fox-Film je nastopala v filmih Divjega Zapada z Buck Jonesom in Tom Mixom. Ko ji je potekel kontrakt s Foxovim filmsko družbo, je bila angažirana pri družbi Universal film, kjer je igrala že prav lepe vloge. Končno je prišel zvočni film in vsled njenega prijetnega glasu je napolnila tudi za njo doba novega podviga in velike karjere. Po prvih uspehih v filmih »Rdeči meč«, »Geraldine« in »Broadway Bound« jo je prevzela velika družba Warner Bros in sklenila z njo dolgoleten ugovor. Dobila je glavne vloge v velikih filmih »Smej se in plaka« kot partnerica Al Jolsona in v veelefilmu »General Crack«, kjer nastopa skupaj z Johnjem Barrymorejem.

Marion Nixon je izredno navdušena ljubiteljica športa; igra golf in bridge, vozi avto in pleše izredno rada.

Radio

IZVLEČEK IZ PROGRAMOV

Nedelja, 14. septembra
LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Versko predavanje. — 10.20: Kmetijsko predavanje. — 11: Koncert radio orkestra. — 12: Tedenski pregled. — 15: Nasveti za kmeta. — 15.15: Koncert tamburaškega kluba »Krimašev«. — 16.30: Averbčenko: »Igra s smrtjo«. — 20: Samospevi g. Milana Jurga. — 20.30: Jugoslovenska glasba, izjava radio orkester. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Plesna glasba (radio orkester).
BEOGRAD 9: Prenos iz Saborne cerkve. — 10.30: Plošče. — 16: Koncert orkestra (narodne melodije). — 17.30: Lahka godba orkestra. — 20: Koncert akademске okteta. — 21: Večerni koncert. — 22.10: Poročila. — 22.15: Koncert vedre glasbe. — ZAGREB 11.30: Koncert vojaške godbe. — 20.35: Koncert arij in pesmi. — 22: Lahka večerna godba. — PRAGA 18.15: Pevski in klavirski koncert. — 20: Prenos opere iz gledališča. — 22.25: Godba za ples. — BRNO 18: Pevski koncert. — 20: Prenos opere iz Prage. — 22.25: Godba za ples. — VARŠAVA 17.25: Koncert vojaške godbe. — 20.15: Poljuden koncert orkestra in solistov. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 10.25: Koncert na orgle. — 11.10: Koncert dunajskega simf. orkestra: modern na glasba. — 13.25: Opoldanski koncert.

Važno je tudi, da je gospodična Vera cvetela kakor roža in jo je bilo lepo videti, visoko in ponosno ob strani »svojega« Lojza, ki se je je držal kakor pijanec plota.

Kaj se je zgodilo med njima, ne vemo. Vemo le, da je bil Lojz do dna zrahljan (zaljubljen) in še vemo, da je stopil v banko....

Torej — Lojz in Vera sta se ljubila. Poglejmo, kako!

Lojz je čepel dan na dan v banki, reševal korespondenco, klanjal se na levo in desno, tekal z dopisi v roki kakor hrt in v glavi mu je brnel avtomat, recimo haut-parleur, ki je vseboval sledeče zvlike:

a) Avanzma!
b) Vera! Vera! Moja Vera!
c) Poroka! Čim prej!
d) Sreča! Dom! Sreča! Zena!

Vera, ki je rada in večkrat izjavila, da »svojega« Lojza iskreno in neskončno ljubi (kaj je govorila šele njemu!), pa je smatrala kot najbolj prikladen ta le dnevi red:

od 8.—9. toaleta;
od 9.—11. razno;
od 11.—11.50: sestanek v kavarni in sicer izmenoma z: Marijem Kandidom, Dalmatincom, montanistom; Miodragom Kostičem, Srbom, agronomom; Leonom Kraljem, trgovcem z motocikli, itd. itd.;

— 15.30: Lahka godba orkestra. — 18.55: Koncert komorne glasbe. — 20.05: Veseloliga. — Lahka glasba. — BERLIN 18.50: Koncert kvarteta. — 20: Orkestralni koncert. — Lahka glasba in ples. — FRANKFURT 19.40: Zabaven program. — 20.30: Neznane Mozartove skladbe. — 22.30: Lahka glasba. — LANGENBERG 16.30: Popoldanski koncert. — 20.10: Operetni večer. — Nočni koncert in ples. — STUTTGART 19.40: Prenos vsega programa iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 12: Koncert opernega orkestra. — 16: Madžarske pesmi. — 17.15: Koncert ciganske kapele. — 18.30: Koloraturne arije. — 19.15: Orkestralni koncert. — 20.15: Odlomki iz starih operet. — Ciganska godba. — RIM 17.30: Koncert lahke glasbe. — 18.15: Godba za ples. — 21.05: Koncert italijanske glasbe.

Ponedeljek, 15. septembra.

LJUBLJANA 12: Poročila iz dnevnikov, plošče. — 13: Napoved časa, borza, plošče. — 18.30: Koncert radio orkestra. — 19: Prof. Debeljak: Poljsčina. — 19.30: Dr. Debevec: Jetika otrok. — 20: Prenos simfoničnega koncerta z Dunaja. — 22: Napoved časa in poročila.
BEOGRAD 10.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio kvarteta. — 17.05: Prenos zvočne filma. — 20.30: Pevski koncert. — 21: Koncert orkestra mandolin. — 21.30: Poročila. — 21.45: Koncert radio kvarteta. — 22.45: Plošče. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17: Prenos zvočne filma. — 20.30 Rezervirano za prenos z Dunaja. — PRAGA 17: Prenos koncerta iz Bratislave. — 19.35: Prenos programa iz Brna. — 21: Simfonični koncert. — 22.15: Jazz-band iz Moravske Ostrave. — BRNO 17: Prenos koncerta iz Bratislave. — 19.35: Kabaretni program. — 20: Prenos koncerta iz Prage. — 22.15: Jazz-band. — VARŠAVA 18: Koncert lahke glasbe. — 20.30: Zabaven glasbeni program. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 15.20: Koncert orkestra. — 20.05: Jesenske pesmi. — 20.35: Simfonični koncert. — Lahka godba. — BERLIN 19: Koncert lahke glasbe. — 20.30: Plesni večer. — Lahka glasba. — FRANKFURT 19.30: Lahka godba orkestra. — 20: Prenos iz bazilike v Trierju. — 21: Sluhoigra. — 22: Recitacije. — LANGENBERG 17.30: Večerni koncert. — 20: Koncert orkestra. — 21:

Violinski in klavirski koncert. — Nočni koncert in ples. — STUTTGART 19.30: Prenos vsega programa iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 9.15: Dopoldanski koncert. — 17.30: Koncert vojaške godbe. — 19.50: Veseloliga. — 22: Violinske in klavirske sonate. — 22.15: Ciganska godba. — RIM 17.30: Koncert opere glasbe. — 21.05: Pevski koncert.

Torek, 16. septembra.

LJUBLJANA 12: Poročila iz dnevnikov, plošče. — 13: Napoved časa, borza, plošče. — 18: Koncert radio orkestra. — 19: Prof. Pengov: O strojih. — 19.30: Dr. Grafenauer: Nemščina. — 20: Plošče. — 20.30: Prenos koncerta iz Zagreba. — 22.30: Napoved časa in poročila.

BEOGRAD 10.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio kvarteta. — 17.30: Jazz-band. — 20: Prenos koncerta iz Zagreba. — 22: Poročila. — 22.15: Koncert radio kvarteta. — ZAGREB 12.30: Plošče. 17: Koncert lahke glasbe. — 20.30: Klavirski koncert. — 21.10: Koncert godalnega kvarteta: klasična glasba. — 22.40: Godba za ples. — PRAGA 17: Popoldanski koncert. — 20: Kabaretni program iz Brna. — 21: Operne arije. — 21.25: Koncert komorne glasbe. — 22.15: Ciganska godba iz Bratislave. — BRNO 17: Prenos koncerta iz Prage. — 20: Reportaža iz pivovarne. — 21: Klavirski koncert. — 21.20: Koncert tamburaške zbor. — 22.15: Ciganska godba iz Bratislave. — VARŠAVA 18: Večerni koncert. — 19.50: Prenos opere iz gledališča v Poznanju. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 15.20: Popoldanski koncert orkestra. — 20.05: Spominski koncert glasbe Leona Falla. — BERLIN 19: Koncert lahke glasbe. — 19.30: Stare klavirske skladbe. — 20.30: Orkestralni koncert: skladbe Leona Falla. — FRANKFURT 19.30: Prenos vsega programa iz Stuttgarta. — LANGENBERG 17.30: Pevski in klavirski koncert. — 20: Skladbe Leona Falla. — 22.20: Koncert lahke glasbe. — STUTTGART 19.30: Narodne melodije. — 20.30: Fallova opera »Paroli«. — 21.30: Mešan pevski program. — BUDIMPEŠTA 9.15: Dopoldanski koncert. — 17.30: Plošče. — 19.30: Prenos iz gledališča: Wagnerjeva opera »Tannhäuser«. — Koncert ciganske kapele. — RIM 17.30: Vokalni in instrumentalni koncert. — 21.05: Rossinijeva opera »Seviljski brivci«.

Tehnični del rubrike urejuje avtotehnični oddelček Vacuum Oil Company d. d.

Promet brez prometnih redarjev?

Na prvi pogled neverjeten in za polmilijsko mesto drzen poskus so napravili lanske leto v Dortmundu v Nemčiji. S cestnih križišč so odpravili redarje.

Kljub dejstvu, da postaja z napredovanjem modernega gospodarstva in tehnike promet v velenostih vedno večji, da se število nesreč od dne do dne večja in da ne mine dan brez časopisnega opozorila policiji, da je treba na tem ali onem mestu postaviti redarja ali svaričen znak in da gre veliko nesreč na račun odsotnosti stražnikov, so postavili v Dortmundu vse dosedanje principe glede varnosti cestnega prometa na glavo. Baje bodo sledila Dortmundu še druga nemška mesta.

Ne zanima nas, kolik je bil odpor — zlasti pri vozačih samih — proti tej novotariji. Zanima nas, kakšna je bilanca. Ta je celo na presežek njih, ki so ta red vpejali, pozitivna. Po enem letu so ugotovili, da število nesreč ni naraslo, kot so nasprotniki z vsoto gotovostjo pričakovali, ampak da se je skrbilo za 54 %.

Vsekakor ne smemo pripisovati vseh teh 54 % temu, da so odpravili stražnike. Toda v načelu dokazuje dejstvo, da je rezultat pozitiven in ne negativen, to, da stara pravila o prometni varnosti nikakor niso bila na pravi podlagi in da novi principi niso nikakoli neogovorna pustolovščina, ampak dobro preudarni in konsekvntno izvedeni koraki.

Polijska oblast se je postavila na stališče, da velik del prometnih nesreč (nad štiri petine) povzroči gola lahkotnost. Ljudje so ali lahkotni ali pa se po svoji naravi, ali se pa zanašajo na prometne redarje in svarične table in na to, da bo drugi pariral pred njimi; kjer to slučajno odpove, nastane nesreča. Po starih nazorih bi bilo po tem takem treba postaviti na vsakem

oglu stražnika in svarične table ter določiti stroge kazni za prestopke, kajti so primeri, ko šele kazneni spravi lahkotnostelca k previdnosti in pameti, večinoma pa niti ona ne pomaga.

V Dortmundu so dosledno postavili na ključek, da bo izginila lahkotnostelca in da bodo ljudje bolj pazili, če bodo k temu pridobili voljo za red in varnost. Namreč tako, da bodo prepuščeni na cesti vsi lastni pazljivosti. V ljudih samih je treba vzgojiti zmisel za red in varnost na cesti. To se doseže skupno po dveh potih:

Prvi s tem, da na križiščih ne stoji več redarji; ljudje bodo prepuščeni sebi in bodo bolj pazili;

drugi s smoteno vzgojo potom posebne propagande. Svet doslej nikakor ne kaže dovolj smisla za varnost. Dortmundska policija pravi: »Sebi, ki priganjajo šolarje, otroci, ki prenašajo igračna in ceste, mladenci, ki smatrajo za svojo življensko nalogo poditi svoje motorno kolo ali bicikel s kolikor močnejšim trupom po prometni ulici, pešci, ki zaspano tavajo ali celo spejo po ulicah, ter taki, ki se nikakor ne zmenijo za signale motornih vozil, pričajo, da občinstvo še dolgo ne razume dovolj modernega prometa na cesti.«

Vzgoja za moderni promet bo pa mnogo uspešnejša, če bodo ljudje spoznali, da so na cesti prepuščeni samim sebi. Na ta način bodo dobili voljo za red in varnost. Tako volja in na ta način pridobljeni smisel bosta mnogo bolj pripomogla varnosti kakor več ali manj posređen migljaj prometnega stražnika na cesti ali sodna, oziroma policijska kazni (pri tem je omeniti, da je sploh veliko vprašanje, koliko more kazni poboljšati lahkotnostelca).

V praksi so začeli v Dortmundu s novim redom na ta način:

Na točkah, kjer je vozilo na dan 10.000 do 20.000 vozil, so odpravili prometne stražnike. Samo na mestih, kjer je bil promet večji od navedenega števila, so pustili stražnike, vsega skupaj dva, ki sta postavljena samo zato, da puščata pešce čez cesto. Sicer danes ne vidite v Dortmundu nobenega prometnega redarja.

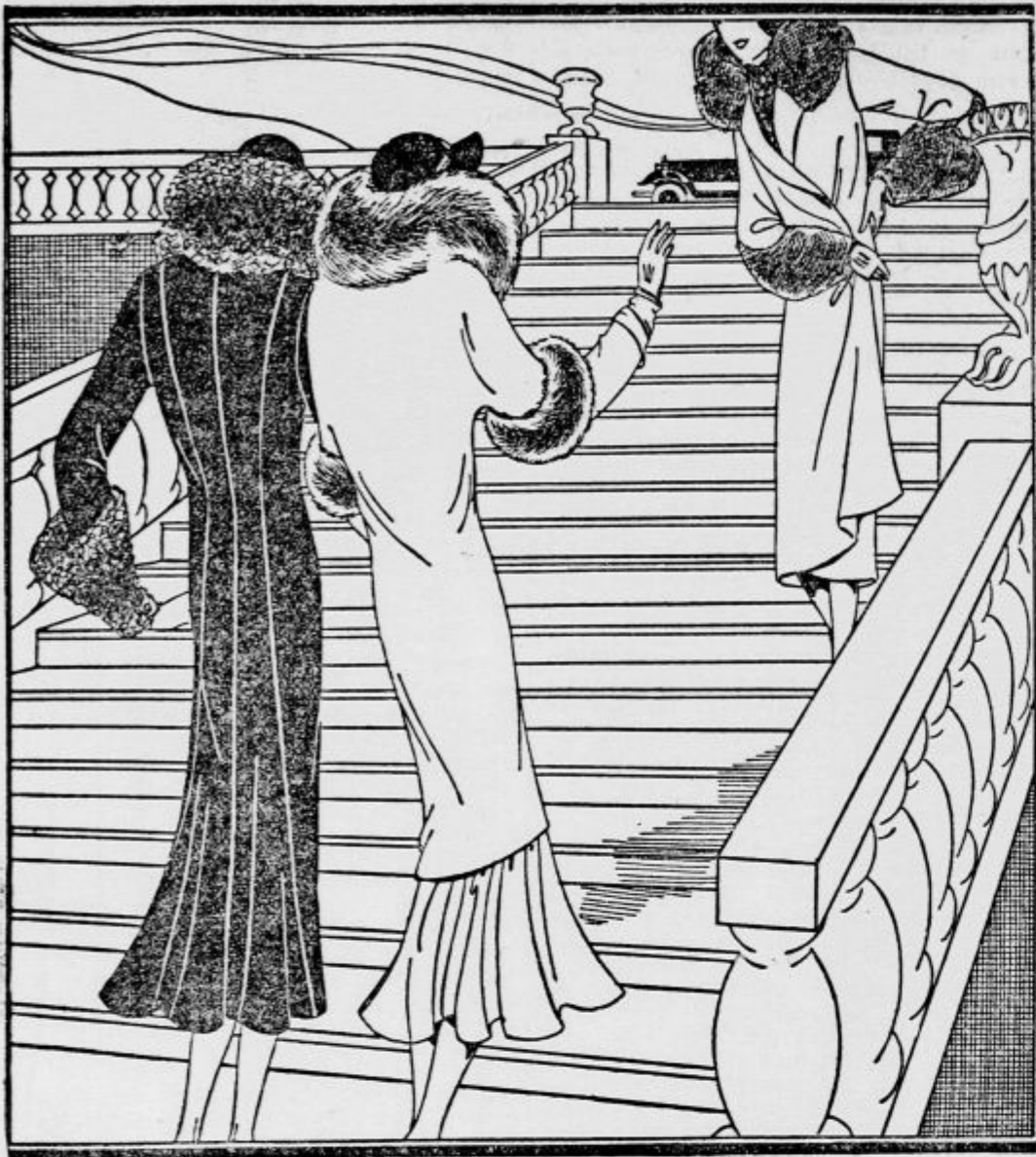
Stražnikom so dali deloma druge naloge, zlasti so jih postavili na trotoarje, da nadzorujejo promet. Torej ne več na sredi ceste, ampak tle ceste. Stražniki sedaj ne dirigirajo več prometa, ampak ga samo nadzorujejo. ali se vrši v redu. Dalje se imajo stražniki brigati za pešce ter pomagati po lajubljenim, slepim in paziti na otroke. Šele kadar je sredi ceste promet v izjemnih slučajih velik, tako da nastane cel trak vozačev, imajo nasopiti svojo »dirigentsko« slovo na cesti, ustavijo za trenutek promet, dade direktive in se spet preselijo na trotoar. Te izjemne pravice naj bi se posluževali kolikor močnej redko.

Pač pa je na važnih križiščih več znakov in znamenj, ki kažejo, kod je treba voziti, in dalje več zavor na mestih, kjer bi vozila brez potrebe preveč motila mir in varnost.

Novi princip v Dortmundu je imel velik uspeh, da je pričakovati, da ga bodo v kratkem uvedla vsa večja nemška mesta. Svoj čas smo to pričakovali, da so ponekod odpravili stražnike in da so število kaznivih slučajev in nesreč zaradi tega nikakor ni povečalo. Oboje kaže, da bo treba nazore o cestni varnosti tudi pri nas korenito revidirati.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

KRALJESTVO MODE

Novi jesenski plašči

Vsi, ki se zanimajo za modo, si v pričetku vsake nove sezone prizadevajo izvesti skrivnost nove linije, ki jo zaenkrat še skrbno čuvajo veliki modni saloni. Zdi se pa, da nam letos v modi pripravljajo mnogo lepšega in zanimivega in da zasluži nova linija vse naše odobravanje, ker bo v vsakem oziru zmerana, nevsipljiva ter izredno elegantna in — kar je najvažnejše — nova linija ne bo niti najmanj enolična. Vsak modni salon si letos ustvarja svoj poseben stil in se le v širokih potezih drži predpisane silhete.

Danes je prav za prav vse moderno in elegantna žena ima veliko izbire. Lahko se odloči za enostavno paletotno obliko plašča, lahko si nabavi raglanski model ali pa zvončasto ukrojen plašč — kakor ji najbolj prija in pristaja. To je tudi vzrok, da je nova moda tako priljubljena: vsaka dama ve, da se sme ravnati po lastnem okusu in individualnosti, ne da bi se zaradi tega oddaljila od splošne smeri.

Tudi v barvah je velika izbira, dasi stoji še vedno v ospredju modnega zanimanja črna plašč, ker se da črno ogrinjalo uporabiti za vse priliko. Najbolj se je uveljavila rjava barva, ki jo vidimo v vseh

odtenkih, od svetlega »peščenega« tona, srednje močne »havane« barve, rdečaste sene do globoke »zamorške« rjave barve, ki je skoro črna. Cenimo tudi razna temnozelenca blaga, ki jih moremo izvrstno garnirati s sivo ali rjavo kožuho, lepo pa se jim tudi podaja črna krznenka oprema. Priljubljena modna barva je letos vinsko rdeča.

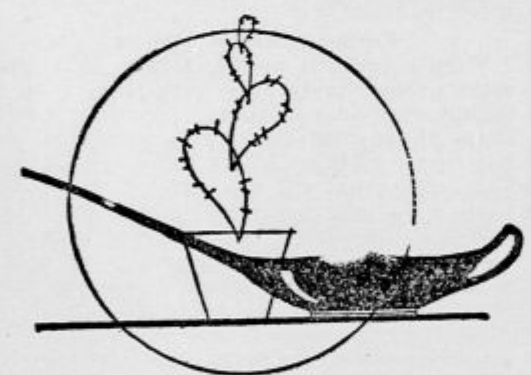
Naša prva skica predstavlja moderen baršunast plašč, čigar originalna zvončasta oblika nastane s tem, da smo v hrbet vložili dolge, spodaj zvončaste proge. Plašč je črne barve in opremljen z osenčenim prezirjanskim krznom v obliki visokega ovratnika in širokih manšet.

Jako priljubljeni so razni kimono ukrojeni paletotni plašči, izpod katerih se vidi še obleka, kar učinkuje mikavno in mladostno. Druga naša skica kaže rjav plašč z opremo iz dolgodlake kožuho, ki sestoji iz dolgega ovratnika in modernih manšet na komolcih.

Plašč, ki ga nosimo za štrapačranje in na promenadi, vidimo na naši zadnji sliki. Ukrojen je iz temnozelenega blaga in opremljen z nutrio, ki je izredno trpežna. Spretni del plašča je zvončasto urezan, kožuho inast rokavi pa so široko nabrani.

Polkrogla na gladki podlagi

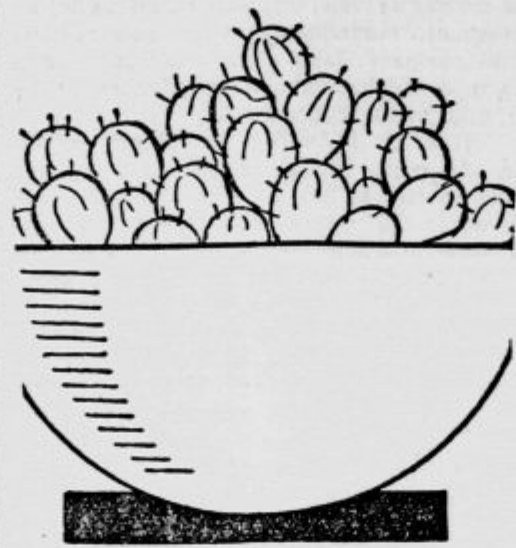
se zde nove ploščate ročke, ki so potrebne za vsako malo zbirko kaktjev. Z ozkim in dolgim »kljunom« teh kanglec dosežemo

vsak, še tako oddaljen lonček, ne da bi pri tem razlil vodo, kar se pri drugačni obliki kanglec lahko zgodi. Te kanglece izdelujejo v živih barvah, tako da se izvrstno podajajo k stilu kaktejske etažere.

Kakor stare punske kanglece za olje

napolnjena z malimi, okroglimi kaktusi, lepo krasi vsako moderno sobo. Te posode so izdelane iz porcelana ali iz glina,

zadnje čase tudi iz svetle kovine. Take medene posode so montirajo na živobarvni leseni plošči.

Zdravniška posvetovalnica

G. R. G. v Lj. Ad 1. Tem težkočam utegne biti vzrok preobčutljivost živcev, zlasti onih, ki so namejeni krvnim žilam in žlezam (nosna in očesna sluznica). Tedaj reagira sluznica že na dražljaje, ki so za druge ljudi docela indiferentni. Kaj je tej preobčutljivosti vzrok, je težko pvedati brez osebne preiskave, morda pa ste, če upoštevamo vaše tretje vprašanje, sami našli pravo diagnozo. Ad 2. Tudi pri malo-krvnosti opažamo celo poletni »mrzle noge«. Sicer so znaki ti: blede koža in blede vidne sluznice, omotica, izrazita utrudljivost, šumenje v ušesih, močno utripanje srca. Številno utripanje je zmanjšano, preiskava krvi pa ugotavlja zmanjšanje krvnega barvila in znižanje števila rdečih krvnih teles. Ad 3. Zelo izdatna in redilna hrana ki ne vsebuje dražljajev. Črtajte kofein, nikotin in alkohol z jedilnega lista. Redno gibanje v svežem zraku. — Ga. A. P., Ljubljana. Kolikor se pač da sklepate iz Vašega popisa, gre verjetno vsaj za težko obliko nevrastenije, morda celo — tozadevno bi morala biti opazovanja točnejša — za začetno duševno bolezen. Čisto gotovo je, da normalen človek ne bo reagiral s takim načinom, recimo preziranja in omalovaževanja, nenormalna je tudi nedoslednost v mišljenju, če je obnašanje v spremstvu drugačno. Toliko v splošnem, potankosti bi mogel povedati le psihijater, ki mu dajete priliko osebne preiskave bolnika. — »Maribor«. Pojdite po svet k specialistu za živčne bolezni ali pa sploh k zdravniku, ki mu v vsakem oziru zaupate. Trdna vera v zdravnika, ki vam bo čisto gotovo pomagal in trdna volja, izbežiti se vseh teh nadlog, je glavni pogoj za popolno ozdravljenje. — A. B. S. Z gnojem pomočana sluz se izloča iz vneta sluznice (katar dotične sluznice). Možno je, da ga je povzročilo obolenje drugega organa ali pa lokalno vnetje. Kaj je neposredni vzrok takemu vnetju, ugotovi le bakteriološka preiskava te sluzi. Vendar pa takšen katar ni dokaz za Vašo domnevo. — J. P. L. Ponavljajoča se obolenja kože kakor jih Vi opisujete, imenujemo izpuščaji (ekcem). Včasih najdemo kmalu vzrok, pogosto pa nam ostane prikrit. Verjetno je, da se bo zopet povrnil, vsaj toliko časa, dokler ne odpade faktor, ki ga izziva. Imate poklicno opravljati s snovmi, ki morda dražijo kožo? Je prebava v redu? Proti ev. zaprtju morate jemati zdravila. Zdravljenje kožne bolezni spada v roke zdravnika, ki mora potek bolezni nadzirati. — Ga. M. M. na V. O Vaši bolezni smo že poročali. Malokrvnost je najbrže vzrok (in ne posledica) bolezenskim spremembam. Če hočete pomoči, se morate že potruditi k zdravniku. Če nimate sredstev, pa pojdite k svojem okrožnemu zdravniku, ki Vas bo zdravil brezplačno. Na daljavo vam ne moremo dati drugega nasveta. Če je potrebna bolniška oskrba, plača itak Vaša občina vse stroške. — G. C. D. v D. pri 2. Če se pojavijo leto za letom redno izpuščaji na rokah itd. je zelo verjetno, da je temu vzrok vselej isti. To vemo, da povzročajo različni jeglji (Primulaceae) pri nekaterih ljudeh takšne kožne spremembe. Zakaj ne pri vseh? To si razlagamo z nekako konstitucionalno preobčutljivostjo, kakor je to tudi pri drugih boleznih. Če je afekcija že tu, tedaj jo lečite po navodilih zdravnika. Sicer je važnejša profilaksa. Ako gojite doma te cvetlice, jih boste morali nado-

metiti s drugimi. Prav tako bo morala deklica menjati kopališče. Tudi v Ljubljani imamo to nadlogo. — G. K. VI. v V. N. Po sedanjem opisu bi mislili najprej na kake nevarne bolezni, ako izžarevajo v čeljust in celo v lehti. Bezgavke dolžimo, da o priliki propuščajo različne bolezneske klici, ki krožijo po telesu in se neke naselijo, na kar oboli organ ali telo. Če pa imate tudi težave s srcem, bi vam nasvetovali, da se pustite o priliki v Mariboru ali Ljubljani vsestransko preiskati. Priporočali bi rentgensko presvitlevanje prsnega koša, če je ono utripanje srca tudi zares nevzorno. Ne smete pa nestrpnost čakati na nov simptom, da ne postanete hipohonder. — G. V. L. v Lj. Tuberkuloza tudi ne prizanaša očesu. Poznamo primere kombinirane tuberkuloze v prsnem košu (bezgavke krog sapnika) in očesa, dočim so aktivni tuberkulozni procesi pljuč bolj redki pri tuberkulozi zraka. Tudi tuberkuloza v sklepih in kosteh je bolj redka pri istočasni bolezni očesa. — »Sladkorna bolezen«. Za kontrolo bolezni je redna kemijska preiskava neobhodno potrebna. Preiskuje se voda kvantitativno na sladkor, vendar pa ta preiskava sama še ne zadostuje, ker vemo, da je rezultat kemijske preiskave urina negativen kljub zvišanju sladkorja v krvi. Zaradi tega je potrebno pregledati tudi kri na krvni sladkor, ker je ta način pregledanja zanesljivejši in bolj poraben. — Ga. M. R. v M. Ultravijolični žarki so za človeško telo neobhodno potrebni. Naraven vir solnčne luči jih stalno izžareva in je njih količina v višjih, gorskih krajih večja. V dolini pa manjša. Če ni solnca pa uporabljamo z velikim uspehom umetna svetila, ki dajejo še več teh zdravih ultra-

Brezplačno

Kalikkora

DOBITE TO VELIKO CASO PRINAKUPU 1 VELIKE TUBE ZOBNE PASTE

Kalikkora

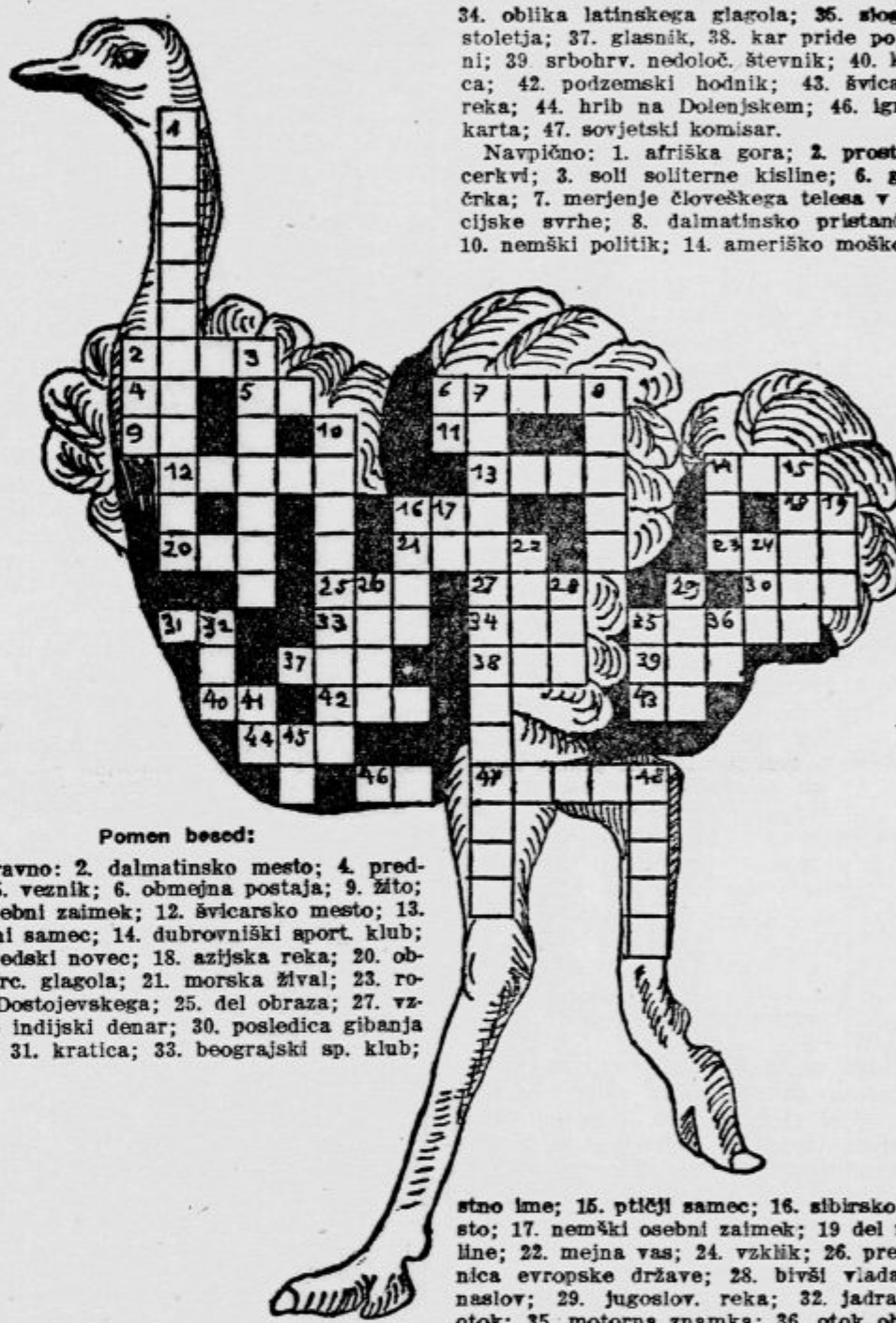
ali:

Jod-Kalikkora

GLAVNA ZALOGA DROGERIJA GREGORIC LJUBLJANA PRESERNOVA 5

vijoličastih žarkov. Tudi koža reagira na to umetno obsevanje podobno kakor pri naravni solni svetlobi. Jasno je, da ne smemo tudi pri umetnem obsevanju nikakor pretirati. Oči ščitimo s posebnimi naočniki.

Križaljka „Noj“

Pomen besed:

Vodoravno: 2. dalmatinsko mesto; 4. predlog; 5. veznik; 6. obmejna postaja; 9. žito; 11. osebni zaimek; 12. švicarsko mesto; 13. čebelni sames; 14. dubrovniški sport klub; 16. švedski novic; 18. azijska reka; 20. oblika frc. glagola; 21. morska žival; 23. roman Dostojevskega; 25. del obraza; 27. vzhodno indijski denar; 30. posledica gibanja vode; 31. kratica; 32. geografski sp. klub;

stno ime; 15. piščel sames; 16. sibirsko mesto; 17. nemški osebni zaimek; 19. del rastline; 22. mejna vas; 24. vzklík; 26. prestolnica evropske države; 28. bivši vladarski naslov; 29. jugoslov. reka; 32. jadranski otok; 35. motorna znamka; 36. otok ob zapadni francoski obali; 41. kratica; 45. medmet; 48. bolgarsko pristanišče.

PREPROGE BÁNYAI

Pristno vozlane

Odlična dama

uporablja najpopolnejša sredstva moderne kozmetike

Leciderma-preparate

ki se izdelujejo pod nadzorstvom zdravnikov in kemikov. — Ti preparati imajo v sebi »elektine« glavne prvine kožnega tkiva, živčevja in krvnih žil. Obnavljajo kožo, nadalje odpravljajo mozole, solnčne in jetrne pege ter ostale madeže kože.

LECIDERMA-KREMA
LECIDERMA - MILO
LECIDERMA PUDER
LECIDERMA-KREMA

za prsa
so zdravniško kozmetično na snanstveno podlago oprta sredstva za negovanje obraza in prsa. 283

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah

Teffi:

Lepotna tovarna

Kultura koraka naprej z ogromnimi koraki. Mi, ki smo včeraj še lazili po zemlji, smo se danes kakor mušica dvignili pod nebo in lahko iz višine pet sto metrov pljunemo sovražniku na klohub.

Videti je, da je do nadaljnjega zrak napolnil vse glave in izrinil iz njih druge misli. Celo kometne ženske razpravljajo med tremi šiviljami in dvema pomočnicama o tem, da »zrakoplovi« letijo samo zato, ker so napolnjeni s »elektriko«, da se »Jefimov« lahko dvigne deset milijonov visoko, če hoče in še druge učenosti.

Danes ali jutri bomo premagali težnost in zleteli iz atmosfere, mimo planetov in solnca, naravnost tja, kjer so po pričevanju ljudske modrosti hudičevi hrami.

Toda kultura, ki nas je dvignila v srak, nikakor ni pustila v nemar naših domačih malenkosti.

Ze zdavnaj je odnesla na podstrešje nagubana krila, kjer je mrčes tako udobno gojil svoj mladi zarod, zavrgla žametne prte, mehke naslanjače in debele, trdno pribite preproge. Nato je vse pometla, očistila in postavila v salon tako pohištvo, da te kar nič ne mika sesti nanj: oglati, trdo in neudobno. Namestu prejšnjega širokega, mehkega naslanjača z blazinami ob bokih, za hrbtom in pod glavo si je iz-

misllila lesen, luknjičast stol, tako gladek in tako temeljito polakiran, da se ti zdi kakor bi pihalo skozenj.

Povsod je higijsna, povsod skrb za našo zdravje.

Tudi lepota ni prav nič zapostavljena, o tem sem se imela priliko prepričati.

V vseh večjih mestih obstojijo danes »lepotni instituti«, ki razpošiljajo svoje proglase po vsem zemljekrogu. Ti proglasi so sestavljeni lepo in prepričevalno, s popolnim razumevanjem estetičnih zahtev vsakega posameznika.

»Najpopolnejša lepota ni mogoča, če je poleg nepravilnih črt lica vaša koža hrapava in pokrita s pegami, ogrci in rdečimi mozolji.«

Mar to ni res? Kar vzemite melsko Venero, napravite ji po licu nepravilne črte in pokrijte njeno kožo z mozolji — koliko bo še ostalo od njene toliko hvaljene lepote?

Proglas se konča z dobrim svetom in tolažbo:

»Da odstranite vse te nedostatke, ki so bič vašega življenja, morate takoj naročiti naše mazilo »Krasotina« (stekleničica — pet rubljev, dve stekleničici — deset). Po njegovi dvodnevni uporabi bo vaša lepota dosegla tako stopnjo, da se vam bodo mnogi čudili.

Priporočamo tudi naš puder »Krasotina« (škaticica — rubelj, dve škaticici — dva rublja), ki dā vašim črtam takojšnjo ineligenco.«

Dalje sledijo zahvale nadvojvodinje Podvaršavske, kneginje Spukferboten, grofice Afanasjeve in baronice Ivanjukove, v katerih te spoštovane dame govorijo o svojem popolnem preroujenju.

»Odkar je moje lice zaradi štirih stekleničic vašega cenjenega mazila dobiilo privlačno silo, mi je postalo življenje prava čaša naslade. Pošljite mi še štiri spoštovane stekleničice in tri škatice vašega cenjenega pudra.«

Včasih razpošiljajo lepote tovarne namestu proglasov cele kataloge, ki jih v dveh dneh ne prečitáš.

Česa vsega tam ni! Z nadnaravno iznajdljivostjo so avtorji tega kataloga uganili najbolj nepričakovane in komaj dosegljive neprijetnosti, ki bi utegnile škoditi vaši lepoti. Tam so čudovite reči in za preprostega človeka kar nerazumljive.

Tako je, na primer, prav gotovo zelo koristen »aparāt za upehanje nosu«. Ene namreč šestnajst rubljev, v škatici z rdečo podlogo pa je pet rubljev dražji.

Res ne razumem, kaj na to pomeni. Ali mora imeti krasotica tak nos, kakor da bi bil upehan? Čutim, da je katalogovo zrno padlo na kamenita tla. Francozinja, ta bi že razumela. Toda kje se nam, ki nas je sama lenoba, ljubi utrjuje nos!

Potem sem našla v katalogu »paličico za jemanje smeti iz oči«. Trinajst rubljev, v škatici z rdečo podlogo — osemnajst.

Kakšna opreznost! Tu vendar ni govora o svetopisemskem brunu, ampak kvečjemu o drobtinici. In taka skrb! Jaz sem sklenila brez odloga kupiti paličico in to celo v podvlečni škatici. Bom vsaj zastran smeti v očesu lahko povsem brez skrbi in mirno.

Za smetjo je prišlo na vrsto »mazilo za pomlajevanje vek«. Tu so obljubljali, »da se po dvodnevni uporabi vaše trepalnice tako pomladajo, da vas celo znanci spetka ne poznajota.

Takoj sem si predstavljala, kako grem po »dvodnevni uporabi« po ulici. Znanci se strahoma umikajo v stran in ne odzdravljajo na moje pozdrave. Ljudje, ki prihajajo mimo, pa pripove-nejo osemnajst rubljev.

»Za Boga, pogledjte no, kako mladostne veke ima ta stara baba! Vrag vedi, kaj je to!«

Se precej čudovitih reči vsebuje katalog lepote tovarne. V njem so celo tako čudovite in zapeljive stvari, da sem jim najrazumnejša ženska komaj upira.

Na primer »plavičja voda, ki daje očem izraz«. Ali se bo našel na svetu človek, ki bi odklonil vodo te lepe poljske cvetlice? Samo vedeli bi radi, k'kšen izraz očem prav za prav daje? Človeške oči so zvit stroj in vam lahko napravijo tak izraz, da ne boste zanj plavičji vodi prav nič hvaležni.

Poleg tega je še kadevčasti nagobčnik, ki ga je treba nadežati ponoči in zaradi katerega ne dosežete samo grači-

oznosti na obrazu, ampak po vsem telesu. En nagobčnik stane štirideset pet rubljev, par pa devetdeset. Podvlečne škaticice za dva nagobčnika skupaj stanejo osemnajst rubljev.

Obstaja tudi aparat za natezanje ušes. Tega uporabljajo predvsem čevljarski mojstri, ki imajo mnogo vajencev. Je zelo poceni reč. Stane namreč osem rubljev za vsako uho, podvlečna škaticica za oba skupaj pa štiri rublje. Torej ceneje kakor navadna repa. Kakšna tolažba pa tudi je, če imate ušesa, ki jih lahko po mili volji in potrebi raztegnete kakor kavčuk.

Kultura zahteva tudi mnogo žrtv. Ako nočete biti zaostala in zavržena, potem si izposodite podlrgi tisočak in kupite vse v podvlečnih škaticah, čeprav vas po dvodnevni uporabi ne bo noben znanec več spoznal in vam noben pošten človek ne bo podal roke, da, še celo lastni lakej vas bo vprašal:

»Gospa, h komu ste pa prav za prav prišli?«

Potem pa sedite in napišite lepotni tovarni zahvalno pismo nadvojvodinje Sevrjugine:

»Hvala za pomoč. Tudi moj mož, grof Sevrjugin, in hči, baronica Sevrjugina, se vam zahvaljujeta, zakaj že dva dni me ne poznata več. Izbrabjam vso srečo, ki mi jo omogoča moja lepota. Pošljite še sedemdeset pet stekleničic za ugoditev trojnega podbradka in dve škatici s svileno podviako.«

Humorist na velesejmu

Za katere stvari se je navduševal Peen?

Komaj se ga je odkrižal, že ga je obdelovala ta prijazna stvarca:

Ker je umne glave, je napisal na bel list papirja z velikimi črkami besedo: Nič! Nabodel je list na palčico in jo postavil v steklenico. S tem orojem se je uspešno branil.

Raznih atrakcij si ni ogledal iz umevnega vzroka: vstopnina. Pač pa je kot pristaš vsakovrstnih gibanih posetil: vrteče kolo, vse vrtiljake in avtodrom. Glejte ga, kako sigurno upravlja svoj sportni voz v spremstvu mlade dame, ki ji je, slepar, počel obraz! Že ve, zakaj!

Zanimali so ga razni poučni prizori na veseličnem prostoru. N. pr. je videl uglednega gospoda, ki je med streljanjem v tarčo, naslonjen na puško krepko — zasmrčal in ga prebudil šele sejski stražnik. Prizor je bil, bi dejali, mikaven. Ker pa gospoda mnogi poznajo — ga ni v tej pozi narisal.

Nikakor ne gre, da bi se tolažili, češ, saj ni zadeva z jetičnostjo tako nevarna, kakor se piše. Znano je, da je jetika tiha in počasna bolezen, goveja jetika je največjo škodo, za katero ni posebnih vidnih znakov in živina je čisto zalita prav tako, kakor so škrofulozni otroci dobre reje. Bolezenski klic pa je polno telo, iz katerega prehajajo v mleko. Slabotni otroci, ki jedo tako mleko ali celo sirovo maslo, dobijo nametu zdravja kaj nove bolezni. Veljalo bi pregledati ves material montaforne plemenske živine po živinodolcih, saj se je izrazil odlični rejec montaforne molznice, da dobro ve, da so njegove krave jetične, da pa dajejo mnogo mleka, ki ga v bližini mesta kaj lahko prodajo. Prepričan sem, da je tak zlohotni primer osamel, vendar pa verjamem, da imajo tudi drugi rejci okužen plemenski material, ne da bi sami vedeli za to, in da so pri dobri reji svojih montaforne prepričani o njihovem zdravju. Poedini rejci — sportniki za splošno sodbo niso odlični.

Zakaj pa obolevajo montaforci pri nas za jetiko? Zato, ker so že od narave nagnjeni k tej bolezni in so mimo tega tudi živinjski pogoji pri nas povsem različni od pogojev v montaforški dolini. Prav zato tudi na Goriškem in v Italiji uspeva ta pasma. Tam živijo od pomladi do jeseni na pašni, dočim se redi pri nas goved večina v hlevih, ker za tako pašo pri nas

v nižinskih legah, razen v Prekmurju, kjer zato tudi uspevajo simodolci, ni pogojev. Zato moramo pri nas posvečati vso pozornost na izbiro domačih živine, ki je vajena na našo hlevsko rejo. Pri govedoreji je gledati mimo mlečnosti tudi na rejo delovne živine, na vole. Splošno znano pa je, da zaostajajo montaforci volu mnogo za drugimi pasmami, tako glede moči kakor glede teže. Velika slabost montaforcev je tudi njih manjvredno meso.

Prilike za živinorejo so žal pri nas take, da mora gledati živinorejec, da ima tako pasmo, ki tudi pri slabi in pičli krmi ne opeša. Za naše gospodarske prilike znači moderniziranje hlevov in nabava močnih krmil mrtev kapital, ki se nikoli ne obrestuje, kaj šele povrne. Pa kje naj dobi kmet pri današnji krizi za vse to denarja? Uvajanje tujih pasem in dvomljivo zboljševanje domačih mešanice z njimi je predrag poskus za naše razmere. Ali smo čudni: tuje, negotovo uvažamo, domače, že ustaljeno pa zametujemo! Na bivšem Stajerskem imamo udomačeno murepoljsko pasmo, ki se je v zadnjih 25 letih uvedla in naglo razširila v nasprotju — z montaforci, ki jih že 40 let uvajajo, a ti imajo vedno večino mleka in velesposobnosti. Murepoljska pasma ustreza v vseh pogledih potrebam našega malega kmeta, ki tvori jedro slovenskega kmetijstva. Murepoljske krave so dobre mlečnice, žive za vprego in pri hlevski reji ne zapadejo jetiki. Tudi pri slabi in pičli krmi se prebijajo brez škode do pomladi, ko montaforne krave v slahem položaju tako shirajo, da se nikdar več ne popravijo. Par murepoljskih volov doseže težo 20 metriskih stotov in vrže po večletnem delu lep izkupiček. Kaj niso podobne prilike za živino na bivšem Spodnjem Stajerskem in na Dolenjskem, kjer imajo montaforne krave, Savinjska dolina proda mesarjem letno na tisoče najlepših teličkov in junčkov, ki bi jih lahko kupila banska uprava za Dolenjsko. Kaj ni gospodarski greh, da gre denar za montaforne plemenjake iz čezle, ko bi doma dobili za isto ceno vsaj štiri murepoljske plemenjake ali telce?

Star in resničen je pregovor: Poljši je vrbec v roki kakor golob na strehi. Tudi za našo živinorejo velja danes v polni meri, ker ni denarja in ne časa za širokopolne in dvomljive poskuse. Tu ne gre za mnenje poedinega strokovnjaka, ne za rekorde posameznih velesposobnikov, nego za to, da se obvaruje naša živinoreja usodnih posledic nepremišljenega uvajanja pasme, ki za naše kmetijske razmere ni primerna.

Ker so zagovorniki montaforcev tako ponosni na svojo prakso ter hočejo potrditi svojo »papirno učenost«, jim bodi povedano, da je treba za reševanje takih vprašanj, mimo prakse, ki mi je nikakor ne manjka, tudi precej teoretičnega znanja. Torej teorija in praksa!

Janko Kač.

Nekaj o reji domačih zajcev

Z mesecem avgustom se reja domačih zajcev glede oplojanja zaključuje razen samice, ki dosežejo v tem času starost sedem, pri večjih vrstah pa deset mesecev. Nepravilno pa je oplojanje samice, ki so v tem letu bile večkrat oplojene in so mladiče vzgojile.

Vzrok prenehanja z rejo je menjanje diake, ki se začne te mesece, posebno septembra. Živali pustite v miru, ker potrebujejo potrebnih snovi za razvoj nove, za zimo potrebne diake ter so v tem času zelo občutljive, tako rekoč bolehe. Vsak vzgojitelj naj bo torej obziren za živalmi ter jih obilnejše krmi, da lažje in poprej prestojijo menjanje diake. Zelo priporočljivo je v tem času polagati jim oljnatu semena, kakor solnčnice, laneno seme in podobno, kar pospeši rast diake in njeno kakovost. Vobče je treba plemenskim živalim polagati čim več rednih snovi, ki pomorejo do pravičnega telesnega razvoja v kakovosti in lepoti barve, kar je za rejo velike vrednosti.

Po menjanju diake, navadno meseca oktobra, se dobro razvite rejene samice lahko dajo oplojiti, ako imate primerne prostore, da mladiči zaradi mraza preveč ne trpe. Nikoli pa ne silite k oplojitvi mršavih in slabih samice. Pravilno oskrbovane in zdrave živali se dajo z lahkoto oplojiti tudi v zimskem času.

Vsaakega gojitelja dolžnost je, da živali pravilno oskrbuje, da ustrezajo zahtevajoči obliki, posebno pa tiste, ki so namenjene za nadaljnjo rejo in v prodajo, da ne presenečijo kupca z neustreznimi plemenjaki, kar se dogaja. Žetli bi bilo, da zajcerska društva kontrolirajo pri članih živali ter podpirajo le tiste rejce, ki gojijo živali pravilno, ne pa izkoriščevalcev, ki so včlanjeni samo zato, da izkoriščajo ugodnosti kluba in društev ter kolikor največ mladičev prodajo neglede na njihovo kakovost in pravilno postrežbo, s čimer spravijo sebe in društvo v slabo luč.

Kakor pri živinoreji vsake vrste, je potrebno tudi pri reji zajcev sportnih rejcev, da se naše do sedaj iz inozemstva dobavljene zboljšajo, ne pa da propadajo. Vsak sportni gojitelj stremi za tem, da pridobi samo lepe živali; zato skrbi za naraščajoč takoj od začetka. Mladici za razpold naj izvirajo iz maloštevilnega gnezda zdravih staršev brez napak. Velikega pomena je tudi čas sesanja, ki naj traja najmanj osem tednov, pri velikih vrstah pa še več časa. Le takšne mladiče lahko gojitelj brez skrbi ponudi v prodajo, s čimer skrbi kot prvi rejec za ugled sebe in društva, pri katerem je včlanjen.

Vse obsebe so vredni izkoriščevalci, ki živali mučijo ter uničujejo s prepogostim oplojanjem in ki ne priskrbijo za živali potrebnih snovi ter zračnih hlevov in zadostne hrane, da živali hirajo. Takšnemu rejcu naj društvo onemogoči vsako prodajo njegovih malovrednih plemenjakov.

Gojiti moramo čistokrvne vrste, neustreznje živali pa je treba izločiti iz reje. Med rejci naj vrše ogled hlevov in živali izkušeni rejci, ki jih določijo društvo. Pri sejah je treba uvesti poučna predavanja iz

lastnih izkušenj in iz dobrih knjig, da se privedejo člani k znanju prave reje, da bodo pravi gojitelji, ne pa mučitelji ubogih živali, katerih reja je najlepši sport, ki daje tudi korist.

O zadnji razstavi domačih zajcev na velesejmu v Ljubljani moram kot večletni sportni gojitelj priznati, da je bila izvrstno

Novi zakon o notarjih

Že v četrtek smo v telefoničnem poročilu prinesli na kratko najvažnejše določbe zakona o javnih beležnikih (notarjih), ki ga je Nj. Vel. kralj podpisal. Glavne določbe novega, za vsa država enotnega zakona so naslednje:

Kdo more biti postavljen za javnega beležnika.

Potrebni so pod § 6. ti-le pogoji: 1.) da je kandidat državljan kraljevine Jugoslavije; 2.) da je svojepravec; 3.) da je dovršil 30 let; 4.) položil diplomsko izpise na pravni fakulteti v Jugoslaviji; 5.) da je po položnih izpitih prakticiral 5 let, in sicer najmanj 2 leti pri javnem beležniku, leto dni pri rednem sodišču, ostali 2 leti pa pri javnem beležniku, rednem sodišču, advokatu ali državnem pravobranilecu in končno da je 6.) položil advokatski ali sodniški izpit.

§ 8. novega zakona določa, da so lahko postavljeni za javne beležnike, ako so državljani Jugoslavije, svojepravni in stari 30 let, brez drugih pogojev: državni pravobranilec, predsednik okrožnih sodišč, predsedniki in sodniki višjih sodišč, vrhovni in višji državni tožileci ter njihovi namestniki in redni profesorji prava na univerzah, brez ozira na to, koliko časa so služili na teh položajih in čeprav nimajo prakse predpisane po tem zakonu, profesorji prava celo brez advokatskega, odnosno sodniškega izpita, potem sodniki sreskih, okrožnih in trgovskih sodišč, državni tožileci in njihovi namestniki, tajniki višjih sodišč s položnim sodniškim izpitom, kakor tudi načelniki, inšpektorji in tajniki ministrstva pravde s položnim sodniškim ali advokatskim izpitom ter izredni profesorji prava na univerzi, ako so bili na enem ali več mest najmanj pet let, čeprav nimajo prakse, ki je v tem zakonu predpisana, a izredni profesorji prava tudi brez advokatskega, oziroma sodniškega izpita in končno advokati, ako so vršili advokaturu najmanj 5 let.

Javnobeležniška mesta

se ustanove po določbi § 10. na sedežu vsakega sreskega sodišča. V srezih z večjim številom prebivalstva bo ustanovljenih v tem sedežu na vsakih 30.000 prebivalcev po eno javno beležniško mesto. Novo mesto pa se sme ustanoviti šele takrat, če se v istem srezu resnično dopolni število novih 30.000 prebivalcev. V srezih pa, kjer je že sedaj več kot 40.000 prebivalcev, sme minister pravde po zaslišanju pristojnega apelacijskega sodišča in pristojne javnobeležniške komore z uredbo določiti število javnobeležniških mest, tako da pride na vsakih 20 tisoč prebivalcev po eno beležniško mesto.

Imenovanje

javnega beležnika izvrši minister pravde po pravilu na podlagi stečajja. V svrhu zasedbe notarskega mesta bo notarska zbornica po sprejeti naredbi ministra pravde v roku treh tednov po tej naredbi razpisala stečaj. Rok stečaja ne more biti krajši od meseca dni in ne daljši od dveh mesecev. Objaviti se mora stečaj v »Službenih Novinah« in v uradnem listu dotične banovine. Predpisane prošnje se izročijo notarski zbornici, ki je razpisala stečaj, in sicer notarji, advokati, notarski in advokatski pripravniki preko svojih pristojnih zbornic, javni uslužbeni pa preko svojega predpostavljenega oblastva. Te prošnje odpošlje zbornica z obrazloženim predlogom pristojnemu apelacijskemu sodišču, v čigar področju je mesto, ki se ima izpolniti. Zbornica predloži prošnjo apelacijskemu sodišču s svojim poročilom in predlogom zbornice najdalje v 15 dneh po preteku stečajnega roka, apelacijsko sodišče pa ministrstvu pravde najdalje v 15 dneh po prejemu od zbornice. Pri oddaji mest bodo imeli prednost notarji in notarski pripravniki.

Važne prehodne določbe.

Vojni invalidi iz preteklih vojn, ki so dovršili pravne nauke pred proglašanjem tega zakona, morejo biti takoj po svojem sodniškem ali advokatskem izpitu postavljeni za notarje, če niso pri njih podane splošne za preke, določene v § 9. (kakor n. pr. sodba kazenskega ali disciplinskega sodišča itd.). Določbe tega zakona glede prakse in pogojev za polaganje izpita kakor tudi za določbo notarskih mest ne veljajo za vse one osebe, ki so v kraljevini že izpolnili zahteve dosedanjih zakonov in uredb, veljajočih v krajih njihovega dosedanjega službovanja. Enako ne veljajo predpisi novega zakona v tem oziru za one notarske pripravnike, ki so nastopili prakso do 1. oktobra 1929, če so bili prejšnji predpisi za prakso in polaganje izpita dovoljnih od novih.

Notarji srbsko - hrvatsko - slovenske narodnosti z oziroma bivše Avstro - Ogrske, ki so postali državljani Jugoslavije, so na svojo prošnjo lahko postavljeni za notarje brez prakse in brez izpita, predvidenih v tem zakonu. V času petih let po uveljavitvi novega zakona smejo biti postavljeni za notarje poleg osebe, navedenih v § 8. tudi osebe, ki niso izpolnile pogoja št. 5. § 6. novega zakona.

V dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona bo minister pravde z uredbo določil število in sedež javnih beležnikov na področju posameznih apelacijskih sodišč. V roku dveh mesecev po objavljenju uredbe se bo izvršila zasedba ustanovljenih notarskih mest.

Na ozemlju, kjer še obstaja ustanova notarja, se postavijo vsi notarji na razpoložanje; oni imajo še dalje vršiti svojo službo, dokler se ne izvrši nova zasedba notarskih mest po tem zakonu.

Notarji, ki vršijo tudi advokaturu, imajo

V nedeljo, 14. t. m. ob 16.30,

nogometna tekma

na igrišču SK Ilirije (poleg velesejma)

H. A. Š. K. (Zagreb)
(prvak Zagreb. podsaveza)

ILIRIJA

13022 (prvak Ljublj. podsaveza)

Tekma se odigra ob vsakem vremenu

Predigra: Ilirija rez.:Hermes rez.

ob 15. uri.

organizirana, in gre odseku Kmetijske družbe za rejo kuncve vse priznanje. Da so se nahajale na razstavi tudi slabe živali, ki niso ustrezale zahtevam ocenjevalne komisije, naj bo v pouk vsem gojiteljem, da je potrebna vestna reja. Dobrih plemenjakov se ne brani noben kupec, čeprav so malo dražji. I. S.

v roku 30 dni od dne, ko so obveščeni, da so novorojeni nastavljeni za notarje, prijaviti svojemu sodišču, katero službo bodo pridržali. Če tega ne storijo, se bo smatralo, da so se odpovedali notarjatu.

Novi zakon stopi v veljavo, ko bo obnove dovan v »Službenih Novinah«, obvezeno moč pa dobi v »Srbiji in Crni gori, ko odredi to minister pravde, v vseh ostalih pokrajinah pa po preteku dveh mesecev po obnove dovanju.

Novi zakon za naše kraje ne prinaša bistvenih sprememb, ker se v mnogem oziroma naslanja na v Sloveniji in Dalmaciji že dosedaj veljavni notarski red. Zanimiva novost pa je tudi za ti pokrajini v tem, da morejo biti imenovane za javne beležnike tudi ženske osebe.

Notarji morajo položiti kavejlo, in sicer na sedežu apelacijskega sodišča 50.000 Din, na sedežih okrožnih sodišč 25.000 Din, v ostalih krajih pa 10.000 Din.

Notarji imajo tudi po novem zakonu kakor advokati pravico do stanovske organizacije, notarske zbornice, nad katero imata ministrstvo pravde in apelacijsko sodišče znatno nadzorstveno pravico. Tudi disciplinska odgovornost notarjev je oštrja kakor ona advokatov. Pri advokatih je disciplinsko postopanje v prvi inštanci posel avtonomne advokatske zbornice, dočim so za disciplinsko postopanje zoper notarje tudi v prvi inštanci določeni posebni sveti rednih sodišč. Tudi za tožilece fungirajo v postopanju zoper notarje samo državni tožileci, dočim je pri advokatih v prvi inštanci tožilec avtonomen organ advokatske zbornice.

Ker je predvidevati, da bodo notarji v onih krajih, kjer se ta inštitut šele sedaj uvaja, splošna uspešila slabša, določa novi zakon, da se morejo tekom prvih deset let po uveljavitvi zakona odrediti notarska mesta tako, da pride na vsakih 50.000 prebivalcev po en notar in da se v teh področjih more spojiti več območij okrajnih sodišč, ki skupno nimajo preko 50.000 prebivalcev, v območje nega notarja.

POSELJA V SMARJESKIH TOPICAH

Jugoslovanski Gastein

od 1. septembra do 30. septembra 11580
14dnevna penzija s kopelmi Din 560.—

STONE POLJŠAK

Ljubljana, Aleksandr. c. 5.

Projektiranje in izvršitev električnih naprav in instalacij. Popravila električnih strojev in aparatov. 134

Slovanski svet

Ekskurzija slušateljev svobodne šole političnih znanosti v Pragi. Lani so priredili slušatelji svobodne šole političnih znanosti v Pragi ekskurzijo v Jugoslavijo, letos pa prirede študijsko potovanje po Rumuniji, Bolgariji in Turčiji. Te dni so odgovorili iz Prage in se prvič ustavili v Orađa Mare v Rumuniji, kjer so jim priredili sijajen sprejem. Bili so gostje novinarskega kluba, ki ima tam krasen lastni dom. V Brašovu so bili gostje tamkajšnjega prefekta. Iz Brašova so se odpeljali v Bukarešto, odkoder odpotujejo preko Galaca v Carigrad.

Poljski minister Kwiatkowski na Češkoslovaškem. Poljski trgovski minister inženjer Evgen Kwiatkowski se mudi že del časa na Češkoslovaškem, kjer študira gospodarsko življenje v Češkoslovaški republiki. Češkoslovaške oblasti, kakor tudi prebivalstvo tekmujejo med sabo, kako bi čim najpriljubnejši v svoji sredi sprejeli odličnega poljskega državnika. Dne 10. t. m. je Kwiatkowski posetil Bratislavo. Na kolodvoru so mu priredili slovesen sprejem. Na peronu je ob njegovem prihodu zaigrala godba 39. pehotnega polka poljsko himno, nakar je v imenu vlade pozdravil gosta viceprezident za Slovaško, Jan Orszagh. V imenu bratislavskega mesta je pozdravil ministra župan dr. Kraus, ki je v svojem govoru naglašal, da pomenja poset poljskega ministra v Bratislavi manifestacijo poljsko - češkoslovaške vzajemnosti. V svoji zahvali za presrčen sprejem je Kwiatkowski med drugim izjavil: »Prihajam k vam ne samo v svojem imenu, marveč v imenu celokupnega poljskega naroda. Povedati vam moram, da hočemo imeti Vaše prijateljstvo, da hočemo z Vami vsikdar živeti v bratskem sporazumu.« Poljskemu gostu so zvečer priredili v hotelu Carlota slavnostni banket. Vsi govorniki na banketu so se zavzemali za poglobljenje bratskih stikov med Češkoslovaki in Polaki. Drugi dan se je minister odpeljal v Topolčanke, da poseti tamkaj na oddihu bivačnega prezidenta Češkoslovaške republike dr. Masaryka.

Ruski jezik v čeških meščanskih šolah. Češkoslovaško naučno ministrstvo je poslalo vsem meščanskim šolam okoličnico, s katero odreja, da se bo v vseh čeških meščanskih šolah uvedel neobligatni pouk ruskega jezika. Ravnateljstva imajo nalogo, da pozovejo učence, da se prijavijo v tečaj ruskega jezika. Še ta mesec morajo ravnateljstva meščanskih šol poročati, koliko učencev se je prijavilo v tečajje. Bilo bi umestno, da bi se tudi pri nas jeli bolj zanimati za ruščino!

KMETIJSKI VESTNIK

Izboljšanje domačih govedi

Ustanovitelj živinorejske zadruge »Jugomontafor« so si nadeli nalogo, kakor so obvestili javnost s posebnim oklicem v časopisju, da bodo širili po vsej državi rejo čiste montaforne pasme. Ker so se pa pojavili pomisleki proti tej pasmi zlasti v pogledu znane nagnjenosti montaforne govede k jetičnosti, o čemer imajo razne strokovne šole (St. Jurij, Maribor in druge) ter številni zasebni rejci prav bridke izkušnje, so zagovorniki montaforne izpremenili prvo pot širjenja čistokrvne živine in trdijo danes, da gre le za vcepilve žlahtne krvi domači, iz vseh mogočih pasem nastali živini, ki se naj tako izboljša v pogledu mlečnosti.

Pred 43 eti, ko se je prvič pisalo o tej pasmi pri nas, se je kaj malo vedelo o jetiki sploh in o odnosih mleka jetičnih krav do ljudskega zdravja. Posebno malo se je vedelo o tisti vrsti jetike, ki ji pravimo škrofuloza in ki izvira večinoma od mleka in mlečnih izdelkov jetičnih krav. Takrat so »deli strokovnjaki le dobro molznost montaforcev in so pač sodili, da bodo prenesli čisti plemenjaki to lastnost na križance med njimi in domačo pasmo. Ni jim bilo zameriti njihovega zmotnega naziranja. Danes je pa veda o dednosti že toliko napredovala, da kaže vsakdo, ki pri zboljševanju pasem misli tako, kakor so mislili pred pol stoletjem, da ne gre vzporedno z napredkom vede.

Nauk o dednosti, ki je podlaga vsake smotrene vzgoje novih vrst, bodisi v živalstvu ali v rastlinstvu, nas uči, da se mnogo lažje podedujejo slabe kakor dobre lastnosti. Tudi pri montaforških križancih se je pokazalo, da se je nagnjenost k jetičnosti v večji meri podedovala kakor pa obilna mlečnost. Prvi potomci uvože-

Janez Logar:

V šolo

Ko se zora zavori,
ptiček v grmu gostoli:
Vstani, vstani, brž po dveh,
jutro se drži na smeh,
Crne škornjice obuj,
naglo v šolo odpotuj,
priden bodi, cicipé,
da boš prej znal abecé!
Abeceda res je huda,
in veliko treba truda,
in te težko je poznati,
če je lažje češnje brati.

T. Rovida:

Kralj Harlekin

Kralj Harlekin, ki je vladal v kraljevstvu Fantazije, je bil strasten lovec. Zato se tudi ni hotel oženiti, da bi si ohranil svobodo. Ministri so mu prigovarjali: »Velikanstvo, ljudstvo zahteva kraljico.« On pa je odgovoril: »Poročil se bom prihodnje leto.«

Čas je potekal in spet so ga ministri prosili: »Velikanstvo, ljudstvo želi imeti kraljico.« Kralj pa je nejevoljno odvrnil: »Počakajte do pomlad!« A po mlad je prišla, že se je bližalo poletje, kralj Harlekin pa je pozabil na svoje obljube. Vsako jutro ob solncem vzhodu, si je kralj obelke lovsko obleko, vzela puško, poklical pse in odšel z njimi v gozd. Dvor je postajal čedalje bolj zapuščen in zanemarjen. Prestol je bil vedno prazen, samo skratni kraljevi plašč je visel preko njega in dvorjani niso vedeli, kaj bi delali s samim žezlom. Če je kdo hotel govoriti s kraljem, ga je moral poiskati v gozdu. Ministri pa so vedno ponavljali: »Velikanstvo, ljudstvo je nejevoljno, ker nima kraljice.« Nekega dne je bilo pa kralju dovolj in je zasnel hčerko kralja Domisljije, ki je vladal v sosednjem kraljestvu.

Princesa Domisljija je bila nekoliko grbast; kralj Harlekin je to opazil in rekel:

»Jaz naj poročim grbavo žensko? Nikoli!«

»Toda lepa je vendar in bogata,« so mu oporekali ministri.

»Grbasta je in to zadošča. Nikoli!« In zopet je poklical svoje zveste pse, vzela puško in odšel v gozd.

Princesa Domisljija je bila krstna bota lepa vila Lili. Ta je videla njen obup in ji obljubila, da bo pomagala v tej hudi zadevi. »Kralj Harlekin te bo prav gotovo vzel za ženo, potolaži se.« In glejte, kaj se je zgodilo.

Drugi dan sreča kralj v gozdu majhno, slabotno žensko, ki mu reče: »Velikanstvo, želim vam srečen lov!« Kralj je opazil njene lokave oči in bedni iz

raz njenega lica ter pomislil, da mu bo do te besede prinesle nesrečo. Zato je šel mimo nje, ne da bi ji kaj odgovoril. In res ni tisti dan ubil niti vrabca. Drugi dan mu spet pride naproti ista starica in mu reče: »Velikanstvo, srečen lov!«

»O, prekleta čarovnica,« jo kralj nahruil, »gorje tebi, če te še enkrat srečam na tej poti!« Tudi ta dan ni ubil niti enega vrabca.

Tretje jutro se predzna starka spet pojavi pred njim z voščilom: »Velikanstvo, srečen lov!«

»Nu, ti boš zdaj videla kakšen lov!« Razkačen pokliče kralj svoje slugo in jim zapove, naj zapro čarovnico v močen stolp. Toda od tega dne ni mogel več ničesar ustreliti. Puška se sploh ni hotela sprožiti, divjačina je izginila. Gozd je bil zapuščen: nikjer nobenega zajca več, nikjer nobene lisice.

Kralj, ki je bil vitek in gibčen, je postal debel in neokreten, ogromen trebuh mu je zrasel od samega brezdelja. In vse to zaradi tega, ker ni mogel več na lov. Kadar je hodil, se je ves spotil in kadar je dihal, se je zdelo vsakomur, da sliši bučanje orgel. Poklical je najbolj slovite zdravnike svojega kraljevstva, ker je hotel shujšati. Toda vsa prizadevanja zdravnikov so samo še povečala njegov trebuh. V palači so morali vsa vrata razširiti, da je lahko hodil iz sobe v sobo.

Nekega dne mu povedo, da želi govoriti z njim ženska zelo zabavnega obraza. Ko jo pripeljejo predenj, mu ona reče: »Velikanstvo ste žrtev čarovnice. V moji moči je, da vas ozdravim, a le s pogojem, da se poročite z mojo hčerko Ljubico, ki je majhna kakor šipkov sad.«

»Dobro, hočem, takoj prinesi svojo Ljubico!« ji odgovori kralj.

Stara žena potegne na te besede iz žepa majceno, ljubko deklico s plavi lasmi in zelo lepo, a majhno, tako majhno, da se je kralj zagrohotal. Ljubica pa poskoči in mu zleze kakor majhna opica na trebuh, ki se je jel nato smejeti iz vsega srca. In ko je Ljubica prikobacala do ust, ki so bila od smeha široko odprta, je skočila vanje in kralj jo je moral hočeš nočeš pogoltniti. Lahko si predstavljate grozo, ki je obhajala kralja in vse dvorjane. Stara žena s šaljivim obrazom pa je v splošni zmedji neopaženo izginila.

Ljubica je v svoji novi palači samo ukazovala. »Dajte mi jesti!« In kralj je moral jesti za dva.

»Dajte mi piti!« In kralj je moral piti za dva.

»Spati hočem!« In kralj se ni več premaknil, da ne bi zbudil Ljubice. Ministri so sklenili vprašati svet ča

rovnicu, ki so jo imeli zaprti v stolpu. Harlekin ji je obljubil svobodo, a tudi ona je odgovorila, da se mora poročiti z Ljubico, kakor je obljubil. Kralj je še enkrat pristal in čarovnica je zažvižgala v zrak: na mah sta priletela dva ogromna ptica: eden je bil popolnoma črn, drugi pa bel kakor sneg. »Evo zdravnikov, ki bosta ozdravila kralja; a treba bi ga bilo položiti na sredo neke ravnine,« je rekla žena.

Harlekin je bil že tako debel in ogromen, da se ni mogel niti premakniti. »Zavalite me!« je ukazal svojim vojakom.

Valili so ga torej, kakor valimo sod, dokler ni obležal sredi prostrane ravnine. Črni ptič je potkal s kljunom na kraljev trebuh. Neizmerna množina vina je brizgnila iz njega; to je bilo vse ono vino, ki ga je bilo njegovo Velikanstvo popilo v zadnjih letih. Ljudstvo je napolnilo z njim sode, vedra in steklenice, toda vse je bilo premalo. Vsi so se upijali. Kraljev trebuh pa je znatno splahnil. Tedaj je spet potkal nanj beli ptič s svojim kljunom in videli so, kako so zapuščale trebuh vse dobre stvari: kokoške, klobasice, pečena piščeta, nadevani purančki, sadje in potice. Ljudje so vse pobrali. Vse je jedlo; počutili so se kakor o pustu. Zdaj je postal kraljev trebuh umerjen.

Tedaj je čarovnica zapela: »Lepa Ljubica, zapusti svoje skrivališče. Če izideš, boš postala kraljica.«

Ljubica je najprej pomolila svojo lepo glavico v svet, nato pa je zapustila kraljev trebuh.

Zdaj je bila naravne postave, njeno lice se je lesketalo od lepote in kralj je opazil, da je nenavadno podobna hčerki kralja Domisljije. »In grba?« Grba je bila izginila in kralj je zelo zadovoljen naznanil ljudstvu svojo bližnjo poroko z lepo princeso, katero je odslej vse imenovalo: kraljica Ljubica.

Ljubica je bila lepa, kralj je bil zadovoljen. Poročila sta se in sta imela veliko otrok.

Pozor, mladi bralci!

Ker vemo, da so naši Jutrovčki bistre glavice, jim z današnjim dnevom odpremo stolpec, v katerem bodo sami sodelovali.

Da jim pa ne bo treba predolgo ugihati, o čem naj pišejo, jim damo nekaj vprašanj na izbiro:

»Zakaj ljubim Jugoslavijo?«
»Kaj bi napravil, če bi dobil milijon?«

»Najlepše, kar sem doživel na letošnjih počitnicah.«

Vabimo svoje mlade prijatelje, da si izberejo eno izmed teh vprašanj in ga obdelajo v kratkem, jedrnatem sestavku. Kdor ve, sam kako naloge, ki ga bolj zanima, naj si izbere predmet po svoji glavi.

Spise pošljite uredništvu »Mladega Jutra«. Najboljše izmed njih bomo objavili s celim imenom, posebno lepe pa nagradili s kako lepo mladinsko knjigo.

Uredništvo

»Mladega Jutra«

Najdragocenejši kamni

Pred mnogimi leti je prišel neki plemič k francoskemu kralju in mu razkazal svoj plašč. Ves je bil posut z dragimi biseri in povezen z zlatimi nitmi.

»To je prekrasno delo,« je rekel kralj, »a kakšne koristi imate od tega dragoga kamenja?«

»Velikanstvo, ali ne veste, da je njegova vrednost ogromna in da je ta zaveza lastniku v veliko veselje?«

»Prav imate! Vendar vam jaz lahko pokažem dva kamna, ki sta mnogo večje vrednosti. A vkljub temu sem plačal zanje samo 50 frankov, neseta mi pa vsaj 500 frankov na leto.«

»Nu, to bi pa rad videl! Ali mi jih pokažete?«

»Da, prijatelj, pridite z menoj!«

In kralj je odvedel plemiča v mlhin, tam mu pokazal dva mlinska kamna, rekoč:

»Nu, zdaj povejte, ali vam prinašajo dragi kamni na vašem plašču toliko koristi kakor meni ta mlinska kamna. In priznajte, ali nista ta dva kamna mnogo dragocenejša?«

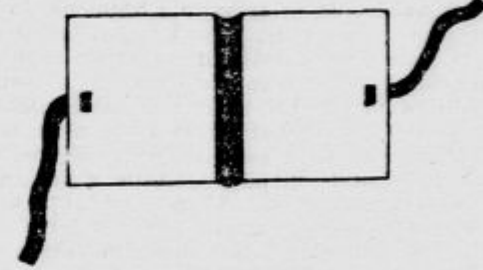
Zmes za šalo in zares

Kako uporabim prosti čas

Mapa za zvezke

Spet hodijo naši jutrovčki v šolo. Mnogo dinarjev mora šteti mamica za šolske potrebe, zato ni čudo, če je katerikrat slabe volje. Pridni otroci pa lahko izgotovijo mnoge predmete sami. Povedati vam hočemo, kako si napravite lepo mapo za zvezke.

Odrežite dva kosa lepenke v velikosti mape, ki jo hočete narediti. Urežite si iz močnega blaga trak, ki naj bo tako dolg kakor mapa, širok pa 3 do 4 cm. Trak prilpite na vnanjo stran obeh kosov.

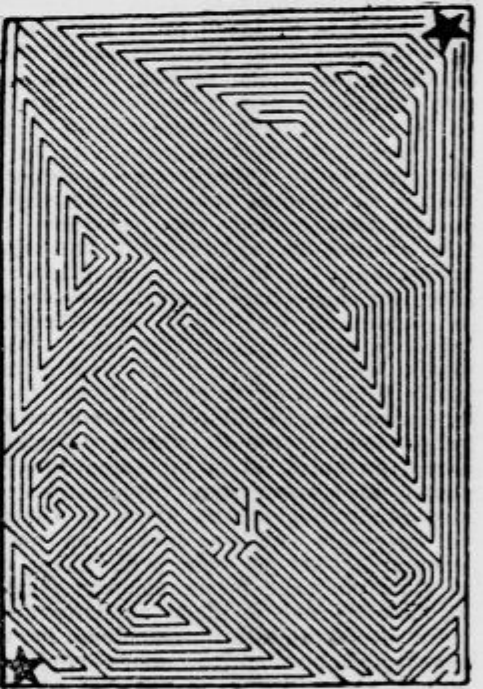
so. lepenke, tako da bo med obema kosoma do 2 cm razdalje. Zdaj prilpite trak in ga prerežite na dva enaka kosa. V sredini lepenke, kjer se bo mapa zavezovala, napravite 1 cm od roba z nožem zarezo v širini traku, potegnite skzi njo trak in ga prilpite na notranji strani.

Zdaj okrasimo mapo. Obe platnici mape ovite zunaj s papirjem ali blagom — tako, da bo segalo ob robovi — za to preko lepenke. Nato zavijajte robove papirja ali blaga in jih prilpite na notranji strani; tam, kjer je spletn skozi lepenko trak, naj ta prevleka pokrije njegov konec. Ne pozabite potegniti drugega konca traku skozi prevleko!

Na notranjo stran mape nalepite dva bela papirja tako, da bosta pokrivala robove vnanjega ovojnega papirja in vsa lepenko. Na eno stran si zdaj napišite urnik, na drugo pa ime, razred, šolo in stanovanje. Zunaj mapo lepo poslikajte ali oblepite z raznobirnim papirjem. Mapa je gotova. Pazite pa, da se vam lepilo posuši ter delajte počasi in natančno.

Od zvezde do zvezde

Poiščite pot od ene zvezde do druge.

Iti morate po hodnikih med črtami! Težko je — vendar: kdor išče...

Rešitev uganke »Vizitka«.

Gospod Juvan Logos je Jugoslovian.

Rešitev križaljke »Zvonček«.

Vodoravno: 2. Kog. 4. oda. 5. Ital. 7. golen. 8. korobač. Navpično: 1. bodalo. 2. Kotor. 3. galeb. 5. igo. 6. Ana.

Za bistro glavice

Stanko in Branko sta pravkar prišla iz šole. Zdaj stojita pred Brankovo hišo in se pogovarjata:

»Izmed vseh mladinskih knjig mi je najljubša Prešernova: »Deček brez imena.« Lani sem jo dobil za Božič in gotovo sem jo že desetkrat prečital,« pravi Branko.

Stanko nekaj časa premišljuje, potem pa reče: »Meni je pa »Tolovaj Mataj«, ki ga je spisal Vladimir Levstik, še ljubši. Izmed pesmic mi pa najbolj ugaja Grudnova: »Psiček laja hov, hov, hov...«

Branko: »Da, poznam jo. Še v šolo nisem hodil, ko sem jo že znal na pamet. In »Cicibana«, ki ga je spisal Josip Jurčič, tudi zelo rad berem.«

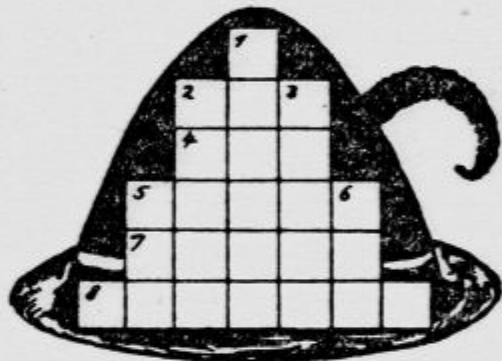
Stanko: »O priliki prečitaj še Cankarjevo »Miško osedlano«. Ta ti bo tudi ugajala. Zdaj moram pa domov. Do svidenja, Branko!«

»Zdravo, Stanko!«

Križaljka »Klobuk«

Pomen besed.

Vodoravno: 2. Pot v snegu. 4. Dvojica. 5. Pesniška oblika. 7. Poklic. 8. Hrošč.

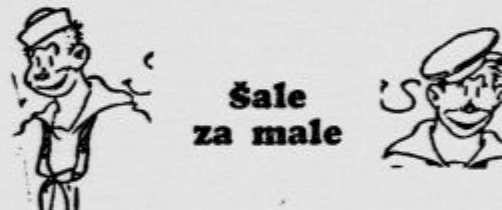
Navpično: 1. Tlaka. 2. Ptič. 3. Novoposajene rastline. 5. Divja žival. 6. Papiga.

Uganka

Na strehi zrem stražarja:
ves nem stoji;
s prečudnim dekom se ukvarja:
žarečih ptičev nam lovi.

Rešitev uganke »Veriga«.

Od 1 do 2: koza, od 2 do 3: atek, od 3 do 4: kino, od 4 do 5: orel, od 5 do 6: lire in od 6 do 7: Etna.

Šale za male

Ker te ni bilo včeraj doma...

Mala Nevenka joče, da bi se je še kamen usmilil.

»Zakaj jočeš?« jo vpraša mamica.

»Včeraj sem padla na levo koleno!«

»Nu, potem ti vendar ni treba danes jokati!«

»O da, saj te včeraj ni bilo doma, da bi se bilo vredno jokati!«

D. Vargazon:

Vetrček

Hej, vetrček plesal

prek polj je, livad:

noge je otrsral,

utrujen gre spat!

Mušica ob cesti

prešerna šumi;

od same objesti

na nos se spusti.

Hej, vetrček plane,

podl se za njo:

čez cvetne poljane,

nad bistro vodo!

Požene se riba:

mušica, ojej! —

a vetrček žiba

vesel se sred vej...

J. O. Curwood:

Medved Tir

Stokate od bolečin se je vlekel dalje. Se nikoli se mu pot ni zdela tako dolga kakor danes. Pleča so ga pekla kakor živ ogenj: besno jih je skušal raztrgati z zobmi. Vse zaman! Tedaj je pobesil ogromno glavo in se hrope spotikal dalje. Samo naprej — naprej — in končno je dosegel svoj cilj. Zadnji solnični žarki so zlatili motno, blatno vodo malega ribnjaka. Tir se je globoko oddahnil in zabredel globoko v mehko, zlatoumazano blato. Nato se je počasi prevrnil na ranjeno stran. O, kako dobro je to delo! Kakor hladilno mazilo se mu je vleglo žilavo blato na rane. Tir se ni ganil v svojem mehkem ležišču — solnce je zašlo, postalo je tema in na nebu so zvezde prižigale tisočero luči. Vse svetleje so sijale, Tir pa je še vedno ležal in lečil rane, ki mu jih je bil zadal človek.

IV.

Lovca snujeta naklepe.

Na robu jelovega gozda sta sedela Langdon in Bruze. Povečevala sta bila in zdaj sta kadila vsak svojo pipico — ob nogah jima je tlel taborni ogenj. Langdon se je vzdignil, podre-

zal v ogenj in vrgele se nekaj polen na tleča tnal. Zvečer je v gorah občuten mraz in Bruze se je spravil tik k ognju. Potem se je zasmejal. Gotovo že stotič je udaril v škodoželjen grohot.

»Preklete rezanje!« ga je zmerjal Langdon. »Če ti pravim, da sem ga dvakrat zadel, dvakrat kamorkoli — in vendar sem bil mnogo na slabšem!«

»Posebno ko je zviška gledal nate in se ti režal v obraz,« je škodoželjno odvrnil Bruze. »Jimmi, na tako daljavo bi ga lahko s kamnom ubil!«

»Hudiča, ko sem imel pa puško na laktu!« je srdito zavpil Langdon.

»Res pravi prostor za puško, kadar gre človek na medvedji lov,« se je režal Bruze.

»Globel je bila strma in globoka. Moral sem plezati z rokami in nogami — če bi bila še bolj strma, bi bil moral rabiti celo zobe.«

Langdon se je pretegnil, iztrkal pepel iz pipice in jo znova napolnil. Nato je navdušeno dejal:

»To je največji grizli v Skalnatih gorah.«

»Preklete lep kožuš za tvojo vilo, če ti ne bi bila puška visela za hrbtom.«

»Ne bom odnehal, dokler ga ne dobim,« je energično rekel Langdon. »To sem za trdno sklenil! Tu se utaboriva

in ga bova gonila vse poletje, če bo treba. Ne zamenam ga za devet medvedov iz Firepanskih gor. Meri vsaj devet čevljev, glava je velika kakor tržna košara in oblečen je v krasen, dolgodlak kožuš. Sploh ne vem, če mi je res žal, da ga nisem zadel do mrtevga; a skupil jo je pošteno in zdaj bo gotovo previden. Lep lov bo to, Bruze, nanj se bova še dolgo spominjala.«

»Prav gotovo,« je odvrnil Bruze, »posebno če se srečata v kakih desetih dneh, ko bo še divji zaradi bolečin. Potem ti svetujem, Jimmi, da za časa snameš puško z ramenala.«

»Kaj meniš, ali naj se tu utaboriva?« je dejal Langdon, ne da bi se zmenil za smeh.

»Meni je prav — na kupe svežega mesa, dobra paša in dovolj vode,« je zamrmral Bruze.

Trenutek sta molčala, nato je Bruze nadaljeval:

»Bil je precej težko zadet, precej močno je krvavel.«

Langdon je začel pri svitu ognja čisti svojo puško.

»Ali misliš, da jo bo pobrisal?« je vprašal v nenadni skrb. »Mogoče se sploh ne bo več pokazal v tej pokrajini in potem se lahko obriševa pod nosom!«

Bruze je nezadovoljno zagodrnjal.

»Pobrisal? Zbežal? — O, če bi šlo za črnega medveda! Grizli pa tega ne napravi, mogoče se bo kaj časa izogibal te doline, a stavim, izselil se ne bo. Težje ko je grizli ranjen, besnejši postane. Ne umakne se, dokler se ne zgrudi mrtev! — In če si tega medveda vzel na piko, ga bova tudi dobila!«

»Seveda sem ga vzel na piko,« je Langdon navdušeno prireditil. »Ta bo potolkel vse rekorde ali pa bom zelo razočaran. Preketo rad bi tega dobil — in to kmalu! Ali misliš, da bova jutri našla njegovo sled?«

Bruze je zmajal z glavo.

»Nima prav nikakega pomena, da bi ga zasledovala,« je dejal preudarno. »Napasti ga morava po vseh pravih lovskih umetnostih; kadar je grizli ranjen, nikoli ne ostane dolgo na istem mestu. Svoje pokrajine ne bo zapustil, toda nič več se ne bo pokazal na planem, kakor je storil danes tu zgoraj. V treh ali štirih dneh pride Meetosin s psi in kadar spustiva pasjo tolpo na medveda, bo prekrasno.«

Langdon je pogledal skozi cev svoje puške v ogenj in dvomeče pripomnil:

»Meetosin? Že pred tednom dni sem imel pomisleke. Potovala sva po precej divji pokrajini!«

»Stari Indijaneč bi ne zgubil najinih sledov, niti če bi jahala po goli skali,« je prepričevalo odvrnil Bruze. »V treh dneh bo tukaj, če se te preklete pasje mrcine niso preveč zamudile z lovom na ježe.«

Vstal je in pretegnil svojo dolgo postavo.

Potem doživiva najlepšo dobo svojega življenja,« je končal. »Zdi se mi, da je v teh gorah toliko medvedov, da ne bo od vseh desetih psov po dobrem tednu dni nobeden več pri življenju.«

Langdon je postavil puško v kraj.

»Jaz pa hočem sam enega medveda,« je dejal trmasto — »in mislim, da ga dobiva jutri! Ti sicer veš, kaj so medvedi, a vendar menim, da je le pretežko ranjen za daljšo pot!«

Namestu odgovora je Bruze široko zazdehal in si jel pripravljati polg ognja ležišče iz jelovega vejčja. Langdon je storil po njegovem zgledu. Tovarša sta razgrnila odeje in se zavila vanje.

»Truden sem in zbit, Jimi, lahko noč,« je še zamehal Bruze.

»Lahko noč,« je zagodrnjal Jimi.

Pet minut kasneje sta že spala in nad njima je v vrhovih dreves šumela nočna sapa.

GOSPODARSTVO

Naša zunanja trgovina

(Z referata tajnika Zbornice za TOI v Ljubljani g. Ivana Mohoriča na večerajšnjem izvoznem kongresu.)

Slika, ki nam jo nudi današnje gospodarstvo Evrope, je najmanj razveseljujoča in daje dovolj povoda za resne skrbi. Milijonske mase nezaposlenega delavstva v industrijskih državah, nadprodukcija v industriji in kmetijstvu, do skrajnosti poostrena konkurenca za plasiranje proizvodov in škodljivost svetovskega dumpinga na najvažnejših evropskih tržiščih, so v velikih potezih glavne karakteristike mrzličnega stanja evropskega gospodarstva. V teh dobašnostih kompliciranih razmerah so evropske države druga za drugo prisiljene podvzeti gospodarsko-politične ukrepe, da čim bolj zaščitijo domačo produkcijo in ustvarijo možnosti za zaposlenje domačih delavne sile. Vsak tak ukrep izkiva seveda protikutrepe od strani onih držav, ki se smatrajo prizadete in danes stojimo pred dejstvom, da se gospodarski odnosi dnevno v dan bolj komplicirajo namesto da bi se poenostavili in olajšali. Vsa prizadevanja Društva narodov, da se te neizdružne razmere odpravijo, niso prinesla pozitivnih rezultatov. Naša država je vobila pri tem zelo liberalno gospodarsko politiko ter ni v primerih, ko je bila z raznimi ukrepi tujih držav neposredno izpostavljena, podvzemala nikakih protikutrepev.

Okrepitev domačega tržišča — edini izhod

Konferenca o carinskem premirju je pokazala, da si hočejo industrijske države v agrarnih deželah zagotoviti stalno področje za konsum, same pa imajo najresnejši namen, da vedno bolj in bolj ter sistematično zaščitijo svojo agrarno produkcijo. Tu je nam moralo postati jasno, da moramo tudi mi ustvariti čim več možnosti za stalno za poselenje domačega delavstva in okrepiti konsumno moč domačega tržišča, kjer je največje doseganje najboljših cen. Le na ta način se more naša gospodarstva obvarovati velikih tresljajev in le na ta način ga moramo racionalizirati. Že danes se v normalnih letih potroši v naši državi 80 % vse produkcije žita. Medtem, ko naše delavstvo išče zaposlenja v inozemskih rudnikih in tavnaricah, mi uvažamo znatno število predmetov, za katerih produkcijo imamo dovolj sirov in v državi in katerih produkcija ni tako komplicirana. Pod pritiskom splošnega padca cen na svetovnih tržiščih je naša izvozna trgovina skušala, da s povečanim izvozom obrzi bilanco v ravnotežju. Tako se je v zadnjih petih letih izvoz po količini dvignil za 23 %, po vrednosti pa je padel za 11 %.

Racionalizacija uvoza

Naša uvozna trgovina s stališča racionalnega gospodarjenja še davno ni regulirana tako, kakor bi odgovarjalo našim interesom. Lani smo n. pr. uvozili za 36 milijonov Din krompirja, za 5 milijonov Din paprike, za 5 milijonov Din graha in za ravno toliko orehov, za 15 milijonov Din limon in za 25 milijonov Din pomaranč. Uvoz semen od solinice je dosegel skoraj 16 milijonov Din, lanenega semena pa smo uvozili za 25 milijonov Din; vsi ti predmeti bi se v znatno večji meri lahko proizvajali v naši državi. Za seme sladkorne pese smo izdali 19 milijonov Din, tobaka smo uvozili za 14 milijonov Din,evinjske masti pa za 24 milijonov Din, dovinjske masti izvozili le za 150.000 Din. Zaščitna politika tujih držav je privedla do tega, da stojijo velike izvozne klavne neizkoriščene, da so naši mlini zapolseni komaj s četrtino ali petino kapacitete; pri tem se jasno kaže, da bodo te panoge kmetijske industrije mogle uspešno posloovati samo za potrebe domačega tržišča in da žrtve, ki se prinašajo za podpiranje njihovega izvoza, nikoli ne bodo mogle dati trajne pomoči.

Brezpogojna in neomejena klavna o naj večjih ugodnostih.

Naša država uporablja nasproti pogodbenim državam načelo neomejene in brezpogojne klavne o največjih ugodnostih. To načelo se je glede na današnje trgovinsko politiko srednjeevropskih držav izkazalo kot neprimerno in škodljivo za naše gospodarske interese in zaradi tega kot nevedržljivo. Dosedanje šestletne izkušnje so nas dovele do spoznanja, da je treba to smer naše trgovinske politike spremeniti in da moramo preiti k načelu omejenih in pogojnih največjih ugodnosti, če hočemo zaščititi naše vitalne interese. Naša država je bila kot pristajatelj sistema nevezane zunanje trgovine v pogajanjih z Avstrijo, Češkoslovaško, Poljsko in Nemčijo v slabšem položaju, ker je imela kot kompenzacija za pogajanja samo uvozne carine, dočim so druge države poleg tega razpolagale še z uvoznimi prepovedmi, kontingenti in omejitvami ter mnogimi drugimi inventarnimi ukrepi. Naša država pa ni samo dajala pogodbenim državam brezpogojno možnost izkoriščanja vseh ugodnosti, ki so dane drugim državam, temveč je v trgovinskih pogodbah razširila največje ugodnosti s posebnimi stipulacijami tudi na železniške tarife, tako da se n. pr. lahko angleški premost, ki se uvažava preko jugoslovenskih luk, od Dnišča naprej prevaža do vseh postaj v državi z nižnjo izjemno tarifo, ki je bila v prvi vrsti uvedena za domači premost. V teku pogajanj s posameznimi državami so bile dane carinske ugodnosti za posamezne predmete državam, ki so le v manjši meri skrbnovala našo državo z dotičnim predmetom, tako da so se glavne uvozne brez kompenzacije lahko posluževale nižje carine na podlagi klavule o največjih ugodnostih. S tem v zvezi je treba zlasti omeniti naš uvoz bombažnega blaga, ki predstavlja eno tretjino vsega našega uvoza. Nižjih uvoznih carin, ki smo jih dali v pogodbah Angliji in Italiji, se poslužuje sedaj v največjem delu Češkoslovaška.

Nadaljevanje izvajanja v referatu so nanašajo na podrobno analizo našega izvoza in uvoza, na udeležbo posameznih držav pri uvozu in izvozu, na analizo trgovinskih bilanc s posameznimi državami, na vprašanje prodajnih cen naših agrarnih proizvodov, na investicijsko aktivnost v našem gospodarstvu, ki se izražava v uvozu in izvozu, in na prometni problem naše zunanje trgovine.

Zaključki

Naša zunanja trgovina v mnogih praveh ne kaže v pogledu domačih delavnosti in nacionalnih gospodarskih interesov zadovoljljivih uspehov. Pravci trgovinske politike tujih držav imperativno nalagajo v zvezi z negotovno situacijo evropskega gospodarstva, da s vsemi sredstvi skušamo okrepiti gospodarsko delavnost v državi, da postopoma lahko pridemo do čim večje ekonomske neodvisnosti od inozemstva. V to svrhu je pri-

poročati poleg že predvzetih še naslednje trgovinske - politične ukrepe:

1.) Pri sklepanju bodočih trgovinskih pogodb moramo preiti od klavule brezpogojnih in neomejenih največjih ugodnosti k politiki pogojnih in omejenih ugodnosti; 2.) čim prej moramo zaključiti pogodbe in regulirati trgovinske odnose s državami Levante in Južne Amerike; 3.) pri reviziji carinske tarife se mora izvesti princip racionalizacije uvozne trgovine, da se zmanjša uvoz predmetov, ki jih lahko doma proizvajamo v dovoljnih količinah; 4.) razširiti je treba propagando za naš izvoz na čim širši krog držav; 5.) osnovati je treba konzularna zastopstva in trgovinska predstavništva v vseh državah, s katerimi smo v trgovinskih odnosih, honorarne konzule na važnejših tržiščih pa zamenjati s karijernimi konzuli; 6.) strokovni specializaciji industrijskega pomladka je treba posvetiti največjo pažnjo, da bi mogli inozemske delavne sile čim prej zamenjati z domačimi; 7.) voditi moramo točno evidenco udeležbe tujih držav v našem gospodarstvu; 8.) organizirati moramo točno statistično evidenco naših emigrantskih kolonij v inozemstvu po poklicu in gospodarski aktivnosti posameznikov.

V prometno - političnem pogledu so potrebni naslednji ukrepi: 1.) normalizirati se mora proračun prometnega ministrstva v tem smislu, da se zmanjšajo bremena, ki jih mora v obliki visokih tarif in pristojbin nositi naše gospodarstvo in ki gredo za neželene politične svrhe, tako da bo mogoče tarifo politiko prilagoditi našim gospodarskim potrebam; 2.) favorizirati moramo našo nacionalno morsko plovidbo in omogočiti postopno povečanje njene udeležbe v izvoznem blagovnem prometu; 3.) po zaslišanju tarifnega odbora je treba čim prej zaključiti sporazume o direktnih tarifah s čim večjim številom držav; 4.) sestaviti je treba kombinirane tarife za železniško - pomorski promet preko naših luk z Albanijo in Grčijo in po Dunavu z obalnimi državami; 5.) pristopiti moramo k izgradbi mreže telefonskih kablov za notranji in mednarodni promet in 6.) zaključiti poštne zveze z državami, ki so važne za naš izvoz.

Konferenca o skupnem davku na poslovni promet

Sklepi predkonference

V četrtke dopoldne se je v Obrtni zbornici v Beogradu vršila predkonferenca predstavnikov vseh gospodarskih zbornic v naši državi, in sicer ob priliki konference, ki jo je zaradi uveljavljanja zakona o skupnem davku na poslovni promet in zaradi sestave potrebnih uredb sklical finančni minister. Predkonferenco je vodil predsednik Obrtne zbornice g. Stojanović. Razvila se je obširna razprava in debata, tekom katere so bile iznesene razne kritike.

Poseben odbor je nato sestavil daljšo resolucijo, ki je bila predložena finančnemu ministru. V resoluciji se uvodoma ugotavlja, da je bil davek na poslovni promet uveden l. 1921., ko državni dohodki niso normalno pritekali, le kot začasni ukrep. Vse gospodarske zbornice in organizacije v državi so v nebroj primerih zahtevale, da se ta oblika davka ukine. To stališče vzemajo tudi danes, zlasti ko smo lani dobili moderen zakon o neposrednih davkih in ko državni dohodki redno pritekajo.

Glede na te okoliščine in na krizo, ki vlada v gospodarstvu, predpostavljajo zbornice, da je bil namen novega zakona ponagati gospodarstvo, t. j. zmanjšati bremena, da bi se na ta način kriza omilila. V zvezi s to predpostavko obžalujejo, da ni bila prej zahtevana konsultacija gospodarskih zbornic in da niso poštevali želje gospodarskih zbornic glede tega vprašanja, ki so bile izražene na konferenci v januarju tekočega leta, ker bi bila v tem primeru rešitev srečnejša. Naše gospodarstvo se zaveda dejstva, da so dohodki državi potrebni, četudi je gospodarsko stanje težko. Zato bi napelo vse sile, da bo državi dalo dohodke, ki jih je imela od te oblike davka, če davka že ni mogoče ukiniti. Gospodarstvo bi samo želelo, da se ti državni dohodki ne berejo na način, ki bi bil najpogostejši za državo in gospodarstvo. Gospodarske zbornice smatrajo glede na krizo, ki vlada, da do povečanja donosa davka na poslovni promet nikakor ne sme priti, kakor se je to s merodajnega mesta ponovno poudarilo. Gospodarstvo je glede na današnje razmere do skrajnosti obremenjeno in vsako povečanje obremenitve more imeti težke posledice. Pri davku na poslovni promet je najneugodnejši način odmere in pobiranja. Novi zakon v § 10. to težko proceduro še deloma poostrejuje, zato je treba te določbe spremeniti v interesu pobiranja korupcije, dobrih odnosov med delodajalci in pomočniki osebom, kakor tudi v interesu naših nepismenih in napol pismenih obrtnikov. Pri izenačenju obremenitve domačih in tujih proizvodov je treba upoštevati vse dejavne, s katerimi je obremenjena domača produkcija, kakor tudi tajne ugodnosti, ki jih uživa inozemska produkcija.

Konferenca v ministru

V petek so se nato sestali predstavniki zbornic in drugih gospodarskih organizacij iz vse države v finančnem ministru pri prvem pomočniku dr. Letici, ki je pozdravil delegate in jih naprosil za čim temnejše sodelovanje in za čim večjo pomoč pri pravih za uveljavljanje zakona o skupnem davku na poslovni promet. Poudarjal je, da je to sodelovanje zelo potrebno, ker so predstavniki gospodarstva najbolj poučeni o prometnih in gospodarskih razmerah v državi.

Nato je svetnik finančnega ministrstva g. Petar Peršić kot referent konference podal obširno poročilo o samem zakonu, kakor tudi podrobna pojasnila za sestavo tarife za skupni davek. Za sestavo te tarife je predvsem potrebno izdelati nomenklaturo za blago po skupinah carinske tarife. Za vsako vrsto blaga je treba ugotoviti osebo ali podjetje, od katerega se bo davek pobiral, pri čemer se med osebami in podjetji, ki sodelujejo v produkciji ali v prometu do konsumenta naloži davčna obveznost onim podjetjem, kjer bo najlažje pobiranje skupnega davka za ves poslovni promet vseh ostalih podjetij od produkcije do konsumenta.

V diskusiji, ki se je nato razvila, je na vsa stajljena vprašanja zastopnikov zbornic in gospodarskih organizacij dajal pojasnila prvi pomočnik dr. Letica. Delegati zbornic bodo na podlagi sprejetih informacij imeli sedaj dolžnost, da med seboj sestavijo potrebne odbore in sekcije, ki bodo zbirale in urejevale potrebni material za končno sestavo tarife skupnega davka. Tekom šest tednov pa morajo vse elaborat predložiti

finančnemu ministru skupno s hkrati h posameznim določbam zakona. Na podlagi teh elaboratov bo pozneje ministru sklicalo ožjo konferenco strokovnjakov finančnega ministrstva in gospodarskih zbornic, na kateri bo izdelana definitivna uredba, po kateri se bo novi skupni davek na poslovni promet pričel pobirati l. januarja prihodnjega leta.

Delnice Elektrarne Fale niso prešle v italijanske roke

Prešli smo:

Ako se o enem največjih gospodarskih podjetij v državi, kakor je po svojem bistvu veliko podjetje za dobavo električne struje, razširjajo, odnosno prinašajo neresnične vesti, je po našem mnenju vsekakor tudi občeširno, da se te vesti o podjetju, ki služi celokupnemu prebivalstvu, zavrnejo, odnosno primeroma popravijo. Iz tega razloga dovoljujemo si, naprositi Vas, da bi prinesli na primernem mestu Vašega lista naslednjo izjavo:

V »Novostih« št. 233, 239 in 243 od 24. in 30. avgusta, odnosno 3. septembra t. l. razširjena vest, da je v zadnjem času precejšnja listnica delnic »Elektrarne Fale« prešla v italijanske roke, je docela neresnična. Temu nasproti je resnica, da so od obstoja naše družbe udeleženi na delniški glavnici samo jugoslovenski in švicarski, na kreditni glavnici pa le švicarski interesi in da ni glede te razdelitve glavnice nastala nikakršna bodisi še tako malenkostna sprememba.

Zato je tudi kritika v »Novostih«, nastala na podlagi te napačne domneve, neosnovana. Popravka na običajen način nismo hoteli zahtevati od navedenega lista, ker je po načinu pisave jasno prišla do izraza namera, da se hoče škodovati našemu podjetju, kvartir njegov ugled in kredit ter prikazati skupino, kateri je pred kratkim mestna občina v Beogradu poverila gradnjo in obrat električne centrale, kot deželi sovražno in nasprotno podjetje.

V takih okolištinah smatramo edino javno t. j. sodno razpravo kot primerno zadoščenje za tako zlorabo ter bo uredništvo »Novosti« imelo priliko navesti vire, iz kojih je črpalo znanje o poslovanju našega podjetja. — Z odličnim spoštovanjem Elektrarne Fale d. d.

— Pošta hranilnica v avgusta. Čekovne vloge pri Poštni hranilnici, ki so se ob koncu julija pospelje na 875.4 milijona Din, so v avgustu zopet nazadovale na 847 milijonov. Čekovni promet pa se je dvignil na 5.78 milijarde Din nasproti 5.69 v juliju in 5.20 v juniju. Navzlic gospodarski depresiji, ki vlada tudi pri nas, se je letos promet čekovnih računov nasproti lanskemu letu dvignil: v prvih 8 mesecih je znašal namreč 41.5 milijarde Din nasproti 37.2 milijarde v istem razdobju pre. leta. V poštno-hranilnem prometu je opažati nadaljnje povečanje vlog za 10 milijonov na 177.6 milijona Din nasproti 106.6 milijona Din ob koncu preteklega leta in 36.4 milijona Din ob koncu l. 1928.

— Prošnje za avos plemenske firne in perutnine. Ker se pogosto dogaja, da osebe, ki se obračajo na kmetijsko ministristvo zaradi uvoza v inozemstvu kupljene živine in perutnine za plemenske svrhe, ne navajajo v prošnjah potrebnih podatkov, opozarja kmetijsko ministristvo (oddelek za živinorej) vse zainteresirane, da je treba v prošnjah navesti: 1. ime in naslov kupeca in prodajalca, 2. na kateri naslov bo poslana živina ali perutnina, 3. vrsta živine in perutnine, število, spol, starost, rasa, 4. kdaj se ima približno izvršiti uvoz, 5. obmejno veterinarsko postajo, preko katere se bo izvršil uvoz in eventualne tranzitne veterinarske postaje, pri prevozu skozi katero drugo državo.

— Predložena izdaja zakona o državi trošarin. Službeni list dravske banovine objavlja v številki od 13. t. m. predloženo izdajo zakona o državi trošarin, kjer so upoštevane vse spremembe tega zakona, ki so bile izdane v zadnjih letih. Ker je na podlagi dosežanih pripomočkov težko orientirati se o veljavnih zakonitih določbah o trošarin, opozarjamo vse zainteresirane na to predloženo izdajo zakona.

— Pravilnik o ustroju zavoda za preiskovanje gradbenega materiala pri ministristvu za gradbe je objavljen v »Službenem listu« dravske banovine od 13. t. m. — Rumunija dobi posejloje. Kakor poročajo iz Pariza, so pogajanja rumunske vlade za posojilo v višini 15 milijarde lejev, ki je namenjeno za ustanovitev državnega agrarnega kreditnega instituta, v glavnem končana. Posojilo bo emitirano v oktobru na francoskem pa tudi na švicarskem in nizozemskem tržišču.

— Dobave. Prometno-komercialni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobeve tiskovin. (Pogoj so za vpogled pri istem oddelku.) Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 20. t. m. ponudbe glede dobeve 100 m² navadnih šip in 7 m² keramičnih plošč; do 22. t. m. pa glede dobeve 40 kg živalskih jermenov, 3000 komadov poršič, 400 komadov smrekovih drogrov ter glede dobeve 700 m³ gramoz. Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobeve 2000 m žice s silicijevega bronu, 500 kg železne žive, 50 kg žebelj za podkve, 20 komadov žag, 500 komadov žag za kovino itd. (Predmetni oglasi so za vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Promet na naših borzah

Ljubljana, 12. septembra.

Na ljubljanski borzi je bil tudi pretekli teden devizni promet slab. Borza je zaradi praznika v ponedeljek poslovala le 4 dni in je znašal skupni tedenski promet 11.9 milijona Din nasproti 14.4, 13.1, 11.2 in 11.3 milijona Din v zadnjih 4 tednih. Tudi na ostalih jugoslovenskih borzah je potreba po devizah zadnje tedne zelo slaba. Tečaj deviz se nasproti predhodnemu tednu niso bistveno spremenili. Devizi Berlin in Praga sta nekoliko oslabei, dočim so devize Dunaj, Newyork in Trst za malenkost čvrstejše. Med efektivni prišlo do prometa. Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda po večtedenski precejšnji stabilnosti tečajev v početku tedna okrepila za več točk. Dočim je še zadnji petek notirala 438 — 439 se je do srede dvignila na 442, kakor je zopet postopila na 441. Navzlic čvrstejši tendenci pa ni bilo večjega prometa. Tudi v ostalih državnih papirjih je bilo razpoloženje prijaznejše. Trgovalo se je 7 odstotno Blairovo posojilo po 86.75 — 87, 7 odstotno Seligmanovo posojilo Drž. hip. banke po 86.25, dočim je investicijski pri tečaju 87.50 — 88.50 ostalo brez zaključkov.

Deloma je bila tudi na tržišču zasebnih

vezdnost opaki večja neugodnost k čvrstejšemu tečaju. Pristeditona se je trgovala pri višjih tečajih 923 — 928, Union-banka po 192, Jugobanka po 78, Srpska po 188, Poljo-delska po 56, dočim je Zemaljska banka za B. in H. popustila na 130 zaključek. Med industrijskimi papirji pa je bilo nekaj več prometa v Dravi po 217.50 — 225 in v Dubrovački po 400. Trboveljska je bila sredi tedna zaključena po 399, pozneje pa se je nudil denar zopet samo po 397. Nižje notira Brodska tvornica vagonov, ki se je včeraj nudila po 98.

Ljubljana (Prosti promet). Amsterdam 22.745, Berlin 13.455, Budimpešta 9.8905, Curih 1095.9, Dunaj 7.9793, London 274.61, Newyork 56.38, Pariz 221.79, Praga 167.62, Trst 295.70.

Curih. Zagreb 9.12875, Pariz 20.2425, London 25.05375, Newyork 515.50, Bruselj 71.88 Milan 27.—, Madrid 56.25, Amsterdam 207.50, Berlin 122.78, Dunaj 72.80, Sofija 3.7325, Praga 15.30, Varšava 57.7750, Budimpešta 90.25, Bukarešta 3.0756.

Žitni trg

Pretekli teden je na žitnem trgu nastopilo mirnejše razpoloženje. Tečajji pšenice, ki so se na budimpeštanski borzi ob koncu zadnjega tedna okrepili, so v početku minulega tedna za malenkost nazadovali, potem pa so skoro ves teden ostali na isti višini. Pri nas je situacija v glavnem nespremenjena. Kupčije je malo, ker so tudi dovozi slabi. Vse čaka na razčiščenje situacije in zboljšanje cen. Tudi kupčija s koruzo je precej mirna, dočim se je še pred tedni precej kupovalo za izvoz. Baška pšenice stane trenutno 160 do 162.50 Din franco nakladalna postaja, cene moki pa so zaradi slabšega povpraševanja nekoliko postule. Situacija na svetovnem trgu je nadalje slaba, ker se tendence za boljše cene spričo visokih ameriških zalog ni nesigurnosti glede ruskega izvoza ne morejo uveljaviti.

Ponovno znižanje cenitev ameriške letine koruze.

Washingtonski poljedelski urad je izdal novo cenitev letošnje letine, in sicer po stanju od 1. septembra. Ta cenitev je predvsem važna, ker so v njej prišle do izraza posledice suše v avgustu na predvideni pridelek koruze. Dočim je poljedelski urad cenil, da bo po stanju od 1. avgusta znašal pridelek koruze 2212 milijonov bušlov, je bila nova cenitev reducirana na 229 milijonov na 1983 milijonov bušlov. Nasproti de finitivni cenitvi lanskega pridelka koruze, ki tu di pri 2621 milijonih bušlov ni bil baš obilen, se ceni letošnji primanjkljaj na 638 milijonov bušlov ali 24 %. To poslabšanje izgledov za letošnji pridelek koruze v Ameriki bo glede na velik delež, ki ga predstavlja ameriška produkcija koruze v svetovni produkciji, gotovo ugodno vplivalo na bodoči razvoj cene koruzi, v kolikor posledice zadnje suše v Ameriki še niso našle izraza v ceni.

Glede ostalih žitaric ni večjih sprememb nasproti zadnji cenitvi. Cenitev pridelka pšenice je bila povišana od 820 na 837 milijonov bušlov (lani 806), cenitev pridelka ovsu pa od 1316 na 1391 milijonov bušlov (lani 1239).

Ruske žite v naših lukah.

Pretekli teden so vzbudile v žitni trgovini veliko pozornost vesti o velikih pošiljkah ruskega žita v Sredozemskem morju, ki so prišle tudi v naše luke. Novosadska borza je takoj zahtevala avtentične informacije preko Zbornice za TOI v Splitu, od koder je dobila sporočilo, da so v dalmatinske luke dejansko prispele pošiljke ruskega žita, ki pa zaenkrat ne dajejo povoda za bajezen glede poplave ruskega žita, ker gre le za manjšje količine ovsu. Vsekakor pa je poizkus ruskega urada za zunanjo trgovino, da s dumpinškimi cenami prodre tudi na tržišče naše države, ki je za žito izrazito izvozna država, zelo značilno.

+ Budimpeštanska terminska borza (13 t. m.). Tendence mirna. Promet: 26 vag. pšenice, 57 vag. koruze, 10 vag. moka, 12 vag. pšenice. Pšenica: baška in gornjebaška 79/80 kg 157.50—162.50; banaška, Tisa, Bep. 79/80 kg 162.50—167.50; gornjebaška. 79/80 kg 16—162.50; sremška, slavonska, 78 kg 147.80—152.50. Oves: baški in sremški 127.50—132.50. Jčemen: baški in sremški 63/64 kg 107.50—110. Koruza: baška in sremška 105—110, banaška 102.50—107.50; ladija Dunav 107.50—112.50. Moka: baška 220—230; 26—172.50—182.50; 27—115 do 120; 28—95—100. Otrobi: baški, sremški 80—85. Fišiči: baški, beli 260—280.

+ Budimpeštanska terminska borza (13 t. m.). Tendence za pšenico čvrstejša, promet srednji. Pšenica: za oktober 15.82 do 15.83, za marec 17.18—17.19, za maj 17.54 do 17.55; rž: za oktober 9.32—9.34, za marec 10.43—10.45; koruza: za september 13.75, za maj 13.38—13.40.

Gojimo domače kunce

Mnogo se čita danes v strokovnih in drugih časopisih o dobljkanosti rejt domačih kuncev. Žal pa posvečamo tej gospodarski panogi premalo pozornosti.

Na kmetih imamo sicer nekaj duha o rejti kuncev, ki pa daleč zaostaja za pravilno strokovno rejo teh živali. Ta reja nam da malo dobička, ker so živalice male in navadno mršave, ker nimajo prave prostrežbe. Prebivajo večinoma le v zaduhlem vlažnem hlevu, v katerem se hranijo s tem, da pobirajo preostanke krme, ki jo vsak dan polagamo živini. Proč s tako rejo!

Po kmečkih hlevih se podi tropa degenerirancev slabčev, ki so šepavi, mršavi in po navadi pohabljeni, ker jih živina po-hodi.

Uberimo pravo pot ter začnimo s rejo te koristne živalice po navodilih strokovnjakov! Reja kuncev se nam izplača zlasti tam, kjer je močno razvita industrija. Takšnih krajev imamo v Sloveniji mnogo! Ali je potreba, da si naš delavec, obrtnik in uradnik ne privoščijo pečenke?

Posnemajmo kulturne države, na pr. Francijo, kjer se izredno čista zajčje meso, ki ga dobimo v vsakem hotelu na mizo. Zdravniško dokazano je zajčje meso zelo redilno in lahko prebavljivo ter se da pripraviti na mnogo načinov.

V drugi vrsti nam da kunc lepo kožuh, posebno zlahtne vrste. Na frontah v sve-

tovali vojni so nas največ greli zajčji kožuki, od katerih smo imeli opranike in ro-kavice. Takrat sem si dejal, da bom v pri-meru srečne vrnitve v domovino posvetil zajčjereji vso pozornost.

Zdravniki nam priporočajo menjavo ži-vil. Kaj pa mi storimo? Teden za tednom otepavamo govedino. Piška ali petelinček sploh ni za nas in naše razmere; vse to je predrago. Tu pa tam stori smrt kakšna že stariška putika, ki je odrekla gospodinjji vsak dobiček. Ali ni boljši mlad zajček?

Zajčje meso je najcenejše; to so mi poka-zale lastne izkušnje, ker sem že sam gojil več let razne pasme kuncev (zajcev) s prav dobrim uspehom. Od kunca upora-bimo razen črev vse, posebno v zimskem času, ko je koža dobra (diaka ne izpada). Za kože od plemenitih pasem dobimo lepe denarce. Prepričan sem, da bi tudi naše vo-jaško oblastvo seglo za vojaštvo po zajčjih kožukih, ako bi jih bilo dovolj na razpo-lagu.

Da se kupčija s domačimi kunci izplača, nam služi za primer mestni trg v Kranju, kjer se ti le redko pospreči, da ti pride v pest kak slaboten zajček s kosmato težino 1 kg. Stane pa vendar komad 20 Din. Kaj bi rekli interesente za zajčjo pe-čenko, če bi prišel na mestni trg 1 leto star zajec plemenite pasme s težino 7 do 8 kg. Bilo bi mnogo mesa, vrhu tega pa še velika koža, katero bi lahko marsikje upo-rabili. Seveda bi bila cena tu višja, ker je meso zlahtnejše nego od navadnih naših domačih degenerirancev, večkrat tako re-koč invalidov, ki ne zaslužijo cene, kakor jo imajo. A. Zdolšek.

Filmske novosti

200 zvočnih filmskih aparatov za morna-rico. Ameriški listi poročajo, da namerava washingtonska vlada opremiti 200 ameri-ških vojnih ladij s filmskimi aparaturam za zvočne filme. Stroški za to so predvi-deni na pol milijona dolarjev. Na ladijah se bodo prireale redne kinematografske predstave za častnike in moštvo.

Lya de Putti demandra svojo najnovejšo zaroko z newyorški borznim sena-lom Blumenthalom. Vest o zaroki se je razširila, kar se je z omenjenim gospodom večkrat vozila v njegovem letalu.

»Konec sveta.« V Parizu se pravkar dokončuje Abel Gancev velefilm »Konec sveta«. Na filmu, ki je posnet po knjigi Camilla Flammariona, so delali 18 mesecev. Sodeluje nad 10.000 ljudi. Potrošilo se je doleel nad četrtn milijona metrov filma. Grandiozno filmsko delo bo izgotovljeno v petih verzijah.

»Polkovnik Redl.« Ufa pripravlja velik vohumski zvočni film, ki nosi provizoričen naslov »Polkovnik Redl«. Redlova afera, ki je svoj čas zbudila mnogo prahu v Av-striji in v inozemstvu, nam je še danes v spominu.

Dr. med.

Lojze Kramarič

specijalist za kirurgijo

ORDINIRA OD 2. DO 4. POP.

Ljubljana

Miklošičeva cesta šte

SOKOL

Sokolsko slavlje v Gornji Radgoni

Mizulo nedeljo, dne 7. septembra 1930, je obmejna sokolska trdnjava priredila prvi nastop po ustanovitvi SKJ. Sprememba vremena v dneh predpriprav je povzročila precej skrb, posebno v soboto, ko je članstvo pripravljalo in urejevalo telovadni prostor in šotore. Lep sončen dopoldan je v nedeljo privabil številne prve goste, ki so prispeli v Gor. Radgono z dopoldanskim vlakom. Na kolodvoru se je zbralo domače članstvo v krojih in civilu z društvenim starostom br. Karlom Mavričem, županovim namestnikom g. Janzom Lančičem in precej ostalega občinstva. S tem vlakom je prispelo članstvo društev Križevci, Veržej, Ljutomer, Beltinci, konjeniki iz Maribora, zastopnik sreskega načelnika višji pristav g. dr. Milnar, mestna godba ljutomerska itd. Z godbo na čelu je odšlo članstvo ter ostali gostje na telovadišče, kjer so se nato vršile skušnje za popoldanski nastop.

Po popoldanskem odmoru se je ob pol 14. uri začelo zbirati članstvo in občinstvo na veseliščnem prostoru. Še pred 14. uro so prispeli številni Sokoli in Sokolice, naraščaj iz Lenarta ter selska četa od Urbana, katere je pripeljal z avtobusi br. dr. Milan Gorishek. Njim so sledili avtobusi in avtomobili od Sv. Jurja ob Ščavnici, uniformirani gasilci in mnogo občinstva iz Slatine Radencev z županom g. Jakobom Zemljem in ravnateljem zdravilišča g. Janžekom na čelu ter končno skupina Mariborčanov. Razen bratskih sokolskih društev so bili navzoči tudi zastopniki Narodne odbrane iz Maribora, Gor. Čmureka, Apač, kluba Meja iz Maribora itd. Na čelu sprejema je jahal sedem konjenikov z zastavo. Za njimi sta korakala zastavonoša z razvitimi prapori ljutomerskega in lenartskega Sokola, nato starejšinstvo in drugi oficijelni zastopniki, za njimi ljutomerska mestna godba, članice, katerim so sledili gasilci v krojih pod vodstvom župnega tajnika g. Frj. Korošca ml., člani v krojih, moški in ženski naraščaj, moška in ženska deca, člani v civilu in ostalo občinstvo. Povorka je krenila do obmejnega murskega mostu, odtam do občinske hiše, kjer je raz balkon pozdravil Sokolstvo zastopnik oblasti in vseh društev ter ostale goste namestnik župana g. Janez Lančič z željo, da bi se s sličnimi poseti utrdil naš obmejni tabor. Ponosni smo, da vam zamoremo danes dokazati, da je naša meja z Gornjo Radgono vred jugoslovanska in da nikoli več ne pride pod tuj jarem. Vaša navzočnost sama ob sebi nam dokazuje, da je Sokolstvo sedaj najvažnejša kulturno-vojskova institucija naše države, katerega prvi starešina je Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Pri tem je iz gr. vseh prisotnih zaoril trikratni »Zdravo«. Nadaljeval je: Sokolstvo deluje z vsemi silami na udržitvi resničnega jugoslovstva in s tem delom na konsolidaciji ter udržitvi države. Radi tega znaši vsak njegov napredek ne samo napredek narodne, temveč tudi državne zavesti. To delstvo je zlasti važno za nas, ki živimo na severni državni in jezikovni meji. Svoj govor je končal z vzklikom iskrene dobrodošlice in bratskim »Zdravo«. Govorniku so poslušalci glasno pritrdjevali in vzklikali z gromkim »Zdravo«.

Povorka je krenila nato na telovadišče, kjer se je med tem časom zbralo razveseljeno število kmečkega ljudstva; prispeli so še ostali Mariborčani — pevsko društvo »Jadrani«. Zbrano članstvo, goste in občinstvo je pozdravil društveni starosta br. Mavrič v kratkem vznemljenem pomenljivem govoru. Svoj govor je končal z vzklikom prvemu starešini SKJ Nieg. Vis. prestolonasledniku Petru in celemu kraljevskemu domu, nakar je godba zaigrala državno himno. — General Maister je poslal društvu brzojavko sledeče vsebine: »V spomenu na radgonske boje za Jugoslavijo sem z vso iskrenostjo med Vami. Padlim junakom slava, živim nekdanjim in sedanjim stražnikom naše tamkajšnje meje pa prisrčni zdravilo. — General Maister.«

Javni telovadni nastop je otvorila ženska deca v belih oblekah z zastavicami (11), nato moška deca (18); čeprav so začele padati debele kaplje, ki so postajale vedno gostejše, so vkorakali za domačo deca na telovadni prostor še naraščajniki iz Veržeja, ki so svoje vaje izvajali do konca kot posebno lepo točko tega vzporeda pod vodstvom okrožnega načelnika br. Lubeja. Nadaljni spored telovadbe je prekinil hud naliv. Ker je bilo pričakovati, da nevihta poneha, je članstvo ter tudi občinstvo čakalo še dolgo časa pod šotori in bližnjimi stavbami. Ko je nevihta za nekaj časa ponehala, je bil nadaljni nastop oddelkov nemogoč; zaigrala je na veseliščnem prostoru zopet godba in zapeli so Jadranaši iz Maribora pod vodstvom g. Laha. Pa tudi ta prijetna zabava ni trajala dolgo časa, ker je nadaljnji naliv vse pokvaril. Gostje so začeli trumoma odhajati, domačini pa so se podali v hotel Koler, kjer se je nato ob zvokih marljive mestne godbe ljutomerske razvila zabava.

Prireditve je bila lepa manifestacija sokolske ideje v tem severnem obmejnem trgu. Torišče dela, ki ga ima to društvo, nikakor ni preveč pripravno za lahke uspehe. Ako se hoče kaj doseči, je pač treba trdega dela. Ta nastop pa bi bil ravno v

dokaz, da se je pričelo v društvu v resnici intenzivno delati, kar sledi jasno iz dejstva, da delni uspeh itak ni izostal. Čuti-mo prijetno dolžnost, da se tem potom zahvalimo vsem društvom, ki so s svojim številnim posetom pripomogli do tako lepega moralnega uspeha; obenem pa izrekamo zahvalo tudi vsem dobrotnikom in sodelavcem, ki so s svojo vztrajnostjo pripomogli tudi do uspeha v gromnem oziru ter v splošnem vsem, ki so nas tokrat v svojih močeh podprli.

Tekme Dravskega okrožja v »odbojki«

V nedeljo 24. p. m. so se vršile ob priliki sokolskega nastopa v Dol. Lendavi tudi tekme Dravskega okrožja v »odbojki«, ki jih je uvedla Mariborska sokolska župa za lansko leto in so obvezne za vsa društva tudi v letošnjem letu. Udeležila so se jih vrste članov iz Čakovca, Lendave, Ormoža, Središča in Varaždina ter vrsta naraščaj in članic iz Ptujja.

V I. kolu sta se srečali najprej društvi Lendava in Ptuj. Lendavi se je poznalo, da je večbala le kratak čas, med tem ko so pokazali ptujski naraščajniki več tehnike, igrali pa so zelo leno. Posledica je tudi bila, da so v prvem polčasu zmagali Lendavci v razmerju 9 : 8. V drugem polčasu pa so začeli igrati Ptujčani živahnije, Lendava je popuščala in morala prepustiti zmago ptujskim naraščajnikom z rezultatom 15 : 23. Manj zanimiva je bila tekma med Ormožem in Čakovcem. Zdjaj so vodili Čakovčani zdej Ormožani, brez kombinacije, zato je bila žoga mnogo v mreži in autu. Ormož je zmagal nad Čakovcem, ki je jel tudi proti koncu popuščati, in to v razmerju 13 : 25. V tretje sta se srečali moštvi iz Varaždina in Središča. Vso tekmo so vodili Varaždinci, ki so izvajali lepo skupno igro ter lepo kombinirali. Središčani so morali kljub poštovanosti pustiti zmago rusiniranemu nasprotniku v razmerju 43 : 6, ki je že v prvem srečanju pokazal, da hoče iziti kot prvak okrožja.

V II. kolu se je odigrala tekma Varaždin : Ormož, zmagovalcem iz prvega kola. Končala je v prid Varaždina z rezultatom 4 : 33. Po kratkem odmoru se je vršila finalna tekma med Ptujem in Varaždinom, gotovo najlepše srečanje tega dne. Varaždinci so igrali dovršeno pa tudi ptujski naraščajniki so se izkazali kot vredni nasprotnik. Kljub trem tekmam, ki so jih morali odigrati ta dan Varaždinci, so odnesli zmago tudi nad Ptujčani in kakor lansko leto tudi prvenstvo v okrožju. Vse tekme je sodil nepristransko br. Petrovič iz Ptujja.

Po sestanku načelnikov je okr. načelnik br. Komac razglasil rezultat, ki je bil naslednji: I. mesto Varaždin, II. Ptuj in III. Ormož. Ker se je prijavila izmed članic samo vrsta iz Ptujja se je priznalo njej I. mesto.

Popoldne pa se je vršil uspehi nastop društva Lendave, o katerim smo že svoečasno poročali. Zdravo! S. K.

Veliko sokolsko slavlje v Kotoribi

V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršilo v skrajnem kotičku našega Medimurja veliko sokolsko slavlje. Sokolsko društvo Kotoriba, ki je bilo ustanovljeno šele pred par meseci, je slavilo svoj krasni nastop, ki se je razvil v močeno sokolsko manifestacijo na severni meji naše države. Po prihodu prvega vlaka se je formirala pred kolodvorom močena povorka, katero so tvorili vsi oddelki iz Kotoribe in Dol. Dubrave, dalje gostje iz Čakovca, Ormoža, Lendave, Maribora, Studencev pri Mariboru, Ptujja in Varaždina. Posebno pestro sliko je nudil močan oddelek vseh čet iz Kotoribe in okolice, katerim so se priključili gasilci iz bližnjih krajev in nato še članstvo v civilu. Veliko pozornost je vzbujala vojaška četa iz Vapadžina s kopji. Povorka, ki je šela nad 700 oseb in imela kar 5 godb, je krenila skozi Kotoribo ki je bila vsa v zastavah, in se vrnila nato k skušnjam na telovadišče.

Popoldanski nastop je otvorila ženska deca Dol. Dubrave z vajami na petje. Zatem so se zbrali vsi oddelki na telovadišču. V daljšem govoru je pozdravil Sokole v imenu župne uprave tajnik br. Džonović in zaključil govor z vzklikom kralja Aleksandra in Jugoslavije, nakar je vojaška godba iz Varaždina intonirala državno himno. Sledilo so nastopi oddelkov Kotoribe in Dol. Dubrave, katerim se ni niti malo poznalo, da so začetniki. Za temi so se vrstili oddelki naraščaj in članstva z letošnjimi vajami za Beograd. Mnogo priznanja so želi vojaki s kopji iz Varaždina, ki so izvedli prav strumno tri vaje. Od posebnih točk so se odlikovali Studenčani z »jadranskim morjem« in Ptujčani z Murnokim »Turškim maršem«. Najlepsi pa je bil gotovo nastop selske čete v medimurskih narodnih nošah v škornjih, s črnimi telovniki in rdečimi rutami, ki so izvajali vaje za Beograd. Drugič so izvajali vaje na godbo pa vendar tako skladno in brezhibno. Kot zadnja točka je sledila orodna telovadba. Nastopu, ki je bil od strani domačega društva prav skrbno pripravljen, je prisostvovalo nad 2000 gledalcev, po večini kmečkega ljudstva. Želimo, da je dal nastop, ki je bil močeno sokolski tabor v Medimurju, zadoščenje marljivim društvenim upravi in br. načelniku za trud, obenem pa za črtil vsem društvom in snujočim selskim četam pot, po kateri naj hodi naše mlado Sokolstvo v Medimurju. Le naprej za sokolskim praporom! Zdravo! S. K.

Drobne vesti iz slovanskega Sokolstva

Vsa sokolska društva, združena v ČOS, prirede na dan Tyrševga rojstva predavanja, ki se bodo vsebinsko nanašala na tema: dr. Tyrš in naše narodno osvobodjenje. Prške župe bodo imele skupno prireditve v Smetanovi dvorani prškega Mestnega doma. V Brnu bodo vsa društva proslavila obletnico v veliki dvorani Sokola I. na stadionu. — Sokolsko društvo v Českih Budjevojicah, ki je lastnik vltavskega otoka, na katerem si je tekmo po vojnih let zgradilo vzorni stadion, namerna sedaj zgraditi istotam tudi svoj Sokolski dom, ki je proračunan na izdatke do 4 milijonov Kč. Nabranega ima v ta namen preko 2 milijona Kč. Načrte za stavbo sta izdelala prška arhitekta inž. Strasky in Slegl. Češkoslovaška Obec Sokolska je izdala zbrane članke univerzitetnega profesorja in člana predsedništva v lični brošuri pod naslovom Zdravim k sile naroda.

Knjiga obsega 144 strani in stane 14 Kč. Priporočljivo bi bilo, da si jo nabavi vsaka večja sokolska knjižnica, da se seznanijo čitatelji z izvajanjem poznane sokolskega znanstvenika. — V Zahlateh pri Bohuminu si je postavilo sokolsko društvo, ki šteje komaj 126 članov. Sokolski dom, pri katerem je članstvo in naraščaj delalo preko 8000 ur kuluka. Stavba je stala preko 300 tisoč Kč in obsega poleg telovadnice v dolžini 15 in širini 10 m še manjšo dvorano 13 krat 5 m, gledališki oder, oblačilnice, odborovo sobo in stanovanje za načelnika. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1911.

Slovaška sokolska zveza v Ameriki združuje poleg 108 skupnih društev še 47 samo moških in 42 samo ženskih enot. Naraščaj se vzgaja v 127 društvih. V celoti je imela Zveza po zadnjem šteju 8812 članov, 4845 članic in 8533 mladine obojeve spola, kar da za Ameriko zelo veliko število preko 22 tisoč pripadnikov. Zveza ima tudi svoj posmrtni fond, čigar premoženje znaša preko 1 milijona dolarjev. Poleg tega pa je bil ustanovljen tudi sklad za podpiranje siromašnega članstva, ki šteje zaenkrat okrog 25.000 dolarjev. Organizacija izdaja svoj list »Slovensky Sokol«.

Prve prijave za vsesokolski zlet leta 1932. v Pragi. Češkoslovaški Sokoli iz Kanade so priglasiili zletnemu odboru, da prispe tedaj na zlet veliko število kanadskih učiteljev. Iz Južne Amerike pa prihaja vest, da se bo tudi južnoameriško češkoslovaško Sokolstvo udeležilo zleta v večjem številu, kar se dosedaj ni zgodilo. Istotako pa bodo skušali i Čehi in Slovaki iz severne Amerike prekositi vse dosedanje odprave na zlet.

Sokolske slavnosti v Avstriji in na Dunaju 1931. Prihodnje leto v maju se bo vršila slavnostna otvoritev Sokolskega doma v X. dunajskem okraju na stadionu Češkega srca. Ob tej priliki bo priredila avstrijska župa češkoslovaškega Sokolstva, ki ima svoj sedež na Dunaju in je včlanjena v ČOS svoj župni izlet, ki se ga bo udeležilo še 14 drugih žup iz Češkoslovaške.

SPORT

Zagreb ali Ljubljana

Danes se bo v kopališču Ilirije odločilo, katera reprezentanca je močnejša v vodnem sportu, ali zagrebška ali ljubljanska. Zavedano se, da imamo proti sebi nasprotnika, ki našo mlado reprezentanco v rutini precej nadkrijuje in je tehnično tudi popolnejši. Naš tim naj pokaže ob tej priliki v polni meri svojo naravno sposobnost, borbenost in voljo do zmage, pa bo končni izid srečanja za Ljubljano ne samo nadvse časten, temveč tudi močeno zmagovit!

Eno zahtevano od naših mladih reprezentantov, t. j. da se borijo povsod z največjo voljo in energijo do cilja. Akoravno ne bi v mnogih disciplinah zmagali, bodo nasprotnika prisilili do maksimuma in to je tudi krasen in pozitiven uspeh, kajti z maksimumom se po navadi rušijo državni rekordi!

Naše občinstvo pa bo brez dvoma z mnogobrojnim posetom izkazalo naši reprezentanci simpatije in jo podprlo v tej ogorčeni, tako idealni sportni borbi.

Pričetek dvomatcha je dopoldne ob 10. uri, popoldne pa ob 15. uri.

Hašk (Zagreb) : Ilirija

Danes ob 16.30, predtekma ob 15., igrišče Ilirije.

Po skoro dveletnem prepadku gostuje danes v Ljubljani prvak ZNP Hašk, eden prvih predstavnikov naše nogometne ekstraklase. Njegov nastop proti Iliriji, prvaku LNP, pomeni morda največji dogodek jesenske nogometne sezone v Ljubljani. Hašk se je zavezal nastopiti kompleten. V moštvo ima celo vrsto državnih reprezentančnih igralcev. Moštvo pripe v Ljubljano z dopoldanskim brzovlakom ob 10.52.

Predigro absolvira ob 15. rezervna Ilirija, ki dobi za nasprotnika dober kombiniran team Hermes.

Tekma s Haškom se odigra ob vsakem vremenu, predtekma pa ob hušjem deževnem vremenu odpade.

ASK Primorje v Celju

Danes gostuje po daljšem času v Celju ljubljansko Primorje, nedavni podsavezni prvak. Za nastop Ljubljancev vlada v mestu veliko zanimanje. Primorjaši so doslej običajno v Celju predvedli lepo in zanimivo igro. Tekma se odigra na igrišču pri Skalni kleti popoldne ob 16. Nasprotnik Primorjašev bo prvo moštvo celjskih Atletikov, ki so tudi v dobri formi. Sicer bo to pokazala današnja tekma.

O internacionalnem mitingu

ASK Primorja

Internationalni miting ASK Primorja, ki se je vršil minulo soboto in nedeljo, je presegal, čeprav se je izvedel v mnogo skromnejšem obsegu, nego se je prvotno nameravalo, po kvalitativni in tudi kvantitativni udeležbi atletov marsikatero stično prireditve, ki se je v zadnjih letih vršila v naši državi. Zato zasluži, da se ponovno povrnemo nanj.

Dnevno časopisje je zabeležilo pomanjkljivo organizacijo prvega dne. Drugi dan pa se je miting razvijal gladko; na samem sedežu saveza se lahkoletske prireditve ne izvajajo tako strumno, precizno in brezhibno.

Miting je obsegal program, ki se v glavnem krije s programom za naše državno prvenstvo, razen tekov čez zapreke.

Tek na 100 m je bil gotovo med najlepšimi disciplinami vsega mitinga. Po dveh predtekkih je v finalu zmagal Mioković BDK v času 11,2, ki ga v naši državi že daljšo dobo nismo dosegli. Finale so tekli štirje atleti, ki so se do poslednjih metrov borili za zmago in placement; razlika med prvim in zadnjim je znašala komaj dober meter. Tako izenačenega teka na 100 m v Ljubljani še nismo doživeli. Mioković je mlad, zelo hiter eksplozivni atlet, ki ima vse pogoje, da bi s primernim treningom znižal našo marko pod 11 sekund. Najbolj

si slovenski sprinter Skok je trpadel že v predteku.

200 meterska proga je bila sigurnen plen rutiniranega Hadererja. Skok je šel izredno do 120 m. Pozneje pa je pridobljeni teren izgubil. Zaradi netreniranosti je skrajšal korak in skrčil telo. To ga je stalo zmage; v cilj je prišel kot drugi. Tudi Skok bi lahko z dobrim treningom utegnil zboljšati naš rekord (22,6) in se povzpeti do mednarodne klase. Izreden sprinterski talent je tudi Celovčan Hirtl, ki je prišel v cilj tik za Skokom.

To je pokazal zlasti na 400 m, kjer je zmagal v času 53,2, za devetnajstletnega atleta prav dober čas. Sicer se ima zahvaliti za svojo zmago zgolj slučaju, odnosno neuvednosti gospoda Ferenščaka (Concordia), ki je v soboto silil v predteke, potem pa, ko so se predteki vršili, ga ni bilo na start. Tako je preprečil start na 400 m Szabu, ki je prišel za predteke prepozno, v finalu pa zaradi že izvršenih predtekov ni mogel startati. Plasilar bi se bil sigurno na prvo mesto.

Na 800 m je sigurno zmagal Pugal (GAK), avstrijski rekorder in letošnji prvak na 800 in 1500 m. Prvih 400 m sta tekla z Zorgo 57 sek., vendar mu ni bil Zorga niti trenutek opasen konkurent; premočne so še posledice Zoragine neracionalnega treninga pred leti. Ščasoma se bodo dale te napake ob primerni potrpežljivosti in s specielnim treningom hitrosti morda odpraviti.

Tudi na 1500 m je Pugal z lahkoto zmagal. Čas 4:22,4 je zanj prejš slab kot dober, pa tudi ta je zadostoval, da mu noben drug atlet ni mogel osporiti zmage. Škoda, da ni startal v tej disciplini Vrečko (Ilirija), ki je priškom tekmovalj za državno prvenstvo moštev pokazal zelo lep stil in obetal, da se bo razvil v zelo dobrega tekača.

Pet kilometrov si je osvojil avstrijski prvak Leban (KAC) v času 16:16,4. Vsa jugoslovenska klasa skupaj mu ni bila niti z daleka dorasla. Jugoslovanski prvak na tej progi Koren je med tekom izstopil, prav tako Sussitti (KAC) in Ilirijan Šporn. Krevs je izdržal do konca in zasedel drugo mesto v času, ki je za njegovo dobo prav dober (17:26); teče brez vsake tehnike in ni nobenega dvoma, da je naraven talent, ki bi se dal še precej izbrusiti. Majneniču in Kumerju ne ležijo dolge proge, zlasti poslednji bi jih moral povsem opustiti in se posvetiti 400 in 800 m. Podpečan iz Maribora se je sicer prijavil, škoda da se ni tudi pojavil na startu, imel bi bil priliko, marsikaj videti in se marsičesa naučiti.

Stafeto 4 krat 100 je Primorje odneslo sigurno, čeprav stafeta ni bila kompletna (Puc je bil tačas v inozemstvu, Jug pa je neposredno po mitingu moral igrati nogometno tekmo); v kompletni postavi bi bila stafeta utegnla doseči čas 45.

V švedski stafeti je prišel po čudnem naključju prvi na cilj KAC. V regularni borbi bi bila morala tudi tukaj zmagati stafeta Primorja.

V skoku ob palici se je plasilar na prvo mesto Gašeršič, ki bi utegnil s treningom in sprintu še mnogo pridobiti. Vse pohvale je vreden nastop Tomšiča, ki je kljub svojim letom dosegel prav dober rezultat 2,80 m. Plavšic vsekakor ni izpolnil pričakovanj in je zanj 2,90 m slab rezultat.

V skoku v vis je sigurno zmagal bivši jugoslovanski rekorder Jakupić z rezultatom 1,75.

V skoku v dalj je startalo šest atletov, ki so vsi preskočili šest metrov, štirje celo 6,40 m. Zmagal je Szabo iz Pečuha s 6,925 m. Zzabo skače z izredno tehniko in spada med madžarske reprezentante; dosegel je že skoke preko 7,35 m in se torej giblje na mednarodni višini. Njegova specialiteta je visok uravnotežen odskok, prileti na tla z daleč naprej spoženimi nogami in si z elastičnim vpogibom v kolnih pomaga na noge (er geht in die Kniee). Naši atleti bi se mogli povzpeti do njegovih rezultatov, če bi doumeli in posnemali njegovo tehniko.

Troskok. Po presledku dveh let je bil zrušen jugoslovanski rekord; obenem edini rekord na tem tekmovalju. Rezultat 13,675 baje ni Miokovićev najboljši rezultat v zadnjem času. V tistem trenutku, ko

bo Mioković ustalil svoj zalet, bo v stanju doseči mnogo boljši rezultat in je povsem sigurno, da sedanj njegov rekord ne bo držal nadaljnji dve leti. Korče je izravnal dosedanj rekord, ki velja sedaj seveda za nekaj slovenski rekord ali najboljši rezultat, na državnem prvenstvu bo sigurno skakal boljše; želebi bi bilo, da bi skakal bolj prožno. Ob primernem treningu v hitrosti bi pri svoji robustnosti mogel poslaljšati svojo mejo še znatno preko sedanjne marke.

Met krogle je bil enako zanimiv kakor met diska glede na nastopajoče atlete; v obeh sta startala dr. Narančič in Janausch, prvi od zagrebške Concordie, drugi od WAFa z Dunaja. Narančič predstavlja jugoslovensko klaso v metih in ima možnost glede na svojo veliko rast in močno konstitucijo razviti se v prvotrazrednega internacionalnega atleta. Potreben mu je trening v sprintu za ojačenje spodnjih ekstremitet. V dobrem treningu more zboljšati še svojo tehniko, ki bi mu omogočila, da eventualno še letos zruši jugoslovenska rekorda v krogi in disku. Janausch kaže, da je v krogi že blizu svojega maksimuma in da v tej panogi ne bo več mnogo napredoval. Pozna se mu izreden trening in dobra tehnika, specielno v metu diska. Dr. Narančič je bil prvi v krogi, Janausch pa v disku. Omeniti je še Manojloviča, ki je v disku skoraj dosegel marko 40 m.

Kopje je bila najslabše zasedena disciplina; nastopila sta samo Kryza iz Celovca in naš Petkovšek. Kryza je od zadnjega svojega nastopa v Ljubljani močno napredoval, vrgel je kopje 49,36 in s tem postavil nov koroški rekord. Petkovšek je zaostal za njim za približno dva metra; nastopil je brez treninga in je dosegel svoj običajni rezultat.

Mi smo glede sportnega naraščaja navsezani, kakor drugod, v glavnem na mestno mladino. Nimamo velikih mest, zato tudi izbira ni številna. Brez dvoma je po naših vaseh mnogo skritih talentov; v zadnjem času so že nekaj odkrili, samo škoda, da jih ni mogoče privabiti za stalno v mesta, kjer bi se mogli razviti pod strokovnim vodstvom in s smotrnim treningom v atlete, ki bi mogli uspešnejše reprezentirati našo državo v močni mednarodni konkurenci, kot smo bili dosedaj zastopani. Potrebno bi bilo, da se ti talenti izrabijo v naša sportna središča, da se jim tam omogoči eksistenca in napredek na sportnem polju. Tako bi se, o tem ni nikakega dvoma, dvignil naš sport in dosegel močnejše vrhunske rezultate. Krepkejšo individualnost bi potegnile mlajši naraščaj za seboj. Korakali bi sigurno in nevzdržema naprej. D. S.

Proslava 10 letnice SK Svobode (Maribor). V okviru proslave se vrše naslednje tekme: ob 10.30 SK Rapid : SK Zeleničar, ob 14.30 SK Maribor : SK Svoboda (Ljubljana), ob 16.15 SK Svoboda (Maribor) : SK Olimp (Celje). Posetnikom tekem se bo nudil gotovo lep sportni užitek. Vrše se ob vsakem vremenu na igrišču SK Maribora.

ZSK Hermes. Danes igra kombinirano moštvo prijateljsko tekmo z Ilirijo kot predtekmo s Haškom. Postava: Mikluš, Svetic II., Marinko, Lorbec, Glavač, Simčič I., Kos, Škrajnar, Svetic I., Klančnik, Karž. Menovani igralci imajo biti v garderobi ob 14.30. Ob 9. igra druga garnitura s SK Mars. Postava: Oblak, Umek, Daneu, Glavič, Košenina, Sernek, Mokorel, Zupančič, Sterle, Primar, Novak. Rezerva: špat, Foreter, Kovač. Sodl g. Zupan. Prosim točno.

SK Grafika. Danes v nedeljo ob 10. uri dopoldne se vrši trening-tekma med prvo in drugo garnituro na igrišču SK Primorja. Vsak igralec se ima zglasti na igrišču »Ilirija« ob 9. Udeležba strogo obvezna.

SK Natak. Danes ob 6.30 naj bodo naslednji igralci na glavnem kolodvoru: Ozebek, Dolinar, Otič, Mihalek, Novak, Živ, Zupanc, Susteršič, Thaler, Sternad, Jeltnikar, Bahar.

Redni občni zbor SK Krakovo in SK Jadrana se vrši 30. t. m. ob 20.15 v restavraciji Mrak, Rimska cesta, z običajnim dnevnim redom. Eventualne predloge je javiti osem dni pred občnim zborom na naslov tajnika (Stane Logar pri Krapežu, Lurčičev trg 3).

Ne veruj vsega kar slišiš!

ampak prepričaj se sam, kakšna je jesenska izbira in kakšne so jesenske cene

čevljev

pri

Pollaku

Dunajska cesta št. 23 na dvorišču

Posebnost so trpežni čevlji za jesensko slabo vreme, za štrpaci, za šolo, za lov, čevlji od ruske juhte. Kakor tudi nepremočljive žojzerce, tudi po meri.

Z Jadrana na Cetinje

Na potovanju so ljudje — vsaj slučajno, kadar se ne pulijo za sedeže silno uslužni med seboj. V razprostrti zemljevidih ugotavljajo imena krajev. Ne traja dolga, pa je mešanica narodov na krovu ena družina. Zanimalo me je, kaj je privabilo višjega železniškega uradnika iz Draždan, inženjerja s Porurja, trgovca iz Hamburga k nam. Čitali so baje navdušene članke v svojih časopisih, kjer so njih časnikarji s toliko toplino opisali svoje bivanje na Jadranu. Priznavajo, da ni bilo prav nič pretirano hvalisanje. Jugoslovanski Jadran je edinstven. Čehi pa — pri njih niti ni več moda, ampak ob sebi umiljava notranja potreba vsega naroda, da preživi svoj oddih na Jadranu. Slišim pa tudi nenavadno mnogo ruščine, nekaj Poljakov, 2 družbi Angležev in Francozov.

Parnik redko pristane. Mine zeleni Brač in se ustavi šele v lepi Makarski in v Korčuli. Gostom ugaja mogočna panorama Biokovo z ljubkimi seli in belimi plažami ob morju ter otoki z zelenimi vinogradi in mladimi bori. V Makarski in Korčuli se menjavajo gosti in kovčegi.

Ko zapuščamo Korčulo, prelesto mesto s starinskimi obzidji, krožita za ladjo dva galeba. Mladina jima meče drobtine. V majestetičnem poletu sedata galeba na peneče se valove. Njune oči morajo pač biti izvrstne. Z oddaljenega obzrežja se je prizibal tretji, četrti in kmalu jih nismo mogli več šteti, toliko jih je poigravalo v popoldanskem solncu. Ves krav, idilična harmonija internacionalne, se je gotovo nad uro časa zabavala z galebi. Kakor snežinke so vzletela vitka snežna telesa, ki jih nosijo široka, lahna vzbočena krila.

Izvrstno je urejen voznik red naših ladij. Ravno pod večer, ko je začelo rumeneti sonce in vsak hip spreminjalo barve modrega Jadrana, smo se bližali ponosnemu Dubrovniku. Kramljanje je utihnulo, začelo se je živahno promeničenje od leve na desno in nazaj. Vsakdo je hotel gledati proti Dubrovniku, a ob enem prelivanje barv ob zatonu solca. Preveč lepote, preveč za en večer, preveč za te kratke minute. Malo nas je ostalo na krovu, ko smo v mraku obkrožili ponosno mesto stare republike in se v mraku bližali tihi kotorski dolini.

Dubrovnik v mraku, ko je nebo še temnordeče in morje kot smaragd, pa začnejo iz njega blesteti lučke... prav da se je izpraznil krov. Tudi parnik plove tiše, platno nad nami so zvilni in pospravili odvisne stole. Naslonjeni vzrak, brez luči, kakor temne senice, sanjarijo potniki. Cisto v kot se je pomaknil nemški novinar z mapo v naročju. Včasih obrne beli list in beleži.

Kotorski zaliv se oži in zopet odpira, le svetilniki na skalah vzdrhtevajo v nočno tišino. Časih srečujemo čolne, ki hitijo domov. Samo drobne lučke kažejo, da so na levi in desni sela ob morju, a tudi visoko med skalami se nekaj svetilka. Resnična pravljica iz tišine in ene noči pa je Hercegovina. Sijajne vile so na hribu med visokimi palmami in cvetočimi oleandri. Danes je ta kraj menda najrazkošnejše letovišče na Jadranu. Oni večer smo ga videli samo v bajni elektrini svetlobi, a še lepše je bilo na povratku, ko je žarelo nad njim sonce.

Proti polnoči je parnik krenil v Kotor pod visokimi gorami Lovčena. Ob obzreju je bil še razsvetljen bujni park, ki je obenem restavracijski vrt.

Kotor ima sicer že lep nov hotel na obzreju, a malo sob in tako nismo dobili prenočišča. Morali smo v sredino mesta, med ozkimi soparnimi ulicami, kjer je še dolgo po polnoči ropotalo življenje in se obnovilo ob prvem jutranjem svitu. A kdo bi spal, če potuje po Jadranu in hoče še dopoldne preko Lovčena v Cetinje!

Na obali stoji dolga vrsta avtotaksijev, baje jih je preko 30, ki vsi vozijo

v Cetinje in proti Dubrovniku. Konkurenca, pa je treba malo pritiskati, da pridemo do zmerne cene.

Serpentine preko Lovčena so zadnji čas — vseh 25 — pogolbili, cesto razširili in popravili. Ali vendar je ta vožnja še vedno vrtoglava, posebno ob srečavanju, ko je treba zapeljati prav do roba nad globokim prepadom. Pomagamo si s tem, da ne gledamo ne ceste in ne šoferja. Le tako je mogoče uživati nepozaben, božanstven razgled na Boko Kotorsko in dalje

Pogled na Kotski zaliv

nad rodovitnimi polji in modrino proti Budvi in razsekane vrhove okrog Lovčena z ostanki avstrijskih trdnjav. Baš tedaj je razpel krila še višje nad nami orel in v vsej svoji krasoti plul Jazno, kraljevsko, nad nami. Ob tem pogledu smo pozabili Boko Kotorsko, morje in serpentine. Velikostneje je bilo kroženje orla v višinah nad golimi, izpranimi skalami. Avto je zavijal in se vpenjal, orel vedno nad nami, plaho je vzdrltel v grmovje osamel droben ptiček, redkost v teh gorah, pa smo se nagnili v dolino, v Črno goro, sedaj Zetsko bano. Pred očmi nova imponujoča panorama — črnogorsko morje golega, sivga skalovja. Tudi tu je cesta izvrstna, ovinki povečani, a vendar zastaja dih, ko držimo navzdol. Ogorela, raztrgana deca meče v avtomobil zelenje z bližnjih skal, kriči »dinar«, in drvi za avtom v nadi, da bo odletel dinar v cestni prah.

Cetinje razočara po toliki romantiki. Sonce žge v široke ulice in komaj nas ubrani njegovih ostrih žarkov košato drevo pred kavarno. Mnogo tujece prihaja v to mestce uradnikov in upokojencev, da si ogleda muzej kraljevega dvorca. A kmalu vidimo, da so morali dvorec po prevratu temeljito izprazniti. Ostale so skoro samo veličanske slike, ki jih je bilo pač težko prenašati. Zanimiva pa je zbirka orožja in praporov.

Kotor je sicer majhno mestce pod Lovčeno, s komaj 2000 prebivalci, ima pa okrogno sodišče, pravoslavne in katoliške šole in gimnazijo. Treba je poznati zgodovino mesta in cele Boke Kotske z njeno slavno minulostjo, potem je vsakemu turistu, ponosni Kotor eden najzanimivejših krajev ob Jadranu. Ko je še svetlo v Dalmaciji brodarstvo, je bil tudi Kotor številnejši. Mesto s 3000 prebivalci je imelo tedaj 30 cerkva, ki so jih zgradili večinoma posamezni premožni Bokelčani. Se sedaj ohranjena vrata v mesto imajo nad obokom benečanskega leva, nad njim avstrijskega orla a na vrhu jugoslovanski grb, najzanimivejša doba Kotorja.

Pred temi mestnimi vrati je trg, na katerem so smeli do prevrata prodajati le avstrijski podaniki, med tem, ko so imeli za črnogorske kmete, ki so

prihajali v Kotor in morali pred mestnimi vrati odložiti svoje orožje, poseben trg. Sedaj je seve za vse skupaj en trg, ki je kljub svoji skromnosti dokaj živahen in pester. Tam se prodaja in kupuje vse: zgodnje sadje, grozdje in smokve, krompir, podplati za opanke, živa teleta in ovce. Kmetje iz okolice in Črne gore so še skoro vsi v narodnih krojih. Za turizem velja Kotor najbolj kot prehodni kraj za obiskovalce Lovčena in Cetinja. Manjka pa — modernih prenočišč. Občina je sicer sklenila najeti posojilo za zgradbo modernega hotela. Sedaj, ko imajo denar v rokah, pa se je vnel v občinski upravi spor, kam z njim. Večina je mnenja, da se hotel ne bi rentiral, opozicija pa hoče zidati.

Vsekakor pa je tudi bodočnost Kotorja pred vsem v turizmu. Trdnjave nad njim razpadajo, ker jih Jugoslavija pač ne potrebuje. Turizem pa daje služba na vse strani, ne samo hotelirjem. To smo videli v kratkih urah, ko smo bivali v Kotoru. Tujci so kupovali na trgu, po trgovinah, in zlasti v paviljonu razglednik, ki jih imajo prav čedno zbirko posređenih fotografij, kakor tudi albumov.

Po vsej Dalmaciji se lepo razvija avtomobilizem; najvažnejša panoga modernega turizma. Tudi ceste temeljito popravljajo in nalagajo nove. Na potu od Kotora do Cetinja, kjer drvijo dan na dan skoro v nepretrgani vrsti osebnih in tovornih avtomobilov, nismo zadeli niti ob eno luknjo, s katerimi so prav posejane sicer tako hvaljene ceste pri nas, posebno glavne prometne žile.

Kotor ima tudi avtobusno zvezo z Dubrovnikom, katere se poslužujejo tujci kot domačini. Tudi mi smo se poslužili. Bila je to divna vožnja 4 ure pod visokimi gorami, na obali Boke mimo krasnih zalivov, mestec slavne preteklosti, ki še vsi čakajo, da najde njihovo izredno ljubkost evropski turizem. Prvi začetki so že tu. Nekaj gostov smo opazili povsod. V zatišju vasi Morin smo našli kolonijo čeških skavtov, katere je pred mesecem pozdravila mariborska JČ Liga. Lepšega kraja za svoje šotore ob morju si skoro niso mogli izbrati. Moral pa je priti učitelj iz Morave, da je odkril ta rajski kotiček v Boki Kotski.

Avtobus vozi mimo zapuščenih palač slavne Perasta, mimo gajev oljk in pod skalami, ki so visoko obraščene s cvetočimi rdečimi oleandri, in zopet v nižini ob rodni vrtovih, sočno zelenih vinogradih, včasih pa je izpeljana cesta čisto nizko ob morju, da se zopet dvigne med gole skale in preko bobnečega gorskega potoka, večinoma pa preko raztrganih praznih strug, ki se napolnijo še le v pozni jeseni in pomladi.

V Hercegovini pa postanemo, da si vsaj bežno ogledamo to bivšo trdnjavo vseh mogočih evropskih narodov. Še danes zre srepo na mesto španjolska trdnjava, v nižini pa so jugoslovanske vojašnice, a visoko nad kopališčem se vrste med agavami in palmami novi hoteli in vile.

Tudi naprej je pot proti Dubrovniku tako polna sprememb, da smo je kljub neznanosti vročini v nabitem avtobusu vsi veseli. Najdivnejša je vožnja po Konavelski dolini pred Dubrovnikom, cesta, ki so jo zgradili Francozi, v nedogledni ravni črti, med celimi poljanami vinogradov, ravno cvetočimi njivami tobaka, na obronkih v gore gozdovi oljk, potem vitke pinije, ciprese in zopet vonj dalmatinskih borov. Ta rodna dolina vinogradov s svojo ravno belo cesto, potokom ob njej, je nepozabna.

Mislil sem, da je tam višek lepote Dalmacije. A pod mrak se je avtobus dvignil zopet nad morskobalo, kjer smo ob romantičnih serpentinah hiteli mimo razsvetljenih kopališč Cavtata in Kuparija v večerni Dubrovnik. Tudi po štirih urah bi bila ta divna vožnja prekratka, ko bi nas ne sprejel še krasnejši večerni Dubrovnik s svojim šepetajočim temnim morjem in kipečim živ-

ljenjem pred kavarnami in hoteli. Večer, ki ga je treba vsaj enkrat doživeti v Dubrovniku. Dr. Avgust Reisman.

Iz domovine Emila Koritka

V Zaleščikah, začetkom sept.

V krajih sem, kjer je živel leta svoje prve mladosti Emil Koritko, Poljak, »Slov« van s severa. Prešerno pozneje prijatelj, Slovanstvu in Ljubljani podpora.

Dnjester se vije tukaj v mnogih lokih ter žene svoje vode tja proti Černovcem in dalje proti Besarabiji-Ukrajini.

Pripeljal sem se sem iz Kolomije, iz mesta, ki ga omaka Prut, ki je sin karpatskih gor prav tako, kakor močnejši mu brat Dnjester.

Vsa ta zemlja med vzhodnimi Karpati in Dnjestrom se imenuje Pokucie (Pokucie). V življenjskih Koritkovih čitate čisto, da je Koritko bil doma s Pokucia. Mesti Stanislavov in Kolomija sta na Pokucju. V ožjem pomenu besede pa je Pokucie svet okoli Kolomije, oni kot med Karpati, Prutom in obmejno goskore reko Černošom, ki skozi njega drži mednarodna brzovozna zveza Varšava-Lvov-Bukarešt.

Kolomija, mesto, ki ima okoli 40.000 prebivalcev, leži še v ravnini; prav malo je dvignjeno nad okolico. Kar odlikuje večino mest v poljskem »Karpatuju«, to je odlika tudi velikega dela Kolomije: vrtov je namreč mnogo in mnogo zelenja. V ozadju, tam za Prutom se dvigajo divji karpatski Gorgani, ki dajejo na vzhodu roko še višji Čarni Hori (Črni Gori). Nad 2000 m so najvišji vrhovi. Ko bi imel več časa in denarja bi se z železnico popeljal tja nad Vorohoto ali pa z avtobusom v Kosov in Kute, gorski mesteci, znani danes že kot letovišči. Po Kutih imo po vsej priliki Pokucie svoje ime. Čez Černošo, čigar dolina je še do današnjega dne ohranila čar nedotaknjene prvotne gorske romantike, bi gledal tja na Rumunsko — ne, samo pogledal bi tja, potem pa se obrnil zopet na poljsko stran, ki mi je mnogo dražja.

Naj pevec drug vam slavo opisuje, o Čarna Hori in Černoši Jaz vas od blizu nisem videl. Zakaj ostal sem v Kolomiji, stal na trgu (na »rinku«) ter gledal kmetijsko ljudstvo, ki ga je vsega napolnilo. »Huculi in Huculci« prodajajo tu svoje pridelke. Huculi so gorski prebivalci (morda prvotno neslovanskega pokolenja), primitivni kakor njih gorski svet, po govoru Rusini. Ohranili so vseskozi še svojo narodno nošo. Moški imajo širok, po leti slamnat klobuk, bele hlače (»breguše«), čez precej dolgo srjajo a povrh srjaje izrezan serdak, kakor ga nosijo tudi »gorali« ob Tatrah. Zenske imajo krilo navadno iz temnordeč-kastega blaga, vodoravno progastega, širok predpasnik, bluzo na rokavih ali sicer izvezeno, na glavi najčistejše rdeč robec, zvezan tako, da je obraz le polovico videti. (V Zaleščikih imajo čez eno ruto, večinoma črna, še drugo, ki križa prvo; baje je to spomin na čase, ko je do tod segala Turška ter so ženske bile zastrte kakor mu slimanke).

Toda kje mi je sedaj ostal Koritko? Kje je bil on rojen? Ali v Lvovu kakor pravi njegov grobnik spomenik pri Sv. Krištofu v Ljubljani? Ali pri Zaleščikah? Ali tukaj v Piadikah pod Kolomijo?

Piadiki so vas, komaj kakšen km oddaljena od Kolomije. Hotel sem videti to vas, posebno se zato, ker sem v Kolomiji zvedel, da je pred letom gosposki Dvorec v Piadikah kupil — Boguslav Horodnyjski. Kolomijski rimo-kat. župnik mi je dal kone in hajd v Piadike! Davno se nismo verjeli, da bi bil Koritko v njih rojen — ali čuden slučaj! Danes je lastnik Dvorca Boguslav Horodnyjski, torej gosposki, ki se čisto tako piše kakor oni Poljak, ki je bil obenem s Koritkom v Ljubljani konfiriran. Iz razgovora z g. Horodnyjskim sem razvedel, da je on vnuk Boguslava Horodnyjskega, ki se je v Koritkovih časih udeleževal revolucionarnega pokreta v Galiciji.

Kako to, da se svoj čas pisalo, da je Emil Koritko bil rojen v Piadikah? Na to vprašanje mi je za sedaj mogoče le to odgovoriti, da je nekada tam res živel rod-bina Koritkov, a bilo je to pozneje, ko Emil ni več živel: po vsej priliki se je eden izmed bratov Emila Koritka tja prisel.

Kar sedaj povem, to se je zgodilo v nekem drugem mestu. Rekel sem fabrikantu: »To mesto pravzaprav nima zgodovine.« Na to mi je on odgovoril: »Nam ne gre za zgodovino, nego za denar.« Jedroviteje ni mogel označiti razlike med svojo sedanjo stjo in med zanimanjem profesorja zgodovinskih znanosti. Mene je seveda tudi v Kolomiji zanimala zgodovina. Zakaj se n-

pr. tamonja glasnostje imenoje glasnostje imena Kazimira Jagielončika? Odgovarja mi obelisk — spomenik, ki stoji na odprtem polju kak kilometer pred mestom: na onem mestu se je namreč gosposki modravski poklonil poljskemu kralju Jagielonču, ki je vladal v 15. stoletju. Moldavska rumunska kneževina je bila takrat v vzalzem razmerju do Poljske.

Lepo jutro je bilo, ko sem zapuščal Kolomijo. Skoro težko mi je bilo odhajati. Kaj bom videl danes? Vlak me je nesel proti severovzhodu, proti Zaleščikam. Mno-go sem že slišal govoriti o njih: da leže v kotlini ob Dnjestru med hribi, ki jih ščiti jo od vseh strani, da imajo zato najbolj vroče podnebje cele Poljske, da so tam celo vinogradi itd. Neznatna je sama po sebi postaja Jasenov Poljni; zakaj pa stoji vlak na njej dalj časa? To je obmejna poljska postaja, zakaj potem se bomo nekaj časa peljali po rumunskem teritoriju, potem pa bodo takoj Zaleščiki. Na dveh rumunskih postajah ne sme nihče izstopiti; od začetka je na vlaku poljski žandar (državni policijant), potem pa rumunski; drugih kakih posebnih odredov ni; rumunskega vizuma nisem potreboval.

Na Podolju smo; svet je tako čudovito mehko valovit, kakor morje, lahko razgibano; v širokih lokih se ločijo linije valov. Zemlja je nad vse rodovitna.

Naenkrat se nam vlak izgublja v globoko odrti ozki dolini; »jarek« je to, tako karakterističen za poljsko Podolje. V takem »jarku« teče reka Dnjester in v Dnjestrovem jarku leže pod nami in pred nami Zaleščiki. Silno visoko drži železniški most čez Dnjester.

V Zaleščikah smo, v »poljskem Meranu«, samo da danes piba v njem zelo mrzel veter. Meran šele nastaja tukaj; letos je bilo baje 8000 letovinskih.

Kakor v Kolomiji, sem se tudi v Zaleščikah v župnišču brigal za stare matice rojstev. In kakor v Kolomiji sem mislil na Korytka. Odpeljal sem se v 7 in pol km oddaljeno vas Zežavo; gosposki dvor te vasi je danes last g. Lukaševiča, ali nekada so njegovi gosposdarji bili Koritki.

Po vseh teh svojih raziskavanjih morem sedaj s popolno sigurnostjo reči: Emil Koritko je bil rojen 7. sept. 1813 v Lvovu, kakor pravi njegov ljubljanski spomenik, a krččen je končno bil v Zaleščikah, ker so njegovi roditelji (prvotno mati Rudol-fina Rubčinska) imeli dvor v Zežavi, ki je, kolikor gre za rimskokat. cerkev, spadala pod Zaleščike. Vse druge navedbe odpadajo kot neistinite.

Selo Zežava je v primeri s slovenskimi vasi, veliko, 1 km oddaljeno od Dnjestra. Gosposki dvor ni posebno velik, ali tudi majhen ni. Vidi se mu, da je star; v parku okoli njega šume jako stara, visoka drevesa.

Tukaj torej je svojo prvo mladost preživel Emil Koritko. Dnjester mu je pel v dušo slovensko pesem, ki jo je pozneje tako ljubil ob Savi. Za hip sem se otresel vseh skrbi ter se, vozeč se nazaj v Zaleščike, vdajal liričnemu nastroju... Popoldansko sonce je žarelo; samo svež, ne mrzel je bil veter.

Vsa pokrajina, od Kolomije do Zaleščik, je mnogo trpela od vojne. Ne enkrat je menjala gosposdarja. V Zaleščikah je čez Dnjester držal lep, kamenit most; trkrtak je med vojno bil razrušen in še danes ga je komaj polovica. Tudi železniški most je bil komaj pred par meseci vzpostavljen. Po vsem mestu so še težki sledovi vojne: razvaline, sledovi, da so nekada bile hiše.

Mejo tvori tukaj Dnjester; onstran je Rumunija, ali prebivalstvo v tem delu sedaj rumunske Bukovine je slovansko. Rumunija je zahtevala Bukovino za sebe z zgodovinskega stališča, ne z etnografskega, češ, Bukovina je nekoč pripadala Turški oziroma moldavsko-rumunskemu »gosposdarstvu«.

Hotel bi se še odpeljati tja v kot med Dnjestrom in Zbručem, k Okopom Sv. Trojice, ki spominjajo, kakor marsikatero mesto Koritkove domovine, na viteškega kralja Jana Sobieskega; zamislil bi se preko državnih meja tja v Chodim, kjer je Gundulič gledal Osmana in poljskega kraljeviča Vladislava — ali moral sem se odreči temu.

Odhajam iz Zaleščik z nekako milo zavestjo, da je »Slov« z juga« posetil domači kraj Emila Koritka, ki se je v Ljubljani podpisoval kot »Slov« s severa«.

Dr. Fr. Ilešić.

Ost.

Graf von Miškolc

Vsi tisti, ki so opravljali v tistih letih, ko smo »se šli« vojsko, svoja junštva gori po Karpatih, vedo, kaj je Miškolc. Sleherni se je vozil skozi to postajo v Galicijo in dali so mu golaža in črnega vina in tablico čokolade — za tolažbo in za slajšo smrt. Meni pa je bil gospod Bog še posebno naklonjen in mi je dal, da sem spoznal poleg postaje še Grafa Miškola. — Saj pravzaprav ni bil grof, tako sem ga krstil jaz in on to zasluži... A prosim: on je grof, ne grof, v tem vidim veliko razliko... Ako izrečem besedo grof, potem vidim pred seboj bradata orjake z oklepi, Hermane in Friderike Celjske in še par Frankopanov poleg — če pa izrečem besedo Graf, je to gospod, šibek in poščetkan, če mogoče ima celo monokel in govori skozi nos. — Da, da v besedah so razlike...!

Torej Graf Miškolc je stal že na peronu v Benetkah, ko je pripeljal moj vlak. Odet ves v platno, iz katerega se izdelujejo šotori, v fenomenalnih »brčis« je stopil v moj kupe. Samo gesto je naredil, elegantno, malo teatralno češ: ali smem? In on je smel, zakaj ako že moram imeti sopotnika, potem naj bo tak, kakor je bil moj Graf. — Priljage ni imel pretirano mnogo, med vožnjo pa se je izkazalo, da mu je bistveni del politterska steklenica, z napisom »Antracintine«, v njej je bila črna tekočina in na svoje oči sem videl kako je Graf popil tinto do poslednje kaplje. Da, da, svet ima mnogo ču-

des in eno teh sem spoznal med Benetkami in Ferarro... kako se pije tinta.

Sicer je bil Graf ugoden pasažir. Ni motil sopotnikov in vladno je prosil dovoljenja, da si prižge cigareto. Ves ta pogovor pa je bil nemi filim, kakor tudi tintopitje... Tako smo prišli v staroslavno mesto Bologna, kjer so, kot pravi pesem: belle donne... in tam stoji naš vlak točno dve uri... Pa izstopim, sopotnika pustim samega v kupeju, potikam se po kolodvoru in dve uri minejo kar hitro... Pa spet v kupe, na staro mesto. Vlak se pomakne proti Firenci...

Rekel sem že: človek nikdar ne vé, kje zadene ob zagonetko, ne ve, da preže presenečenja na vsakem koraku... In je tako! Z mojim sopotnikom se je tekotom dveh ur čakanja na postaji zgodila čudovita metamorfoza. Prej tih in mrk, je govoril zdaj na hodniku z vsemi pasažirji. Govoril je madžarski, kdaj pa kdaj je pa pomešal besedo italijansko z ogrskim naglasom. Govoril je neprestano na desno in levo, ko da se hoče nagraditi za molk od Benetk. Od kod izprememba...? Potem — sredi razgovora stopi v kupé, zapre vrata, zagrne zastor in reče: »basta«. Izpod svojega plašča pa potegne trebušasto steklenico »Chianti Castello di Meleto« — nastavi in pije... Da, da... zdaj so se mi misli zjasnile in »Antracintine« je bila le plašč... Chianti pa je postal zgovoren...

Preko Apenin jo reže vlak... Sopot-

nika se polasti nemir... Brez vprašanja vzame moj površnik in ga obesi v drugi vogal kupeja, vzame moj klobuk in ga položi na klop in kovčeg... Z eno besedo: okupira ves kupec... Zakaj? On pravi: »Tutto occupato... Io Napoli...« Dobro je... Rujni chianti Meleto zahteva žrtve v konverzaciji in žrtve sem jaz... »Io sono un funzionario«, mi pravi. Potem nadaljuje madžarski in jaz mu prikivavam s po možnosti ljubezljivim obrazom. Razgovor se pné dalje in on ga zaliva narahlo... Konverzacija je čedalje živahnejša in čim živahnejša postaja, tem manj razumem, ker govori zdaj sploh že samo madžarski. — Pové mi potem, da je iz Miškola... To je bilo usodno! Zanj! V tem hipu je bil krščen, v tem hipu sem ga uklenil v svoj spomin, v galerijo odličnih sopotnikov in ga krstil: imenoval se boš na večne čase, ti gobec in klepetulja, ti baratom in tintopivec, imenoval se boš: Graf von Miškolc!

Trebušasta steklenka se prazni... graf se je poslužuje in govori... Ko se vozimo skozi predor, me opozori na ta fakt češ, da je to: »alagut...« In skozi alagut se vozimo pidesetkrat... V Rim gre, in v Napoli... A naprej v Napoli... Štiri tedne ima dopusta... Chianti teče in beseda... V Rusiji je bil... ujet... Halo!... pa jo urežemo po rusko... A on, ki govori vse jezike po madžarsko, pové, da je »ruski haroški človek...« Ako mu zmanjka besede, skomigne z rameni in naredi gesto z obema rokama... razprostre jih in spet sklene... Pri tem našabi usta... To stori tisočkrat — ker besed mu

zmanjkuje s pošastno naglico — kakor vinca v njegovi kleti...

Torej v Napoli gre in zato hoče ostati sam v kupeju, da bo spal... Ako kdo odpre vrata in pogleda in kupe, se prestraši, ker vidi vse kovčege, klobuk in ker v plašč po sedežih... Graf Miškolc pa mu reče s suverenim prezirnom ruski: »Bud zdravor«, v slovo... A zgodi se, da vse rezerviranje nič ne pomaga... zakaj nedelja je in pred Firenci je postaja, ki se imenuje Pistoia...

Ta Pistoia, ki stoji na koncu Apenin, je za Florentince tisto, kar je za nas Bled... In zato se jih natepe v vlak, kar se da... Okrog enajste ponoči je in vse se baše v najin kupe... Za osem je prostora in osem nas je... Tu popade Grafa Miškola besna zloba in želja po maščevanju... Z veliko gesto vabi one, ki morajo stati na hodniku — v kupe... češ, le noter, saj je še prostora... Tu, pri tej priči plane nanj šest ljudi in ga prične zmertati z vsem razpoložljivim besednim zakladom... Najdejo se celo taki, ki na glas trde, da je tepec, eden pa je bil toliko hudoben, da se ni smaval izjaviti, da spada moj graf celo v norišnico. Taki so ljudje, kaj hočete... On pa pokaže z gesto vojskovodje na mlado ženo, ki sedi z majhnim otrokom v kupeju, in izreče tehte in nepozabne besede: »la mare...« »La mare...« Vse kar je bilo v oddelku je obstalo z krikom — kaj pomeni to...? Potem pa je nastal smeh... Razmišljal sem in spoznal, da je Graf Miškolc hotel s temi usodnimi beseda-

mi povedati: glejte, mati! La madre — a rekel je... »moje!...« Da, da, morje, črno morje sladkega Chiantia. Beseda je pa tudi na malega vsekakor učinkovala, ker se je točno odval, kar se tiče »la mare«.

Do Firence se je sprijaznil z vsemi in spravil vse otroke z občudovanja vr-dno vztrajnostjo do krčevitega joka. Ko je vlak zavozil na peron florentinskega kolodvora, je tulilo v kupeju vse, kar je bilo do deset let in ljudje so z blazno naglico zapuščali prostor... Bili so ed njimi taki, ki so se vozili v Kalabrijo in Taormino na Sicilijo — a rajši stali na hodniku — samo v temu pelu ne. In Graf von Miškolc je imel od Firence dalje svoj kupe in je lahko mirno zaspal ali pa užival črno tekočino... Roke sva si dala... On pa je pot... al v Napoli.

Da, v Napoli!... Par dni nato je divjal tam silen potres... In zaradi tega pišem te vrstice. Moj ugledni učitelj kemije in učenjak profesor Belar je to pot v zmoti... Niso bili vzrok potresa elementi ne, ne seizmografi so sicer beležili tresljaje, da, to je res — a potres je naredil moj Graf von Miškolc. — So stvari, katerim ne vem, kako so se rodile in ki so obdane z večno skrivnostjo — tu pa sem prepričan, da je moja domneva prava: ko je »funkcionar« prestopil tla napoljske luke, je bila katastrofa tu... Učenjaki ne bi nikoli ugotovili pravega vzroka. Zato doprinasam znanosti ta skromni prispevek o postanku napoljske katastrofe in ga povežem s pozdravom Miškola.

Dopisi

BEVSKO PRI TREBOVLJAH. Dne 8. t. m. je preminul v Bevkem upokojeni železničar g. Franc Lukmar. Bil je invalid 25 let z umetno nogo, kar mu je grenilo življenje. Kako je bil pokojnik priljubljen med sosezi, je pokazala lepa udeležba prijateljev in znancev na njegovi zadnji poti. Pokojnik je živel skromno, skoro da v pomanjkanju. Skozi več let mu je do zadnjega stregla s pravim vzgledom ljubezni do svojega bližnjega gospa Dularjeva, ki ni bila s pokojnikom nič v sorodu. Pokojniku blag spomin!

SMARTNO OB DRETI. Naše gasilno društvo dela s polno paro. V teku nekaj let si je s trudom nabavilo poleg ročne brizgalne lep udoben voz za moštvo, krasen prapor in letos pa kljub hudi denarni stiski poleg 400 m cevi še moderno motorno brizgalno. Motorna brizgalna je bila nabavljena od Strojnih tovarnih in livarn v Ljubljani. Res je bila kupna cena precej visoka, vendar nam ni žal denarja, ker smo dobili res dober stroj. Dne 24. avgusta je bila slovesna blagoslovitev nove motorke. Blagoslovitev je izvršil naš župnik g. Franc Stiglic ter nam v lepem govoru razložil resen pomen tega orodja. Blagoslovitev je bila združena z veliko vrtno veselico, ki je pod vodstvom g. Josipa Poberaja nadvse lepo uspela. Najtopleje se zahvaljujemo vsem gg. trgovcem in drugim iz oddaljenih krajev, ki so nam poslali podporo in dobrih ali denarju.

SODRAŽICA. Dne 1. t. m. je došel g. ravnatelj premogovnika v Kočevju v spremstvu rudarjev in paznika, da dodobra preiščejo novi rudniški revir nad Sodražico. Rudarji bodo skupali 15 jam, ki naj služijo v nadaljnjo raziskovanje plasti in rude. Teren je jako ugoden, formacije pravilne. — Na zadnji občinski seji je bilo treba rešiti več zelo važnih gospodarskih zadev. Pri točki o razporedbi občinskih potov so se nekateri odborniki le preveč potezali za osebne koristi. Ker g. župan in ostali odborniki niso mogli niti smiselno ugoditi osebnim zahtevam, so se dotični odborniki kar absentirali in s tem onemogočili nadaljnji potek seje. Kraljeva proklamacija in manifest ministrskega predsednika vevajajo, da se morajo vse osebne in privatne koristi podrediti občem, narodnim in državnim. So pa gotovi ljudje, recimo »poživniki«, ki ne morejo pozabiti starih manir in se uživati v nove razmere. Dne 2. t. m. se je vršil v Sodražici sej. Ker je to le pridobitev najhujše strankarske demagogije, se ni obnesel; ni bilo ne živine ne blaga in kupcev. Trško načelnništvo ni pokrilo s stojnino niti četrtine stroškov za živinozdravnik. — Znanost je, da tukajšnja okolica redi lepo plemsko goved, zlasti se kmetje pečajo z rejo plemenskih montafonskih bikov. Država kupi skoro vsako leto nekaj plemenjakov za južne kraje. Nedavno so primahali med nas tudi trije možje »vrozi, cah,« med njimi celo mož, ki je občini na čelo postavljen. Hoteli so kupiti lepo razvitega vola za občinske bika — zares krasno žival. Nazadnje se je vendarle mo-dri gospodinj prepričati in prepričati vrgli vrle može, da so kupili v trgu pastiranega bika, ki bo zboljševal goveje plemo v sosedni dolini.

JEŽICA. Zaradi bolehnosti je bil razrešen funkcije staroste Sokola br. Ivo Trušč. Vršil je ta važni posel že v prejšnjem Sokolu in je užival ves čas v društvu neomejeno spoštovanje. Za njegov trud in njegove lepe uspehe ostane sokolski Ježici v trajnem in najboljšem spominu. Nadomestuje ga do nadaljnjega podstarosta br. Kocijan Škerl. — V nedeljo se je vpisalo lepo število dece in naraščaja k telovadbi, vabimo pa še druge. Vpisuje se v Sokolskem domu vsako nedeljo od 10.—12. dopoldne. — Telovadni tečaj, ki ga je vodil društveni vadiatelj zbor, zaključil danes s celodnevni-mi predavanji svoje delo. Vabimo pa tudi ostalo članstvo in prijatelje Sokolstva, da posetijo današnja zanimiva predavanja, ki se vrše od 8.—12. in od 1.—6. ure v Sokolskem domu. Zvečer ob 7. uri pa priredijo telovadci tečajnikom zaključni zabavni večer v gostilni g. Ramovža, kamor bratsko vabimo vse ostalo članstvo. Prihodno nedeljo pa otvorijo dramatični odsek svoje sezone z zanimivim komadom.

BORECI PRI LJUTOMERU. Prostovoljno gasilno društvo v Borecih priredi 21. t. m. ob vsakem vremenu na prijaznem vrtu g. Jureša tik železniške postaje veliko tombolo. Zveze z vlakom iz Gornje Radgone in Ljutomer so zelo ugodne, ker bo začetek ob 15. Glavni in drugi dobitek so res lepi, saj znaša skupna vrednost nad 20.000 Din. Vabimo sosednja gasilna društva, prijatelje gasilstva in cenjeno občinstvo od blizu in daleč, naj se te prireditve sigurno udeležijo, ker se bodo poleg dobre

vinke kapljice in svežega piva dobile tudi priiske gibanje na lopari. Tombolske karte so po 3 Din in se dobijo v vseh trgovinah v Križevcih in Borecih v predprodaji. Obenem naproša društvo, naj bi sosednja društva na ta dan ne prirejala svojih prireditev.

ČRNOMELJ. Naše sokolsko društvo deluje v vsakem oziru prav živahno. V nedeljo 7. t. m. se je ponovila burka »Stari grehi«; obisk je bil dober in igralci so tudi, to pot pokazali, da so kos svojim uogam. — 28. t. m. bo na trgu pred Posojilnico sokolska tombola. Le pridno segajmo po tablicah, ker dobitek so vredni, da vsak žrtvuje nekaj dinarjev za naš Sokolski dom. Za majhen denar dobijo lahko živo kravo, šivalni stroj, kolo, vrečo moke in še dosti manjših dobikov. — V začetku oktobra začne delovati naš sokolski kino. Pogodbo smo sklenili s priznanim trdnjo in čajali bomo prvovrstne filme. To bo prvi stalni kino v Beli Krajini in vsekakor pomembna kulturna pridobitev. Da bo lahko posejalo naše kmečko ljudstvo, se bodo vršile predstave tudi ob nedeljah popoldne. Cene vstopnic bodo nizke. Bližnja bratrska društva in prijatelje Sokola prosimo, da nas pri našem delu podpirajo.

Primorske novice

Tekom treh mesecev, to je od 1. aprila do 30. junija t. l., odkar je v veljavi zakon o prenosni užitnine, so inkasirali v Trstu užitnine 6.687.000 lir, lani je dala užitnina v enaki dobi 9.700.000 lir. Diferenca 2.013.000 je občutna. Reklo se je, da bo poravnava užitninske difference država, katera pa je odšla v tržaško občinsko blagajno samo 1.468.000 lir. Po odpravi mitnic se je razvilo tihotapstvo in mnogo manjših stvari se odtegne užitnini. Na tržaškem magistratu računajo, da bo po sedanjih razmerah odpadlo osem milijonov lir inkasa za vsefinančno leto. To vsoto bi morala kriti država, česar pa ni pričakovati v polni meri. Novih virov za občinske dohodke pa tudi ni.

V Rimu se je ustanovila posebna komisija, ki bo urejevala in vodila notranje preseljevanje. Ta komisija bo posvečala svojo pozornost zlasti razmeram vzdolž vzhodne meje, kjer bo imela po vseh občinah svoje organe, ki bodo sprosti naznanjati vsako možnost zemljišnega nakupa. Na taka posestva se naselijo kmetovalci iz Italije in sicer se bo gledalo na to, da pridejo v občine skupine in ne le posamezniki, da se ne izgube in celo raznarodijo med »drugorodci«. Poleg komisije bo deloval centralni odbor za finansiranje poljedelstva v notranjem preseljevanju. Italijanski naseljenci bodo deležni vseh mogočih ugodnosti in olajšav v kmetovanju, da bi se kar najhitreje udomačili in ustallili na novem terenu ob meji, glede katerega pa so po starih provincah razne šene vesti, da je težak in neploden.

V Trstu so inavgurirali dopolavoristični krožek trgovinskih nastavljenec, ki ima svoj sedež v ulici Galatti 20. Navzoči so bili tudi najvišji predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Vsakdo bi mislil, da se bo čula ob taki priliki kaka vzpodbudna beseda za trgovske organizirance glede na sedanji prekarni položaj tržaškega gospodarstva, toda nič takega ni bilo, marveč so vsi govorili krenili v čisto drugo smer. Predsednik krožka Mule je opozarjal navzoče, da so tržaški črnosrajčniki na tem mestu razbili skrivališče sovražnikov Italije in on. Domeneghini je trgovskim nastavljenecem naročil, da morajo delovati po določenih navodilih, da bodo na dan poziva Duceja in domovine pripravljeni močni in bojevit.

Z zakonom od 24. januarja 1929 se urejajo službene razmere pristaniških delavcev. Taki so sledila aplikacija novih zakonskih določb po vseh italijanskih pristaniških, izvzemši Trst. Radi tega je poslal te dni on. Domeneghini na komunikacijsko ministrstvo interpelacijo, da bi izvedel vzroke, zakaj še ni prišlo do izprememb službenih razmer tudi pri tržaških pristaniških delavcih, kar pomeni zanje občutno škodo.

Nadarjena slikarica Marija Ukmar iz Solkana je razstavila nekaj svojih dobro uspešnih ekspresionističnih del v Clementovi trgovini v Gorici. Najboljše njene slike pridejo na četrto deželno razstavo v Trstu, ki se odprti te dni. Ukmarjeva je bila gojenka slovečega argentinskega slikarja Miguela Petroneja.

Vest o številu goveje živine v št. 207. popravljamo tako, da računajo gospodarski strokovnjaki, da se je število goveje živine v goriški in tržaški pokrajini po

suhi leta 1928. znižalo za več kot eno tretjino, ponekod za polovico in ne zvišalo. Nadalje pravi fašistični tisk glede sindikalizma, da so zanj posebno neugodna tla v goriški pokrajini in ne, da so ugodna.

Goriški prefekt Dompieri je dobil obvestilo, da bo izvršila vojaška uprava v goriški pokrajini za štiri milijone vojaških naprav. Delavske organizacije bodo posredovale v svrhu, da bi se upoštevali pri sprejemanju v delo kar največ mogoče domačini.

V Trst je končno prispel že dolgo časa pričakovani 23. topničarski polk iz Palme nove. Nastanjen je v novi vojašnici pri Sv. Ivanu. Poveljstvo polka prevzame apuljski vojvoda.

Idrijski rudnik si je ogledal te dni glavni nadzornik državnih rudnikov iz Rima. Delavci so upali, da bodo mogli z odposlanstvom pred njega, da bi izvedeli, kdaj se uresniči obljube, ki so bile dane lani idrijski delavski deputaciji v Rimu. Zlasti nujna je ureditev pokojnin, da bodo odgovarjale zakonitim določbam.

VANJO DRUFOVKA

ANICA DRUFOVKA
roj. Stuchly
POROČENA
Ljubljana, dne 3. septembra 1930.
13042

309-a

**Autokleparstvo
ter emajlirane
Lutzeve peči**

stavbinsko kleparstvo
in
instalacija strelvodov

Se priporočava

Srebotnjak - Klančar

Ljubljana

Gospodstvska cesta 18

Objava

Uprava Državnih Monopola nabave putem direktnih ponud, koje se imaju podneti do 3. oktobra t. g., jednu instalaciju za vlaženje vazduha, provetravanje i održavanje potrebne konstantne (stalne) temperature u duvanskom magacinu u Skoplju.

Za uslove i obaveštanja obratiti se Odeljenju Industrije. IMBr. 12378. — Štampano je u Službenim Novinama br. 202. od 5. sept. t. g.

A. A. 13036

ZAHVALA

Za vse izraze sožalja in sočutja, ki sem jih prejela ob prerani smrti mojega brata

Dragotina Frank
sodnega nadoficijala v pokoju

za poklonjeno cvetje ter vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, se najtopleje zahvaljujem. Posebna zahvala pa vsem gg. sodnim uradnikom in Sokolu v šiški za častno spremstvo.

Ljubljana, 13. septembra 1930.

MARIJA FRANK, sestra
13032

40 letnico mašinstva je praznoval solkanški dekan g. Jakob Rejec.

Ponesrečil se je 19letni Anton Komac iz Soče na Bovškem. Našli so ga pod Kurom zasutega v debeli plasti snega.

Zaklad na morskem dnu

Na obrežju blizu francoskega pristanišča Bresta se je l. 1922. potopila angleška ladja »Egypt«, ki je imela na krovu tovor zlata in srebra v vrednosti preko 280 milijonov dinarjev. Dvakrat so se že ponesrečili poskusi za dvig tega bogastva, tretjič pa se bo

podjetje potapljačem najbrž posrečilo. Prodrli so že do ladje in z dinamitom razbijajo nje jeklene stene. Največ napora bo povzročevalo razbitje jeklene celice. Ladja je bila določena za prevoz dragocenosti in je jeklena celica posebno krepko zgrajena. Potapljači delajo skoro v popolni temi, ker najmočnejša luč zavoljo vodnih tokov daje svetlobe komaj toliko, kakor bi prižgal šibico. Letos bodo prodrli do zakladnice, prihodnje leto pa se je bodo lotili z dinamitom.

Kupujte knjige v Tiskovni zadrugi!

zalogo v zimskem blagu. Da je to resnica, se lahko vsakdo prepriča v moji trgovini 12852

ANTON MACUN
v MARIBORU, Gosposka ul. 10

Pazite na vhod, ki ima ob straneh ogledala.

Manufaktura

TRENCHCOATE

original londonski kroj za dame in gospode, blago za damske in moške plašče itd. itd. Vam nudimo

na obroke,
ako nas posetite v trgovini ali pa zahtevate potnika.

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sožalja povodom smrti našega nepozabnega

Matije Kumpa

upokojenega stotnika bivšega domačega 17. p. p.

izrekamo vsem iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo blagim srcem, ki so mu nudila pri nezgodi velikodušno pomoč, preč. gospodu kanoniku Volcu, naši vojaški oblasti, gospodu polkovniku Andrejki, udruženju upokojenih častnikov, častitim šolskim sestram in preč. vodstvu Marijanišča, vsem, ki so ga spremljali na zadnjem potu, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem, ki so nam kakorkoli izkazali in izrazili sočutje.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1930.

13029

Žalujoči ostali

Zahvala.

V neizmerni bolesti zaradi prerane smrti naše edinke

MARGARETE

nisva v stanu, da bi se posamič zahvalila vsem, ki so nama blago dokazali svoje sočustvovanje ob prebriskem udarcu usode, ki naju je zadel. Prošiva zatorej vse ljube prijatelje in znance iz krogov meščanstva, uradništva, trgovine, obrtništva, industrije kakor tudi časnika, ki so prišli v tako velikem, častnem številu, da izkažejo pokojnici zadnjo čast, — prosiva spoštovano ravnateljstvo pivovarne Union v Ljubljani, uradništvo in delavstvo pivovarne Union v Mariboru, gospoda državna tožila dr. Jančiča in dr. Zorjana, gospode odvetnike, g. gimnaz. direktorja dr. Josipa Tomiška in vse gg. profesorje gimnazije kakor tudi ljube tovariše in tovarišice pokojnice, g. profesorja verouka Kocipra, ki je pri blagoslovitvi groba izpregovoril tolažilne besede, častito župno duhovščino pp. frančiškanov, Glasbeno Matico, ki je presunljivo zapela žalostinke, vse darovalce številnih krasnih vencev in šopkov kot poslednjih ljubeznivih pozdravov najini nepozabni Margareti, — prosiva vse, naj sprejmejo po tem potu izraze najine najiskrenejše in najpriščnejše zahvale.

Maribor, dne 11. septembra 1930.

13041

Globoko žalujoča roditelja:

Avugust Löschnigg in Maria Löschnigg

Dijakom ob začetku šolskega leta v vednost!

Vsak dijak, ki kupi o

knjigarni Tiskovne zadruge

v Ljubljani, Prešernova ulica 54

Čim večji je
kupni znesek
večja je izbira.

vsaj za Din 100.-- si lahko izbere lepo leposlovno knjižo.

Izrabite to priliko in kupite šolske knjiže v zgornaj imenovani knjigarni!

Iz življenja in sveta

Obitelji z 22 živimi otroki

Belgijska obitelj van Hul pred svojo hišico. Okoli očeta in matere je zbrano 21 otrok. Novorojenčka, ki je 23. dete zakoncev van Hul, drži v naročju mati

Nova odkritja na polju raka

Bolniki ne smejo uživati sladkorja, zelenjave, mleka in čaja, ker taka hrana pospešuje razvoj raka -- Priročljiva hrana je beljakovine, maščobe, kava in alkohol

Način prehrane je postal zadnja leta eno najvažnejših sredstev za pobijanje raznih bolezni. Dijetetično zdravljenje so strokovnjaki proglasili za potrebno pri vsaki bolezni. Gersonova metoda za lečenje sušice dijetetičnim potom je dala pobudo za slični način zdravljenja raznih drugih bolezni. Pri tem je prišlo samoumevno v ospredje tudi vprašanje, da-li bi se dal z dijeto lečiti tudi rak. Proučavanja, ki so se vršila v tem pravcu, sicer doslej še niso prinesla zanesljivega načina zdravljenja raka, vendar pa so dognala, da nekatere snovi pospešujejo, druge pa ovirajo njegovo rast in razvitek.

Frankfurtski zdravnik dr. Gaspari javlja, da so poskusi z živalmi dognali mnogo zanimivih stvari, doslej reznanih v proučevanju raka. Ugotovljeno je, da vitamini v preveliki količini pospešujejo rast rakavih nadorov in da ustvarjajo ugodna tla za razvitek raka. S tem ni rečeno, da bi se morali vsi vitamini izločiti iz človeške hrane, kajti nedostatek vitaminov v hrani deluje potem v drugih pravih zelo neugodno na človeški organizem. Poskusi z živalmi so dokazali, da dovajanje ogljikovih hidratov zlasti po sladkorju zelo pospešuje razvitek raka. Človek, ki trpi na raku, mora gledati, da uživa kolikor mogoče malo ogljikovih hi-

dratov. Pač pa dovajanje beljakovine in maščobe v telo ovira in otežkoča rast rakavih nadorov.

Kar se tiče soli v telesu človeka, obeleži na raku, je določena stroga dijeta. Hrana, ki vsebuje mnogo kalcija, draži rast in je ugodna za razvoj raka. Zato mora bolnik uživanje zelenjave, ki vsebuje splošno zelo mnogo kalcija, omejiti na najmanjšo mero. Zelo neugodno pa deluje na razvoj raka kalij. Doslej se še ni moglo ugotoviti, da-li ima kuhinjska sol v tem pogledu kake škodljive učinke, zato bolnikov ni treba pretirano odvrnati od uporabe kuhinjske soli, kakor je to v navadi pri dijetetičnem zdravljenju sušice. Po operaciji raka se mora bolniku dati kolikor mogoče malo vode in tekočin sploh. Preveliko uživanje mleka deluje nepovoljno na bolnika, neugodne učinke imajo tudi večje količine močnega čaja. Črna kava pa je popolnoma neškodljiva ter celo priporočljiva. Isto velja za alkoholne pijače, seveda se v obeh primerih ne sme iti preko mere.

Profesor dr. Gaspari je tudi velik nasprotnik presne hrane, ki jo v Nemčiji zlasti zadnji čas tako silno propagirajo. Presna hrana vsebuje preveč vitaminov, ki dražijo in pospešujejo razvoj raka.

Oceanske palače

Še pred kratkim je pomenilo potovanje preko Atlantika samo dolgočasje in obupno pričakovanje zanimivejšega kopnega. Zdaj pa so parniki tako lepo opremljeni, da pomeni pet ali šestdnevno potovanje sam praznik. Potniki sploh ne občutijo, da so na vodi. Imajo dolg in širok krov za sprehode, basine z pogreto morsko vodo za plavanje, parne kopeli, dvorane za sabljanje in streljanje. Sportnikom so na uslugo električni, jako muhasti konji, ki zahtevajo veliko spretnost, avtomatični čolni za veslanje, tenis in druge igre. Vsak večer imajo kino, plose in prireditve na malem odru. V ladijskem trebuhu poslujejo trgovine, kjer pozabljivi potniki lahko dobe vse toaletne potrebščine, perilo, čevlje in obleke. V ladijski lekarni so na razpolago poleg zdravil tudi igrače, parfemi in pri Američanih celo sladoled. Zraven posluje brivec z neštevilnimi pomočniki in pomočnicami za vsak razred posebej. Poslovni ljudje se v času med zajtrkom in čajem ob petih lahko poslužijo ladijskih podružnic različnih borznih posredovalcev, kjer po radiu dobivajo poročila o tečajih in prodajajo ali kupujejo kakor na suhem. Kadar napoči ura za večerjo, ki je najsvečanejši trenutek tekom vsega dneva, morata borza in sport počivati. Po kosilu so na uslugo bar, plesna dvorana, predstave in nočna kavarna.

Peggy Duncan

Rokavski preliv med Francijo in Anglijo je priljubljeno torišče, kjer plavalci dokazujejo svoje vrline. Mlada Peggy Duncan iz Južne Afrike je letos prva preplavala preliv, dasi je nekoliko oseb skušalo doseči enak uspeh. Progo je preplavala v 16 urah 15 minutah.

Düsseldorfski tjulenj

Nemško mesto Düsseldorf, ki si je s svojim volkodlakom steklo žalostno svetovno slavo, ima novo senzacijo. Zopet pišejo vsi nemški časopisi o Düsseldorfu, ali sedanja senzacija je vse krotkejša in nedolžnejša prirode. V Reni se je namreč pojavil tjulenj in prebivalstvo v množicah postaja na bregu in opazuje plavalke umetnosti severnega gosta, ki je na nekaj čuden način zablodil globoko na jug. Najprej so ga opazili v mestnem kopališču ob Reni, kjer se je prav lagodno grel na solncu. Boječ neži so bežali pred čudno pošastjo, hrabrejši pa so ostali kakor vkopani pred njo. Ker pa se grozovita zver ni zmenila za dvoonožce, so se je tudi ti polagoma privadili, tako da se boje, da bo čudak le prehitro zapustil gostoljubne nemške vode in jo mahnil na ledeni sever.

Obleke za dijake in površnike za jesen

najceneje pri tvrdki 16

Drago Schwab, Ljubljana

Kako bo čez 100 let

Znani angleški novinar in politik lord Birkenhead je objavil knjigo »Leto 2030«, kjer poskuša napovedati vpliv bodoče tehnike na javno življenje. Kakor vsi ostali avtorji sličnih utopij, je tudi Birkenhead prepričan, da bomo kmalu imeli umetno kemično, tako zvano sintetično hrano, ki bo cenejša in okusnejša nego je današnja. Ta izum bo uničil poljedelstvo in živinorejo, zato bodo obubožani kmetje planili v mesta. Ni dvoma, da bo umetni sladkor, kruh in sočivje cenejše nego je sedaj pitna voda. Čim se bo človeštvo posrečilo razložiti molekularno energijo, bo dobilo novo neizčrpno delavno moč. Potovali bomo po zraku s hitrostjo 1000 km na uro. Še poprej bodo vprežene sedaj neizrabljene prirodne moči, kakor velikanški slapovi v Himalaji. Najbrž bodo stale ob vznožju najvišjega svetovnega gorovja že čez 60 let velikanse tovarne. Prijetno novico bo pomenila odsotnost dima, saj in ropota. Nihče ne bo več kuril s premogom. Vsaka tovarna in delavnica bo snažna in higienska kakor sanatorij. Orjaški stroji bodo delali popolnoma neslišno. Ljudem samim sploh ne bo treba delati, zgolj stroje bodo nadzorovali. Najbrž bo tudi polklicni strojinik zahajal v tovarno samo

za pol ure vsakih štirinajst dni enkrat. Seveda bomo lahko iz Londona poslušali in videli vse, kar se godi v Avstraliji. Bolezni bodo zatrite. Znanost bo rešila skrivnost organske celice ter uredila sanje alkimistov o homunkulusu, umetnem človeku. Birkenhead imenuje to postopanje »ektogenično rojstvo«. Umetna celica ne bo potrebovala za svoj razvoj maternice. Zadostovala ji bo steklena posoda na polici v laboratoriju. Umetnemu otroku bomo lahko vcepili vse zaželjene lastnosti. Na ta način bomo dobili »robote«, nižja bitja, ki bodo pravim ljudem odvezali vse potrebno težko delo. Človeštvo bo dovolilo naravno rojstvo samo onim staršem, ki koristijo javnosti. Ustvarilo bo novo pokolenje duševnih velikanov. Seveda bo pod takimi okoliščinami izgubil zakon svoj sedanji pomen. Nobeno dekle ne bo potrebovalo neljubega moža, ker se bodo sklepali zakoni samo iz ljubezni. Žene bodo razrešene dolžnosti vsakemu soprogu in zoper lastno željo roditi deco. S tem šele bodo postale moškimi popolnoma enakopravne in bodo lahko močno vplivale na mirnejši mednarodni razvoj.

Sovjeti zoper sv. pismo

Sovjetska vlada je izdala ukaz, da se morajo oddati vsi molitveniki in biblije. Uradi bodo poslali vse nabožne knjige v stope, novi papir pa je določen za sovjetske liste, osobito za glasilo brezbožnikov. Kdor ne bi oddal nabožnih knjig, se bo moral zagovarjati pred sodiščem zavoju protirevolucionarne delavnosti. Ukaz velja za pobožne knjige vseh ver. Tudi koran intalmud nista izvzeta.

klobuk je klobuk gospoda.

PICCADILLY klobuki imajo štiri prednosti:

so lahki,
ceni,
trpežni,
elegantni.

11684

Sovražnik človeštva

Nedavno je bil na dvorišču kaznilnice v Leawenworthu usmrčen neki Karl Panzmann, ki si je s svojimi zločini pridobil priimek »najostudnejšega morilca sveta«. Kriminalisti vse Amerike se silno zanimajo za tega zločinca, ki ima na vesti celo vrsto umorov, pa zanje ne ve povedati drugega razloga kakor svoje sovraštvo do človeštva. Ko mu je sodišče med razpravo ponudilo odvetnika, je mož z ogorčenjem odklonil ponudbo, čez, da je popolnoma zadovoljen, ako ga obesijo. Ko je seveda dobil uradnega zagovornika, mu je grozil na vse mogoče načine, ako le odpre usta v obrambo svojega klijenta. Zaradi tolike trdovratnosti je sodišče naročilo zdravnikom, naj preiščejo Panzmann, dali je duševno zdrav. Ta pa je zdravnikom kratkoma dejal, da je popolnoma pri zdravi pameti, da mori iz edinega razloga, da bi s tem zmanjšal ogabno golazen, ki se ji pravi človek. Človeštvo da bi mu moralo biti le hvaležno, da ni razmnoževal te golazni, marveč jo je skušal celo iztrebiti. Vzroka za tako zagrenjenost niso mogli odkriti in je šele morilec sam povedal, da je bil sirota in da so ga vzgajali v sirotišnici. Ta vzgoja pa da je tako strašna, sramotna in ničvredna, da je treba za tretje človeštvo, ki si je izmislilo take zavode. Kdor se spominja slike iz sirotišnice v Dickensovem romanu »Oliver Twist«, bo moral priznati, da so taki zavodi čisto prej pekli kakor pa dobrodušni zavodi, dasi nosijo ta slovo.

Snov za film

V Folkestonu na Angleškem so imeli senzacijsko poroko. Alfred Durban, raznašalec časopisov, je poročil miss Vivian Huntington, bogato veleposestnico, ki ima več graščin v Kanadi in Zedinjenih državah. Petična nevesta se je seznanila z bodočim ženinom na izletu v Evropo, ko je pri njem na ulici kupovala časopise.

Ameriška pravica

S svojo gorečnostjo pri aretaciji ameriškega razbojnika Jacka Diamonda si je pruska policija nakopala v Ameriki samo smeha. Brzko je zmagoslavno javila v Newyork, da ima v pesteh razvpitega lopova, je newyorška policija takoj brzojavila, da proti Diamondu nima ničesar, ker mu ne more ničesar dokazati. Aachenska policija se je Jacku lepo opravičila in ga izpustila, ko ji je tudi ameriški poslanik zatrdil, da je tiralica za Jackom stara že tri mesece in da mu sodišče ni moglo dokazati umora. Bolj res je, da lacku v Ameriki le niso hoteli dokazovati umora, ker se boje njegovih razbojniških prijateljev, njih revolverjev in bomb. Ameriški listi zdaj opisujejo Diamonda kot poštenjaka, vnetega sportnika in dobrega trgovca, ki se je ves posvetil svojemu poslu: tihotapstvu alkoholnih pijač. Mož je tem bolj vse časti vreden, ker se je povzpel do milijonskega imetja iz navadnega žepnega tatuta. Postal je kmalu desna roka pruskega chičaškega bandita Ala Caponeja. Kasneje sta se tovariša razdružila in prirejata od časa do časa vojne med pristaši in uslužbenci obeh gospodarjev. V Ameriki velja bolj kakor kje drugje pravilo o malih tatovih, ki jih obešajo in o velikih, ki jih izpuščajo. Jacka so sodišča večkrat zaprla, dokler je še segal v žepu svojih sodržavljancev po kako urico ali dolarček. Dandanes pa je Jack težak milijoner in njegove osebe več ne doseže roka pravice. Kljub temu pa tudi v Ameriki ne manjka ljudi, ki upajo, da bo junak Diamond končno vendarle prišel do zasluženega električnega stolca.

Tisoči mumij

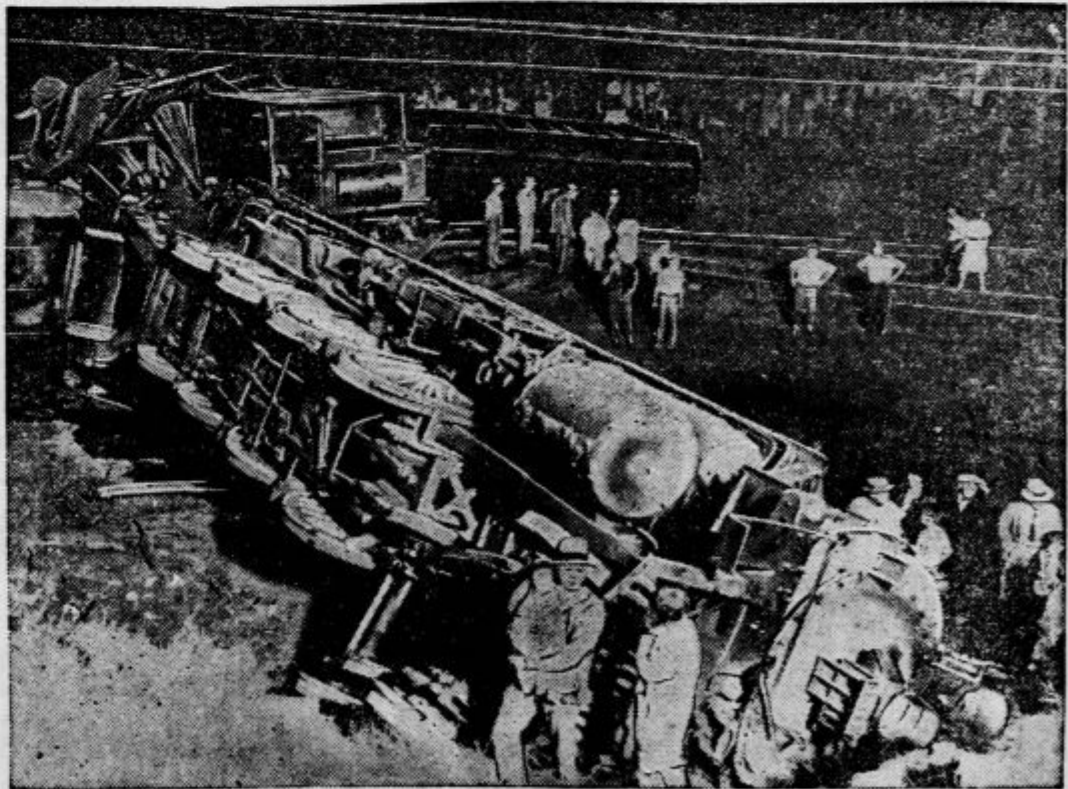
Salem Hasan, profesor egiptologije na kairski univerzi, ki je prišel ta mesec v London, pripoveduje o velikem uspehu, ki ga je dosegel pri izkopavanju groba Ra Overa, najvišje ga svetnika faraona Neferikara pred 5000 leti. Prof. Hasan je našel podzemeljsko, z dragulji in kipi natrpano svetišče, ter nebroj mumij brez krst, zloženih kakor polena v štiri vrste. Mumij je nedvomno na tisoče. Do sedaj še niso preštete. Ugotovljeno pa je, da so to ostanki samih velikašev. Obrazi so pokriti z zlatimi krinkami, in zavoji popisani s svetlimi reki. Potrebno bo vsaj dve ali tri leta naporega dela, da se posreči popisati vse te neprecenljive zaklade.

Voda za Viljemov čaj

Neki dortmundski list priobčuje popis bivanja bivšega cesarja Viljema v generalnem štabu. Ko so se morali vsaki zadovoljiti z vodo in hrano, kakršna je pač bila na razpolago, je Viljem trdil, da ne more piti čaja, ako ni napravljen na vodi iz Potsdama, čez, da na vsem božjem svetu ni druge vode, ki bi bila tako primerna za čaj. Zato je dal ukaz, da morajo v generalnem štabu imeti za cesarja vedno potsdamsko vodo. Po najvišjem povelju je bil osnovan cel vodovod, od katerih je vsak dan po dvojica bila na potu, da je prinesla kotliček sveže vode za najvišjega vojnega poveljnika. Viljem je sedaj že več ko 10 let na tujem in je čudno, kako le živi brez potsdamske vode.

Skrivnostna postavka v proračunu

V francoskem državnem proračunu je določena stalna vsota 5000 frankov, ki jih država vsako leto dovoli za okrasitev stolnice v Marseilleu. Stolnica doslej še ni gotova, kajti sama notranja okrasitev je proračunana na 20 milijonov frankov. Ako bo država prispevala redno po 5000 frankov, kakor to dela sedaj, je upati, da bodo dragi mozaiki stolnice gotovi čez kakih 4000 let. Ako se za mozaike ne bodo zavzeli zasebniki, je malo nade, da bi nozna pokolenja nekdanjih Marijevih naseljenecv doživela dogotovitev hrama. Vladna vsakoletna pomoč je namreč tako neznatna za današnje prilike, da zadostuje komaj za vzdrževanje doslej gotovih okrasov.

Delo ameriških razbojnikov

Grozovito razdejanje pri Osage Hillu, kjer so zločinci navallili na progo velike skale, da je vlak skočil s tira. Razen velike gmotne škode, ki jo trpi železniška uprava, je bilo ubitih tudi 8 potnikov, več pa jih je bilo hudo ranjenih.

Tudi takrat

ko ni solnce, Vam bo pranje izredno olajšano, ako hoste za to uporabljali

pravo terpentinovno milo.

Električna sila iz morja

Morje bo morda v kasnejših stoletjih važen izvor električne energije, kadar se bo ljudem posrečilo najti način, kako bi se dale izrabiti orjaške sile plime in oseke. Doslej se kaj sličnega še ni posrečilo nikomur, dasi so si že razni izumitelji ubijali glave s tem problemom. Tudi poskusi francoskega tehnika Ludovika Claudea, ki je uredil izotermično postajo v zalivu Matcamazas na otoku Kubi, niso doslej dali praktičnega uspeha. Šele zadnji čas javljajo, da se je Claudeu po silni borbi z razjarjenimi elementi le posrečilo dogotoviti tovarno, ki bo dovajala električno silo iz morja. V deželah ob ravniku vladajo velike toplotne razlike med vodo na površju in med vodo v globini. Na gladini ima voda toploto 30 stopinj, v globini 1000 m po komaj 5 stopinj Celzija. Da izrabiti to razliko v proizvajanje električne sile je Claude napravil dva kilometra dolgo in 160 cm široko jekleno cev ter jo potopil v morje. Dva poskusa sta se mu ponesrečila; prvič je delo uničila sobotaža domačih delavcev, drugič pa je morska sila pretrgala cev. Claude pa ni obupal, poskusil je še tretjič in to pot mu je uspelo. Njegova izotermična naprava je skoro gotova ter bo otvorena v teku tega meseca. S tem bo dosežen važen uspeh in napredek pri tehničnem izkoriščanju prirodnih sil.

Zora voda

proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.

Zak. zašt.

Odobrena od zdravstvenega odseka pod št. 1793—20 kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh si guren in trajen. Cena steklenic brez poštne Din 35.—

ZORA VODA I. OREL, Zagreb

Radičeva (Duga) ul. 32.

Posiljamo po povzetju, in to samo na čitljive naslove.

Nov način rečne pregrade

V Quebecu so na reki Saguenaji izgradili nasip na popolnoma nov način, ki se je obnesel proti vsemu pričakovanju naravnost izborno. Na bregu so sezidali betonski masivni stolp v širini rečne globine in v višini nje širine. Na zunanji strani je bil stolp gladek, na strani, obrnjeni proti reki, pa je bil sezidan natančno po rečnem dnu. Ko je bil ogromni stebel gotov, so ga z dinamitom podrl na reko in padel je tako lepo, da je zagrabil na mah popolnoma vsak odtok vode. Kanadeški inženjerji so si s tem novim načinom prihranili obilo trupalnega dela z zabijanjem pilotov, s čimer so si tudi izdatno zmanjšali stroške.

W. Mastermann:

Kdo jo je umoril?

Roman

V predsobju je zagledal Anthonyjeve palice za golf, ki so stale na stojalu za dežnike; nenadna misel ga je prešinila. Vzel je eno izmed njih in jo pogledal, kakor da ga nagiblje k temu sportniško zanimanju. Palica je bila levičarska in Curtis je videl, da so tudi vse ostale napravljene za levo roko.

»Kakor vidim, je gospod Anthony strasten igralec golfa?«

»Seveda. In še prav dober.«

»Pri nekaterih vrstah sporta je ugodno, če je človek levičar.«

»Morda. A gospod Anthony se je tega odvil, ker se mu je zdelo, da ga dela smešnega.«

Curtis je imel težko vest, ko je zapustil stanovanje. Vohunjenje je bilo res da njegov poklic, a kot vlomilec se je bil danes prvič izkazal. Pa kaj je hotel, dolžnost je bila dolžnost!

Sel je naravnost na policijsko ravateljstvo in se prijavil Boyceu. Čez nekaj minut je sedel velikemu možu nasproti.

»Hoteli ste govoriti z menoj v zadevi umora Kitty Lakeove?«

»Da, gospod policijski svetnik, obrnil bi se bil do gospoda Sinclairja, pa slišim, da je v inozemstvu.«

»Ali imate kako poročilo zame?« je vneto vprašal Boyce. Izrabljanje duševnega dela drugih v svoje lastne namene ga je zmerom veselilo.

»Nekaj novic imam, ki so nedvomno važne. Najprej bi vas prosil, da pogledate pismo, ki so ga, kakor menda pomnite, našli na kraju dejanja. Spisano je na stroj.«

Boyce je napravil neznansko moder obraz in si ogledal pismo.

»In tu imam abecedo v strojni pisavi. Ali bi bilo moči ugotoviti, če je oboje spisano na istem stroju?«

Boyce je pozvonil. Ko je stopil v sobo njegov uradnik, mu je ukazal, naj pokliče gospoda Thomasa, veččaka za pisalne stroje.

»Ta očrt,« je nadaljeval Curtis ko je uradnik odšel, »sva napravila z gospodom Sinclairjem po morilčevih stopinjah. Zdaj sem dognal, da se natanko ujema z očrti čevljev gospoda Georgea Anthonyja.«

Boyce je osuplo vzdignil glavo. »Kaj, ali mar mislite...«

»Mislim, gospod višji nadzornik, da je nekaj razloga za sumnjo.«

Vrata so se odprla in gospod Thomas je stopil v sobo.

»Poglejte, Thomas,« ga je ogovoril Boyce, »to spada v vašo stroko. Ali mi lahko poveste, če je to dvoje pisano na istem stroju?«

Po skrbni preiskavi je menil Thomas: »Videti je, da sta oba spisa napravljena vsaj na stroju iste znamke; da pa ugotovimo, ali sta res oba z istega stroja, v to je potreba mikroskopske preiskave. Če ju smem vzeti s seboj, vam bom o tem lahko zanesljivo poročal.«

»Prosim, storite to. Stvar je izredno važna. — Tako, Curtis,« je rekel Boyce, ko je narednik povedal svojo zgodbo do konca, »prepusite vse ostalo meni. Delati ste izvrstno in poskrbeti hočem, da dobite za svoj trud primerno priznanje; ostale poizvedbe bomo pa mi opravili. Zadeva se razraža v pravo senzacijo. Zadovoljno si je pomel tolste roke.

Curtis ni mogel skriti svojega razočaranja. »Tedad naj ne ostanem več v Londonu?«

»Ne, sinko, bodite pomirjeni in vrnite se domov. O nadaljnjem poteku stvari vam bom poročal. In pred vsem: ne zinite nikomu besedice.«

Potrkalo je in v sobo je stopil pisar. »Neki gospod bi rad govoril z vami, gospod policijski svetnik,« je rekel in podal Boyceu vizitko.

»Spustite ga noter,« Boyce je milostno pokimal Curtisu, v znak, da je razgovor končan.

Nato je Boyce vstal, da pozdravi slavnega pisatelja Roberta Kenyona. Kakor vsi ljudje njegove sorte, je bil nasproti svojim podrejenim uradnikom širokoustnez, v občevanju z velikimi in znamenitimi ljudmi pa do ponižnosti vljuden. Nič ga ni bolj veselilo, kakor če je mogel v svojem klubu reči: »General Ipsilon mi je davi pripovedoval... Saj veste, slavnji vojskovodja, ki je seveda moj bližnji prijatelj...«

»S čim vam smen, postreči, gospod Kenyon? Izvolite sedeti!«

Kenyonov rezko začrtani obraz je bil blede in utrujen ter pokrit z globokimi brazdami, njegovi lasje pa za spoznanje bili sivi negre pred mesecem dni. Ko je potrto sedel v naslanjač, bil človek rekel, da se je od dne umora za več let postaral.

»Prišel sem, gospod Boyce, da vas vprašam, ali imate kakke vesti o tem, kje je moja žena.«

»Žal mi je, gospod Kenyon, neskončno mi je žal. Poizvedbe v tej zadevi sem poveril svojim najboljšim ljudem in jih tudi opozoril na veliko nagrado, ki ste jo obljubili. Na žalost je bilo doslej vse zaman.«

»Tega ne morem več prenašati,« je rekel Kenyon in si potegnil s koščeno, nervozno roko po čelu. »Izgnila je brez sledu. Izprva prav za prav nisem bil vznemirjen — mislil sem, da je šla h

kakim znancom, ker jo je spravila katarstrola morda nekoliko iz ravnotežja — a zdaj sem pripravljen na najhujše.«

»Ali mislite, da bi se bila utegnila — Boyce se ni upal izreči svoje domneve.«

»Ne vem. V njenem vedenju ni bilo nikakih znakov, po katerih bi mogel sklepati kaj takega. Burna je res da, kakor vse Irke, a vendar ne morem verjeti — ne, prepričan sem, da tega ne bi storila.«

»Tedad mislite, da gre za kako drugo možnost?«

»Govoriti hočem odkrito, gospod Boyce. Moja žena in Kitty Lakeova sta bili intimni prijateljici in sta druga drugo vse zaupali. Ali ne bi bilo mogoče, da bi ista roka izvršila še drugi umor z namenom, da s tem prikrije prvega? Morda mi vdihava to misel samo moja izmučena domišljija, ali —«

Boyce se je strmo vzravnal v svojem naslanjaču. »Ne, ne, gospod Kenyon. Tega ne morem verjeti. Morda je izgubila spomin in blodi brez cilja okrog. Nemara se še spominjate nekega takega slučaja, ki je postal slaven?«

»Vem, vem, in skušam si dopovedati, da se bo stvar razmeroma nedolžno pojasnila. A vendar sem prepričan, da je mogel samo norec umoriti Kitty Lakeovo in da je s kake pretvezo zvalil mojo ženo kdo ve kam. Vaši ljudje so storili več, nego je bilo njihova dolžnost. Vso mojo hišo so pretaknili, da bi našli kakoli sled, a brez najmanjšega uspeha.«

»Ena možnost bi bila, pa se je skoro ne upam izreči.«

Boyce se je ogibal Kenyonovih oči in se nervozno igra s svojim nožem za papir.

»Govorite, uvaževati moramo vsako možnost.«

»Nu, če je tako, gospod Kenyon, oprostite. — Vsekakor se mi vidi izključeno, da bi bila svojevoljno odšla... hotel sem reči... ne sama?«

Kenyon se je tako krčevito oklenil

stranice svojega naslanjača, da so mu členki pobledeili.

»Za Boga, človek, vsaj te misli mi ne vtepaite v glavo. Ali si nisem že sam vse dni iz noči zadajal tega vprašanja? Ta možnost ne tlači kakor mora. A s kom? Le s kom? Moira je najzvestejše in najpoštenejše bitje na svetu in nikoli me ni niti za trenutek obšla misel, da me ne bi več ljubila. Res je, da sem dokaj starejši od svoje žene in da ljubosumnost ni tuja nobenemu možu, ki ljubi. Ali — ne, prepričan sem, da se motite.«

Boyce se je trdo boril s to sumnjo, ki jo je smatral v dnu svojega srca za upravičeno.

»Samo ena pot nam ostane. Poslati moramo časopisom obvestilo in jih ositi za pomoč. Dobro bo, če javno razpišemo nagrado in se po radiju obrnemo do občinstva, naj podpira naše poizvedbe.«

Kenyon je zastokal. »Prav imate, akoravno mi je strašna misel, da bodo vlačili mojo duševsko življenje po ulicah. V klubih bodo skomigali z rameni, češ: uogib Kenyon! Vse prenesem, samo sočutja ne... a če ni druge možnosti, mora no zgrabit tudi za to. Nikoli si ne bi mogel oprostiti, če bi zanemaril le najmanjše sredstvo.«

»Prav. Takoj bomo ukrenili, kar je treba.«

»Mislim si,« je rekel Kenyon in vstal, »da se vam če ni posrečilo razjasniti umora. Videti je, da bo ostala ta skrivnost na vekovnj zavija v temo.«

»Tega ravno ne mislim,« Boyce se je kar napihnil od važnosti. »Skrivnost ne bo ostala nepojasnjena.«

»Tedad ste morili, če na sledi?«

»Čam, da bomo mogli v najkrajšem času ukreniti nelaj odločilnega. Sam se zanimam za to zadevo. Danes vam še ne morem reči drugega kakor to, da se nekaj obeta.«

Varujte mičnost Vašega smehljaja!

Celo manj lepi obraz deluje mikavno, ako pokazujejo smeječe ustnice belo-blesčeče zobe. Koliko skrbnosti in negovanja pa zahteva takšna lepota! — Erasmic Savon Dentifrice da smehljaju poseben mik. Dobrodišča pena ohranja Vaše zobe bele in sveža usta. Rabite jo redno. Tako ugodna v uporabi....

ERASMIC SAVON DENTIFRICE

Pianine Dalibor

CSR

razstavljamo na velesojmu v Ljubljani samo še

14. in 15. t. m.

Izrabite izredno priliko za izjemen nakup prvovrstnega

Pianina DALIBOR

po tvorniških cenah in pod ugodnimi plačilnimi pogoji.

Stürmannova

premična okna in vrata

Državni nemški in mnogi inozemski patent. — Posebno se priporoča za hotele, restavracije, vile, zaprte verande, šole, društvene domove in bolnice.

Premakljiva dela obojestransko v kovinastih členkih trdnih tekoča dajeta sigurnost: polnega zapaha, lahkega teka brez trenja, ker se les in barva ne dotikata, popolnega higijenskega zračenja in lahkega premikanja, čiščenja brez vsake nevarnosti, ker se da sta oba dela na znotraj odpreti.

Oglejte si originalno okno pri proizvajalcu za Jugoslavijo, specialna mizarska tvornica

M. GOGALA, Bled I.

Telefon št. 52. 295a

REVMATIZMA TRGANJA GLAVOBOLA ŽIVČNIH BOLEČIN

se rešite naglo, ako uporabljate francosko žganje: Radium vinski cvet

„Elevator“

Ako ga ne dobite v svoji lekarni ali drogeriji, tedaj pišite edino pooblaščenemu proizvajatelju

„PIRETRIN“ D. D. ZAGREB

Branimirova ul. 43,

ki Vam pošlje po povzetju 5 malih steklenic za Din 50. 12963

Zahtevajte gratis

v svojo hišo naš bogato ilustriran

katalog

krasnih in modernih predmetov za gospodnstvo in gospodstvo. Dopisnica zadostuje. Stvar je vredna poizkusa.

I. Razpošiljalnica „OMNIA“

Ljubljana, Miklošičeva c. 14. 130

Siro no podjetie

R. WILLMANN, LJUBLJANA

Stomskova ul. 3. 12977 a

Zatvornice, vodna kolesa in mlinske naprave, beneški jarmeniki, krožne žage, nihalne žage, transmisijski deli.

Duckolesa, motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. — Velika izbira, najnižje cene. — Prodaja na obroke, ceniki franko.

TRIBUNA F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Šoferska šola

1. Gabersčik, bivš komisar za šoferske izpite

Lubljana, Bebelsova cesta 52.

Klišeeje

vseh vrst za eno in večbarvni tisk izdeluje

„Fužografika“

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 23

IZVANREDNA PRILIKA!

Zelena služinska patent postelja zložljiva, s tapriranim madracom, zelo praktična za vsako hišo, hotele, nočne klube in gostilne: osebe stane samo Din 350.— Razpošiljam po poštnem povzetju.

Lesena patent postelja, zložljiva, s tapriranim madracom, zelo praktična, stane samo Din 290.—

Letalca za sušenje — (Liegestuhl) najnovije vrste, stane samo Din 150.—

Madrac punjen z volnom stane samo Din 750.—

L. BROZOVIC, ZAGREB ILICA 82. 262

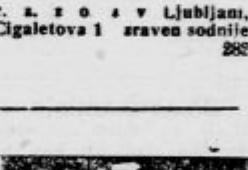
Ako želite kupiti na obroke

obrnite se na

Kreditno združenje

detačnih trgovcev

F. A. S. O. v Ljubljani, Cigaletova 1. straven sodniti 262

VREČE

nove in rabljene vseh vrst ter juto za embalažo ima vedno v zaloz

Mirko Mlakar

Ljubljana, Stomskova ulica 11.

peči

Velika zaloga samog. GUZELJ Ljubljana, Gliska Beljaska ul. 4. Celovška cesta 58. Telefon 3252

Kljub vsemu zmaga

LIGIS LIGA

nad vsemi ostalimi brezalkoholnimi pijačami! Kdor enkrat poskusi, ostane za vedno njen privadnik. 11607

Prvovrsten, pri modnih trgovinah v Beogradu temeljito vpeljan

ZASTOPNIK

ki ima že zastopstvo kravate, želi zastopati tvornico kakega kurantnega artikla — perilo ali slično.

Ponudbe na: **Tovarno ovratnic Bozi Hribar & Comp., Slovenjgradec.** 12998

Zahvala.

Podpisana izrekam tem potom »Ljudski samopomočje v Mariboru za takoj izplačano podporo po smrti moje matere g. Alojzije Sitar najlepšo zahvalo in priporočam do dobrotno društvo vsakomur najboljše.

Maribor, dne 9. septembra 1930.

ALOJZIJA ANKELE

Prevozni triciklji

se izdelujejo za trgovce, peke in masarje v različnih modelih — Ceniki franko. Prodaja na obroke.

»Tribuna« F. B. L. Ljubljana.

Restavracije in gostilničarji

ogledajte si naš najnoviji patent

Električna zračna pumpa za pivo

katera deluje avtomatično v paviljonu F št. 116/18 Severočeska tovarna vagonov in strojev d.d. Češka Lipa

Za seimarije, krošnjarije!

Pod tovarniško ceno 13014 prodam 80 kosov raznega

sukna (štofa in kamgarna).

Ovan Železnikar, Ljubljana, Marijin trg 3

KAVARNO

v večjem mestu, ODDAM v NAJEM strokovnjaku, ki je zmožen voditi večjo kavarano. — Sprejem tudi družabnika.

Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra«, podružnica Maribor, pod »Kavarna«. 13018

A. Golob & Komp.

LJUBLJANA, Puharjeva ulica št. 3.

Izdelovanje emajliranih PEČI. Popravilo vseh vrst pločevinastih, emajliranih in Lucovih peč. Splošno kleparstvo, instalacija strelododov. Zaloga šamotne opeke.

CENE KONKURENČNE.

Vsakovrstno

DOGAN POHIŠTVO

LJUBLJANA za opremo stanovanj in pisarn

Dunajska cesta 17

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglašje, ki služi v posredovalne in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelček »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglašje priobčeno pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako družo informacije tisto se malih oglašev naj priloži v znamkah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Zenitve in dopisovanja ter oglašje trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je upoštevati obenem s naročilom, sicer se oglašje ne priobčuje. St. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Naslovi malih oglasov

In druge informacije, tisto se oglasov, se dobijo tudi v podružnici »JUTRA«

Trbovljah

v hiši g. dr. Baumgartnerja.

Male oglase in inserate naročate v naši podružnici.

Solidno dekle

ki zna kuhati in opravljati vsa hišna dela, sprejemem s 15. sept. Ponudbe s zahtevno plačo na L. Ban, Brezice ob Savi. 36831-1

Čevljar, pomočnica

zmožnega za ročno šivanje in šitje, sprejemem s 15. sept. Ponudbe s zahtevno plačo na L. Ban, Brezice ob Savi. 36831-1

Prodajalka

dobro usposobljena, sprejemem s 15. sept. Ponudbe s zahtevno plačo na L. Ban, Brezice ob Savi. 36831-1

Čevljar, pomočnica

sprejemem za splošno delo v Ljubljani. Naslov oddelka »Jutra«. 36714-1

Učenca

z 2. raz. meščanske šole, ki ima res veselje do trgovine, sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36841-1

Kuharica

za vse, popolnoma samostojna, z letnimi sprejemom, ne po 30 let stara, se sprejme. (Velikost perila in kuhinje, Gregorčičeva ulica 20, Maribor. 36831-1

G. Th. Rotman:

Sambo in Joko

Vesela levja zgodba.

38. Bum! Komaj je župan izrekel zadnje besedo, že se spodaj električna s stropom treskom zaleti v hišo. Sambo, ki ga prav nič ne mudi, da bi si ob zidu razbil glavo, se počene v obupen skok in prileti skozi okno — kam? — v obehnico!

39. In spet — bum! — Sambo pada na mizo. Zda je pa res mogoče na mizi, živo, sveže meso, prav takšno, kakršnega si je želel oče župan. Žandar bi človek dobil, ali je mislil ravno to meso in ali se mu ne zdi pretežko za njegov želodec!

40. Rrrrr! Levi župan je ubere po stopnicah na vrh. Lev pa njemu za petami. Kmalu pride na strop in spleza po dimniku, misleč si: »Zdaj sem pa menda varen!« A siromak je delal račun brez krmčarja: s dišim skokom se lev zapodi proti dimniku in stari, prepereli dimnik se jame majati...

Čevljar, pomočnica

za boljše dela sprejemem. Vakašovič, Maribor, Karl Verstovškova ul. 4/a. 36839-1

Pletiljo

dobro izurjeno, sprejemem v stalno službo Nastop takoj. Na Brezici št. 3, Gorenjsko. 36830-1

Trgov. pomočnica

izkušena mešane stroke, sprejemem. Posebno mora biti dobro vezirana v točenosti ter razpoložljiva. Nastop takoj. Na Brezici št. 3, Gorenjsko. 36831-1

Šiviljo pomočnico

za začetnico in Ljubljano, sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36833-1

Postrežnico

ki ima pospravljati sobe, sprejemem za dopolnilno delo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36837-1

Brivski pomočnik

na 25 let naprej dobi stalno službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36890-1

Pekov. pomočnik

preden vstopi v službo, sprejemem za dopolnilno delo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36892-1

Mizar, pomočnica

ter vajenca sprejme Gustav Pir, Loke-Zagorje. 36839-1

Vajenka

sprejemem modistka. Salon »La femme chic«, Selenburgova 6, L. nadst. 36858-1

Parna pekarna

na deteli sprejme v delo samostojnega delavca, ki mora okoli delavnice časa tudi v gaj. Reflektira se na delavca, ki ne menja vsak mesec gospodarja, ki ni nje in je dostojna obnove. Sprejme se v uk tudi vajenec, ako treba tudi s svojo oskrbo. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra«. 36705-1

K otroku če: dan

učenec sprejemem v oglasni oddelku »Jutra«. 36705-1

Natakarico

z osebno pravico in kavcijo sprejemem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36705-1

Več čevljarških pomočnikov

za specializirano izdelavo delavni čevljev »Bakan« ter enega prirobnika, ženske ali moške moč, sprejemem. Nastop takoj. Pismene ponudbe pod šifro »Bakan« na oglasni oddelku »Jutra«. 36836-1

Učenko

pridno in pošteno, staro 16-18 let, ki bi za hrano in stanovanje pomagala pri gospodinjstvu, sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36849-1

Dekle

pridno in pošteno, ki razume vse hišne dela in tudi nekaj kuhe, dobi službo z dobro plačo, hrano in ravnanjem. Gorupova ul. 16-1. 36936-1

Tapetnika

z petletno prakso sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36882-1

Dekle

ki zna kuhati in opravljati vsa hišna dela, ter ljubiti otroke, pridno in pošteno, iščem za Beograd. Plača po sposobnosti od 400-600 Din mesečno. Pisati na: Bukovci, Beograd, Karadjordjeva 69/33. 36868-1

Vzgojiteljica

popolnoma samostojna, s popolnim znanjem slovenskega jezika, sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36890-1

2 čevljar. pomočnica

in vajenca sprejemem takoj Ivan Brodov, Videm št. 3, pošta Dobropolje — Doljenjsko. 36880-1

Čevljarja

izkušena za šole in M. ranje boljše hišnih čevljev sprejemem. Predstaviti se je osebno. — I. Hirsch, Zagreb, Peljčev trg 17. 36723-1

Fotograf. pomočnica

vseh del zmožnega, sprejemem s 15. januarjem. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Zahretek« plače. 36434-1

Vajenca

s predpisano šolsko izobrazbo sprejemem. Dam tudi hrano. O. Gregorčič, trgovina specializirana in kolonialnega blaga, Maribor, Pohorška c. 46. 36835-1

Hišnico

srednjih let sprejemem na Erjavčevi cesti 14. 36702-1

Dekleta pozor!

Sprejemem se nekaj očenec za vodenje. Palača Kreditne banke na IV. 36895-1

Šofer

trosen, ki ima voljo pomagati tudi pri hišnih delih in v delavnici sodarstva se sprejme. Mehaniki imajo prednost. Paar, Fe senice. 36772-1

Mlaše dekle

za vsa hišna dela se sprejme s 15. sept. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Bojla družina«. 36793-1

Vajenca

poštenih staršev za pišarsko obrt sprejme. Pihana Ivan Figar, Ljubljana, Vošnjakova ul. 6. 36817-1

Služkinjo

ki razume dobro meščansko kuhinjo, poleg tega običajno pospravljanje, ne po 30 let staro, snažno in vestno. Išče se takoj k 3 osebama. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Bojla družina«. 36792-1

Vajenko

sprejemem modistka. Salon »La femme chic«, Selenburgova 6, L. nadst. 36858-1

Parna pekarna

na deteli sprejme v delo samostojnega delavca, ki mora okoli delavnice časa tudi v gaj. Reflektira se na delavca, ki ne menja vsak mesec gospodarja, ki ni nje in je dostojna obnove. Sprejme se v uk tudi vajenec, ako treba tudi s svojo oskrbo. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra«. 36705-1

K otroku če: dan

učenec sprejemem v oglasni oddelku »Jutra«. 36705-1

Natakarico

z osebno pravico in kavcijo sprejemem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36705-1

Več čevljarških pomočnikov

za specializirano izdelavo delavni čevljev »Bakan« ter enega prirobnika, ženske ali moške moč, sprejemem. Nastop takoj. Pismene ponudbe pod šifro »Bakan« na oglasni oddelku »Jutra«. 36836-1

Učenko

pridno in pošteno, staro 16-18 let, ki bi za hrano in stanovanje pomagala pri gospodinjstvu, sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36849-1

Dekle

pridno in pošteno, ki razume vse hišne dela in tudi nekaj kuhe, dobi službo z dobro plačo, hrano in ravnanjem. Gorupova ul. 16-1. 36936-1

Tapetnika

z petletno prakso sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36882-1

Lesnega strugarja

izvehanega za fina dela, sprejemem. Ponudbe pod šifro »Strugar« na oglasni oddel. »Jutra«. 36858-1

Hlapca

z dobrih pripravi sprejme Lovro Šebenik, Ljubljana, Knezova ulica. 36881-1

Vajenca

krepkega sprejme Josip Stin, ključavničar v Kranju. 36898-1

Učenca

s potrebno šolsko predložitvijo sprejemem v modno trgovino v Ljubljani, na vso oskrbo v hiši. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36950-1

Kroj. pomočnico in učenko

sprejemem. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod šifro »Krojčica«. 36901-1

Tekalca in delavca

zdravga in krepkega, za vse sprejemem v stalno službo. Plača po dogovoru. Josip Reber, ključavničar, Cankarjevo nabrežje št. 9. 36900-1

Trgov. pomočnica

mešane stroke, perfektna za manufakturno, dobroga izobrazbenega aranterja, vsajšine prostega, sprejemem s 15. sept. Meda nim blagom v mestu na deteli. Ponudbe s navodbo dosedanjih službovanj in plačilnih zahtevkov na oglasni oddelku »Jutra«. 36432-1

Zastopnike

dobro vpeljane, sprejme za Slovenijo dobave in konverzije zmožna, mihi trdva v Bači. Oferte pod »M. L. S.« na oglasni oddelku »Jutra«. 36950-1

Kuharico

starejšo, sprejme takoj oddelku finančne kontrole. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Kuhari ca«. 36731-1

Modistinja

privatne modice, sprejme takoj največja modistovska delavnica v Beogradu Milkić, Knez Mihajlova ul. 23. 36849-1

Intelig. prodajalko

vajeno strši oddelke na debelo, sprejme v stalno nameščenje Prva jugoslovanska tovarna detnikov Josip Vidmar, Ljubljana, Pred škofijo 19. 36756-1

Kuharico

dobro mod. ki bi opravljala tudi druga hišna dela, sprejemem s 15. sept. Cernotova ul. 26, Ljubljana na VII. 36769-1

Praktikantinja

ki je s dobrih uspehom dovršila trgovsko šolo ali trgovaški tečaj, sprejemem Pismene ponudbe na oglasni oddelku »Jutra«. 36435-1

Dekle

more dobiti lažjo službo na deteli. Naslov, na katerega je odpovedal slike in opis stavljenja, pove oglasni oddelku »Jutra«. Plača po dogovoru. 36741-1

Vajenca

za krojaštvo sprejemem takoj. Več pov. Ludvik Wohln, Vagova ul. 8. 36758-1

Varuhinjo otrok

ki dojenčka in 5 letnemu otroku sprejemem. Pismene ponudbe s predpisano izobrazbo in fotografijo na Glasarja, Zagreb, Zvezdarska ul. 6. 36435-1

Dekle

pridno in pošteno, ki razume vse hišne dela in tudi nekaj kuhe, dobi službo z dobro plačo, hrano in ravnanjem. Gorupova ul. 16-1. 36936-1

Tapetnika

z petletno prakso sprejemem s 15. sept. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36882-1

Pletiljo

dobro izurjeno, sprejemem takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36874-1

Mlašč. služkinjo

katera je vajena kuhanja in sobe v redu in čisto drži, torej za vsa hišna dela, se sprejme takoj k 3 osebama. Pismene ponudbe s navodbo plače, starost in prepiše sprejme na gospo Lizeto Rozman, osposobljenega v Mojstrani. Gorenjsko. 36406-1

Oskrbnica

(»Spanac«), ki se razume v vinore in katerega žena bi prevzela kuhinjo, potrebujem za moje poslovanje (okoli 50 jutrov) blizu Karlova. Nastopiti more takoj. Pisati in nanamati pogovore na naslov: dr. Ivan Groh, advokat v Karlova. 36346-1

Dobro entlarico in učenko

sprejemem takoj za strojno pletenje. Zevnik, Dravice, št. 121. 36968

Mladega delavca ali delavko

ki ima veselje do prostoročnega slikanja sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši, plačbo po dogovoru. Franc Konjedic, Strazišče pri Kranju. 36986-1

Služkinjo

pridno in pošteno sprejemem v stalno službo. Predmet, katera zna nekoliko šivati. Naslov pove oglasni odd. »Jutra«. 36995-1

Samostojno kuharico

sprejme boljša rodbina treh oseb v Ljubljani. Plača in oskrba zelo dobra. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37030-1

Pletiljo

sprejme takoj v stalno službo Marija Ferne, Šola Predovska ulica 15, pošta Moste pri Ljubljani, 36941-1

Blagajničarka

z dobrim nastopom sprejemem takoj s kavcijo Din 10.000. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Dell-katese«. 36981-1

Učenko

iščem za solidno damsko tamburasko kapelo z dobrim sopran glasom. Ponudbe po možnosti s sliko na Josip Poslek, Ilodca 17, Zagreb. 37004-1

Čedno dekle

30-35 let staro, pripravno za vsa hišna opravila, slasti za serviranje in pospravljanje, sprejemem s 15. sept. Na Josip Poslek, Ilodca 17, Zagreb. 37004-1

Vajenko

za krojaštvo sprejme modna krojačica. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37006-1

Reparirarice

za popravilo polovier in telefonov kakor tudi krojačice

Gospodično

trgovsko usposobljena, s 20-30 let, zmožna samostojno voditi malo trgovino z mešanim blagom, sprejemem s 15. okt. tobo. Ker imam lastno hišo in kapital, želim samostojno in značilno prodajalico lepe preteklosti, ki ima priporočila ali zamore dati lastništvo. Cenjene ponudbe s polnim naslovom poslati na oglasni odd. »Jutra« pod »Zanesljiva trgovka«. 36967-1

Gospodično

boljše osebo, uporabno za vsa hišna dela, išče oddelku samostojno delo v Primorju. Prednost Slovenka s detelo, vdova, stara 30-35 let, skromna, zdrava, namodolovane preteklosti in prijatne zunanosti. Na poslovanje s fotografijo na Glasarja, Zagreb, Zvezdarska ul. 6. 36435-1

Šivilsko vajenko

sprejemem v modni salon. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37046-1

Pletiljo

vajene vseh ploščitih strojev, sprejemem s hrano in stanovanjem v hiši. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37047-1

Pek. vajenca

pridnega in zanesljivega sprejemem v vso oskrbo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37040-1

Trg. učenca

v popolno oskrbo sprejemem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37050-1

Šiviljo

dobro sprejemem takoj, oskrba v hiši. Plača 300 dinarjev. Prednost imajo starejše. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 37052-1

Prodajalka

večja mešane stroke išče službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36873-2

Prodajalka

pridna in poštena, izkušena v modni trgovini, išče službo kjerkoli za tako ali pozneje. Naslov: Poldi Kogovšek, Planina pri Raku. 36858-2

Z 400 Din nagradim

tistega, ki mi preiskrbi službo za trgovskega pomočnika začetnika mešane stroke. Dopise na oglasni oddelku »Jutra« pod »Začetnik 1912«. 36857-2

Kot blagajničarka

iščem mesta v kavarah, restoranih ali trgovini. Ponudbe pod »Blagajničarka« na podružnici »Jutra« v Mariboru. 36830-2

Službu sluge

ali skrbnika delavca išče spretel in kavcijo zmožen. Šel bi tudi kot hlapca v kakšno trgovino. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36904-2

Izprašan šofer

začetnik, vestranski zanesljiv, s neoporečno slovesnostjo, zmožen slovensko in nemščino, išče namestitve k osebnemu ali tovarnemu avtomobilu. Gre event. tudi za inkasanta. Službo lahko nastopi s 1. oktobrom ali pa pozneje. Naslov v upravljanju, Maribor. 36846-2

Numerat

petičevljen) proda Slavko
Kuz, arar, Dunajska c. 9.
36994-6

Lončeno peč

novi, zeleni, proda. Na-
slav v oglas. oddelku
»Jutra«. 36930-6

Državno zastavo

novi 5 m dolga, 3 m
široka, kompletne okno
skoraj novo 1,74x1,06 m
cm: 28 novih košar za sad-
le; aramoni (Ror) brez
plošč in peč-staro (kaleh-
le), radi pomnilnika tro-
stora ugodno pr. arar.
»Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36938-6

Fotoaparat 10 X 15

Ernestmann Doppelanastig-
mat, v zelo dobri stan-
osti, 2. torbica, stativom,
Justaphotom, št. poceni
napredaj. P. Bar ml., Mest-
ni trg 5-1. 37016-6

Štedilnik

dobro ohranjen, radi pre-
stave po ugodni ceni. Na-
slav v oglas. oddelku
»Jutra«. 37031-6

Železen štedilnik

mal, rabiljen poceni proda
A. Zaleto, Sv. Petra nasip
št. 71. 36996-6

Otroški voziček

nov, poniklan, proda za
500 Din. »Naslov v oglas.
oddelku »Jutra«. 36997-6

Stručno za železo

proda Kavčič, Zg. Siska.
37070-6

Izložbeno okno

200 krat 160 cm s tipu in
ročajem proda. Pripravo
za postaviti ali za izdajati.
»Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36992-6

Vrtnarija

Kiepač, Križevci prodaja:
Vilja tricolor, maxima tri-
mardana (mačulice) po
8,75 para. Myosotis nana
temnoplava, velkokvetna
(Vergineleucht) rana po
8,50 para. Asparagus plu-
mosus, 2 letni po 8 Din.
Asparagus sprengeri 2 let-
ni po 6 Din. Chrysanthem-
um velkokvetne in drob-
nokvetne po 10 Din. Thu-
ya occidentalis (Cypress),
preko meter visoka po 30
Din, manjše od 10 Din
dalle. 37042-6

Kupim

Tehtnico

na dobro ohranjeno, ki
tehta 10-15 kg, enako
tudi steklene visoke glaze
s pokrovi, poceni preda-
m. »Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36991-6

Stelaže in pult

na skladišče, kakor tudi
mizarski stolobnik
kupim. »Naslov v oglas.
oddelku »Jutra«. 36993-7

Knjige

Knjige

kupim v svrhu spopolnitve
knjižnice št. 5, II, III, IV
»Slovar«, 3 zvezke, prve
izdaje Jurčevića zbranih
»Spisov« iz 3 zvezke »Sha-
ckespear« izd. januar 1921.
Ponudbe pod »Za vsako
ceno« na oglasni oddelku
»Jutra«. 36993-8

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Radio

Tovorni avto

lahak, rabiljen, v popolno
intaktnem stanju, proda
pod zelo ugodni ceni.
Istotam napredaj 7 sede-
žen osebni avto, zelo pri-
praven za avtomobil na de-
želi. Na ogled v garaži
»Express« d. o. o. z. Ve-
nova ul. 8. 36738-10

Ford avto

Readster (zadaj zaprti se-
deli) zelo dobro ohranjen,
radi nabave večjega voza
ceno napredaj. Pismena
prisanja na oglasni oddel-
ku »Jutra« pod »Novi
Ford«. 36238-10

Ford Tudor

limuzina, nove tipe, v zelo
dobrem stanju, ugodno
proda K. Camerik, Ljub-
ljana, Dunajska cesta. 34233

1 Pontiac Coach

5 sedežen, zaprt avtomobil,
v vso pripravljen
stanju, dva rezervni, cena
32.000 Din, proda »Beka«,
družba z o. o. z. Gospodst-
va d. o. o. Ljubljana. 36939-10

Fiat 505

v brezhibnem stanju s 7
sedežni, zaprt avtomobil,
prigrajen za avtomobil na
deželi, poceni na prodaj,
tudi na obroke. Gaber-
šek, Bleiweisova 82.
36733-10

Auto Fiat

508 s novo pnevmatikami in
pred kratkim izvršeno ge-
neralno reparaturo, proda-
m. Vprašati: Anton Bla-
tek, Vrtaški, Prešerenov uli-
ca št. 14. 36544-10

Avtotakso

koncesijo
v Ljubljani s skoraj novo
moderno limuzino znane
znamke radi družinskih
razmer proda. »Naslov v
oglas. oddelku »Jutra«. 36999-10

Odprt avto

5 - 7 sedečni, 13 tisoč
km vožen v brezhibnem
stanju proda radi nabave
za zaprejo voza. Le res-
ne ponudbe je poslati
pod »Ceno« na oglasni
odd. »Jutra«. 37018-10

Motorno kolo

BSA o. h. v. skoro novo
proda. »Naslov v oglas.
odd. »Jutra«. 37051-10

Kolesa

Kolo

fino, polidkralno, zelo po-
ceni proda. Paulič, Zidov-
ska 1/III. 36875-11

Moško in žensko

kolo

napredaj na Ahacijevi ce-
sti št. 15. 36912-11

Moško kolo

napredaj v Ljubljani, Kar-
lovska cesta 22 - dvorišče
36967-11

Moško kolo

na novo, poceni kupim. »
Poljanski nasip 40 - pri
vrtarju. 36973-11

Kolo

znane Wolisit proda za
1000 Din. »Naslov v oglas.
odd. »Jutra«. 37054-11

Oblučila

Žaket - obleka

drna, dobro ohranjena, za
srednjeverilno postavko, po-
ceni napredaj. »Naslov v
oglas. oddelku »Jutra«. 36831-13

Za moderniziranje

klobukov

je sedaj čas. Jesenski Mi-
klobuki po zelo nizki ceni.
Ogledati izložbo v vseh
Dunajski cesta 9, Stem-
berger-Roh. 36929-13

Prehrana

Otroka

sprejem na rejo. Ponudbe
na oglasni oddelku »Ju-
tra« pod »Rejo«. 36896-14

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Otroka

Spalnica

iz brežnjavega lesa, fine
delatna, napredaj na Ca-
narjevem nabozu št. 33.
36935-14

Za delikateso

specerijo ali mlekarne
steklene omare zelo ugod-
no napredaj pri Ogi Fa-
r, modislinji, Stari trg
11. 36916-12

Pohištvo

Spalnice plekane 2.900,
posamezni kosji in kuhinjs-
ke opreme izvršile najceni-
še Miroslav Sovar, Kole-
dovska 18. 37005-12

Otroška posteljnica

belo emailirana napredaj.
»Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 37048-12

Politirana kredenca

postelja z vložkom iz
konjske žime, toaletna mi-
zica z marmorno ploščo
okomara za obloko napred-
aj, vse dobro ohranjen-
e. »Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36923-12

Bolniški hoteli

priljubljen za bolnika, radi
pomankanja prostora, poceni
napredaj. »Naslov v oglas.
odd. »Jutra«. 37045-12

Les

Brzjavni drogovi

borovih in hrastovih, večje
partije, kupim. Ponudbe
pod »Ceno« na oglasni
odd. »Jutra« v Celju.
36907-15

Kapital

Fotografirajo

kompanjono

iskam za kraj od trideset
tisoč, stanovanj, ponudbe
na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Ex-compa«. 36973-16

Din 50.000 kapitala

za trgovanje v Celju v svrhu
razširjenja obrata proti
popolnemu jamstvu in pri-
merni obrestni. Eventuelno
tudi sprejem damo ali
gospoda kot kompanjo-
na ali brez sodelovanja.
Cenjene ponudbe na po-
družniško »Jutra« v Celju
pod »Dobro sporazume«. 36935-16

Kdo odda gostilno

»Naslov v oglas. odd. »Ju-
tra« pod »Dobro sporazume«. 36935-16

Lokal za trgovino

obstoječi lokal, s skladiš-
ščem oddam na Dunajski
cesti št. 37. Informacije ista-
m v I. nadst. desno. 36947-19

Gostilno

dobrodošlo, na prometni
cesti pri Mariboru proda.
»Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36947-19

Pekarna

obstoječa iz 20 let na-
proda radi družinskih raz-
mer, ima stanovanje in lo-
kal. Pismene ponudbe na
J. Vučkoviča, Trg kralja
Tomislava 19, Zagreb. 36947-19

Lepa parcela

pod ali na Rotniku na pre-
daj. »Naslov v oglas. oddelku
»Jutra«. 36938-20

Hišo v Konjicah

kupl samo na prometnem
kraj za trgovino ali dru-
ga. Proje, Proje, Proje, Proje.
36940-20

Parcela

gorzda, za hišo poljubne
velikosti, stene in elek-
trika na razpolago, 4/4 ure
hoda do mesta, ugodni pri-
stajajo narave, po ugodni
ceni. Vprašati pod »Slo-
na« na oglasni oddel-
ku »Jutra«. 36943-20

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Posedstvo

Strojne tovarne in livarne d. d.
Ljubljana
Telefon: 28-29, 28-30
Brzjav: Stroj

Stiskalnice
za sadje
in grozdje
Vedno v zalogi! Nizke cene!

Trgovski lokal

z gostilno iscem na pro-
metnem kraju. Cenjene po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Znako« Tr-
govina in gostilna 1931.
36939-19

Gostilna in kavarna

dobro avedena, v centru
stanovanja in 8 letno
pogodbe radi odhoda takoj
zelo poceni na prodaj.
Vprašati: A. Markovič,
Zagreb, Ulica kraljice Ma-
rije broj 5. 36964-19

Znana trgovina

na zelo ugodnem in pro-
metnem prostoru ob glavn-
ni cesti v Poljanski dolini
izredno poceni prodaja.
Tridružinska novo zidana
enonadstropna hiša, pri-
stajajo narave, po ugodni
ceni. Vprašati pod »Slo-
na« na oglasni oddelku
»Jutra«. 36943-20

S

TIVAR OBLEKE

za gospode od . . . Din **240⁰⁰—790⁰⁰**
za dečke 11—16 let od Din **200⁰⁰—420⁰⁰**
za otroke 3—10 let od Din **110⁰⁰—160⁰⁰**
zimske suknje od . . . Din **300⁰⁰—750⁰⁰**
hlače po Din **89⁰⁰—150⁰⁰**

Ogledate lahko ne da bi kaj kupili!
Samoprodaje po vseh večjih krajih!

Prodajalnica v Ljubljani: 294

IVAN KOS

Sv. Petra c. 23, Celovška c. 63

Mladostna lepota!

NOVA KOZA OBRABA. Z uporabo epohalnega znanstvenega biološkega preparata dr. Dorraine & Cie., Paris. »Astringent Special Venetian« postane obraz v 10—14 dneh pomlajen in izgubi se za 7—8 dni vse gube, madeže, pege, boboljice, masčoba in groba koža. — Obraz postane mehak, svež in mehok, kakor pri mlajnem otroku. — Garnitura etane 92 Din.

LEPA OKROGLA IN POLNA PRSA se okras vake dame. Če prav so prsi se tako jako razvijajo in vseča, topla boja s uporabo »Lait da Juno« zavidno bujnost, okroglost in trdnost v najkrajšem času Stan: 95 Din.

RAVNO DRZANJE TELES se doseže s »Sais Geradhal« terja. Pospušuje normalno dihanje in pravilno delovanje pljuč. V 14 dneh se pripognejo in gubasti trbet popolnoma poravnata Stan: 52 Din.

»CENTIFOLIA« kosmetični zavod, Zagreb, Jurisljeva 8. Zastave: brezplačne ilustrirane cenike!

Manjša od maka — pa dvigne junaka!

to je bolha in njene tovarišice: stenice, ščurki in druga golazen. Vso golazen, tudi največjo, pokončava najhitreje in najsigurneje »PIRETRIN«. — Enostavna uporaba. Ni strup, ne škoduje stanovanjem, niti domači živali. Se ne užge in je brez nevarnosti za kuhinjo. Ne maže, je neškodljiv za obleko. Prijetno diši. Dobi se povsod.

»PIRETRIN« d. d., Zagreb, Branimirova št. 43. 292/II

RAČUNICI

za osnovne šole I. in II. del izideta v novi izdaji prve dni oktobra tl. Knjigi sta neutrpni pripomoček otrokom pri učenju doma.

Naročite takoj! 12975
Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani

PLETENINE in TRIKOTIŽO

(zimsko perilo) raznovrstne nogavice, doskolenice, rokavice, čepice, kravate, ovrtnike, čipke in trakove ter drugo galanterijsko in modno blago nudi najceneje

OSVALD DOBEIC
Ljubljana, Pred škofijo 15.

Velika zaloga D. M. C. prejice, kvačkanka in kranca

Na debelo! Na drobno!

VSA PLESKARSKA IN SOBOSLIKARSKA DELA

izvršuje najsolidneje in po konkurenčnih cenah 11600

JOSIP MARN
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 9

Renomirana, dobave zmogljiva tovarna strojev v Avstriji

išče
za svoje izdelke:

APARATE ZA KEMIČNO INDUSTRIJO IN INDUSTRIJO ŽIVIL (kuhalni, destilirni, desinficirajoči, vacuum-aparati, žgalni kotli, avtoklave etc.) 12965

dobro vpeljanega, stroke zmognega

zastopnika
Detajlne ponudbe pod »Beziehungen 19745« na Österr. Anzeigen-Ges., A. G., Wien I., Brandstätte 8.

DEKLIŠKI ZAVOD PETERSHOF

Gradec (Graz) — St. Peter

specijalne stroke: trgovski tečaj in jezik. Nadaljna izobrazba: gosposinjstvo, glasba. Krasna lega, lastna vila v velikem vrtu. Najboljše reference, prospekti. 12941

Svetovno znane originalne WECK-ove ČAŠE

in aparati za vkuhanje se dobe v sledečih veletrgovinah: Celje: Jos. Jagodič; Maribor: Karl ... in Pinter & Lenard;

Glavna zaloga za Jugoslavijo: »FRUCTUS« Ljubljana, Krekov trg 10. 60a

Modni salon 11595 damskih klobukov

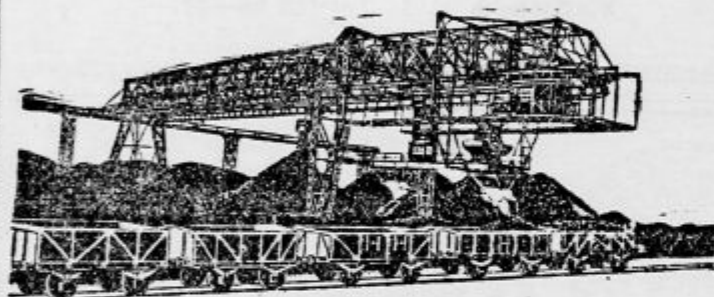
L. Derganc, Sv. Petra 27 ima stalno na zalogi

NAJNOVEJŠE DUNAJŠKE MODELE Cene najnižje! Točna postrežba!

Simmeringer

tovarniška d. d. za gradnjo strojev in vagonov

Wien XI. Avstrija

Žerjavi in transportne naprave

Zastopstvo: Inženjerska pisarna Julius Breitwieser

Zagreb, Frankopanska 8

Ne zamudite prilike za nakup moderne in solidno izdelane

SPALNICE

po izvanredno nizki ceni. Obrnite se za časa veleseljma na paviljon E 17/19 sicer pa direktno na

FRANC IZGORSEK
Šmartno pri Litiji—Dravska banovina

Ali želite, da se protina in revmatizma temeljito iznebite?

Revma je strašna in daleko razširjena bolezen, ki ne prizanaša niti bogatašu niti siromaku, ona išče žrtve v palači enako kakor v koči. Prerazlične so oblike, v katerih se bolezen kaže. A največ je boleznij, ki imajo najraznovrstnejša imena, medtem ko niso nič drugega kakor revmatizem. Včasih bole kosti in sklepi, včasih oteko členki, roke in noge so izkrivljene; trganje, zbadanje v raznih delih telesa pa tudi slabost oči, vse to so posledice revme in kostnih bolečin.

Kakor so različni pojavi, v katerih se bolezen kaže, tako mnogoštevila so vsa mogoča in nemogoča zdravila, medicine, miksture, mazila itd., ki se ponujajo trpečemu človeku. Večina teh sredstev ne more popolnoma izlečiti, v najboljšem slučaju le za kratek čas ublažiti bolečine. Kar vam mi priporočamo, je povsem neškodljiva zdravilna pijača, ki je že mnogim bolnikom POMOGLA.

Naša kura je izborna in naglo deluje. Da pridobimo čim več pristašev, smo sklenili, da pošljemo vsakomur, ki nam piše,

POPOLNOMA BREZPLAČNO

našo interesantno in poučno razpravo. Torej kdor trpi bolečine in kdor želi, da se teh bolečin naglo, temeljito in brez nevarnosti reši, naj piše še danes na

AVGUST MARZKE, Berlin, Wilmersdorf, Bruchsalstrasse 5. Abt. 19.

12985

Zahtevajte cenik!

H. Suttner, Ljubljana 4

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

Lastna protokollirana tovarna ur v Švici

Prešernova ulica št. 4. (Poleg frančiškanske cerkve.)

Birmanske ure za dečke od Din 44.— naprej.
Birmanske zapestne ure od Din 70.— naprej.

Zahtevajte cenik, gratis in franko. 271

nevarnih točk!

Ne samo motor, ampak vsi gibljivi deli motornega vozila zahtevajo skrbno mazanje. Pomislite, da nastane 75 % vseh motenj ter prevelika obraba zaradi nepravilnega mazanja in da mazanje direktno vpliva na preprodajno vrednost vozila.

Uporabljajte za mazanje gonila in sasijske specialno, odgovarjajoče mazivo prve kakovosti, kot

Mobiloil "C"
Mobiloil "CW"
Mobilgrease

VACUUM OIL COMPANY D. D.

12961

ZAGREB, Trg »N« 5.

Mi smo za Vas

podaljšali rok za odplačevanje za nadaljna dva meseca
na 8 mesečno odplačevanje
vsa manufaktura, kakor tudi čevlji
v največji izbiri ter po najnižji ceni

Oblačilnica ILIRIJA

Ljubljana Mestni trg št. 17

12899

Obiskovalci veleseljma

se opozarjajo na tvrdko 11473

IVAN KNECHTL

krznarstvo, Ljubljana, Kolodvorska u. 26
katera izdeluje vsa krznarska dela in ima v zalogi raznovrstne kože. — Izdelujejo se prvovrstne čepice po konkurenčnih cenah.

Kontoristinjo

slovenske in nemške stenografije veščo, sprejme za takojšen nastop tovarna. — Tudi zmogljive začelnice niso izključene.

Ponudbe s priporočili pod šifro »R. Z. 500« na oglasni oddelek »Jutr.«.

Predstavitev le na predhodno obvestilo. 12996

Jesenska in zimska oblačila

izdeluje po najnovejši modi in po nepretiranih cenah

Josip Novak
modno krojaštvo

Ljubljana, Breg št. 2. 12863

Naročajte

„Našo dobo“

Samo 110 Din gramofon iz belolakirane pločvine!

Samo 250 Din enovrstna očna harmonika 14 x 20 cm!

Samo 270 Din gitara z med. mehanizmom! (Več vrst v ceniku!)

Razpošilja

Trgovski dom Stermecki, Celje št. 20

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte takoj novi, veliki, ilustrirani cenik z več tisoč slikami, katerega dobite zastonj!

Zahvala

13015

Za številne izraze iskrenega sočutja povodom prerane smrti naše nepozabne žene, mamice itd., gospe

Milene Senjorjeve

izrekamo tem potom vsem, ki so blagopokojno spremlili na njeni zadnji poti in ki so nam kakorkoli izkazali ali izrazili sožalje, iskreno zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo vsem pokloniteljcem krasnih vencev in šopkov in med njimi še posebej Tujsko-prometni zvezi v Mariboru, zadržarjem »Ribniška koča«, Osrednjemu odboru SPD v Ljubljani in Mariborski podružnici SPD.

Sploh vsem ponovna zahvala!

Maribor, dne 12. septembra 1930.

ZALUJOCI OSTALI.

284

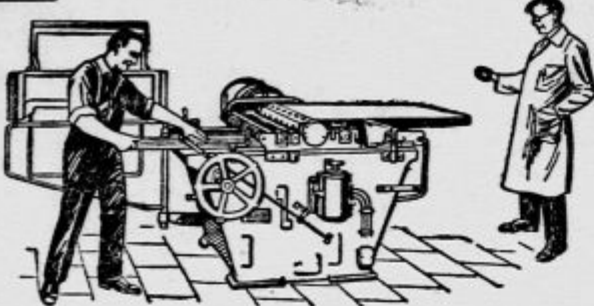
Ust.
1845

Leichert & Sohn

Liegnitz 34

Inž. pisarne: 1. Praga II. Geza Zoltan, Vodickova 20. 2. Liberec (Češkosl.) Uhr & Grafe, Kl. Färbergasse 4. 3. Opava, Fr. Risch, Olmützerstr. 10. 4. Beograd, Robert Fleischer, ul. Zrinskoga 58. 5. Bodenbach a. d. Elbe, Anton Kowarsch. 6. Ljubljana, Ludvig Hertsic, Stari trg 26.

„Moji, TEICHERT“ so mi nad vse“

Tako se je izrazil izkušen mizar, ki je že videl mnogo kombiniranih skobelnih strojev v obratu.

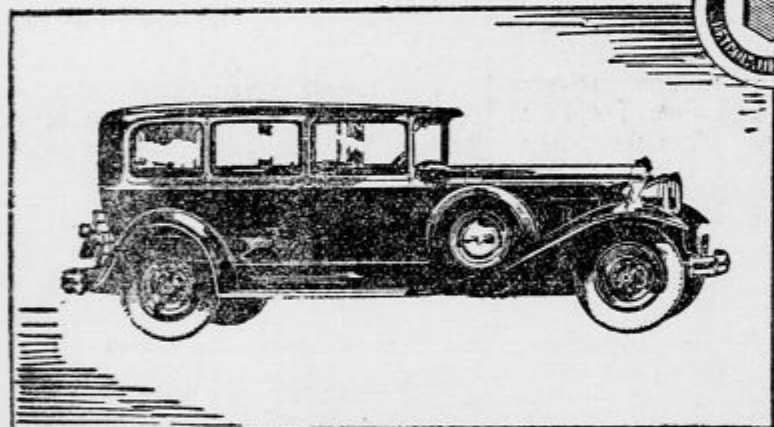
Novi Teichertov model nudi znatne prednosti in je tako poceni, da naj bi se vsakdo, ki ima veselje do nakupa, priporočil za neobvezne ponudbe.

Zanimive novosti na izložbi v Ljubljani od 31. avgusta do 15. septembra.

NALOGA avtomobila ne postoji samo v tem, da nas dovede do cilja. Voziti se z zadovoljstvom, z največjo udobnostjo in brez napora, to so prednosti, katere lahko pričakujete po pravici.

Packardov gibek, lahek in udoben hod, kakor tudi imenitna opreda delajo stvarno luksuzno vožnjo.

VPRAŠAJTE ONEGA, KI GA
IMA!

P A C K A R D

Generalno zastopništvo za Jugoslavijo:

V. H. SMYTH, Zagreb

Amruševa 4. Tel. 27—32. Beograd, Miloša Velikog 23. Tel. 35—43; 59—25.

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljnino.

Franc Jager

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29.

Priporoča svoje najmodernejše spalne fotelje vseh vrst modroce, otomane itd. 12890

Oglejte si razstavo na velesejnu paviljon „E“ 54-56

Najmodernejša oblika!

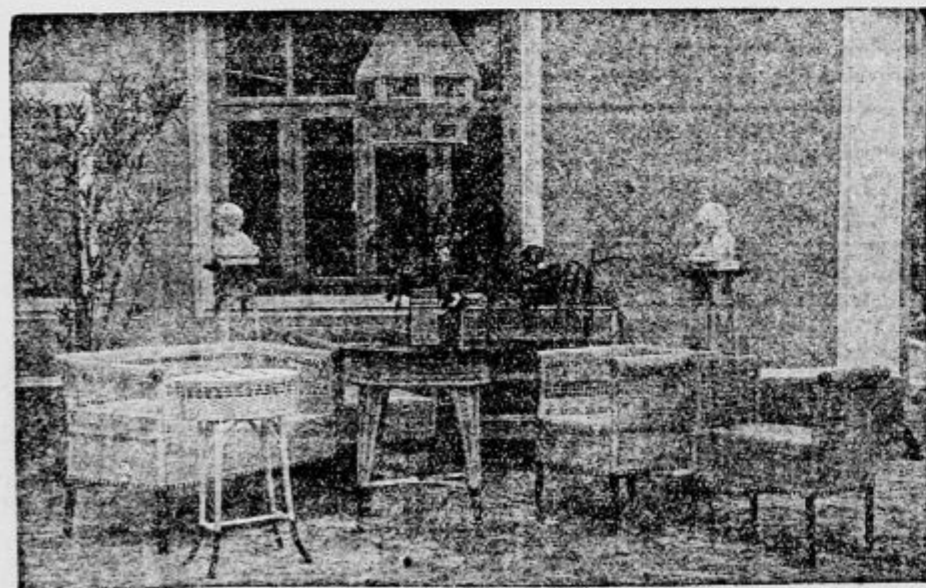

Naznanilo!

Cenj. občinstvu vljudo naznanjam, da se je trgovina

Fany Patik

umetno košarstvo
preselila na
Miklošičevo ceto št. 30
ter nudi nadalje najsolidnejšo postrežbo

Izdeluje in dobavi najsolidnejše in najskebrnejše izdelane salonske garniture za predsobe, verande, hotele, restavracije, kopališča, bolnišnice itd. po najnižjih cenah.

STOJALA IN ZIBKE

Stojala za ročna dela, za cvetke, za tenisžoge, za pecivo, za akvarije, kletke itd. — Zibke na stojalu v preprosti in najfiniji izdelavi

TRŽNE TORBICE VSEH VRST

Moderne tržne košare »Maraton« in holandske

KOŠARICE

za kruh, za šivanje, šolske za pletenje, za papir, za igrače, tase za serviranje peciva, sadja, likerja itd. Kopalni čevljički in pantofelni, torbice za kopalno obleko.

Vsak naročnik lahko spremeni obliko predmeta po lastnem okusu, in v slučaju naročila ene garniture se lahko napravi tudi druge predmete, tako da tvorijo enoto.

Bele emajlirane ploščice

za oblaganje zidov in štedilnikov v veliki zalogi.

Izvršujemo sami tudi
OBLOGO sten s ploščicami.

Zahtevajte ponudbe!

MATERIAL

d. z. o. z.

LJUBLJANA, Dumajška c. 36.
Telef. 27—16. Brzjav: Material
157-IV

Glasba osrečuje ...!

Če je stišite, prav posebno pa, če se sami z njo bavite! NI TRERA, DA JE VAS DOM BREZ GODBE! Če stopite z nami v stik in si izberete kakšen poceni instrument. Zahtevajte neobvezno ponudbo in brezplačni veliki katalog! Dobavimo vam direktno iz tovarne v Nemčiji, odnosno prodajne podružnice v Mariboru. Pišite takoj na naslov:

MEINEL & HEROLD

MARIBOR ŠT. 101-B

Praktična novost!

Gostilničarji! — Gospodinje!

Patentirana 294

plošča za brzo pečenje

izpeče vsako meso v nekaj minutah

Velik priborček masti, časa in truda

Stane samo Din 25—

Naprodaj v vsaki trgovini z železnino.

ČE NIMAM DOBRE KAVE
DOBITE DNEVNO SVEŽE PRAŽENO LE

PRI TVR. B. MOJCH

LJUBLJANA, VODNIKOV TRG 5.

Obiskovalci velesejma!

Oglejte si zalogo
otomanov, divanov (patent), foteljev salonskih garnitur, peresnic, žimnic (modrocev) in vsa v to stroko spadajoča dela ki jih Vam nudi najceneje

SAJOVIC, LJUBLJANA

STARI TRG ŠT. 6. 11761

Vsakovrstne trgovske knjige, štrance, mape, noteze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, zvezke l. t. d.

nudim po skrajno ugodnih cenah!

NA DEBELO - - - NA DROBNO

Anton Janežič

LJUBLJANA Florjanska ul. 14

Knjigovoznica in črtalnica trgovskih knjig

Hišni posestniki

kojim zidna vlaga uničuje vrednost njihovih hiš

stavbeniki

in vol. ki hočejo vlažno zidovje osušiti oziroma zavarovati pred vlago in vodo, naj uporabljajo naš absolutno zanesljiv izolacijski preparat

„ISOL“

Prospekte z navodili uporabe pošljite brezplačno
LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA
Ljubljana, Bleiweisova 18.

Portland cementna tovarna d. d.

Telefon št. 1

Dovje-Mojstrana

ustanovljeno l. 1892

priporoča svoj prvovrstni izdelek

Portland-cementa

Dobavlja se promptno iz tovarne
Zastopnik za Ljubljano in okolico: JOSIP GAGEL, Ljubljana
10402 Šolski drevored, Tel. 2547

Najcenejša izvorna vina iz domačih zidanic

Ker se obeta bogata trgatega in da se izprazni posoda, se bo točilo od 15. t. m. dalje cca. 20 hl zaloge domačega belega cvička

po 10 Din liter v lokalu in čez ulico.

Sredi prihodnjega tedna nastavim domačo najfinejšo

portugalko kot mošt po 14 Din

Moderno opremljene sobe se oddajajo po 20 Din. Piške na vse načine prirejene porcija samo 7 Din. — Razen tega velika izbira jedil po znižanih cenah.

Priporoča se

hotel in restavracija pri

„Belem Kranjcu“ A. Kajfež

Florjanska ul. 4. Telefon 26—25.

Najboljša kolektivna reklama

MEDNARODNI VELE- SEJEM in RAZSTAVA

v NOVEM SADU

Prireja vsako jesen in pomlad. A. d. za razstavo in sejem vzorcev.

Prva jesenska razstava od 27. septembra do 6. oktobra 1930.

DEMONSTRATIVNA RAZLOŽBA jugoslovenske trgovine, obrti in poljedelstva z udeležbo mnogostevnih inozemskih tvrdk.

Najboljša prilika za sklepanje novih trgovskih zvez. 50% popusta pri vožnjah. Najširše olajšave v vizumih.

Pobližnja pojasnila in legitimacije daje Sajamski ured Novisad ali častna zastopništva in potniški biroji v državi in inozemstvu. 11611

Trajno kritje strehe

brez uporabe katrana.

To je: **ARESIT**
LEPENKA ZA IZOLACIJO

posuta s plutovino ali s milovko (Talkum)

IZOLAČNE PLOŠČE dvojno lepljene

BITUMENOZNA strešna lepenka vseh vrst

BITUMEN JUTA za izolacijo

Vsi ti produkti so izdelani iz čistega, naravnega meksi-

kanskega BITUMENA.

BITUMEN v originalnih sodih

LESNI CEMENT

Dobavlja v vsaki množini

JOS. R. PUH, LJUBLJANA

GRADSKA ULICA 22. TELEFON 2513

Braća Mateljan SUŠAK

Veletrgovina vina osnovana 1876.

priporoča svoja izbrana in znamenita naravna

dalmatinska vina:

Belo, opolo in črno.

Specialiteta v sodih najmanj od 50 litrov

Originalni viški opolo, Vugava,

dalmatinski »Burgundec« i

»Dingač« z otoka Pelješca.

Priporoča svoja vina v steklenicah od 3 in 7 deci:

»Viški Crljenak«, »Viška Zlatarka«

i »Prošek«

O izkustnosti naših specialitet v steklenicah in

sodih se lahko prepričate

v Zagrebu v »Grajski kletki«, na

Sušaku v »Hotelu Kontinental«

kakor tudi po vseh boljih restavracijah in go-

stilah v vsakem večjem mestu naše domovine

ter na parobrodih

»Jadranske plovidbe«.

Najbolje pa se prepričate, ako

sami za poskušnjo naročite!

Vsa naročila se izvršujejo hitro in točno.

